

เย็น ปัก ถัก ทอ

เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายผ้าชาวเขา

The Characteristics and Patterns of Hilltribe Fabric

เย็บ ปัก ถัก ทอ

เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายผ้าชาวเขา

Characteristics and Patterns of Hilltribe Fabric

SACICT

จัดทำโดย

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)

59 หมู่ 4 ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13290

โทรศัพท์ 035-367054 ถึง 7

โทรสาร 035-367051

ออกแบบและผลิตโดย

บริษัท ดีวัน โปรเจค จำกัด

พิมพ์ที่

บริษัท สยามคัลเลอร์พริ้น จำกัด
พิมพ์ครั้งที่ 1 ปีพุทธศักราช 2557

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

987-616-91647-3-9

First Published in Thailand by

The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand
(Public Organization)

59 Moo 4, Chang-Yai, Bangsai,
Ayutthaya 13290 Thailand

Phone: +66 (0) 35-367054 to 7

Fax: +66 (0) 35-367051

Designed and produced by

D1 Project Co., Ltd.

Printed by

Siam Asia Print Co., Ltd.
First published in 2014

ISBN

978-616-91647-3-9

ความสวยงามงดงามตระการตาของ ผ้าปักชาวเขา หรือ ผ้าชาวเขา เป็นงานฝีมือที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยฝีมืออันชำนาญของสตรีชาวไทยภูเขา โดยอาศัยภูมิปัญญาการฝึกหัดการเรียนรู้และการถ่ายทอดที่มีการสืบสานมาจากบรรพบุรุษต่อกันมาหลายร้อยปี ผ้าชาวเขาจึงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละชนเผ่าได้อย่างชัดเจน เอกลักษณ์แห่งลวดลาย และสีสันทันที่ปรากฏบนผืนผ้า ทั้งรูปแบบของการปัก การเย็บและการตกแต่งด้วยวัสดุต่างๆ ที่แตกต่างกันไป นอกจากจะแสดงออกถึงเอกลักษณ์แห่งความเป็นชนเผ่าแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความสวยงาม ความละเอียด ประณีต ความคิดสร้างสรรค์ในการคิดลวดลายลักษณะต่างๆ ที่มีการผสมผสานกันระหว่างลวดลายโบราณที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ และลวดลายที่เกิดจากจินตนาการของผู้ทำได้อย่างน่าอัศจรรย์ ลักษณะผ้าชาวเขาหรือลวดลายผ้าปักชาวเขา จึงถือเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่แฝงไว้ด้วยทักษะฝีมือและความสวยงามแห่งศิลปะลวดลายบนผืนผ้า ลักษณะเอกลักษณ์ลวดลายหรือลวดลายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนผืนผ้า นั้นสามารถที่จะจำแนกความเป็นชนเผ่าในแต่ละชนเผ่าได้อย่างชัดเจน สิ่งเหล่านี้คือองค์ความรู้อันล้ำค่าที่สาธารณชนคนรุ่นหลังควรได้รับรู้

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) หรือ ศ.ศ.ป. เห็นถึงความสำคัญที่จะทำการรวบรวมและจัดทำองค์ความรู้ศิลปะลวดลายงานผ้าชาวเขา ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาความเป็นชนเผ่าของชาวไทยภูเขาที่สืบทอดกันมา จัดเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลองค์ความรู้เพื่อรักษาข้อมูลเหล่านั้นให้คงอยู่ สามารถเล่าขานสืบต่อกันไปโดยไม่สูญหายไปตามกาลเวลา และเพื่อนำองค์ความรู้ไปเผยแพร่เป็นประโยชน์ในการรับรู้ของสาธารณชนได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นโอกาสในการเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณใน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์งานผ้าจากฝีมือของชาวไทยภูเขาเป็นงานศิลปาชีพ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวไทยและชาวต่างชาติอีกด้วย

ข้อมูลเอกลักษณ์ลวดลายผ้าชาวเขาที่ได้มีการรวบรวมและบรรจุอยู่ในหนังสือ “เย็บ ปัก ถัก ทอ เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายผ้าชาวเขา” เล่มนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่ลักษณะลวดลายบนผืนผ้าที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์เฉพาะ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของชาวไทยภูเขาในแต่ละชนเผ่าจำนวน 6 ชนเผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน (เย้า) อาข่า (อีกอ) มูเซอ (ลาหู่) และลีซอ โดยเน้นเฉพาะกลุ่มชาวไทยภูเขาในโครงการศิลปาชีพในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และลำปาง ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่สนใจได้ศึกษา ค้นคว้า และต่อยอดงานศิลปะแห่งผืนผ้าของชาวไทยภูเขาเหล่านี้ให้รุ่งเรืองมากยิ่งขึ้น ขอให้หนังสือเล่มนี้ได้เป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้คนไทยทุกคนหันมาช่วยกันอนุรักษ์ศิลปะอันล้ำค่าของบรรพบุรุษชนเผ่าเหล่านี้ให้คงอยู่โดยไม่จางหายไปตามกาลเวลา และกระแสนิยมในยุคปัจจุบัน

อนึ่ง เนื้อหาอันเป็นองค์ประกอบของเอกลักษณ์และศิลปะลวดลายผ้าชาวเขาในหนังสือเล่มนี้ตลอดจนถึงที่มาและการเรียกชื่อลวดลายของชนเผ่าต่างๆ นั้น เป็นการถ่ายทอดผ่านคำบอกเล่าจากพ่อเฒ่า แม่เฒ่า และบรรดาชาวไทยภูเขาที่ผ่านประสบการณ์การสร้างสรรคศิลปะบนผืนผ้ามาเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งนี้ภาษาที่ใช้ในการเรียกชื่อลายเป็นภาษาชนเผ่าจึงอาจมีความผิดเพี้ยนไปบ้าง ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ ในฐานะผู้จัดทำต้องขออภัยมา ณ ที่นี้

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)

The beauty of Thai hilltribe hand-stitched or handwoven fabric solely comes from Thai hilltribe women's creativity and expertise, which has been passed down from generation to generation for centuries and added on by training and hard work. Thai hilltribe handwoven fabric symbolizes the culture, traditions, and distinct characteristics of each tribe, as evident in the patterns and colors, as well as the stitching, sewing and decorating, using a variety of raw materials. Apart from differentiating each tribe, the handwoven fabric shows the harmonious blend of ancient patterns and new ones created by the weaver, who needs to have an eye for beauty, attention to detail, and most importantly, creativity. These handicrafts can be considered artwork that embodies the highest skills and the beauty of the patterns on the cloth. The patterns that we see on these handwoven fabrics portray the myriad of cultural differences of each tribe, which has their own tradition of weaving, sewing, stitching and decorating fabric that is distinct for their tribe. These patterns have been passed down from generation to generation for hundreds of years and are a melting pot of culture, beliefs, traditions, and lifestyles of each tribe. A close study of the patterns will help identify to which tribe the weaver belongs to and should be preserved as precious knowledge for the future generation.

The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (SACICT) realizes the importance of collecting and gathering information on the patterns of hilltribe handwoven fabric, which can help us understand the culture, tradition, and innovation of the hilltribe people since ancient times and are still practiced today. This information should be catalogued to keep it from disappearing in the future. It should also be distributed among the general public, both in Thailand and abroad, so they have a better understanding of the work that Her Majesty Queen Sirikit has undertaken in preserving this skill of the hilltribe people.

The information in this book "Characteristics and Patterns of Hilltribe Fabric" is part of the effort to make known the handicraft of 6 hilltribes, namely the Karen, Hmong, Yao, Akha, Lahu, and Lisu, with particular focus on the Support hilltribesmen from the 3 northern provinces of Chiang Mai, Chiang Rai, and Lampang. The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand hopes the information in this book will be useful and become an inspiration for those who embark on the study, research, and continuation of the handwoven artwork of the Thai hilltribes and encourage awareness among Thais to help preserve this precious hilltribe art so that it will not disappear with the ages.

The information in this book, particularly about the Characteristics and Patterns of Hilltribe Fabric came from interviews and conversations with experienced Thai hilltribe weavers. The names of the patterns are in hilltribe language so The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand, as publisher of this book, apologizes for any discrepancies in the book.

The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand
(Public Organization)

พระเมตตาแผ่ไพศาลไปทั่วหล้า Her Majesty's Benevolence Spreads Throughout the Realm	5
ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ สู้การอนุรักษ์ศิลปะบนผืนผ้าชาวเขา Her Majesty's Benevolence in Preserving Hilltribe Handwoven Art	6
ชนเผ่ากะเหรี่ยง Thai Hilltribesmen: Karen	15
• ผ้าทอกะเหรี่ยง Karen Handwoven Fabric	17
• เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่ากะเหรี่ยง Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Karen	19
• ลวดลายบนผืนผ้า – กะเหรี่ยง Patterns on handwoven fabric – Karen	23
• เทคนิคการสร้างสรรคัลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่ากะเหรี่ยง” Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Karen Hilltribe”	49
ชนเผ่าม้ง Thai Hilltribesmen: Hmong	51
• ผ้าปักม้ง Hmong Embroidery	53
• เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่าม้ง Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Hmong	55
• ลวดลายบนผืนผ้า – ม้ง Patterns on handwoven fabric – Hmong	59
• เทคนิคการสร้างสรรคัลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่าม้ง” Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Hmong Hilltribe”	77
ชนเผ่าเยียน (เย้า) Thai Hilltribesmen: Yao	81
• ผ้าปักเยียน Yao Embroidery	83
• เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่าเยียน Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Yao	85
• ลวดลายบนผืนผ้า – เยียน Patterns on handwoven fabric – Yao	89
• เทคนิคการสร้างสรรคัลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่าเยียน” Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Yao Hilltribe”	107

ชนเผ่าอาข่า	109
Thai Hilltribesmen: Akha	
• ผ้าปักอาข่า	112
Akha Embroidery	
• เอกลักษณะและศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่าอาข่า	114
Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Akha	
• ลวดลายบนผืนผ้า – อาข่า	117
Patterns on handwoven fabric – Akha	
• เทคนิคการสร้างสรรค้ลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่าอาข่า”	140
Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Akha Hilltribe”	

ชนเผ่ามูเซอ (ลาหู่)	145
Thai Hilltribesmen: Lahu	
• ผ้าเผ่ามูเซอ	147
Lahu Handwoven Fabric	
• เอกลักษณะและศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่ามูเซอ	150
Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Lahu	
• ลวดลายบนผืนผ้า – มูเซอ	153
Patterns on handwoven fabric – Lahu	
• เทคนิคการสร้างสรรค้ลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่ามูเซอ”	173
Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Lahu Hilltribe”	

ชนเผ่าลีซอ (ลีซู)	175
Thai Hilltribesmen: Lisu	
• ผ้าเผ่าลีซอ (ลีซู)	177
Lisu Handwoven Fabric	
• เอกลักษณะและศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่าลีซอ	179
Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Lisu	
• ลวดลายบนผืนผ้า – ลีซอ	183
Patterns on handwoven fabric – Lisu	
• เทคนิคการสร้างสรรค้ลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่าลีซอ”	190
Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Lisu Hilltribe”	

ชนเผ่าผู้สืบสานตำนานเอกลักษณ์ลายผ้า	192
Referee	

บรรณานุกรม	201
Reference	

พระเมตตาแผ่ไพศาลไปทั่วหล้า

Her Majesty's Benevolence Spreads Throughout the Realm

พระหัตถ์ที่ทรงงานหนัก
น้ำพระราชหฤทัยเปี่ยมเมตตา

Her Majesty's hands work non-stop
Her Majesty's benevolence

สู่การอนุรักษ์ศิลปะอันล้ำค่า
พลิกชีวิตปวงประชาทั้งแผ่นดิน

To preserve precious art
Turns around lives all over the nation

“... พระเจ้าอยู่หัวและข้าพเจ้าไม่พึงพอใจกับการที่เพียงแต่เยี่ยมเยียนราษฎร หรือเพียงแต่ทำสิ่งที่เคยทำกันเป็นประจำ เราต้องพยายามทำดีกว่านั้น เราต้องพยายามช่วยรัฐบาลส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เพราะเราเป็นประเทศด้อยพัฒนา ดังนั้นการเพียงแต่ไปเยี่ยมเยียนราษฎรเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ที่ประมุขของประเทศจะต้องกระทำตามประเพณีนั้นเป็นเรื่องไร้สาระ หากเราไม่สามารถมีส่วนร่วมในการบรรเทาทุกข์ยากของประชาชนแล้ว เราก็ต้องถือว่าการเป็นประมุขของประเทศประสบความสำเร็จ...”

“... His Majesty the King and I are not satisfied with just visits to the people or doing what is customary. We must do more. We must help the government improve the livelihoods of the people as our country is still underdeveloped.

Customary visits to the people as the head of state is not enough.

If we do not play our part in helping improve people's living, then we've failed as the head of state...”

ข้อความตอนหนึ่งในพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวพระราชดำริ ตลอดจนถึงพระราชกรณียกิจที่ผ่านมาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ไม่ว่าพระองค์จะเสด็จไปที่ใด จะทรงคำนึงถึงการหาหนทางที่จะช่วยให้ราษฎรทั่วทั้งแผ่นดินมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมล้นด้วยพระเมตตานี้แผ่ไพศาลไปทั่วทั้งแผ่นดิน ไม่เว้นแม้แต่กลุ่มชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่บนดอยสูงห่างไกลและทุรกันดารในภาคเหนือของประเทศไทย

This is part of Her Majesty Queen Sirikit's Royal Address, reflecting Her Majesty the Queen's works from past to present. It is evident that wherever Her Majesty goes, Her Majesty tries to find a way to improve the livelihoods of people all over the country and make sure the improvements are sustainable. Her Majesty's benevolence is widely-known throughout the country, even for the Thai hilltribe people who live in remote areas on mountaintops in the north of Thailand.

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ สู่การอนุรักษ์ศิลปะบนผืนผ้าชาวเขา

Her Majesty's Benevolence in Preserving Hilltribe Handwoven Art

กลุ่มชาวไทยภูเขาหลากหลายชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนดอยสูงต่างล้วนมีวัฒนธรรมการสร้างสรรคศิลปะบนผืนผ้าอย่างประณีตและเกิดความงดงามอย่างน่าอัศจรรย์ ไม่ว่าจะเป็นศิลปะการเย็บ การปัก การถัก หรือการทอ

The Thai hilltribes, who reside on mountaintops, have carried on the culture of creating handwoven art that is breathtakingly beautiful, be it through sewing, stitching, knitting, or weaving.

คราใดที่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้โดยเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรชาวไทยภูเขาในพื้นที่ต่างๆ พระองค์ได้ทรงสังเกตและทราบดีว่าชาวไทยภูเขาในแต่ละเผ่าต่างมีเครื่องแต่งกายประจำชนเผ่าที่มีลวดลายและสีสันอันเป็นเอกลักษณ์งดงามสะดุดตา ทรงมีพระราชดำริว่า สิ่งเหล่านี้คืองานศิลปะล้ำค่าที่สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน สมควรที่จะอนุรักษ์ไว้ ขณะเดียวกันก็ควรที่จะส่งเสริมให้เกิดเป็นอาชีพ สร้างรายได้ให้กับราษฎรชาวไทยภูเขาที่แร้นแค้น เพื่อให้ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

On visits with His Majesty the King to various hilltribes, Her Majesty Queen Sirikit has noted that each tribe wears costumes that contain distinct and beautiful patterns and colors. Her Majesty is of the belief that this is precious art, which has been passed down from generation to generation, must be preserved. Moreover, it should generate an income for the hilltribe people, who are often poor, so that they can enjoy better living.

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงตรัสกับชาวไทยภูเขาทุกเผ่าเสมอว่า ให้ทุกคนรักและหวงแหนงานฝีมือของชนเผ่าตลอดจนในคลังไว้ซึ่งลวดลายโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสืบทอดต่อกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ ขณะเดียวกันก็ทรงรับซื้อผลงานจากฝีมือของชาวไทยภูเขาเหล่านี้ไว้ด้วยพระองค์เอง และผ่านการดำเนินงานของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ อย่างต่อเนื่องเสมอมา

Her Majesty Queen Sirikit often tells all hilltribe people to love and preserve their handicraft and continue to weave ancient patterns passed down by their ancestors and are now distinct to each tribe. Her Majesty has also continuously bought the handicraft work of the hilltribe people through the SUPPORT Foundation.

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ยังทรงเป็นต้นแบบในการนำผ้าที่มีลวดลายเอกลักษณ์ชาวไทยภูเขา ไปประยุกต์ตัดเย็บเป็นฉลองพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินไปยังที่ต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ยังความปลอบปลื้มอันหาที่สุดมิได้แก่ราษฎรชาวไทยภูเขาทุกหมู่เหล่า

Her Majesty Queen Sirikit started the trend of using hilltribe handwoven fabric to make apparel and wore them widely, both on official and non-official visits, bringing great delight to the hilltribe people.

ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมล้นด้วย พระเมตตา และพระมหากรุณาธิคุณ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าทางศิลปะบนผืนผ้าชาวเขาที่งดงามนี้เอง ส่งผลให้วันนี้ศิลปะลวดลายโบราณบนผืนผ้าของแต่ละชนเผ่า ที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษนับหลายร้อยปีนั้นยังคงอยู่ มิได้สูญหายไปตามกาลเวลา ทั้งยังเป็นการช่วยพลิกชีวิตให้เหล่าชาวไทยภูเขาหลายร้อยหลายพันครอบครัว ได้มีโอกาสสร้างชีวิตใหม่ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

Her Majesty Queen Sirikit's benevolence and kindness, as well as far-reaching vision, has enabled the efficient preservation of ancient patterns of handwoven fabric for each hilltribe so they do not die out. Her Majesty has also turned around the lives of hundreds and thousands of hilltribe families and given them opportunities to better their lives and stand on their own 2 feet.

“ภูมิใจที่แม่หลวงเห็นความสำคัญลายผ้าเก่าของชนเผ่า ทำให้เราอยากอนุรักษ์ไม่ให้สูญหาย แม่หลวงเป็นเหมือนร่มโพธิ์ร่มไทร ช่วยให้เราใช้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพ มีรายได้”

สมพร สาวินาเว
กะเหรี่ยงปกากะญอ
บ้านนาคู่ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

“I am proud that Mae Luang sees the importance of the ancient patterns of the hilltribesmen and this makes us want to preserve them so they do not disappear with time. Mae Luang has helped us lead a better life and given us a job and stable income.”

Somporn Sawinawe
Pagagayo Karen
Baan Na-Koo, Amphur Samueang, Chiang Mai Province

“แม่หลวงเข้ามาช่วยเรา ทำให้คนม้งรุ่นใหม่เกิดความห่วงแทน สนใจหันมาปักลวดลายโบราณของบรรพบุรุษมากขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่พวกเราดีขึ้นมาก มีอยู่มีกิน ลูกๆ ได้เรียนหนังสือกันทุกคน ก็เพราะแม่หลวง รักแม่หลวงมาก ขอให้แม่หลวงมีสุขภาพแข็งแรงยิ่งขึ้นไป และจะทำงานปักผ้าตลอดไป”

หมี่ จางอรุณ
ม้ง

บ้านใหม่พัฒนา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

“Mae Luang came to help us and inspired the younger generation Hmong to have an interest in continuing to use traditional patterns from their ancestors for handwoven fabric. We have enjoyed a better living and our children are all educated because of Mae Luang. I love Mae Luang very much. Long Live Mae Luang. I will continue my stitching.”

Mee Chang-Arun
Hmong

Baan Mai Pattana, Amphur Muang-Pan, Lampang Province

“ในชีวิตเคยได้เข้าเฝ้าแม่หลวง 3 ครั้ง ได้พูดคุย ได้จับมือแม่หลวง รู้สึกซาบซึ้ง ดีใจที่สุดในชีวิต มีกำลังใจที่จะทำงานต่อไป ขอบคุณแม่หลวงที่ให้ทุนทำอาชีพกับพวกเรา วันนี้เรามีอาชีพ มีรายได้ เหมือนมีชีวิตใหม่ ชีวิตมีความสุขขึ้นมาก เพราะแม่หลวง ขอให้แม่หลวงมีสุขภาพแข็งแรง”

เกนซัน แซ่เต๋น
เมี่ยน

บ้านแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

“I’ve been granted an audience with Mae Luang 3 times. I had the chance to converse and hold Mae Luang’s hands. I am so grateful and happy, and it gave me strength to continue my work. Thank you so much Mae Luang for providing funds for me to make a living and giving me a job and income today. It is like a new life for me and I’m very happy. It all happened because of Mae Luang. Long Live Mae Luang.”

Kensan Sae Toen
Yao

Baan Mae-Jam, Amphur Muang-Pan, Lampang Province

“เมื่อก่อนชีวิตลำบากมากๆ ไม่มีเงิน ไม่มีอาชีพ สามีก็ติดฝิ่น พอแม่หลวงช่วยให้ได้มาปักผ้าส่งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ชีวิตก็ดีขึ้นมาก มีเงินส่งให้ลูกเรียน มีบ้าน มีพื้นที่ทำกิน ขอขอบคุณแม่หลวงที่ช่วยให้ครอบครัวของเราดีขึ้น ดีใจที่ได้รับใช้แม่หลวง และจะขออยู่รับใช้ต่อไปจนวันตาย”

บูเตอ มาเยอะ

อาซา

โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่

บ้านห้วยหญ้าไซ อำเภอมะสราย จังหวัดเชียงราย

“Life used to be very hard. I had no money and no job and my husband was addicted to opium. With Mae Luang’s help, I was able to send in my hand-stitched fabric to the Support Foundation. My life changed for the better and I have money to send my children to school, build a house, and buy farmland. Thank you Mae Luang for turning around my family’s fortune. I am proud to have served Mae Luang and will continue to serve Mae Luang until the day I die.”

Butoe Mayoe

Akha

Ban Lek Nai Pa Yai Project

Baan Huay Ya-Sai, Amphur Maesuy, Chiang Rai Province

“รู้สึกตื่นตันใจมากที่แม่หลวงเข้ามาช่วยเหลือพวกเรา เราเป็นแค่ชาวเขาอยู่ห่างไกล อยู่บนดอยบนเขา ไม่มีเงิน ไม่มีอาชีพ ชีวิตลำบากมาก แต่ท่านก็ไม่เคยทอดทิ้ง กลับให้ความช่วยเหลือเราตลอดมา อยากขอบคุณแม่หลวงที่ให้อาชีพ ให้ชีวิตกับพวกเรา ขอพระองค์ทรงพระเจริญ”

แสงหล้า ปุลา
มุเซอ

บ้านป่าคา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

“I am so moved that Mae Luang has lent us a helping hand. We are just hilltribe people who live far away on mountaintops, without jobs and income. Our lives were very difficult. Mae Luang never abandoned us and continuously helped us. I'd like to thank Mae Luang for giving us jobs and a living. Long Live Mae Luang.

Saengla Pula
Lahu

Baan Pa-Ka, Amphur Muang Pan, Lampang Province

“ภูมิใจที่ได้ทำงานให้กับแม่หลวง หากวันนี้ไม่มีแม่หลวงก็ไม่รู้จะอยู่ได้อย่างไร เราเป็นคนแก่อายุ 85 ปีแล้ว ลูกก็ตายหมด ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ ที่อยู่ถึงทุกวันนี้ได้ก็เพราะแม่หลวง อยากขอบคุณแม่หลวงที่ช่วยเหลือให้ชีวิตใหม่แก่พวกเรา”

อะลุมะ สิ้นเช่า
ลีซอ

บ้านผายอง อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

“I am so proud to have worked for Mae Luang. Without Mae Luang, I don't know how I would have survived. I'm 85 now, my children are all dead, and I don't have a job or income. I have been able to live on because of Mae Luang. I'd like to thank Mae Luang for giving us a new life.”

A-luma Sinchao
Lisu

Baan Bhayong, Amphur Samueang, Chiang Mai Province

เอกลักษณ์และศิลปะแห่งลวดลายที่ปรากฏขึ้นบนผืนผ้าของชาวไทยภูเขาคือ ตำนานแห่งภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแต่ละชนเผ่า ที่มีการสั่งสมสืบทอดต่อเนื่องกันมานับตั้งแต่โบราณกาล สะท้อนให้เห็นถึงทักษะฝีมือ ความเชี่ยวชาญ และจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของหญิงชาวไทยภูเขานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลวดลายบนผืนผ้าที่เกิดขึ้นนี้ ยังสอดคล้องกับเรื่องราววิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมประจำชนเผ่าแฝงด้วยแนวคิด คติชีวิต ที่ส่งต่อมาถึงคนรุ่นลูกหลานอย่างแยกกายก่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่บ่งบอกถึงความเป็นชนเผ่าแต่ละชนเผ่าได้อย่างชัดเจน

การสร้างลวดลายบนผืนผ้าของกลุ่มชาวไทยภูเขา มักมีที่มาจาก การสังเกต เลียนแบบ หรือจินตนาการขึ้นจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว บนผืนผ้าหนึ่งผืนอาจประกอบไปด้วยลวดลายหลายๆ ลวดลายที่แตกต่างกัน สร้างความงดงามตระการตาให้กับผู้พบเห็นได้อย่างน่าอัศจรรย์

อย่างไรก็ตาม ด้วยลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาวไทยภูเขาที่มักมีการอพยพย้ายถิ่นหลายต่อหลายครั้ง ส่งผลให้เกิดการถ่ายทอด และผสมผสานในวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษา ตลอดจนถึงศิลปะการสร้างลวดลายบนผืนผ้าร่วมกันอยู่บ้าง กล่าวคือ บางชนเผ่าอาจมีการอพยพเข้าไปอยู่อาศัยร่วมกับอีกชนเผ่าหนึ่งในพื้นที่ใกล้เคียงกัน อาจมีการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างกัน มีการค้าขาย หรือแม้กระทั่งการแต่งงานระหว่างชนเผ่า สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม อาจมีการใช้สัญลักษณ์รูปแบบลวดลายของชนเผ่าหนึ่งมาผสมผสานสร้างสรรค์เป็นเอกลักษณ์ของอีกชนเผ่าหนึ่งก็เป็นได้

ดังนั้น จึงมักปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้งว่า ลวดลายในลักษณะเดียวกันหรือที่มีความคล้ายคลึงกัน อาจพบเห็นได้ในกลุ่มชนเผ่าถึง 2 หรือ 3 ชนเผ่า ในขณะเดียวกันแม้ในกลุ่มชนเผ่าเดียวกัน คำเรียกชานชื่อลวดลายที่เป็นลวดลายลักษณะเดียวกันก็อาจมีการเรียกชื่อที่แตกต่างกัน ในทางกลับกันชื่อลวดลายที่เรียกเหมือนกันก็อาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไปก็เป็นได้ ทั้งนี้ล้วนขึ้นอยู่กับพื้นที่อยู่อาศัย การรับการบอกเล่าหรือถ่ายทอดจากบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาที่แตกต่างกัน หรืออาจเป็นไปตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์ลวดลายนั้น ที่ต่างก็มีแนวคิดและมุมมองที่ต่างกัน อย่างไรก็ตาม ลวดลายบางลักษณะที่มีการสืบทอดต่อๆ กันมาจากบรรพบุรุษหลายร้อยปีนั้น อาจไม่มีตำนานเล่าขานหรือไม่มีชื่อเรียกชัดเจน เป็นเพียงการสืบสานต่อจากรุ่นสู่รุ่นเท่านั้น

The distinct characteristics and patterns of the handwoven fabric of Thai hilltribe people is a legend from their ancestors that has been passed down through the years and reflects the craftsmanship, expertise and creativity of Thai hilltribe women from the past until the present. The patterns also give an insight into the way of life, culture, and traditions of the tribe, as well as the philosophy of living which has been handed down to the next generation. Furthermore, they also distinguish each tribe very clearly.

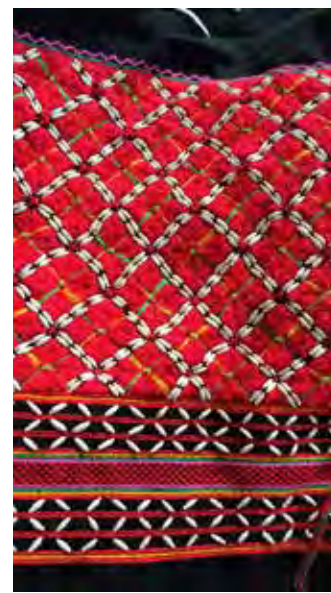
The designs of the patterns on the handwoven fabric of the Thai hilltribe people are inspired by their natural surroundings. One fabric can have a different mixture of patterns, creating a work of art that is stunning.

With the nomadic lifestyle of the Thai hilltribe people, cultural exchanges often occur. The proximity of some tribes, the trade exchanges, and inter-marriages may influence the tribe's way of living, language, as well as their handwoven art. One tribe's traditional patterns may inspire the other tribe's handwoven art and result in an appealing combination.

It is not uncommon to find similar patterns among 2 or even 3 hilltribes. Moreover, the same pattern could also have different names, even within the same tribe, or patterns with the same name may actually look different. This all depends on the location of the tribe, the traditional patterns that have been passed down, or even the imagination and creativity of each weaver. Some patterns, passed down for hundreds of years, may not have a name or story attached to it but continues to be taught to the next generation.

กะเหรี่ยง เป็นชนเผ่าที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่เมื่อ 200 กว่าปีที่แล้ว นับว่าเป็นกลุ่มชาวไทยภูเขาที่มีประชากร มากที่สุดในประเทศไทย โดยกะเหรี่ยงที่พบในประเทศไทยอาจแบ่งได้ เป็น 4 กลุ่มย่อย คือ กะเหรี่ยงโปว์ กะเหรี่ยงปกากะญอ กะเหรี่ยงตองสู และกะเหรี่ยงบะเว แต่สำหรับกลุ่มที่ยังคงเอกลักษณ์การแต่งกายประจำ ชนเผ่า และมีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านศิลปะการสร้างลวดลายบน ผืนผ้าที่งดงามนั้น ส่วนมากจะพบเห็นอยู่ใน 2 กลุ่มใหญ่ นั่นคือ กลุ่ม กะเหรี่ยงโปว์ หรือโผล่ง หรือกะเหรี่ยงแดง และกลุ่มกะเหรี่ยงปกากะญอ หรือสะกอ หรือกะเหรี่ยงขาว

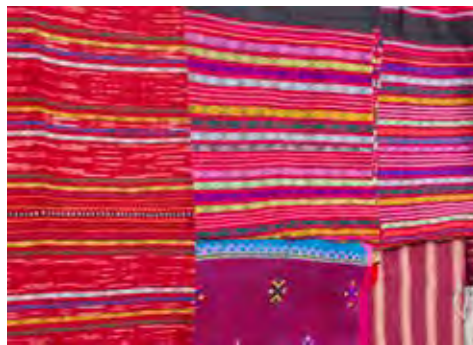
กะเหรี่ยงเป็นชนเผ่าที่รักสงบ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ผูกพัน และใกล้ชิดกับธรรมชาติเป็นอย่างมาก ชาวกะเหรี่ยงในอดีตนับถือผี มีความเชื่อว่าทุกสิ่งในธรรมชาติมีชีวิต มีขวัญและวิญญาณคอยปกป้องรักษา มนุษย์และธรรมชาติต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เราจึงพบว่าชนเผ่า กะเหรี่ยงมีพิธีกรรมที่แสดงถึงความเคารพและกตัญญูต่อธรรมชาติ มากมาย ซึ่งความเชื่อและวิถีชีวิตอันงดงามบริสุทธ์เหล่านี้ ยังได้ส่ง ผลสะท้อนมาถึงลักษณะการสร้างสรรคศิลปะลวดลายบนผืนผ้าของชาว กะเหรี่ยงด้วยเช่นกัน

The Karen immigrated to Thailand since over 200 years ago and is considered to be the largest hilltribe in Thailand. They can be divided into 4 sub-groups, namely Pwo, Sgaw, Taungsu, and Kayah. The two groups which continue to wear their traditional costumes and pass down well-preserved skills in producing handwoven fabrics are the Pwo or Red Karen and the Sgaw or White Karen.

The Karen are known for their peace-loving ways and their appreciation of nature. Karen ancestors believe that spirits protect their natural surroundings so man and nature must continue to rely on each other. This belief is reflected in the myriad of ceremonies to pay homage to nature, as well as the patterns that are handwoven into their fabrics

ผ้าทอกะเหรี่ยง

Karen Handwoven Fabric

ชาวกะเหรี่ยงได้รับการกล่าวขานว่าเป็นชนเผ่าผู้มีความชำนาญในการทอผ้าที่เก่งที่สุดเผ่าหนึ่ง ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ทักษะฝีมือการทอผ้ามาจากผู้เป็นแม่ตั้งแต่วัยเด็กหญิงตัวน้อยในวัยประมาณ 10 ปี โดยจะเริ่มฝึกด้วยการทอผ้าผืนน้อย ขนาดไม่เกิน 2 นิ้ว ที่เรียกว่า แทพู จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการเริ่มฝึกทอเป็นชุดขาวยาวติดกัน สำหรับเด็กหญิงและหญิงสาวโสดใช้สวมใส่ที่เรียกว่า เชวา ต่อเมื่อมีความชำนาญมากแล้ว จึงเริ่มฝึกทอผ้าด้วยลวดลายที่ยากสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงมักจะทอเป็นเสื้อผ้าไว้ใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวันทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัว หรือทอเก็บไว้ใช้ในงานพิธีสำคัญๆ เช่น งานแต่งงาน งานประเพณีสำคัญต่างๆ

ในอดีตชาวกะเหรี่ยงจะปลูกฝ้ายไว้ใช้เองในครัวเรือน เมื่อฝ้ายแก่ก็จะเก็บฝ้ายมาเพื่อนำไปดัด ปั่น จนกลายเป็นเส้นด้าย จากนั้นจึงนำไปผ่านกรรมวิธีการย้อมสี หรือการมัดเส้นด้ายแล้วนำไปย้อมสี ก่อนจะนำมาขึ้นทอเป็นผืนด้วยเครื่องทอแบบห้างหลัง หรือที่เรียกกันทั่วๆ ไปว่าด้วยเหตุนี้เอง ผ้าทอของกะเหรี่ยงจึงมีลักษณะเป็นผ้าทอหน้าแคบการใช้งานจะถูกกำหนดตามวัตถุประสงค์และความต้องการใช้งานของผ้าตั้งแต่เริ่มต้นทอ เช่น ผ้าทอสำหรับเสื้อ ผ้าทอสำหรับผ้าซิ่น หรือผ้าทอสำหรับทำเป็นย่าม เป็นต้น

The Karen are known among the various hilltribes for their skill in weaving. All Karen girls are taught to weave by their mothers since the young age of 10. They start off by weaving small pieces of cloth that are 2 inches wide called Taepu and then graduate to weaving the long white dress worn by unmarried women called Chewa. Once they are considered skillful enough, they move on to more complex patterns. Karen women make their family's clothing and their own and also make apparel for important events like weddings and various ceremonies.

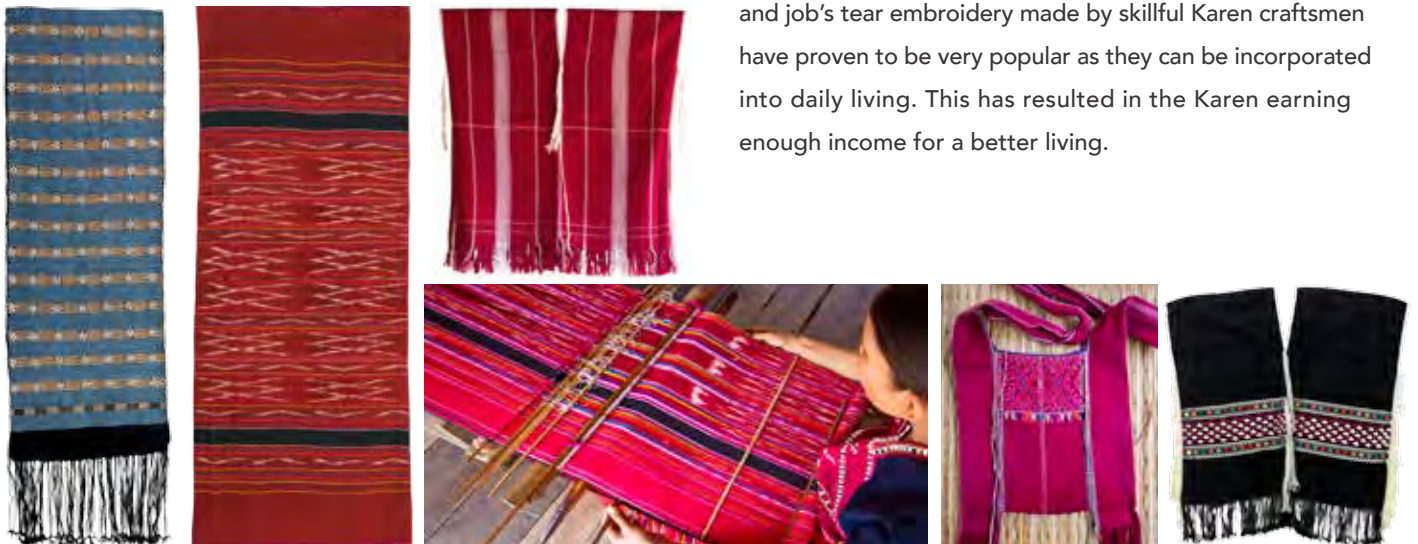
In the past, the Karen would grow cotton to use in their own household. These cotton would be spun into thread and then dyed before being woven using a waist loom. The waist loom limits the fabric to a narrow width, forcing the weaver to have to decide the purpose of the fabric, whether it is for a blouse, a sarong, or a bag, before she starts weaving.

และด้วยเอกลักษณ์การทอผ้าหน้าแคบนี้เอง ที่ส่งผลให้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชนเผ่ากะเหรี่ยงมีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นไม่เหมือนใคร เสื้อของชาวกะเหรี่ยงทั้งหญิงและชายเกิดจากการนำผ้าทอสองผืนมาเย็บติดกัน เว้นช่องว่างตรงบริเวณส่วนคอและแขนโดยไม่มี การตัด ลวดลายทั้งด้านหน้าด้านหลังเหมือนกัน สะท้อนบุคลิกของชาวกะเหรี่ยงที่เน้นความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่คดโกงหรือมีลบลมคมใน

ชนเผ่ากะเหรี่ยงยังนับเป็นชนเผ่าที่มีการอนุรักษ์และสืบทอดงานฝีมือด้านการทอและการปักอย่างเข้มแข็ง ปัจจุบันลูกหลานชาวกะเหรี่ยงปกากะญอให้ความสำคัญกับผ้าที่มีลวดลายโบราณดั้งเดิมตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ เปรียบเสมือนเป็นสิ่งล้ำค่าที่นำสิริมงคลมาให้แก่ลูกหลาน ดังจะเห็นได้จากทุกปีหลังการเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ ชาวกะเหรี่ยงปกากะญอจะมีประเพณีสำคัญของหมู่บ้านคือพิธีมัดมือ ในพิธีนี้เองทุกบ้านจะนำผ้าที่มีลวดลายโบราณมาวางไว้บนพาน แล้ววางด้ายสีขาวไว้บนผืนผ้าอีกชั้นหนึ่ง จากนั้นจะนำไปให้ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านทำพิธีผูกข้อมือให้กับลูกหลานพร้อมกับบอวยชัยให้พร เมื่อเสร็จพิธีแล้วผ้าลายโบราณเหล่านี้ก็จะถูกนำไปเก็บไว้เป็นอย่างดีเพื่อเป็นสิริมงคลของบ้าน ก่อนจะถูกนำมาใช้อีกครั้งเมื่อถึงพิธีมัดมือในปีต่อไป

ชาวกะเหรี่ยงยังมีความเชื่อเกี่ยวกับการทอผ้าสำหรับใช้ในพิธีมงคล โดยเฉพาะผ้าที่ใช้ในพิธีหมั้นนั้น ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อและประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดต่อกันมาว่า จะต้องทอให้เสร็จภายใน 1 วัน ทั้งนี้เพราะในระหว่างการทอผ้าที่ใช้ในพิธีมงคลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทอผ้าเพื่อใช้สำหรับเด็กแรกเกิด การทอผ้าเพื่อใช้ในงานหมั้นหรืองานแต่งงานนั้น หากมีคนในหมู่บ้านเสียชีวิต ทุกครัวเรือนจะต้องหยุดทอผ้าเพื่อเป็นการไว้อาลัยให้กับผู้ตาย และหากผ้าที่กำลังทออยู่ยังไม่แล้วเสร็จ ผืนผืนนั้นจะนำมาใช้ในางมงคลอีกไม่ได้เด็ดขาด จะต้องนำไปยกให้กับคนอื่นเสีย เพราะถือว่าเป็นสิ่งไม่ดีไม่เป็นสิริมงคล

ผ้าทอชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงหลากหลายชนิดและรูปแบบ ทั้งประเภทงานเสื้อ ผ้าสบง ผ้าปักลูกเต๋อย และผ้าซิ่นตามแบบฉบับของชนเผ่ากะเหรี่ยง ล้วนได้รับการส่งเสริมในโครงการศิลปาชีพ เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพประเภทผ้าชาวเขา ผ้าทอและผ้าปักลูกเต๋อยที่มีลวดลายงดงามที่เกิดจากการบรรจงสร้างสรรค์ด้วยทักษะฝีมือของหญิงชาวกะเหรี่ยงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ชาวกะเหรี่ยงมีรายได้ยังชีพส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นนับจนถึงปัจจุบัน

The narrow width of the Karen handwoven fabric differentiates the Karen costume from other hilltribes. Two pieces of handwoven fabric are sewn together to make the Karen blouse with openings left for the neck and the arms so there is no need to cut into the fabric. The patterns in the front and back are identical, reflecting the Karen characteristic of honesty and straightforwardness, that is the back being the same as the front.

The Karen have excelled in preserving and passing down their weaving and embroidery skills to the younger generation. The Sgaw Karen place great importance in practicing the patterns created by their ancestors as they believe it brings auspiciousness to the family. Every year following the harvest season, the Sgaw Karen conduct a ceremony where they have elders of the village tie the hands of the younger generation with fabric that has ancient patterns on them. These fabric are well-kept for the auspiciousness of the household and are brought out only once a year for this hand-tying ceremony. The fabric are placed on a tray with a white piece of thread placed on top before the elders tie it around the wrists of the younger hilltribesmen.

Karen tradition says fabric for use in auspicious events, particularly an engagement, needs to be woven and completed in 1 day. If someone in the village dies, every household must pause their weaving as a gesture of mourning for the dead. If the weaver was in the middle of weaving fabric to be used for an auspicious event, such as a birth, an engagement, or a wedding, they cannot use that fabric for the event and must give it away as that piece of fabric is now considered tainted.

The Karen handwoven fabric comes in many types, such as blouses, chest cloth, job's tear embroidery, and sarong, and the Support Foundation encourages the weaving of all types of fabric by the Karen. The handwoven fabric and job's tear embroidery made by skillful Karen craftsmen have proven to be very popular as they can be incorporated into daily living. This has resulted in the Karen earning enough income for a better living.

เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่ากะเหรี่ยง

Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Karen

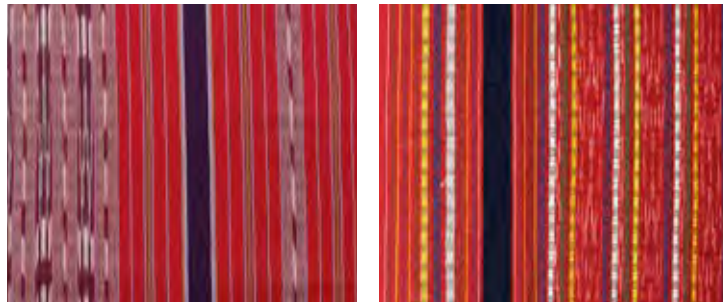
ศิลปะลวดลายบนผืนผ้าของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เกิดความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นด้วยองค์ประกอบสำคัญที่หลอมรวมกันอย่างลงตัว ตกผลึกจนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงตัวตนของชนเผ่ากะเหรี่ยง อย่างเข้มแข็ง

การสร้างสรรคัลวดลาย - ด้วยความเป็นชนเผ่าที่มีความรัก มีความใกล้ชิด และมีความอ่อนน้อมต่อธรรมชาติเป็นอย่างยิ่ง บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงจึงมักเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต การใช้จินตนาการ นำเอาลักษณะเด่นจากสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นพืชพรรณ ดอกไม้ ต้นไม้ สัตว์น้อยใหญ่ ข้าวของเครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนไปถึงประเพณีและคตินิยมของชนเผ่ามาประยุกต์ถ่ายทอดลงสู่ลวดลายงดงามบนผืนผ้า

The artwork on Karen handwoven fabric has distinct characteristics that are strongly unique to the tribe and are derived from the harmonious blending of a variety of factors.

Pattern creation – Due to the Karen’s devotion, proximity, and respect for nature, Karen ancestors are often inspired by their natural surroundings, plants, flowers, trees, animals, things used in daily living, as well as traditions and culture to come up with patterns for their handwoven fabric.

อัตลักษณ์แห่งลวดลายที่สะท้อนความเป็นชนเผ่า – เอกลักษณ์
 ศิลปะบนผืนผ้าของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชนเผ่า
 ที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เน้นความสามัคคี ความมีวินัยในการอยู่ร่วมกัน
 เป็นพวกพ้อง มีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ มีความนอบน้อมและผูกพัน
 กับธรรมชาติได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็ นวิธีการสร้างสรรค์ให้ก่อเกิด
 ลวดลายและสีสันประกอบบนผืนผ้า ที่อาจไม่เน้นความฉูดฉาดละลานตา
 เท่ากับชนเผ่าอื่นๆ แต่กลับดึงเอาความเรียบง่ายที่แฝงไปด้วยความละเอียด
 และประณีตอันเป็ นวิถีของชนเผ่า ให้กลายเป็นตัวสร้างความโดดเด่นให้กับ
 ชิ้นงานผ้ากะเหรี่ยง จนเกิดเป็นเอกลักษณ์สะดุดตาและสร้างความจดจำ
 ได้ให้กับทุกคนที่พบเห็น

ลวดลายบนผืนผ้าทอของชนเผ่ากะเหรี่ยงส่วนใหญ่ แม้จะใช้
 ลวดลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ แต่ก็อาจมี
 การผสมผสานลวดลายโบราณกับลวดลายที่เกิดจากจินตนาการของ
 ผู้ทอ ที่สังเกตจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัวในบริบทที่แตก
 ต่างกัน นอกจากนี้ ชนเผ่ากะเหรี่ยงยังมีเทคนิคการสร้างลวดลาย
 ที่หลากหลาย แม้ลวดลายเดียวกัน ก็อาจสร้างความแตกต่างได้เมื่อผ่าน
 กระบวนการเทคนิคที่ไม่เหมือนกัน เช่น เทคนิคการทอลายสลับลี เทคนิค
 การจก เทคนิคการทอยกดอก การปักด้วยด้ายหรือไหมพรมหลากสีให้
 เป็นลวดลายลอยอยู่บนผืนผ้า การปักประดับตกแต่งด้วยเมล็ดลูกเดือย
 เป็นต้น เทคนิคการสร้างลวดลายเหล่านี้ ทำให้ศิลปะลวดลายบน
 ผืนผ้าของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีการพัฒนาต่อยอดไปอย่างหลากหลาย

Characteristics of pattern unique to the tribe – The
 artwork on the Karen's handwoven fabric features their
 simple lifestyle that focuses on unity, harmony, respect for
 ancestors, humility, and devotion to nature. The making of
 the pattern and the usage of muted colors, unlike other
 tribes' bold colors, showcase the tribe's simplistic yet en-
 riched way of life. This makes the Karen handwoven fabric
 memorable for anyone who comes across one.

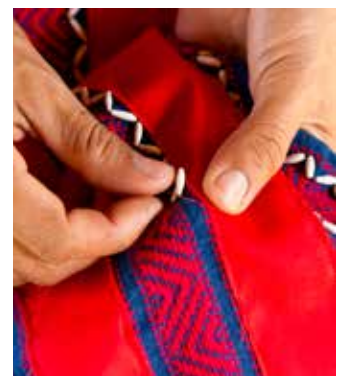
Despite the usage of ancient patterns on Karen
 handwoven fabric, the weaver may include her own
 interpretation of those patterns, inspired by her natural
 surroundings. Furthermore, the technique used may result
 in a different appearance for the same patterns. Some of
 the techniques used include using different colored threads
 for the weft and warp, twill and satin weaving, discontinuous
 supplementary weft, embroidery using colored threads or
 yarn, or job's tear decoration. These techniques allow Karen
 handwoven fabric to be developed for use in different
 ways.

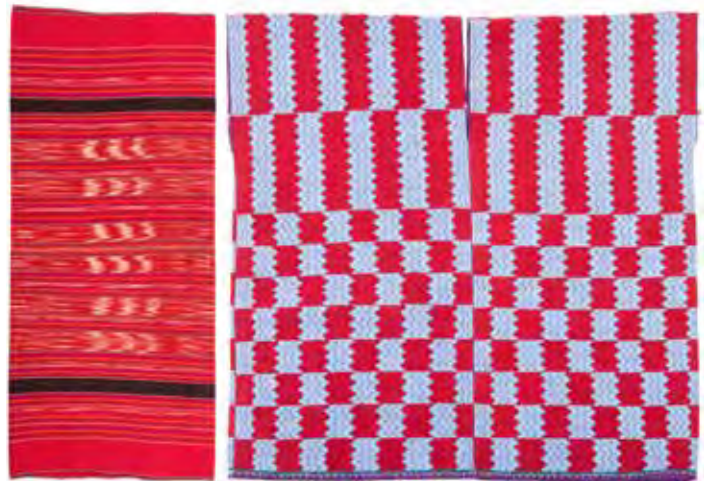
เทคนิคการสร้างสรรคัลวดลาย – กะเหรี่ยงเป็นชนเผ่าที่มีความละเอียด มีความประณีตในการทอผ้าอย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งกระบวนการสร้างลวดลายที่ต้องการให้ปรากฏบนผืนผ้า จะถูกกำหนดไว้ตั้งแต่ขั้นตอนของการเรียงด้าย โดยจะใช้เส้นด้ายที่มีสีและจำนวนตามลวดลายที่ได้กำหนดไว้ วนไปตามหลักไม้ไผ่ที่นำมาขึ้นเป็นหลักอย่างเป็นระเบียบ ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญมาก หากนับผิดแม้เพียงเส้นเดียว ลายผ้าก็จะผิดเพี้ยนไปทั้งผืน และเมื่อเข้าสู่กระบวนการทอด้วยกี่เอว ก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยการใช้แรงกระแทกจากฝีมือที่คงที่สม่ำเสมอ จึงจะทำให้เนื้อผ้าที่ทอเกิดความแน่นเรียบเนียนตลอดทั่วทั้งผืน ด้วยกระบวนการเช่นนี้เองจึงทำให้ลวดลายบนผืนผ้าที่ต้องการปรากฏขึ้นอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ชัดเจน ตามลักษณะการเรียงด้ายและช่วงจังหวะของการทอ

หรือแม้จะเป็นการสร้างสรรคัลวดลายด้วยการปักลูกเดือย ซึ่งเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์การสร้างลวดลายบนผืนผ้าของชาวกะเหรี่ยง ก็จะต้องมีการกำหนดตำแหน่งการปักตั้งแต่การขึ้นด้ายเช่นเดียวกัน การเว้นช่องไฟหรือการเว้นพื้นที่ว่างของลวดลาย เพื่อเตรียมไว้ปักลูกเดือยอย่างเป็นระเบียบแบบแผน ไม่สะเปะสะปะ ส่งผลให้ลวดลายการปักลูกเดือยเกิดขึ้นเป็นแถวแนวอย่างงดงาม

Pattern creation technique – The Karen are very meticulous when it comes to weaving, with detailed steps for the whole process. Patterns are thought out in the first step of sorting out threads and rolling them onto a bamboo stick for the loom so the color and number of threads can be determined. This step is key to the beauty of the fabric because one misstep in counting the threads will lead to the pattern going wrong. With the waist loom, the consistency of the force used by the weaver is also important as it results in a smooth texture of the fabric. Careful sequencing of the threads and consistency in the use of force in the weaving process will produce orderly and clear patterns.

Job's tear embroidery, distinct to the tribe, also requires a carefully thought-out design of where to place the job's tear and where to skip, with the goal being straight rows of job's tear decorations on the fabric.

ปัจจุบัน ลวดลายเอกลักษณ์บนผืนผ้าของชนเผ่ากะเหรี่ยง อาจแบ่งได้เป็นหลายหลักซึ่งเป็นลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษหลายชั่วอายุคน เป็นลวดลายที่พบได้ในกะเหรี่ยงแทบทุกกลุ่ม เช่น ลายเมล็ดคัพทอง ลายใยแมงมุม ลายดวงตา ฯลฯ และลายที่มีการประยุกต์ขึ้นจากลายโบราณดั้งเดิมผสมผสานกับลายที่เกิดจากจินตนาการของบรรพบุรุษของชนเผ่ากะเหรี่ยงในแต่ละกลุ่มแต่ละพื้นที่ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียดที่ผู้ทอแต่ละคนจะเสริมแต่งให้สวยงาม

เอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้ากะเหรี่ยงดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ชนเผ่ากะเหรี่ยงได้มีการสืบทอดต่อกันตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ลวดลายทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลเฉพาะของกลุ่มชนเผ่ากะเหรี่ยงปว และปกากะญอ ที่เป็นสมาชิกชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในโครงการศิลปาชีพในพื้นที่เป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูล ดังนั้นการเรียกชื่อลวดลายซึ่งเป็นการถ่ายทอดด้วยภาษาของชนเผ่ากะเหรี่ยงในท้องถิ่น อาจมีความผิดเพี้ยนแตกต่างกันไปบ้าง นอกจากนี้ ชื่อของบางลวดลาย อาจไม่มีคำแปลหรือความหมายที่เป็นภาษาไทย เนื่องจากเป็นชื่อเรียกลวดลายโบราณดั้งเดิมของชนเผ่าที่ถูกรับเรียกขานและถ่ายทอดต่อกันมานับตั้งแต่บรรพบุรุษนั่นเอง

The current patterns seen on Karen handwoven fabric can be largely divided into ancient patterns that have been passed down through many generations and used by almost all sub-groups, such as the pumpkin seed pattern, spider web pattern, or eye pattern. The other patterns are those incorporating ancient patterns with more current additions by different generation of weavers in each locale. These patterns differ on the details added by the weaver.

The following patterns are only a part of the ancient patterns that have been passed down by Karen ancestors. These patterns are used by the Pwo and Sgaw Karen who are Support Hilltribesmen. The names of the patterns may be different according to the Karen dialect of the sub-group. In addition, some of the names do not have a Thai translation as they are ancient names for the patterns.

ลวดลายบนผืนผ้า – กะเหรี่ยง

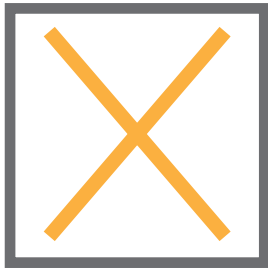
Patterns on handwoven fabric – Karen

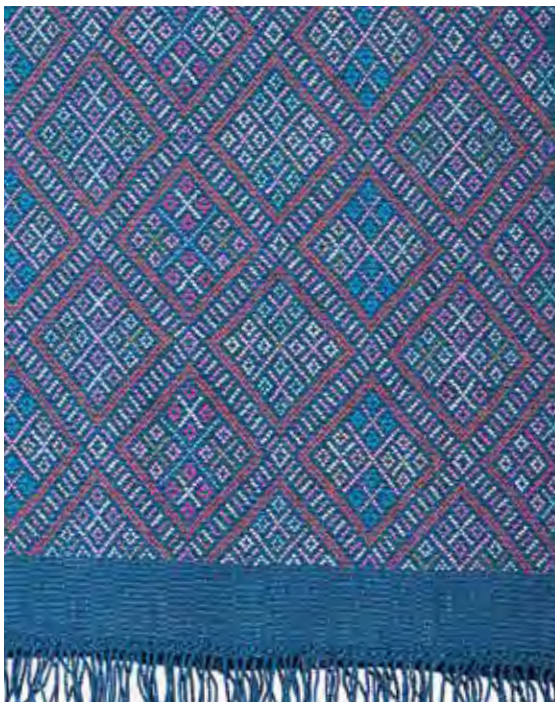
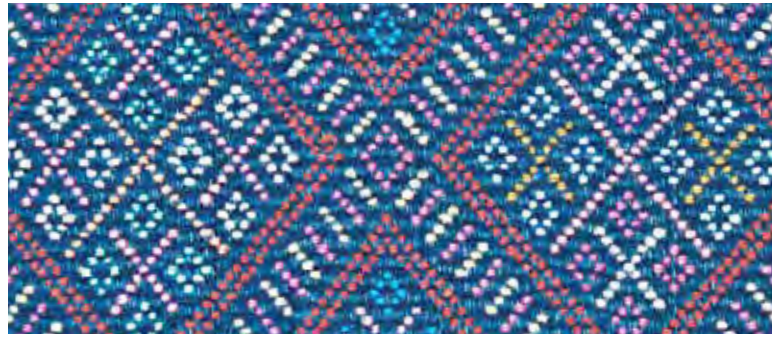
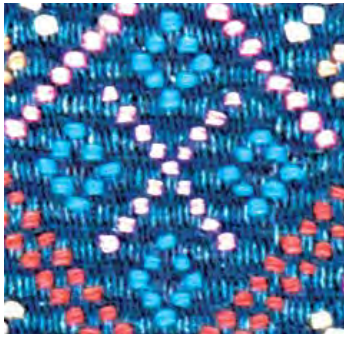

ลายปะคังดอง (แมงมุม)

Pakangdong Pattern (spider web)

ลายปะคังดอง
Pakangdong Pattern

ปะคังดอง เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว ความหมายในภาษาไทยหมายถึง แมงมุม เป็นลวดลายโบราณที่บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงโปว สร้างสรรค์ขึ้นจากการสังเกตเห็นความงดงามของแมงมุมขณะทำรังบนต้นไม้ สำหรับลายปะคังดองนั้นมี 2 ลักษณะคือ ลายปะคังดองที่มีลักษณะกากบาทอยู่เดี่ยวๆ และลายปะคังดองหงายจุ ที่มีลักษณะกากบาทสองอันซ้อนกัน ลายปะคังดองนี้ถือได้ว่าเป็นลวดลายที่ได้รับความนิยมในการสืบทอดนำมาทอเป็นลวดลายบนผืนผ้าของชนเผ่ากะเหรี่ยงโปวจากรุ่นสู่รุ่น จนถึงปัจจุบันก็ยังพบเห็นลวดลายลักษณะเช่นนี้บนผืนผ้า โดยนอกจากพบในเสื้อของผู้หญิงแล้ว ยังพบลวดลายนี้ได้ทั้งในย่ามและผ้าซิ่นของชาวกะเหรี่ยงโปวอีกด้วย

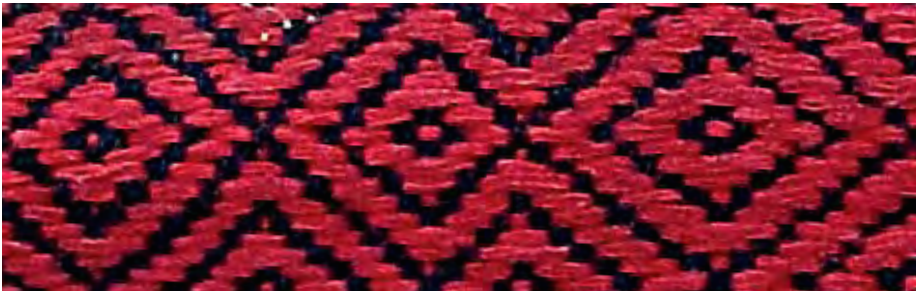
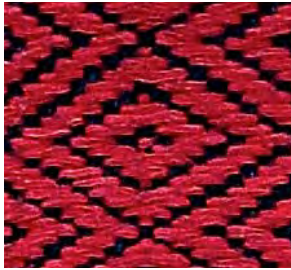
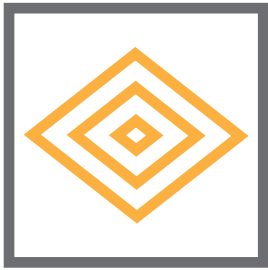

ลายปะคังตองหงายจู
Pakangdong Ngai Ju Pattern

Pakangdong is Pwo Karen for spider web and is used to call the ancient pattern created by Pwo Karen ancestors who were inspired by the beauty of spider while weaving its web on trees. The Pakangdong pattern comes in 2 different forms, the first one with single crosses and the Pakangdong Ngai Ju with double crosses on each other. The Pakangdong pattern remains popular on fabric used to make women's blouses, bags, and sarong.

ลายบายໂຂ່ວ (สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน) Bie Kow Pattern (square)

บายໂຂ່ວ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว ใช้เรียกลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ใช้เทคนิคการทอได้หลากหลายทั้งการทอแบบยก และการทอแบบจก ลายบายໂຂ່ວ มีลักษณะลายคล้ายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนซ้อนต่อเนื่องกัน ถือเป็นลวดลายพื้นฐานที่หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงโปวทุกคนต้องฝึกทอให้เป็นก่อนที่จะค่อยๆ ไปสู่การฝึกทอลวดลายที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้นต่อไป

Bie Kow is Pwo Karen and is used to call an ancient pattern that is used in twill and satin weaving and discontinuous supplementary weft. The Bie Kow pattern is made of squares on top of each other and is a basic pattern that all Pwo Karen women must learn before they can move on to more complex patterns.

ลายอะพู (ลูก) Aphu Pattern (child)

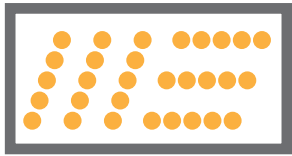

อะพู เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์ ความหมายในภาษาไทย หมายถึงคำว่า ลูก เป็นชื่อเรียกลวดลายปักลูกเต๋อยแบบโบราณดั้งเดิม ที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ที่มาของการตั้งชื่อลวดลายว่า อะพูนั้นมาจากลักษณะของลายปักที่เป็นลายเล็กๆ น่ารักคล้ายดังลูกตัวน้อยของครอบครัว นอกจากนี้ยังมีความหมายอีกนัยหนึ่งว่าเป็นลายปักง่ายๆ ที่เด็กสาวชาวกะเหรี่ยงที่เพิ่งเริ่มหัดงานปักลูกเต๋อยนั้นสามารถที่จะปักได้ทุกคน ลายอะพู มีลักษณะลวดลายคล้ายตัววีในภาษาอังกฤษ มักใช้ปักเป็นลวดลายเล็กๆ ประดับริมเสื้อของผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงโปว์ที่แต่งงานแล้ว

Aphu is Pwo Karen for child and is used to call an ancient pattern of job's tear embroidery, passed down from ancestors. The name Aphu is derived from the petite embroidery patterns like a small child in a family and also from how this is the basic job's tear embroidery pattern that all Karen girls start out learning. The Aphu pattern looks like a 'V' in the English language and is used to embroider the edges of married Pwo Karen women's blouses.

ลายบายกลีอะซีเท็งมิ่งหนั่ง (ยีนสลับนอน)

Bai Klu Tachi Terng Ming Nung Pattern (vertical and horizontal)

บายกลีอะซีเท็งมิ่งหนั่ง เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ลักษณะการสลับกันของลายระหว่างเส้นยืนและเส้นพุ่งในแนวนอน เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงโปวที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ลักษณะของลวดลายเป็นการทอตาเล็กๆ เป็นลายในแนวนอนจำนวน 5 ตา เรียงต่อกัน 3 แถว แล้วทอสลับเป็นลายตามเส้นยืนจำนวน 5 ตา เรียงต่อกัน 3 แถว ทำสลับกันเช่นนี้ไปเรื่อยๆ เมื่อทอเต็มผืนลายผ้าจะตัดกันแลดูคล้ายกับรังของแมงมุมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

Bai Klu Tachi Terng Ming Nung is Pwo Karen for the pattern derived from warp and weft threads and is the name of an ancient pattern of the Pwo Karen that has been passed down by their ancestors. The pattern is made up of 3 rows of 5 small horizontal squares interspersed with 3 rows of 5 small vertical squares to produce a finished pattern that looks like a spider web.

ลายเกี้ยวหมี่ (ดอกหัวบุก) Kiew Mee Pattern (Konjac flower)

เกี้ยวหมี่ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์ ความหมายในภาษาไทย หมายถึง ดอกหัวบุก ซึ่งเป็นต้นไม้ชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในป่า เป็นชื่อลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ชาวกะเหรี่ยงใช้นำมาเย็บเก็บริมเสื้อหรือ รีมย่าม บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงโปว์ได้สร้างสรรค์ลายเกี้ยวหมี่นี้ขึ้นจาก ลักษณะของดอกหัวบุก ที่ในสมัยโบราณชาวกะเหรี่ยงมักเข้าไปเก็บจาก ในป่า เพื่อนำก้านมารับประทานเป็นอาหาร ลายเกี้ยวหมี่ ถือเป็นการ เย็บเก็บริมผ้าที่ความยากและละเอียดมาก หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงโปว์คน ใดที่สามารถเย็บลายเกี้ยวหมี่นี้ได้ถือว่าเป็นยอดฝีมือ

Kiew Mee is Pwo Karen for Konjac flower which is a plant that grows naturally in the forest. It is the name of a pattern used to decorate the edges of a blouse or a bag. The Konjac flower, which is often gathered from the forest for the edible stem, inspired this pattern among Pwo Karen ancestors. The Kiew Mee pattern is considered to be complex and detailed so any Pwo Karen woman who can sew this pattern is considered highly skilled.

ลายตะไจ้ว (ปลายประดับ) Ta Jow Pattern (decoration on the edges)

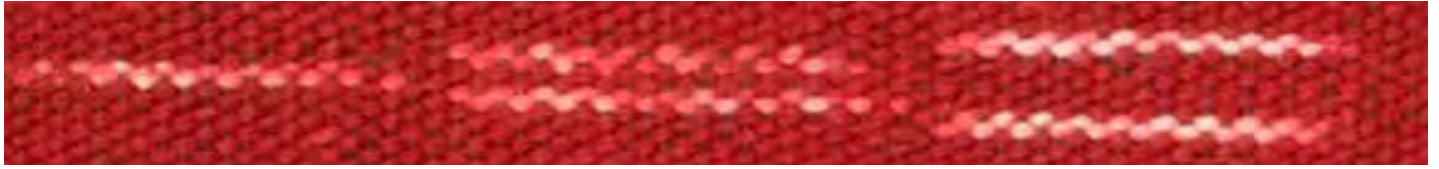
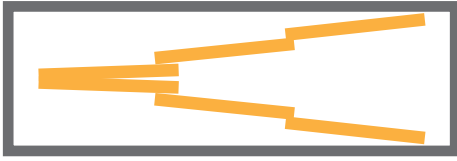

ตะไจ้ว เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์ ความหมายในภาษาไทย หมายถึง ปลายประดับ เป็นชื่อเรียกลักษณะลวดลายโบราณดั้งเดิม ที่ทอ เพื่อประดับบริเวณเชิงผ้าส่วนปลายของลายหลักทั้งสองด้าน จุดประสงค์ เพื่อเพิ่มเติมให้ลวดลายบนผืนผ้ามองดูเกิดความอ่อนช้อยสวยงามวิจิตร มากยิ่งขึ้น ตะไจ้วนั้นสามารถสร้างสรรค์ได้หลากหลายรูปแบบ หากใช้รูปแบบใดก็ใช้คำว่าตะไจ้วแล้วตามด้วยชื่อหรือลักษณะลวดลายนั้น ตัวอย่าง เช่น ตะไจ้วบายไซ่ว หมายถึง การนำลักษณะของลายบายไซ่วหรือลาย สีเหลี่ยมขนมเปียกปูน มาประยุกต์เป็นลายประดับ หรือตะไจ้วอังคู้คำ หมายถึง ลายปลายประดับที่มีลักษณะเป็นยอดแหลม เป็นต้น

Ta Jow is Pwo Karen for decoration on the edges and is used to call an ancient pattern that is used to decorate the edges of the main pattern for enhanced beauty. The Ta Jow pattern can come in many forms so to identify the pattern, you can simply call it Ta Jow, followed by the name of the pattern that you used to decorate the edges and end the main pattern. For example, Ta Jow Bie Kow is using the Bie Kow or the square pattern to decorate the edges while Ta Jow Ang Koo Ka is decorating the edges with a spiral pattern.

ลายคู้ (ปิ่นปักผม)

Kuchu Pattern (hairpin)

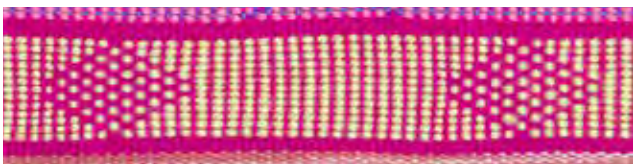
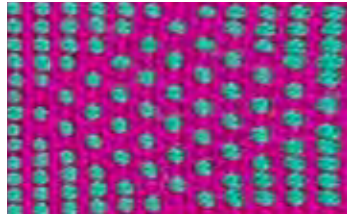
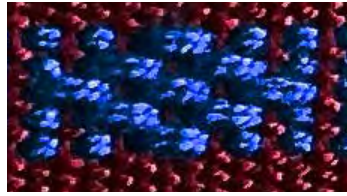
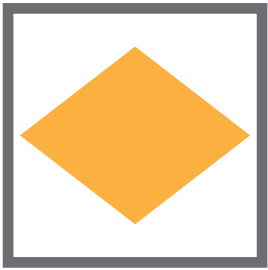

คู้ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว มีความหมายในภาษาไทยว่า ปิ่นปักผม เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อเนื่องมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ที่มาของการสร้างสรรค์ลวดลายเป็นการเลียนแบบลักษณะของปิ่นปักผมในสมัยโบราณของหญิงสาวชาวกะเหรี่ยงโปวที่ทำจากไม้ไผ่ ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงโปวจะเกล้าผมแล้วนำปิ่นไม้ไผ่มาเสียบติดไว้ ลายคู้ นี้ถือว่าเป็นลวดลายที่ทำได้ยากและเป็นลายเก่าแก่ใช้ทอด้วยเส้นด้ายฝ้ายที่มีดย้อมสีธรรมชาติ ปัจจุบันจึงแทบหาชาวกะเหรี่ยงโปวที่สามารถทอผ้ามัดย้อมลายคู้ได้อย่างสมบูรณ์แบบได้ค่อนข้างยาก แต่ก็ยังคงมีผู้ที่สืบสานลวดลายโบราณนี้ถ่ายทอดจนถึงลูกหลาน เพื่อให้ลวดลายคู้ดำรงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่ากะเหรี่ยงโปวโดยไม่สูญหายไปตามกาลเวลา

Kuchu is Pwo Karen for hairpin and is used to call an ancient pattern passed down from ancestors that resembles ancient hairpins made from bamboo and used by Pwo Karen women. Pwo Karen women usually wear their hair up and use a bamboo hairpin to keep it in place. The Kuchu pattern is considered a complex and ancient pattern that is made using naturally-dyed cotton threads. Nowadays it is very rare to find a Pwo Karen who can produce this pattern but there are still weavers who are passing down the skill to their descendants to make sure this pattern does not disappear with time.

ลายหลังเค้คลิ่ง (เมล็ดฟักทอง, เมล็ดมะฟักแก้ว)

Lung Kae Kling Pattern (pumpkin seed)

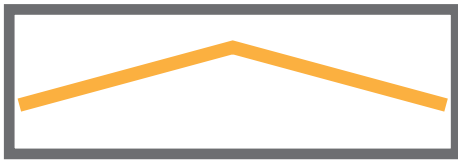

หลังเค้คลิ่ง เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์ มีความหมายในภาษาไทยทางภาคกลางคือ เมล็ดฟักทอง ภาษาท้องถิ่นทางภาคเหนือเรียกว่า เมล็ดมะฟักแก้ว ลายหลังเค้คลิ่งเป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงจินตนาการมาจากลักษณะของเมล็ดฟักทอง หรือเมล็ดมะฟักแก้ว ซึ่งเป็นพืชพื้นบ้านที่ชาวกะเหรี่ยงมักปลูกไว้รับประทานในแทบทุกครัวเรือน ลายหลังเค้คลิ่งนี้เป็นลายที่ได้รับความนิยมสูงมากในกลุ่มกะเหรี่ยงโปว์ เป็นลวดลายที่ถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษนับร้อยปีชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์ยังคงสืบทอดการสร้างสรรคลวดลายหลังเค้คลิ่งจนถึงปัจจุบัน เราสามารถพบลวดลายลักษณะนี้ได้ในพื้นที่ของชุมชนที่ใช้นุ่งในชีวิตประจำวัน ตลอดจนถึงผ้าชิ้นที่ใช้ในงานสำคัญๆ เช่น งานแต่งงาน

Lung Kae Kling is Pwo Karen for pumpkin seed. Karen ancestors were inspired by pumpkin seeds in creating this pattern as pumpkins are a major staple grown by almost all Karen households. The Lung Kae Kling pattern, passed down for hundreds of years now, is most popular among the Pwo Karen, who use the pattern for both men and women's apparel, including women's sarong used in daily life, as well as sarong for important events like a wedding.

ลายแข้งได้ชุย (ปีกไก่)

Chang Dai Chui Pattern (chicken wing)

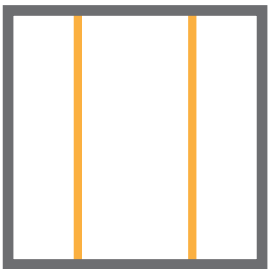

แข้งได้ชุย เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า ปีกไก่ เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงจินตนาการมาจากการเลียนแบบลักษณะการเคลื่อนไหวตรงบริเวณช่วงปีกของไก่ ซึ่งถือเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีความผูกพันใกล้ชิดของชาวกะเหรี่ยง เพราะนอกจากจะเลี้ยงไก่ไว้เป็นอาหารแล้ว ชาวกะเหรี่ยงยังนำไก่ไปใช้ในพิธีกรรมสำคัญหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นพิธีไหว้ผีเมือง พิธีเรียกขวัญ ลายแข้งได้ชุย เป็นลวดลายที่ใช้เฉพาะในผ้าชิ้นของหญิงสาวชาวกะเหรี่ยงโปว

Chang Dai Chui is Karen for chicken wing. Karen ancestors were inspired to create this pattern based on the movement of a chicken's wing. Karen households raise chicken for food and also use them as offerings for important events, such as ceremonies to pray to ancestors and blessing ceremonies. The Chang Dai Chui pattern is used to decorate Pwo Karen women's sarong. Naturally-dyed threads are woven into this pattern, with red, derived from thread dyed in lac, being the most popular color due to the fact that the color red is believed to bring good luck to the wearer.

ลายเนงไคพู (ผ้าที่ใช้สำหรับพิธีหมั้น)

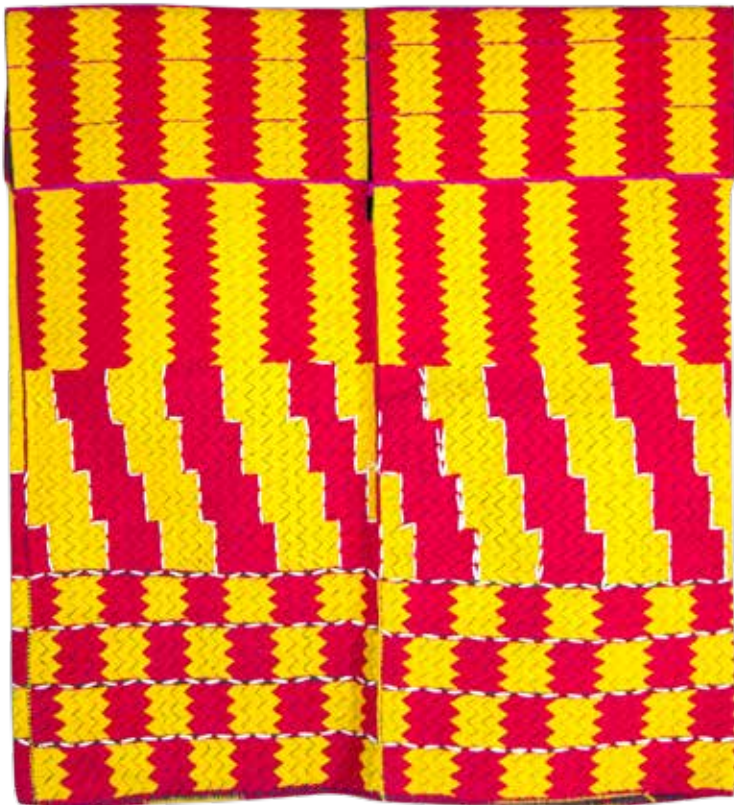
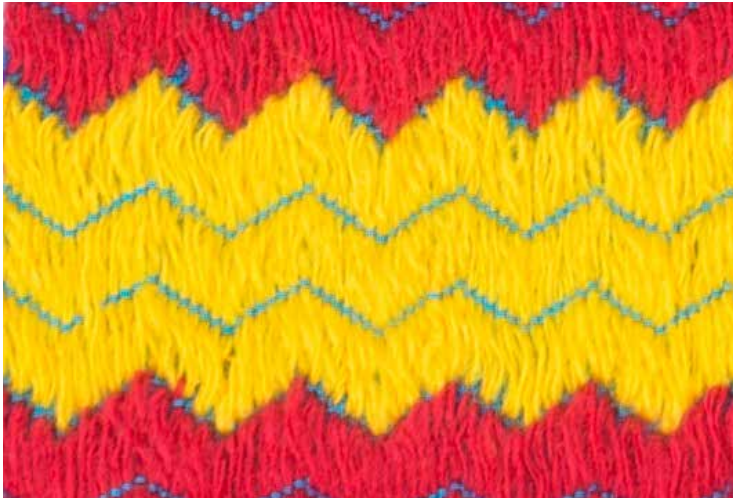
Neng Kai Pu Pattern (fabric used in engagement ceremonies)

เนงไคพู เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว มีความหมายในภาษาไทยว่า ผ้าสำหรับใช้ในงานหมั้น ประเพณีชาวกะเหรี่ยงโปวนับตั้งแต่โบราณกาลมานั้น ในพิธีหมั้นของชายหญิงชาวกะเหรี่ยง ฝ่ายชายจะต้องนำผ้าชิ้นทอมือมามอบให้กับผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง โดยในตัวผืนผ้าชิ้นนี้จะปรากฏลวดลายเนงไคพู ลักษณะลวดลายจะใช้เทคนิคการมัดย้อมเอกลักษณ์สำคัญจะต้องมีเส้นสีขาวปรากฏเป็นเส้นยืนคั่นตรงกลาง หากไม่มีเส้นสีขาวนี้ก็จะไม่ถือว่าเป็นผ้าสำหรับใช้ในงานหมั้น ซึ่งจะใช้ประกอบพิธีหมั้นไม่ได้ ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงทุกคนที่มีลูกชายจะต้องทอผ้าชิ้นลายเนงไคพูเก็บไว้เพื่อให้ลูกชายนำไปมอบให้ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงในวันหมั้น ถือเป็นประเพณีสืบทอดกันมาในทุกครอบครัวของชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว

Neng Kai Pu is Karen for fabric used in engagement ceremonies. In Pwo Karen engagement tradition, the groom must bring handwoven sarong with the Neng Kai Pu pattern as gifts for female elders of the bride. The Neng Kai Pu pattern uses the technique of tie-dye so that a white line appears in the center of the fabric. If the fabric lacks this white line, it cannot be used in the engagement ceremony and the ceremony will not proceed. Therefore, every Karen woman who has a son must learn the Neng Kai Pu pattern.

ลายก่ายกอง (คดโค้ง) Kai Kong Pattern (curve)

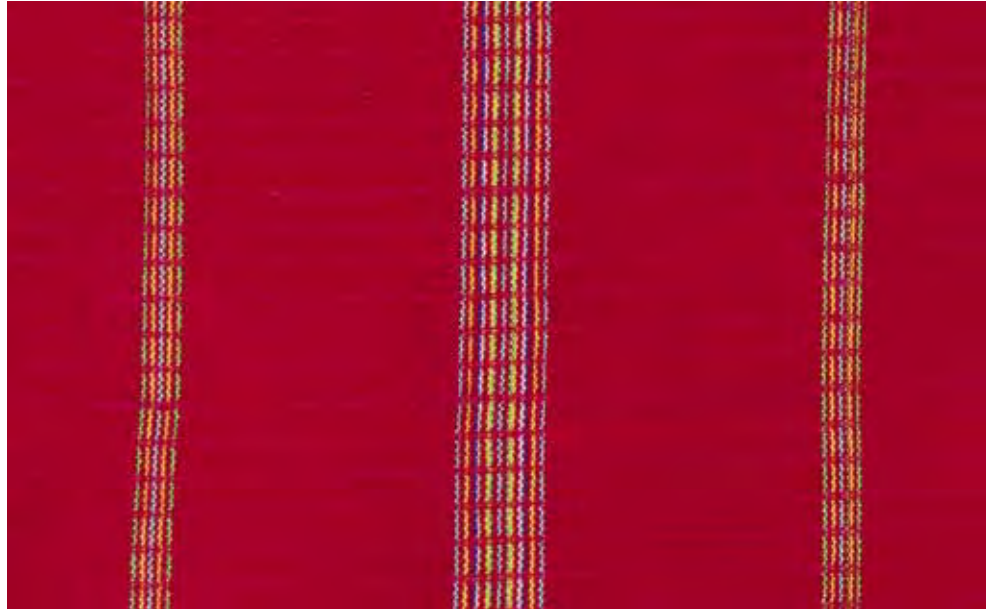

ก่ายกอง เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์ มีความหมายในภาษาไทยว่า คดโค้งไปมา ลายก่ายกอง เป็นลายโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงคิดสร้างสรรค์ขึ้น และได้มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมาในกลุ่มกะเหรี่ยงโปว์ คำเรียกชานชื่อของลายก่ายกองนี้ เป็นไปตามลักษณะการทอที่มีการสลับสีโค้งไปโค้งมา หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงโปว์นิยมใช้เสื้อลายลักษณะเช่นนี้เป็นเสื้อตัวแรกของหญิงสาวเมื่อต้องเข้าพิธีแต่งงาน

Kai Kong is Pwo Karen which means curving back and forth. The Kai Kong pattern originated from ancient times by the Pwo Karen and the name is derived from the different colored threads curving back and forth. This pattern is commonly used for the wedding dress of Karen women, who switch from wearing a long dress to a blouse and skirt on their wedding day.

ลายเซะเคล้

Se Kle Pattern (continuous line)

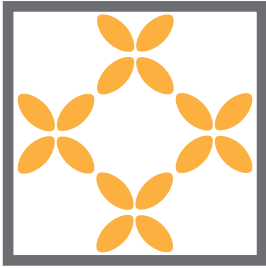

เซะเคล้ เป็นภาษาเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ หมายถึง เส้นยาวต่อเนื่องกันไป การเรียกชื่อลวดลายเรียกตามลักษณะของลายที่มีลักษณะการทอเป็นเส้นยาวต่อเนื่องติดต่อกัน เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่หญิงชาวกะเหรี่ยงปกากะญอได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ เป็นลายพื้นฐานที่ค่อนข้างทอได้ง่าย มักใช้เป็นลวดลายของเสื้อผ้าผู้ชายชาวกะเหรี่ยงปกากะญอ

Se Kle is Sgaw Karen for a continuous line as the pattern is the weaving of a continuous line. This is an ancient pattern passed down among Sgaw Karen women and is quite simple to make. It often adorns the tunics of Sgaw Karen men.

ลายเพ้อโดะ (งูเห่าล้อม)

Per Doh Pattern (python)

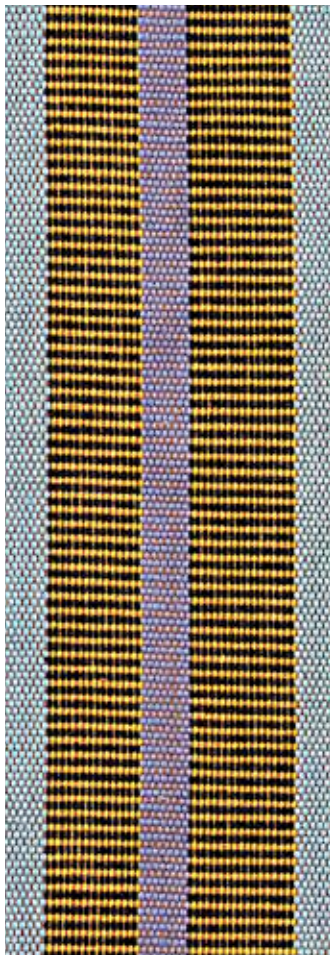
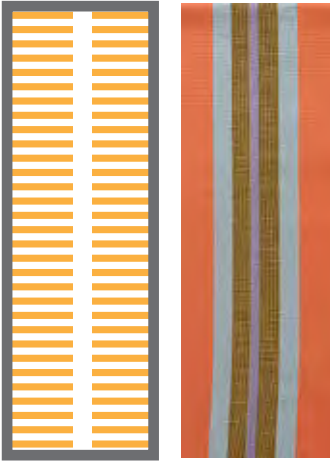

เพ้อโดะ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ความหมายในภาษาไทยหมายถึง งูเห่าล้อม เป็นชื่อเรียกลายปักลูกเต๋อยแบบโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษของชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ลักษณะของลายเพ้อโดะเป็นงานปักคล้ายดอกไม้ 4 กลีบ นำมาจัดวางเรียงตัดสลับกันบนผืนผ้าคล้ายเป็นตารางสี่เหลี่ยม เป็นลวดลายที่จินตนาการขึ้นจากการเลียนแบบลักษณะลวดลายบนผิวหนังบริเวณลำตัวของงูเห่าล้อมที่เป็นวงสวยงาม มักใช้ปักในเสื้อของหญิงสาวชาวกะเหรี่ยงที่แต่งงานแล้ว

Per Doh is Sgaw Karen for python and is used to call an ancient job's tear embroidery pattern that has been passed down by ancestors. The Per Doh pattern resembles a flower with 4 petals that is placed throughout a square fabric and is inspired by the circular pattern on the skin of a python. It is often sewn onto married Karen women's blouses.

ลายโถ้วหลี่เคาะ (คอนกเขา)

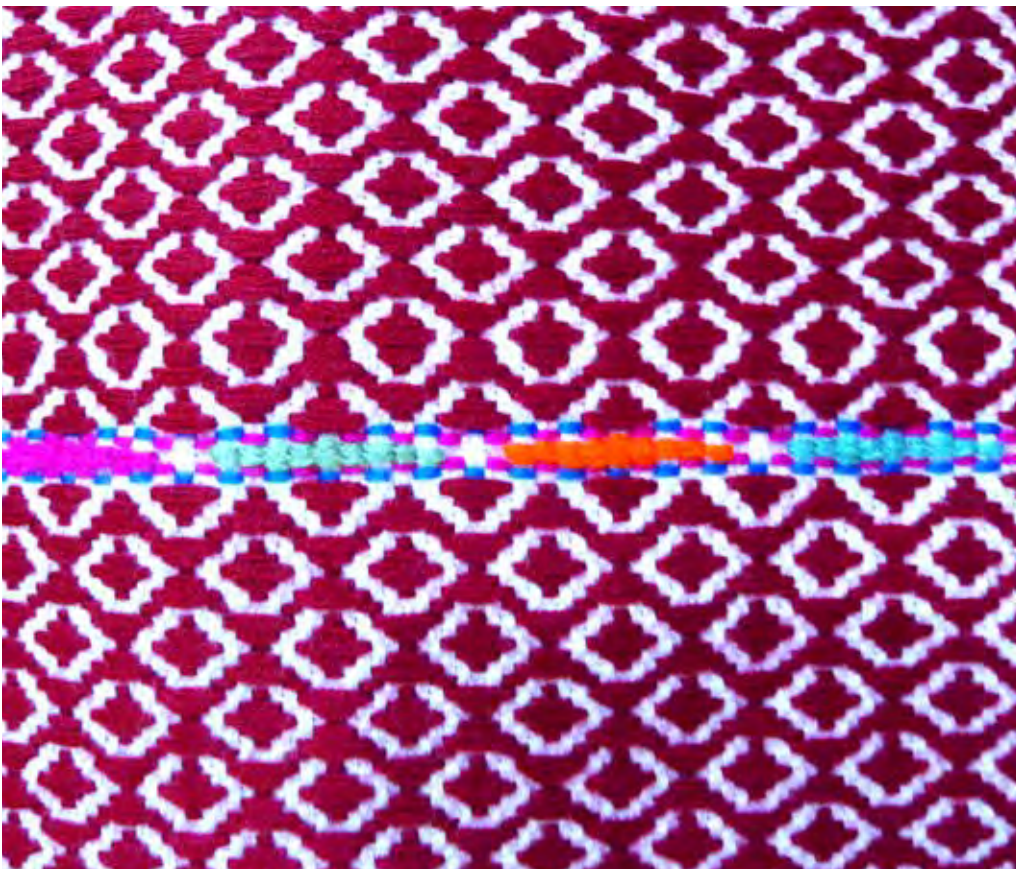
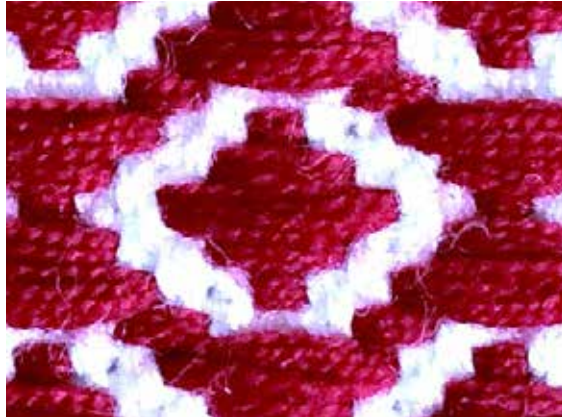
Tow Lee Koh Pattern (dove's neck)

โถ้วหลี่เคาะ เป็นภาษาของชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึง คอนกเขา เป็นลายผ้าโบราณที่มีการสืบทอดต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ มักใช้ในเสื้อผู้ชาย การเรียกชื่อลวดลายเป็นไปตามลักษณะเด่นของลายที่ต่อเนื่องกันเป็นชั้นๆ ดูคล้ายกับลักษณะของคอนกเขา จึงเรียกชื่อลวดลายนี้ว่า ลายโถ้วหลี่เคาะหรือคอนกเขานั้นเอง

Tow Lee Koh is Sgaw Karen for dove's neck and is used to call an ancient pattern passed down by ancestors that now adorns men's tunics. The name is derived from how the pattern has layers, similar to a dove's neck.

ลายต๋ามิงคฺลึ (ดวงตา) Tar Ming Kli Pattern (eye)

ต๋ามิงคฺลึ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยง ใช้เรียกลายที่มีลักษณะคล้ายดวงตาของคน จึงเรียกลายนี้ว่าลายดวงตา คำว่าต๋ามิงคฺลึเป็นชื่อเรียกในกลุ่มกะเหรี่ยงปกากะญอ แต่ในกลุ่มกะเหรี่ยงโปว์จะเรียกลายที่มีลักษณะเช่นเดียวกันนี้ว่า ละมีเซ ซึ่งมีความหมายว่าดวงตาเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามทั้งลายต๋ามิงคฺลึและลายละมีเซ ต่างก็เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษนับร้อยปี ในกลุ่มกะเหรี่ยงปกากะญอนิยมใช้ลายต๋ามิงคฺลึเป็นลวดลายในผ้าโพกหัวมากที่สุด จนทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ที่ว่า ผ้าโพกหัวของกะเหรี่ยงปกากะญอทุกผืนต้องมีลายต๋ามิงคฺลึเป็นองค์ประกอบ ถ้าไม่มีถือว่าไม่ใช่ผ้าโพกหัวของกะเหรี่ยง ต๋ามิงคฺลึ มีความหมายหมายถึง ดวงตาที่จะคอยมองและส่องทางในชีวิตให้กับผู้สวมใส่

Tar Ming Kli is Karen for the pattern that looks like a human eye and is the name used by the Sgaw Karen while the Pwo Karen call this pattern **Tamise**, which also means eye.

The Tar Ming Kli is an ancient pattern, passed down through generations. It is most commonly used for turban cloths so much so that it has become a distinct characteristic that the Sgaw Karen's turban cloths must have the Tar Ming Kli pattern, or else, that piece of cloth would not be considered a turban cloth. The pattern has an underlying meaning that the wearer would have the eye, which will help them find their way in life.

ลายตะก้อเหล่ (ดิ่งตูดเข้าหากัน) Ta Ko Lae Pattern (attraction)

ตะก้อเหล่ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ความหมายในภาษาไทยหมายถึง การดิ่งตูดเข้าหากัน บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงปกากะญอเรียกขานชื่อลวดลายนี้ตามลักษณะเด่นของลายที่ดูคล้ายลูกศรพุ่งไปข้างหน้า เสมือนกับมีแรงดึงดูดของลวดลายที่พุ่งเข้าหากันต่อเนื่องไปตลอด เป็นลายเอกลักษณ์โบราณดั้งเดิมที่จะต้องมีในผ้าโพกหัวของกะเหรี่ยงปกากะญอทุกผืน ทั้งนี้ชาวกะเหรี่ยงปกากะญอมีความเชื่อว่า ลายตะก้อเหล่นี้จะนำสิริมงคลมาสู่ผู้สวมใส่ เพราะมีความหมายหมายถึง การต่อชีวิตให้ราบรื่นยืนยาวตลอดไป

Ta Ko Lae is Sgaw Karen for attraction. Sgaw Karen ancestors are inspired to create this pattern by an arrow moving forward and slicing through the air like the attraction of the pattern which is a continuous action forward. This ancient pattern is seen on all Sgaw Karen's turban cloths. They believe the Ta Ko Lae pattern will bring good luck to the wearer because it symbolizes the continuation of a smooth life.

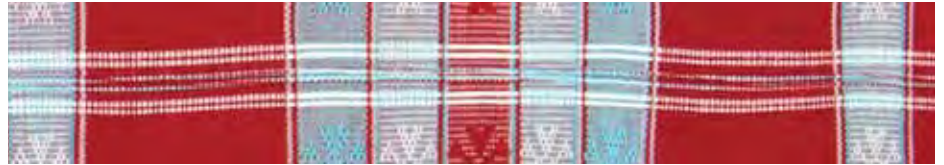
ลายตะข้อเถาะ
Ta Sor Tor Pattern

ตะข้อเถาะ เป็นภาษาของชาวเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ใช้เรียกลวดลายตามเทคนิคของการทอยกดอกแบบกะเหรี่ยง (กีเอา) ลักษณะของลวดลายมองดูคล้ายดอกไม้ที่มีกลีบ 6 กลีบ กลีบหลักขนาดใหญ่ 2 กลีบมองดูคล้ายรูปหัวใจ ขณะที่กลีบดอกเล็กอีก 4 กลีบ ตัดกันอย่างสมมาตร แลดูคล้ายรูปหัวใจดวงเล็กๆ ย่อส่วนลงมาเป็นเชิงชั้นงดงามอ่อนช้อย ลายตะข้อเถาะ เป็นลายโบราณที่สืบทอดต่อมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ มักนิยมใช้ในเสื้อผ้าผู้ชายที่สวมใส่เฉพาะในโอกาสสำคัญๆ เช่น งานแต่งงาน

Ta Sor Tor comes from the Sgaw Karen language and is the name used to call the pattern derived from the Karen-style twill and satin weaving (waist loom). The pattern resembles a 6-petaled flower with 2 large petals that look like a heart and 4 smaller symmetrical petals which look like smaller hearts. The Ta Sor Tor is an ancient pattern mostly used for men's tunics to wear during important events such as a wedding.

ลายทำสื่อโหรง (เส้นคู่) Ta Sue Rong (double line)

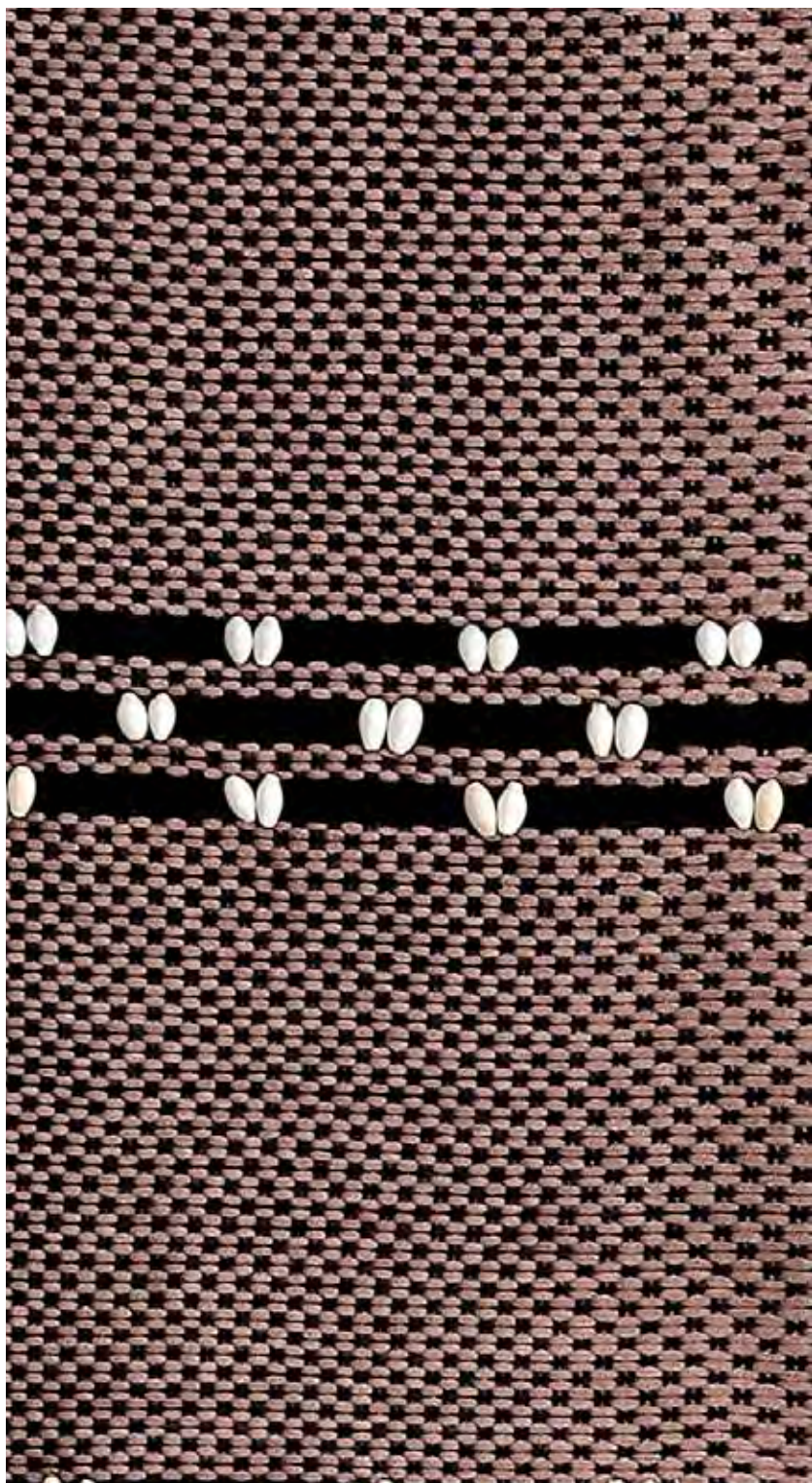
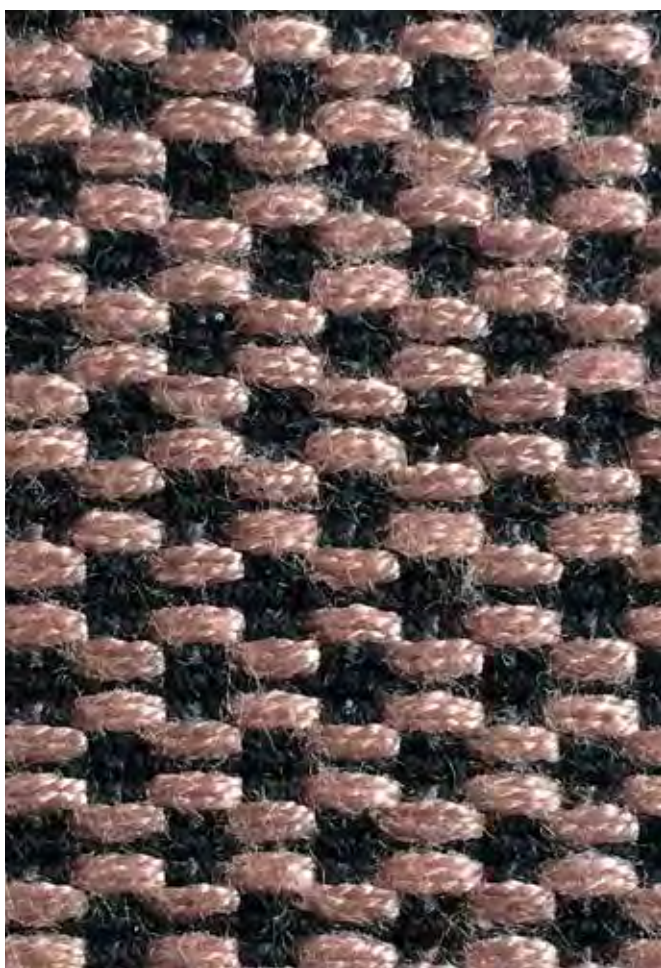
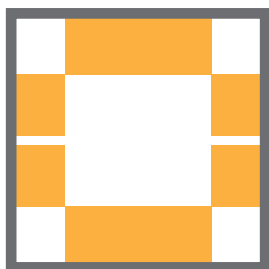

ทำสื่อโหรง เป็นภาษาของชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ มีความหมายในภาษาไทยว่า เส้นคู่ เป็นลวดลายโบราณที่มีมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ลักษณะลวดลายเป็นการทอด้วยด้ายสีขาวยาวต่อเนื่องขนานกันเป็นคู่ ประดับอยู่บริเวณกลางเสื้อและชายเสื้อของผู้ชายที่มักใช้สวมใส่ในวันแต่งงาน ชาวกะเหรี่ยงปกากะญอเชื่อว่า ลายทำสื่อโหรงเปรียบเสมือนการที่คู่แต่งงานเดินเคียงคู่ไปด้วยกัน คอยดูแลกันตลอดไปทั้งชีวิต ลวดลายลักษณะเช่นนี้จึงถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนของชาวกะเหรี่ยงปกากะญอ

Ta Sue Rong is Sgaw Karen for double line and is used to call an ancient pattern passed down by ancestors. The pattern is made up of a continuous double white line in the center and along the edges of the tunics men wear for their weddings. The Sgaw Karen believes the Ta Sue Rong pattern depicts a married couple who needs to be by each other's side and take care of each other forever, and this is why the pattern has been passed down through generations.

ลายเบอะคาเคาะ (ปากลูกอ๊อด)

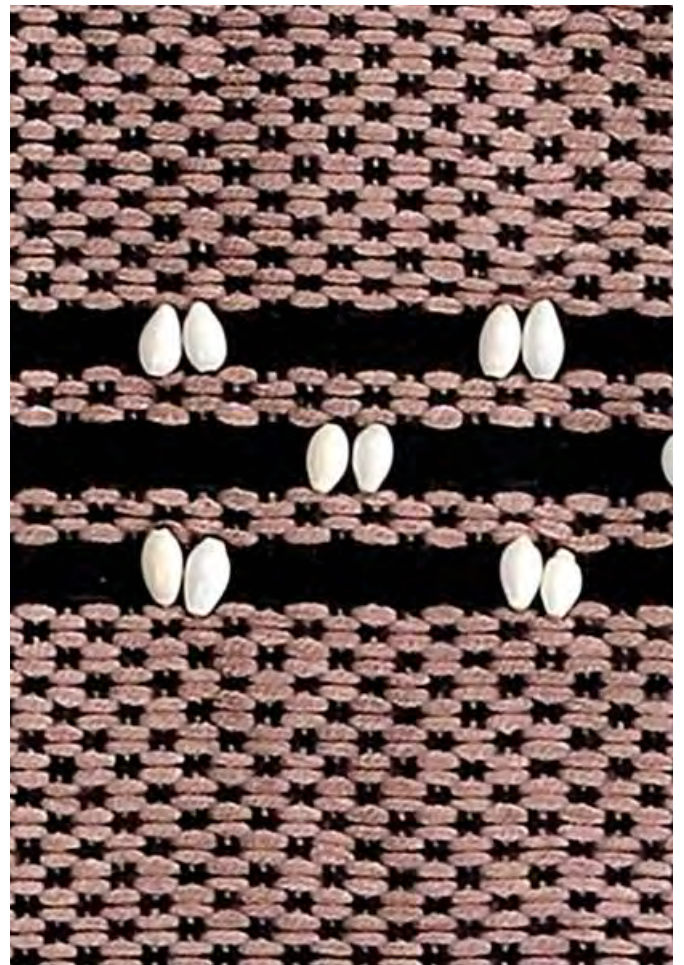
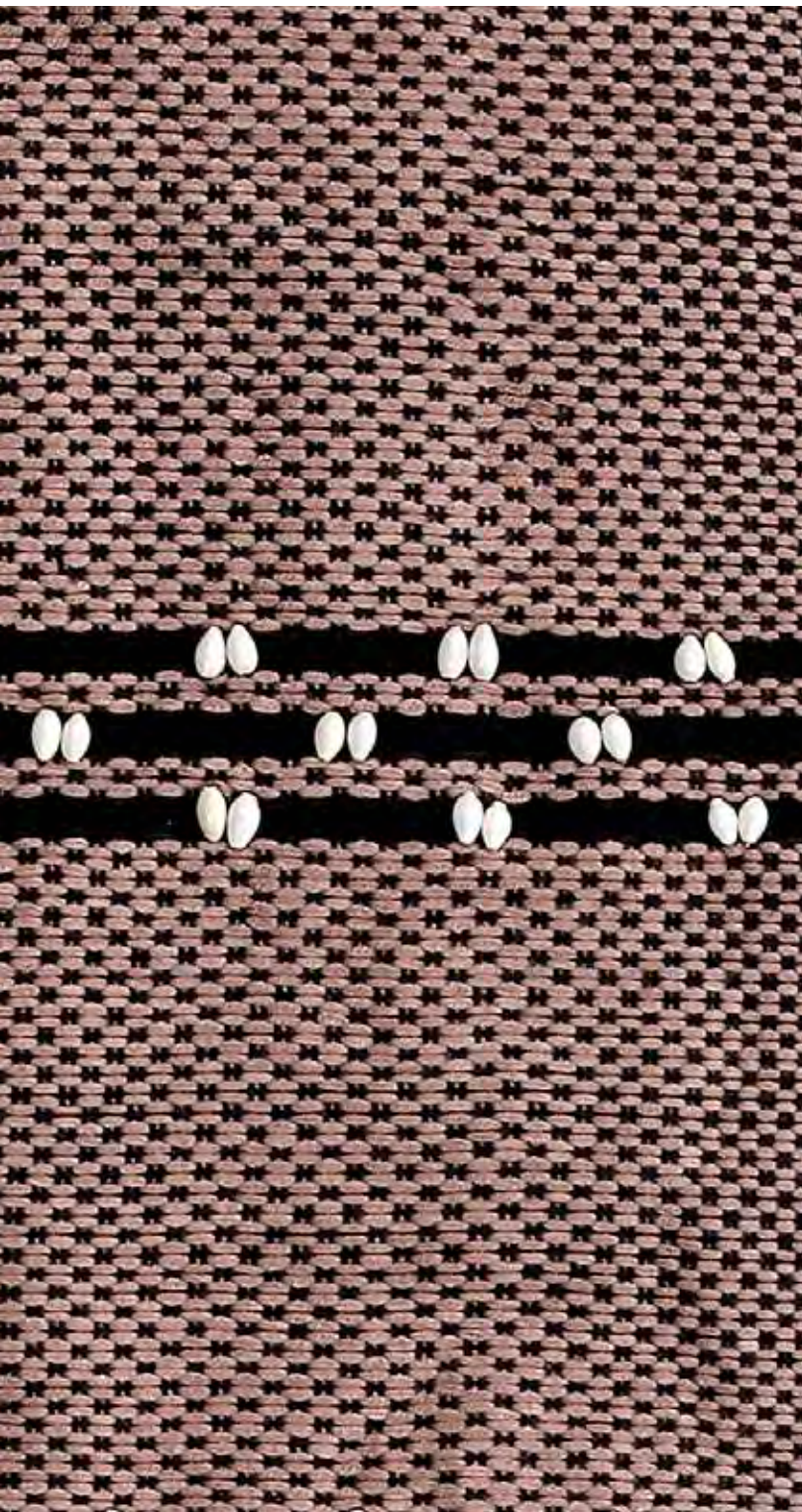
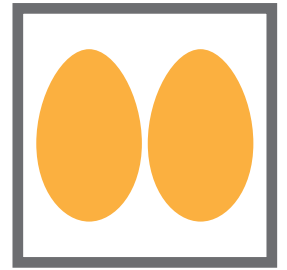
Ber Ka Kor Pattern (tadpole's mouth)

เบอะคาเคาะ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ใช้เรียกขาน ลวดลายโบราณที่สืบทอดต่อกันมานับตั้งแต่อดีต จากการถ่ายทอดของ บรรพบุรุษ ใช้เทคนิคการทอร่วมกับการยกเก็บลาย โดยบรรพบุรุษ ชาวกะเหรี่ยงจินตนาการลวดลายนี้มาจากลักษณะรูปร่างของ ปากลูกอ๊อด ซึ่งเป็นสัตว์น้ำที่เจริญเติบโตกลายเป็นกบ ลูกอ๊อดเมื่ออยู่ในน้ำมักอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน ซึ่งลักษณะตามธรรมชาติของลูกอ๊อดนี้สอดคล้องไปด้วยกันกับคติชีวิตประจำชนเผ่าของกะเหรี่ยง ที่มุ่งปลูกฝังให้ลูกหลานรู้ รักสามัคคี รักเพื่อนพ้อง ช่วยเหลือดูแลกันและกัน ดังนั้นชาวกะเหรี่ยง ปกากะญอจึงเชื่อว่าเมื่อนำ ลายเบอะคาเคาะ นี้มาใส่ไว้ในเสื้อผ้า จะทำให้ผู้สวมใส่เกิดความรักความสามัคคีกัน มีเพื่อนฝูงและได้รับมิตรภาพดีๆ มากมาย

Ber Ka Kor is a term in the Sgaw Karen language and is used to call an ancient pattern which utilizes weaving and discontinuous supplementary weft. The Karen ancestors are inspired to come up with this pattern by the shape of a tadpole's mouth. Tadpoles often stay in clusters which resemble the Karen lifestyle that fosters harmony, unity, and compassion, therefore wearing this pattern is believed to bring valuable friendships.

ลายต๋อติ (ไข่มด) Tue Di (ants' eggs)

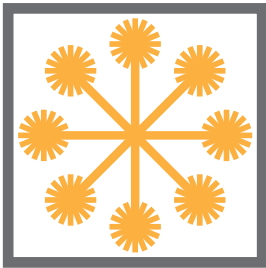

ต๋อติ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ความหมายในภาษาไทย หมายถึง ไข่มด เป็นลายปักลูกเต๋อโดยโบราณที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ชาวกะเหรี่ยงปกากะญอเชื่อว่า ลายต๋อติ นี้เมื่อนำมาปักในเสื้อ จะนำความเป็นสิริมงคลมาให้แก่ผู้สวมใส่ ทั้งนี้เพราะลักษณะของไข่มดตามธรรมชาตินั้น มีความเป็นกลุ่มก้อน แสดงถึงความสามัคคีอันเป็นคติชีวิตที่ชาวกะเหรี่ยงยึดถือว่ามีค่าสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

Tue Di is Sgaw Karen for ants' eggs and is the name of an ancient job's tear embroidery pattern that has been passed down by ancestors. The Sgaw Karen believe that embroidering this pattern on their blouses will bring good luck to the wearer because ants' eggs are clustered, thus symbolizing unity and harmony which the Karen prize.

ลายสะกอพอ (ดอกมะเขือ)

Sa Kor Por Pattern (eggplant flower)

สะกอพอ เป็นภาษาของชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ใช้เรียกขาน ลวดลายที่มีลักษณะมองดูคล้ายกลุ่มพวงดอกไม้ที่แตกกิ่งก้านออกไป รอบด้าน 8 กิ่ง แต่ละปลายกิ่งแตกช่อดอกเป็นพวงพุ่มหลากสีสังคางาม เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ใช้ เทคนิคการปักด้วยเส้นฝ้ายหรือไหมพรม สะกอพอ แปลเป็นภาษาไทย ว่า ดอกมะเขือ ที่มาของลายมาจากการที่บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงสังเกตเห็นถึงลักษณะดอกมะเขือพวงซึ่งเป็นพืชผักพื้นบ้านในชีวิตประจำวัน ที่มีลักษณะเป็นดอกเล็กๆ อยู่รวมกันเป็นช่อๆ ซึ่งชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่า ดอกมะเขือพวงมีลักษณะที่ดี มีความหมายหมายถึงการเป็นกลุ่มเป็นก้อน ตรงตามคตินิยมการใช้ชีวิตของชาวกะเหรี่ยงที่ให้ความสำคัญถึงความสามัคคี รักพวกพ้อง ลายสะกอพอ นี้นิยมปักในเสื้อผู้หญิงที่ใช้ใน พิธีแต่งงาน มีความหมายเหมือนกับการอวยพรให้คู่สามีภรรยารักกัน ไม่ทะเลาะหรือแตกแยกกัน อยู่ด้วยกันไปจนแก่เฒ่า

Sa Kor Por is the name of an ancient pattern by the Sgaw Karen which is created by stitching cotton or wool threads into a design that looks like 8 branches of colorful flowers. Sa Kor Por means eggplant flower, which was the inspiration behind the design as eggplants are a common vegetable. The Karen believe the eggplant flower has an auspicious meaning of belonging to a group as they place a great importance on living in harmony and unity. The Sa Kor Por pattern is most often stitched on a bride's wedding dress as a blessing for the bride and groom to love each other, not argue or separate, and to live with each other until old age.

ลายชวยคอเหลาะ (ตีนหมา)

Chui Kor Lor Pattern (dog's paw)

ชวยคอเหลาะ เป็นภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ตีนหมา (เท้าสุนัข) เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ใช้เทคนิคการปักด้วยเส้นฝ้ายหรือไหมพรม ลักษณะของลวดลายใช้ลายกากบาทมาเป็นตัวแบ่งพื้นที่เป็นสี่ส่วน แต่ละส่วนปักด้วยไหมพรมแตกกระจายไปให้กลายเป็นพุ่มคล้ายลักษณะของใบไม้ ที่มาของลวดลายชวยคอเหลาะ นี้มาจากการที่บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงปกากะญอได้สังเกตเห็นลักษณะของรอยเท้าสุนัขที่ปรากฏบนพื้นดิน จึงนำมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายปักที่งดงามบนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชนเผ่า

Chui Kor Lor is Sgaw Karen for dog's paw and is an ancient pattern that utilizes the embroidery of cotton threads or yarn. The pattern starts by dividing the fabric up into 4, using a cross pattern. Then, each area will be embroidered with a pattern that looks like a cluster of leaves. Sgaw Karen ancestors are inspired to create this pattern on their apparel by dogs' paw prints on the ground.

ลายตะเกีไเกาะ (ทางขรุขระ)
Ta Kae Kor Pattern (uneven path)

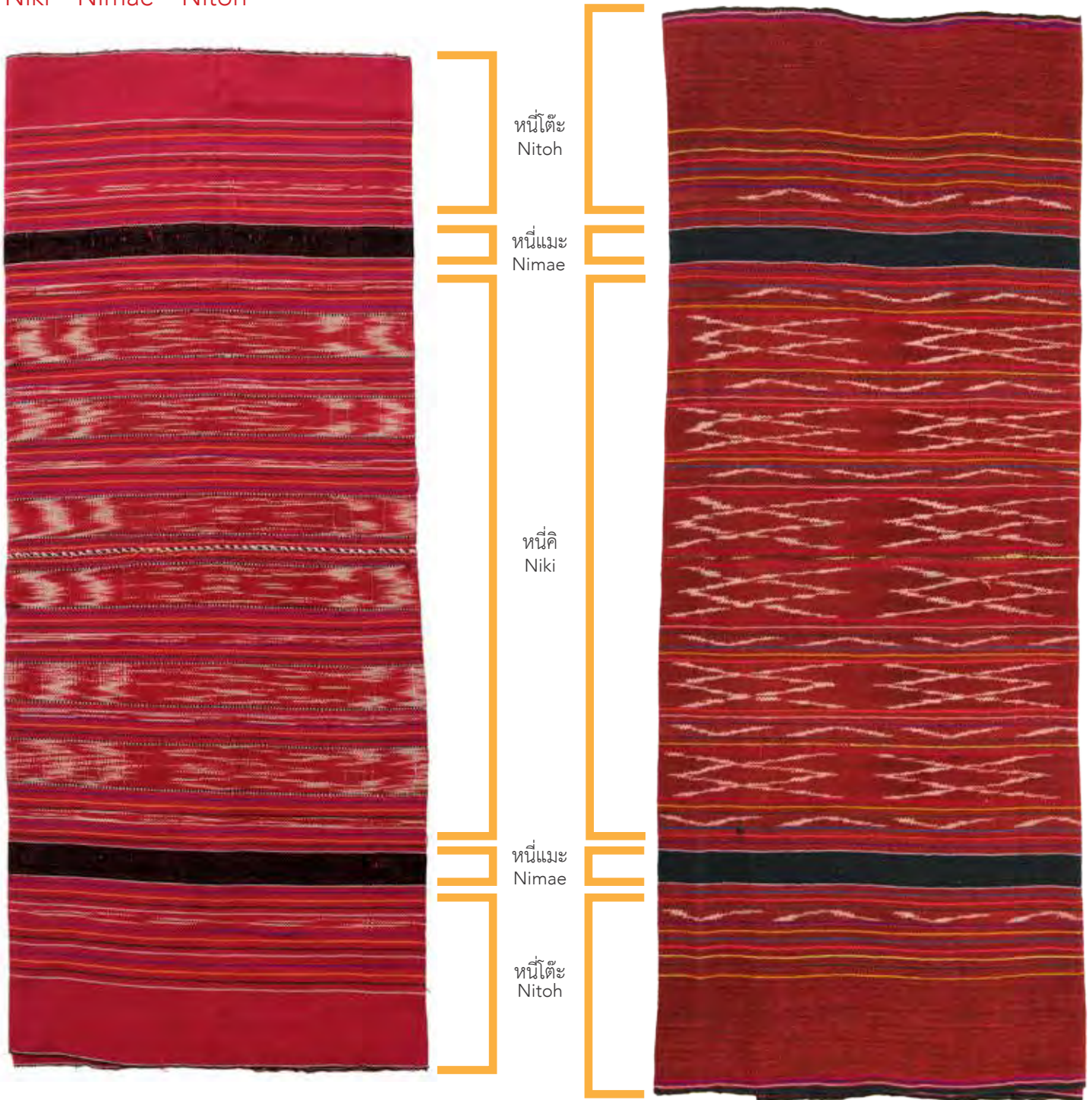

ตะเกีไเกาะ เป็นภาษาของชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ ใช้เรียกลวดลายงานปักลูกเต๋อโบราณลายหนึ่งที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ลักษณะลวดลายการปักใช้การวางลูกเต๋อเอียงสลับขึ้นลงต่อเนื่องกันเหมือนลูกคลื่น บรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงจึงตั้งชื่อลวดลายนี้ว่า ตะเกีไเกาะ ซึ่งมีความหมายในภาษาไทยว่า **หนทางเดินที่ขรุขระไม่เรียบ** มักนิยมใช้ปักตรงชายเสื้อด้านล่างในเสื้อแต่งงานของผู้หญิง มีนัยความหมายหมายถึง การให้คู่บ่าวสาวที่จะต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันต้องมีความอดทน เดินไปด้วยกันในทุกเส้นทางของชีวิต ไม่ว่าจะเส้นทางนั้นจะขรุขระมากเพียงใดก็ตาม

The Ta Kae Kor pattern comes from the Sgaw Karen and is used to call an ancient pattern of job's tear embroidery work. For this pattern, job's tears are embroidered vertically, up and down, like waves, and the name Ta Kae Kor means **uneven path**. The embroidery pattern is commonly used to decorate the edge of a woman's wedding gown as a reminder for the couple to stay by each other's side throughout their lives, no matter how uneven the road they find themselves on.

หนึคิ - หนึแมะ - หนึโตะ

Niki – Nimae – Nitoh

หนึคิ - หนึแมะ - หนึโตะ คือ 3 องค์ประกอบหลักที่จะต้องปรากฏในผ้าซิ่นของหญิงสาวชาวปกากะญอทุกผืน ถือเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติและสืบทอดกันมาแต่ครั้งโบราณกาล **หนึคิ** คือ ส่วนลวดลายหลักของตัวผ้าซิ่นที่เกิดจากเส้นฝ้ายที่นำมามัดย้อมให้เกิดเป็นลวดลาย **หนึแมะ** คือ ส่วนที่เป็นแถบสีพื้นอยู่บริเวณเชิงผ้าซิ่นทั้ง 2 ด้าน นิยมทอด้วยสีดำหรือสีน้ำเงิน ส่วน **หนึโตะ** ก็คือส่วนที่ทอด้วยเส้นด้ายหลากสีแทรกเป็นริ้วประกอบอยู่ทั่วผืนผ้าซิ่น มักนิยมใช้มาตรงส่วนของชายผ้าซิ่น กล่าวกันว่าหากผ้าซิ่นผืนใดขาดองค์ประกอบใดไปแม้เพียงองค์ประกอบหนึ่ง ก็จะทำให้ผ้าซิ่นผืนนั้นเป็นผ้าซิ่นชนเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอที่ไม่สมบูรณ์ ผู้ที่สวมใส่ผ้าซิ่นที่ไม่สมบูรณ์ถือว่าเป็นคนที่ไม่ยึดถือประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่า

Niki – Nimae – Nitoh are the 3 patterns found on all Sgaw Karen women’s sarong since ancient times until today. Niki is the main pattern of the sarong that is made from dyeing the cotton threads. Nimae adorns the edges of both sides of the sarong and is made using black or dark blue threads while Nitoh is the pattern made using colorful threads all throughout the sarong and mostly grouped at the edge of the sarong. It has been said that a sarong which lacks any of these patterns does not follow Sgaw Karen traditions and the wearer is someone who disregards the culture of the tribe.

เทคนิคการสร้างสรรคัลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่ากะเหรี่ยง”

Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Karen Hilltribe”

เทคนิคการสร้างสรรคัลวดลายผ้าของชนเผ่ากะเหรี่ยงเน้นการสร้างสรรคัลวดลายจากการทอ ทั้งการทอแบบธรรมดา เช่น ลายเซเคล้ ลายก่ายกอง (คดโค้ง) การทอแบบยก เช่น ลายด้ามิงคลี (ดวงตา) ลายหึ่งเค้คั้ง (เมล็ดฟักทอง) และ การทอแบบจก เช่น ลายปะคังดอง หงายจู้ (แมงมุม)

The technique behind the creation of the Karen hilltribe’s fabric patterns is most often weaving, such as **normal weaving** to create the Se Kle pattern and the Kai Kong pattern (curve), **twill and satin weaving** to create the Ta Ming Kli pattern (eye) and the Lung Kae Kling pattern (pumpkin seed), and **discontinuous supplementary weft** to create the Pa Kang Dong Ngai Chu pattern (spider).

เทคนิคการทอแบบจกลายปะคังดอง

Discontinuous supplementary weft technique to create the Pa Kang Dong Ngai Chu pattern (spider)

การทอของชาวกะเหรี่ยงประการหนึ่งที่น่าทึ่งและน่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง นั่นก็คือ ในขณะที่กำลังทออยู่นั้น ลวดลายที่สวยงามจะปรากฏขึ้นบริเวณด้านหลังของผืนผ้า ช่างทอชาวกะเหรี่ยงที่มีฝีมือจัดเจนสามารถทอผ้าจนเสร็จสมบูรณ์ได้โดยไม่ต้องพลิกกลับไปมองลายด้านหลัง ในขณะที่ทอเลยแม้สักครั้งเดียว การทอด้วยเทคนิคเช่นนี้เรียกว่าการทอจกแบบกะเหรี่ยง

Patterns of Karen weaving show up on the back of the fabric, and what is amazing is that skilled weavers never have to turn the fabric around to check on the pattern until they complete their weaving. This technique called Karen discontinuous supplementary weft.

เทคนิคการทอแบบยกลายด้ามิงคลี (ดวงตา)

Twill and satin weaving technique to create the Ta Ming Kli pattern (eye)

นอกจากนี้ หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงยังเพิ่มความงดงามบนผืนผ้าด้วย ศิลปะการปักลูกเต๋อย ซึ่งถือได้ว่ามีความผูกพันใกล้ชิดกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมประจำชนเผ่ากะเหรี่ยงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าลูกเต๋อยนั้นมีสีขาว เป็นสีแห่งความบริสุทธิ์ สะอาด เป็นสิริมงคล ช่วยกันสิ่งชั่วร้ายไม่ให้เข้ามาสู่ชีวิต เมื่อนำมาปักบนเสื้อผ้า จะนำความสุขความเจริญมาให้แก่กับคู่สามีใส่

Karen women would also decorate their apparel with job's tear embroidery, which reflects their lifestyle, culture, and tradition. They believe that the white color of the job's tear symbolizes purity and cleanliness and that its auspiciousness would help ward off evil. When put on apparel, it is believed that job's tear will bring happiness and prosperity to the wearer.

เทคนิคการปักลูกเต๋อยลายตะเกีไ้าะ (ทางขรุขระ)

Job's tear embroidery technique to create Ta Kae Kor Pattern (uneven path)

ชาวกะเหรี่ยงไปบางกลุ่มยังเชื่อว่า บ้านทุกหลังควรจะต้องมีเสื้อปักลูกเต๋อยติดบ้านอย่างน้อย 1 ตัว ทั้งนี้เพื่อนำความร่มเย็นเป็นสุขมาให้แก่ครอบครัว ขณะเดียวกันในกลุ่มของกะเหรี่ยงปกากะญอ ยังมีประเพณีปฏิบัติที่เคร่งครัดว่า ในพิธีแต่งงานเมื่อหญิงสาวจะต้องผลัดเปลี่ยนจากชุดยาวติดกันมาเป็นเสื้อตัวสั้นนั้น เสื้อตัวแรกที่เจ้าสาวสวมใส่จะต้องมีลูกเต๋อยปักอยู่ด้วย หากไม่เช่นนั้นแล้ว ผู้หญิงคนนั้นจะไม่สามารถสวมเสื้อปักลูกเต๋อยได้อีกเลยตลอดชีวิต

Some Pwo Karen communities believe that each household should have at least 1 piece of apparel decorated with job's tear to bring happiness to the family. The Sgaw Karen tradition dictates that on her wedding day, the bride must change from the long tunic of an unmarried woman into a short blouse with job's tear embroidery on it, otherwise, she will not be allowed to wear any apparel with job's tear embroidery on it throughout her life.

ลวดลายลูกเต๋อยที่หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงนิยมปักกันมาก เช่น ลายตะเกีไ้าะ (ทางขรุขระ) ลายเพ้อโตะ (งูเหลือม)

The job's tear embroidery patterns that are popular are the Ta Kae Kor pattern (uneven path) and Per Doh pattern (python).

ม้ง เป็นกลุ่มชนเผ่าที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่อาศัยอยู่ในประเทศจีน เมื่อแพ้สงครามจึงค่อยๆ ถอยร่นอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในประเทศพม่า ประเทศลาว ก่อนที่จะค่อยๆ ย้ายถิ่นฐานเข้ามาหากินเข้ามาอาศัยบนดอยสูงในประเทศไทย ปัจจุบันม้งที่พบมากในประเทศไทยอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลักคือ ม้งขาวและม้งลาย

ชนเผ่าม้งขึ้นชื่อว่าเป็นกลุ่มชาวไทยภูเขาที่มีความขยันขันแข็งเป็นพิเศษ สมาชิกทุกคนในครอบครัวต่างต้องช่วยกันทำมาหากินอย่างหนัก ในช่วงเวลาว่างหลังเสร็จงานเกษตรกรรมเพาะปลูกในไร่นา ผู้ชายชาวม้งจะ่วนอยู่กับการตีเหล็กและเครื่องเงิน ขณะที่ฝ่ายผู้หญิงจะจับเข็มขึ้นมาเย็บปักเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม นั่นจึงเป็นที่มาของคำกล่าวถึงวิถีชีวิตชาวม้งตั้งแต่โบราณกาลที่ว่า “ผู้หญิงปักผ้า ผู้ชายตีมีด”

The Hmong are descended from ancestors who lived in China, and with their defeat after a war, they retreated into Myanmar and Laos and finally to mountaintops in Thailand. The 2 main sub-groups of the Hmong in Thailand are the White Hmong and the Striped Hmong.

The Hmong are known among the hilltribes to be hardworking, and it is common for every member of the family to contribute to earning income. During their free time away from farming, the men would make knives and silverware while the women will pick up their needles to do embroidery for apparel, hence, the statement “women embroider, men make knives” to denote the Hmong lifestyle.

ผ้าปักม้ง

Hmong Embroidery

การปักผ้าเป็นวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งที่ใช้เวลาว่างหลังจากทำงานเกษตรกรรมในแต่ละวัน ผ้าปักม้งเป็นงานฝีมือที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษนับหลายร้อยปี หญิงสาวชาวม้งทุกคนจะรู้เรียนวิชาปักผ้าจากผู้เป็นมารดาของตนตั้งแต่อายุยังไม่ถึงสิบปี เชื่อกันว่าชนเผ่าม้งกับการปักผ้าเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมานานจนถึงกับมีคำกล่าวกันในชนเผ่าม้งว่ามีม้งเกิดขึ้นเมื่อไรก็มีการปักผ้ามาตั้งแต่เมื่อนั้น

เสื้อผ้าประจำชนเผ่าม้งมักจะใช้สีดำเป็นหลัก ชาวม้งไม่ว่าจะเป็นกลุ่มม้งขาวหรือม้งลายจึงนิยมสร้างลวดลายบนเสื้อผ้าของตนด้วยงานปักที่ใช้เส้นด้ายสีสดใส โดยอย่างไรก็ตาม ชาวม้งจะไม่นิยมใช้สีแดงประดับบนเสื้อผ้า เพราะมีความเชื่อว่าสีแดงเป็นสีรุนแรง เป็นสีที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุไม่เป็นมงคล จะใช้เฉพาะในงานศพเท่านั้น

Embroidery has become a lifestyle of the Hmong, who use their free time after farming during the day, to do it. The craft has been passed down from ancestors for hundreds of years. Hmong girls learn how to embroider from their mother since before they turn 10. Embroidery has become a part of the Hmong lifestyle so much that it's said that with the birth of the Hmong hilltribe comes embroidery.

The Hmong costume is basically black. The Hmong, be it the White Hmong or the Striped Hmong, like to embroider patterns onto their costumes using colorful threads. However, red is not usually used as it is perceived as an aggressive color, associated with accidents, hence considered unlucky and is used only for funerals.

ชนเผ่าม้งเป็นชนเผ่าที่มีความผูกพันกับผ้าใยกล้วยซึ่งเป็นพิเศษ ในอดีตชาวม้งทุกคนจะปลูกต้นกล้วยเพื่อนำเส้นใยมาทอเป็น เสื้อผ้าประจำเผ่า ปัจจุบันแม้การใช้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มจากเส้นใยกล้วย จะลดน้อยลงมากแล้ว แต่ชาวม้งส่วนใหญ่ก็ยังยึดถือเป็นประเพณีเคร่งครัด ว่า จะต้องเตรียมเสื้อผ้าประจำเผ่าชุดใหม่ที่ทำจากผ้าใยกล้วยไว้สวมใส่ ในวันเสียชีวิต ทั้งนี้เพราะชาวม้งมีความเชื่อที่สืบทอดต่อกันมาว่า หากได้ สวมใส่เครื่องแต่งกายที่ทำจากผ้าใยกล้วย เมื่อเสียชีวิตไปแล้วจะได้เดินทาง ไปพบกับบรรพบุรุษม้งในโลกหน้า แต่ถ้าไม่ได้สวมใส่เสื้อผ้าที่ทำจากผ้า ใยกล้วยแล้ว วิญญาณของผู้เสียชีวิตจะต้องเร่ร่อน ไม่สามารถที่จะไปพบกับบรรพบุรุษได้

ผ้าปักม้งส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้ายทอมือและผ้าใยกล้วย มีลวดลาย ที่สวยงาม ศิลปะการปักผ้าและเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้า นับเป็นมรดกตกทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ผ้าปักชาวเขาเผ่าม้งได้รับการ ส่งเสริมในโครงการศิลปาชีพเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพ ประเภทผ้าปักชาวเขา และด้วยปัจจุบันที่สภาพแวดล้อมทางสังคม เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ชนเผ่าม้งมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเข้าสู่ สังคมเมืองมากขึ้น ผ้าปักม้งจึงเริ่มกลายเป็นสินค้าที่เข้าสู่กระบวนการ แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการใช้สอยในชีวิตประจำวันในทางพาณิชย์ มากขึ้น ดังนั้นการนำผ้าปักม้งไปใช้ประโยชน์จึงอาจเริ่มขาดความเข้าใจ ในเอกลักษณ์ลวดลายดั้งเดิมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และแสดงถึง ความเป็นชนเผ่าม้งอย่างแท้จริง

The Hmong like to use hemp to make into fabric and in the past, every household would grow hemp trees for threads to make into fabric. Nowadays, hemp isn't favored anymore but they still follow the tradition of having a brand-new hemp costume for the dead. They believe that wearing hemp would allow the dead to travel to meet their Hmong ancestors in the next world, otherwise the spirit would have to wander around and never meet their ancestors.

Hmong embroidery is usually done on handwoven cotton or hemp. The art of Hmong embroidery and its distinct characteristics have been passed down by ancestors. The Support Foundation has taken in Hmong embroidery as part of its hilltribe product. With the changes to the Hmong way of life and more and more hilltribesmen living in the city, Hmong embroidery has become more commercialized. There have been concerns that knowledge about the distinct characteristics of Hmong embroidery patterns may soon disappear.

เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่าม้ง

Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Hmong

ศิลปะลวดลายบนผืนผ้าชาวเขาเผ่าม้ง ประกอบไปด้วยการปัก การเย็บ และการเขียนเทียน (เฉพาะในกลุ่มม้งลาย) ลวดลายเอกลักษณ์ของชาวเขาเผ่าม้งเป็นลวดลายที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ มีความละเอียดสวยงาม ขณะเดียวกันก็เน้นเอกลักษณ์ความโดดเด่นที่เห็นแล้วสะดุดตา

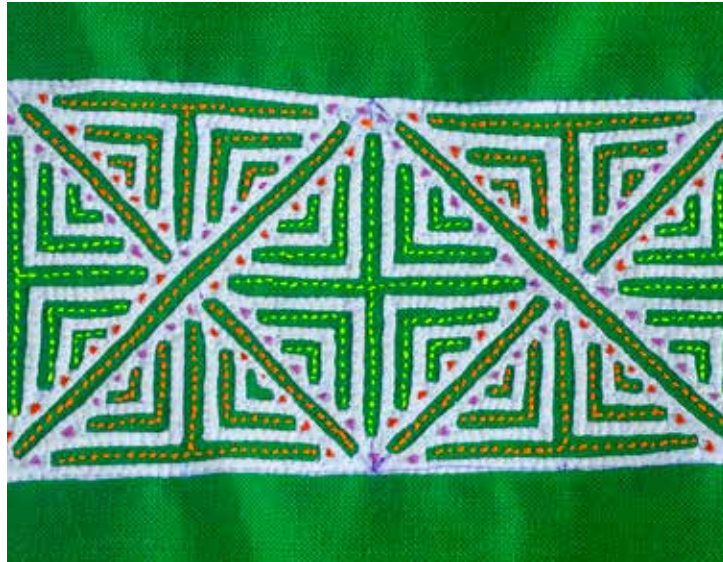
การสร้างลวดลาย – ชาวเขาเผ่าม้งเป็นชนเผ่าที่มีวิถีชีวิตอยู่กับธรรมชาติ ป่าเขาลำเนาไพร ประกอบกับเป็นชนเผ่าเปี่ยมไปด้วยจินตนาการ มีเรื่องเล่าขาน มีตำนานปรัมปรามากมายที่ได้รับการบอกเล่าจากบรรพบุรุษสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ขณะเดียวกันชาวเขาเผ่าม้งยังเป็นกลุ่มชนเผ่าที่มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง ดังนั้นการสร้างลวดลายบนผืนผ้าของบรรพบุรุษชาวเขาเผ่าม้ง นอกจากจะมีลวดลายที่จินตนาการเลียนแบบมาจากธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ และวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าแล้ว ก็ยังปรากฏศิลปะลวดลายที่ได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อ ตำนาน หรือเรื่องเล่า ตลอดจนถึงลวดลายที่มีลักษณะคล้ายการเลียนแบบอักษรโบราณของชนเผ่าม้งร่วมอยู่ด้วย

Patterns on Hmong handwoven fabric are derived from embroidery, sewing, and wax design (only for the Striped Hmong). Patterns are usually ancient ones passed down from ancestors and are stunning and finely-detailed.

Pattern creation – The Hmong live in harmony with nature. Their vivid imagination leaves a lot of legends to be passed down through the generations. With a written language of their own, Hmong fabric patterns are also inspired by beliefs, legends, folklores, and their ancient script, in addition to those inspired by nature, trees, animals, things in their daily life, and their traditions.

อัตลักษณ์แห่งลวดลายที่สะท้อนความเป็นชนเผ่า – ลวดลายเอกลักษณ์ของชาวเขาเผ่าม้งแสดงถึงบุคลิกของชนเผ่าที่เป็นคนเข้มแข็ง มีความขยัน มานะ บากบั่น อดทน ชุมชนของชาวเผ่าม้งจะมีลักษณะการอยู่อาศัยเป็นครอบครัวเดี่ยว แต่ละครอบครัวเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลักสำคัญ บุคลิกเฉพาะชนเผ่าม้งเหล่านี้ล้วนได้รับการสะท้อนออกมาในลวดลายเอกลักษณ์ของชนเผ่าที่ให้ความรู้สึกสง่างาม แข็งแรง การใช้สีที่โดดเด่นแสดงถึงความมั่นใจ รูปทรงลวดลายที่ใช้มีความสมมาตรทั้งบน ล่าง ซ้าย ขวา จนเกิดเป็นความงามของลายที่สมดุล สะดุดสายตา ตั้งแต่ครั้งแรกที่เห็น

ชาวเขาเผ่าม้งนับเป็นชนเผ่าที่มีพัฒนาการการสืบทอดงานศิลปะบนผืนผ้าในแนวอนุรักษ์อย่างเข้มแข็ง ดังจะเห็นได้ว่าลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏบนผืนผ้าส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ยังคงเค้าโครงหลักตามลักษณะของลวดลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษม้งหลายชั่วอายุคน เช่น ลายกากบาท ลายกันหอย ฯลฯ และถึงแม้หญิงชาวเผ่าม้งรุ่นต่อๆ มา จะมีการคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ลวดลายเพื่อปกคลุมบนผืนผ้าตามจินตนาการของตนเองเพิ่มเติม แต่ก็ยังคงเอกลักษณ์และลักษณะของลวดลายโบราณดั้งเดิมเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของลวดลายเหล่านั้นได้อย่างครบถ้วนและชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่าลวดลายบนผืนผ้าปักม้งของหญิงชาวเผ่าม้งแต่ละคนนั้น หากมองดูในภาพรวมจะเห็นเอกลักษณ์ของลวดลายโบราณปรากฏอยู่คล้ายคลึงกันแทบทุกผืน ต่อเมื่อดูในรายละเอียดแล้วจึงจะพบว่า มีความแตกต่างกันที่ซ่อนเร้นอยู่ในลวดลายอย่างประณีตงดงาม

Characteristics of pattern unique to the tribe – Hmong fabric patterns reflect the tribe's characteristics of strength, hard work, perseverance, and endurance. Hmong communities are made up of immediate families, which are self-dependent. Their fabric patterns evoke a feeling of strength and regality while the use of bold colors portrays confidence. The patterns are well balanced from top to bottom and left to right, creating a striking image.

The Hmong ancient fabric patterns are well-preserved as can be seen from current patterns which still strongly resemble ancient ones. Each generation of embroiderers will add their own designs to the fabric but will still use the ancient patterns accurately. At first glance, Hmong embroidery seems like the usage of ancient patterns but upon a closer look, you will see different details added by the embroiderer.

เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลาย – ศิลปะการสร้างสรรค์ลวดลายของชนเผ่าม้งโดยหลักแล้ว มีอยู่ 3 เทคนิคด้วยกันคือ การปัก การเย็บติด และการเขียนเทียน ทั้ง 3 วิธีแม้จะมีอุปกรณ์ ขั้นตอน หรือวิธีทำที่แตกต่างกัน แต่หลักสำคัญที่ปรากฏให้เห็นจนเป็นเอกลักษณ์เดียวกันในม้งทุกกลุ่มอย่างชัดเจนนั่นก็คือความละเอียดของชิ้นงาน จะสังเกตได้ว่า ศิลปะลวดลายบนผืนผ้าของชาวม้งจะนิยมลวดลายที่มีความละเอียด และจะนิยมการปัก การเย็บหรือเขียนลวดลายต่อเนื่องจนเต็มแน่นตลอดผืนผ้า งานของชาวม้งไม่มีการเว้นที่ว่างโล่งบนผืนผ้าอย่างไร้ความหมาย การจัดลวดลายที่ดีและสมบูรณ์ตามศิลปะของชาวม้งจะต้องมีทั้งลายหลัก ลายประกอบเล็กน้อยต่างสีสันทล้นกันไปจนเต็มตลอดผืนผ้า ลวดลายเอกลักษณ์ในผ้า 1 ผืนของชาวม้ง ไม่ว่าจะสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคใดสัก จะมีลวดลายปรากฏอยู่ไม่น้อยกว่า 3-4 ลวดลาย กลายเป็นเอกลักษณ์ศิลปะลวดลายบนผืนผ้าที่มีสีสันแพรวพราวสะดุดตาเป็นอย่างยิ่ง

เอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าชาวเขาเผ่าม้งดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ชนเผ่าม้งได้มีการสืบทอดต่อกันตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ลวดลายทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลเฉพาะของกลุ่มชนเผ่าม้งชาว ที่เป็นสมาชิกชาวเขาเผ่าม้งในโครงการศิลปะอาชีพพื้นที่เป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูล และชนเผ่าม้งลายในพื้นที่บ้านดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น ดังนั้น ที่มา ความเชื่อ หรือตำนานการเกิดขึ้นของลวดลาย ตลอดจนการเรียกชื่อลวดลายเอกลักษณ์โบราณ ด้วยภาษาของชนเผ่าม้งในท้องถิ่นดังกล่าว จึงอาจมีความผิดเพี้ยนหรือแตกต่างจากชาวม้งในท้องถิ่นอื่นอยู่บ้าง ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางภาษา วัฒนธรรม และประเพณีของชนเผ่าม้งที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นนั่นเอง

Pattern creation technique – Hmong fabric patterns are made using 3 main techniques, namely embroidery, quiltwork, and wax design. The techniques differ in the process but what is the same are the details of the finished product. Hmong fabric patterns are very detailed and would often encompass patterns throughout the fabric rather than in just one area so there are no empty spaces. A good design would have a main pattern and colorful secondary patterns throughout the fabric. A piece of Hmong fabric usually has at least 3-4 patterns, attracting the eye through the colorfulness.

The following patterns are only a small part of the ancient patterns that have been passed down through the years and are still practiced by the White Hmong, who are part of the Support hilltribesmen, and the Striped Hmong, who live on Doi Pui in Chiang Mai Province. Therefore, the folklore behind the pattern and the name of the pattern may differ among other Hmong sub-groups due to the different dialects, traditions, and culture.

ลวดลายบนผืนผ้า – ม้ง

Patterns on handwoven fabric – Hmong

ลายก้าก้อ (ก้นหอย)
Ka Kue Pattern (spiral)

ก้าก้อ เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ก้นหอย เป็นลายหลักที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและมีความชัดเจนของ ชาวม้งในแทบทุกกลุ่ม เป็นลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ของม้งหลายชั่วอายุคน ลายก้าก้อ หรือลายก้นหอย พบได้ทั้งในงานปัก แบบเย็บ 2 ชั้นหรือที่ชาวม้งเรียกว่าเจ็ย และงานเขียนเทียนของชาวม้งลาย ลายก้าก้อหรือลายก้นหอยนั้น ตามความเชื่อทางศาสนาเชื่อว่ามีที่ มาจากหอยสังข์ ซึ่งมักถูกนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำคัญๆ ทาง ศาสนา ลักษณะการวนของก้นหอยเปรียบเสมือนการโคจรของพระอาทิตย์ พระจันทร์และดวงดาว เอกลักษณ์ลายก้นหอยนี้ยังคงมีการสืบทอดมา จนถึงปัจจุบันสามารถพบลายก้าก้อหรือลายก้นหอยนี้บนผืนผ้าของชาวม้ง โดยทั่วไป

Ka Kue means spiral in Hmong and is a common pattern for this tribe that has been passed down by ancestors. The Ka Kue pattern uses the embroidery technique of double stitching or known as "chia," as well as the wax design of the Striped Hmong. The Ka Kue or spiral pattern is believed to have a religious origin from the conch, which is commonly used in important religious events. The never-ending curve of the conch symbolize the orbit of the sun, moon, and stars. The Ka Kue pattern can still be seen today on Hmong apparel.

ลายก้วปัว (คอกหมู) Kuo Puo Pattern (pigsty)

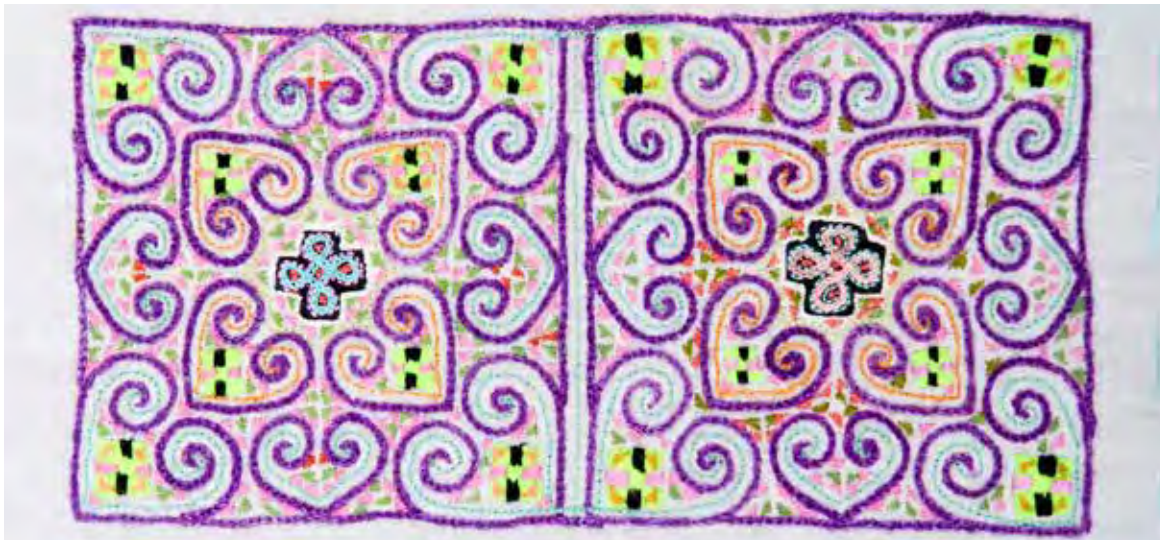
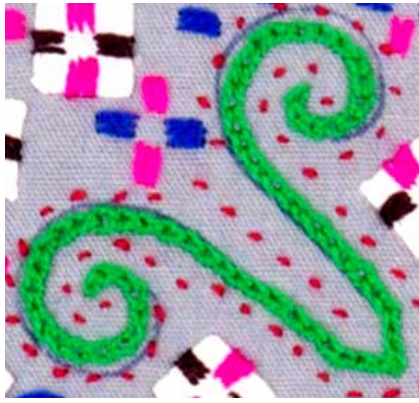

ก้วปัว เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึงคอกหมู เป็นลายผ้าโบราณที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ การเรียกขานชื่อลายเป็นไปตามลักษณะของลวดลายที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมคล้ายคอกหมูที่มีอยู่ตามบ้านของชาวม้งในสมัยโบราณ ที่มักเลี้ยงหมูไว้เป็นอาหารในครัวเรือน หญิงเผ่าม้งยังคงรักษาเอกลักษณ์ลวดลายเช่นนี้เป็นลวดลายปักบนผืนผ้าจนถึงทุกวันนี้ ลายก้วปัว หรือลายคอกหมู ใช้เทคนิคการเย็บผ้าปะติดร่วมกับการปักเดินเส้น มักนิยมนำไปเป็นลวดลายประดับผ้าคาดเอวของผู้หญิงชาวม้ง

Kuo Puo is Hmong for pigsty and is used to call an ancient fabric pattern passed down by ancestors. The name comes from the shape of the pattern which is similar to the square of a pigsty that Hmong households have since they raise pigs for consumption. Hmong women still embroider this pattern onto apparel until today. The Kuo Puo or pigsty pattern is quiltwork combined with embroidery of a straight line. It is often used to adorn Hmong women's belts.

ลายโหระขร้ว (ฝักกูด)

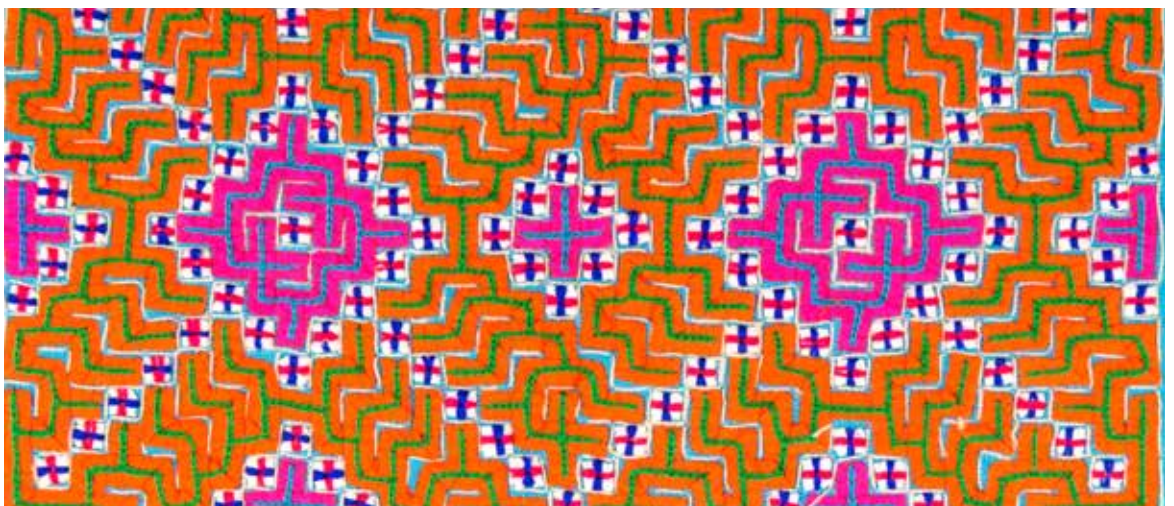
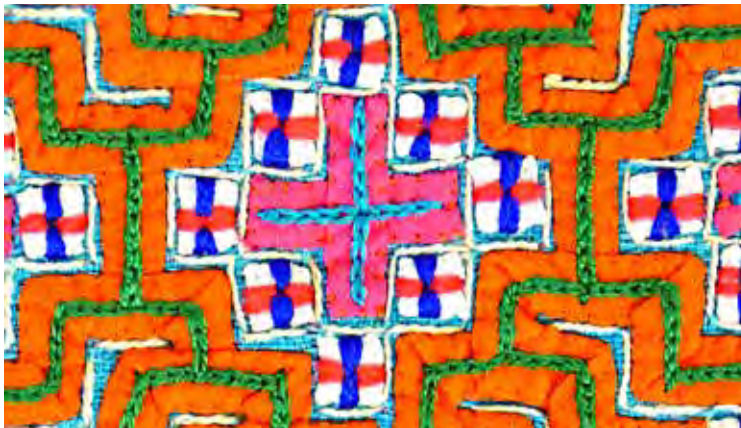
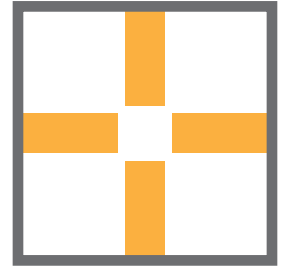
Row Saruo Pattern (vegetable fern)

โหระขร้ว เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ภาษาไทยหมายถึง ฝักกูด ใช้เรียก ลายปักผ้าโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดกันมานับตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษของ ชนเผ่าม้ง ลักษณะการเรียกชื่อเป็นไปตามลักษณะเด่นของลวดลายที่มี ความโค้งอสวยงาม ละม้ายคล้ายความโค้งอ่อนตามธรรมชาติของ ยอดฝักกูด ซึ่งเป็นฝักพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่รับประทานได้ ชาวม้งจึงนิยมนำ ลายโหระขร้วหรือลายฝักกูดมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายประดับบนเครื่อง แต่งกายทั้งชายและหญิง เป็นอีกหนึ่งลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น และมีความชัดเจนของผ้าชาวเขาเผ่าม้งและยังคงมีการสืบทอดมาจนถึง ปัจจุบัน สามารถพบลวดลายโหระขร้ว หรือลายฝักกูดนี้บนผืนผ้าของ ชาวม้งโดยทั่วไป

Row Saruo is Hmong for vegetable fern and is the name of the ancient pattern that is beautifully curved like the natural curve of the tip of the vegetable fern, which is a common vegetable consumed by the tribe. The Row Saruo or the vegetable fern pattern is popularly used to decorate both men and women's apparel. This pattern is another distinct pattern of the Hmong and continues to be seen today on Hmong apparel.

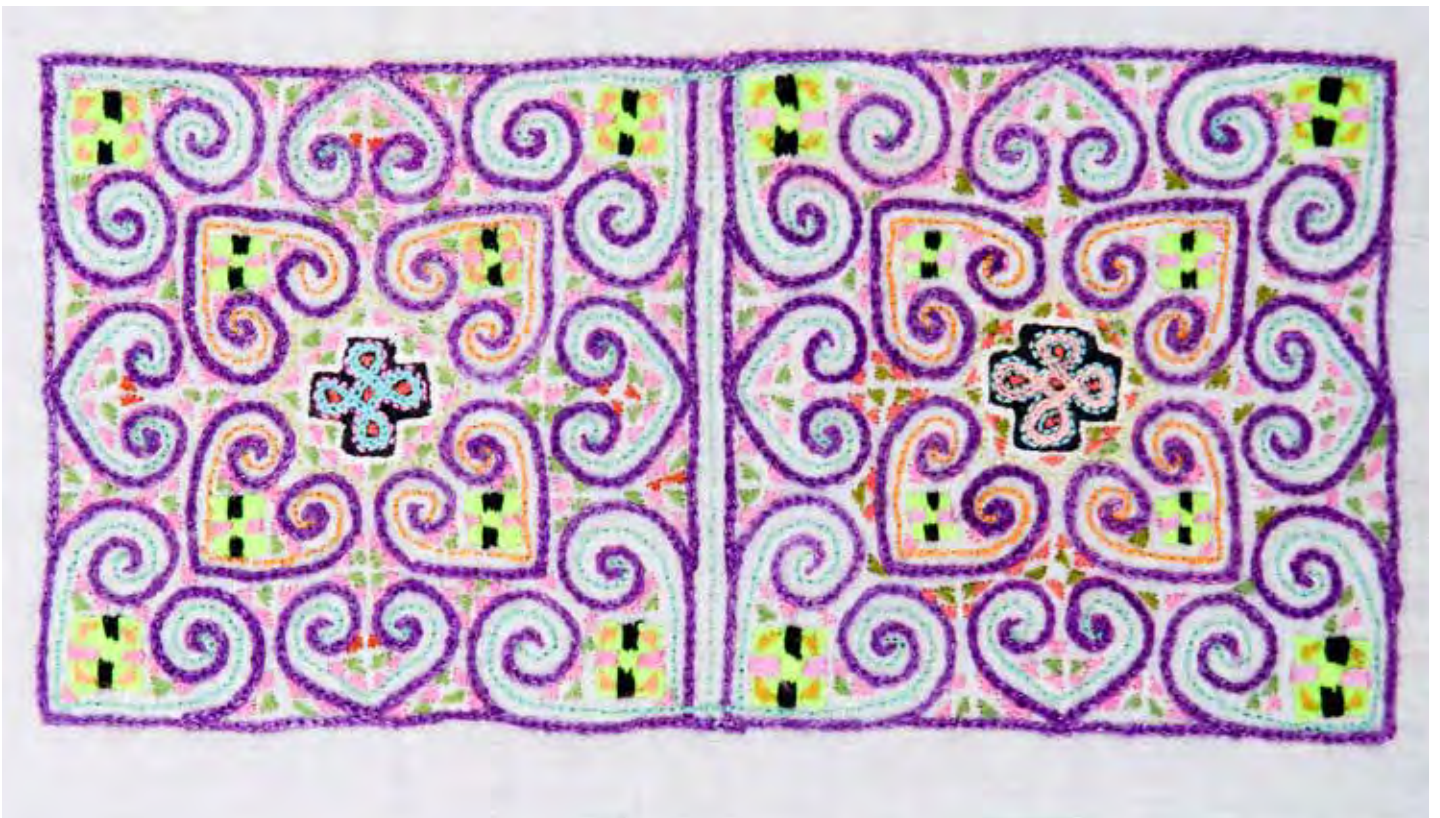
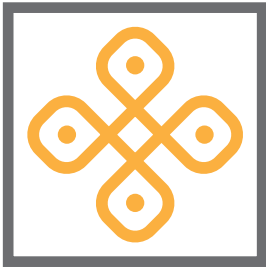
ลายแน่นงหน้า (ตีนหนู)
Naeng Nar Pattern (mouse feet)

แน่นงหน้า เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ตีนหนู เป็นลายโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชาวม้งจินตนาการมาจาก ลักษณะรอยเท้าของหนู มักนิยมใช้เป็นลายเสริมเพื่อคั่นสลับกับลายหลัก พบได้ในผ้าปักชาวม้งแทบทุกผืน เทคนิคการสร้างสรรค์ลายแน่นงหน้า หรือ ลายตีนหนูนี้ใช้เทคนิคป่านไต้หวัน คือการตัดเศษผ้าเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำมาเย็บติดเป็นลวดลายบนผืนผ้าหลัก การสร้างสรรค้ลวดลายด้วยเทคนิค ลักษณะนี้ค่อนข้างยาก เป็นเทคนิคแบบโบราณที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ส่วนใหญ่มักเป็นหญิงชาวม้งสูงอายุเป็นผู้ทำ จึงยังสามารถพบลวดลายแน่นงหน้า หรือลายตีนหนูในม้งบางกลุ่ม บางพื้นที่ที่ยังคง สืบทอดเอกลักษณ์ลวดลายดั้งเดิมเพราะต้องใช้ความชำนาญมาก

Naeng Nar is Hmong for mouse feet and is an ancient pattern inspired by the paw prints of a mouse. This is a popular secondary pattern used to enhance the main pattern and is commonly seen on almost all Hmong fabric. The technique used to create this pattern is called Parn Tow Chua, which is cutting up a small piece of cloth and doing quiltwork on the fabric. This pattern is quite difficult to master and is mostly practiced by more elderly embroiderers. Therefore, the Naeng Nar or mouse feet pattern can only be found among some Hmong sub-groups as it requires a lot of skill.

ลายค้อมวนเจ (ตาปลา)
Kor Muan Jae Pattern (fish eye)

ค้อมวนเจ เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ดวงตาของปลา เป็นลายปักโบราณที่หญิงชาวม้งได้รับการถ่ายทอดเอกลักษณ์ลวดลายมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ นิยมปักเป็นลายตกแต่งแทรกอยู่กับลายอื่นๆ บนผืนผ้า อาจดูไม่โดดเด่นเหมือนลายกันหอย แต่ก็เป็นลายที่มีการสืบทอดต่อกันมาจากโบราณกาล ลายค้อมวนเจ มีที่มาจากการสังเกตรูปร่างของปลาซึ่งเป็นสัตว์น้ำในธรรมชาติ อันสืบเนื่อง จากวิถีชีวิตในอดีตของชาวม้ง ที่มักจะออกจับปลาน้ำจืดหรือที่ชาวม้ง เรียกว่าปลาน้ำเย็น เพื่อนำมาเป็นอาหารหลักของครอบครัว ลักษณะของ ลายค้อมวนเจเป็นจุดเล็กๆ อยู่ตรงกลางลวดลายคล้ายดวงตาของปลา จึงมีการเรียกชื่อลายนี้อันว่าค้อมวนเจ หรือตาปลานั้นเอง

Kor Muan Jae is Hmong for the eye of a fish and is an ancient embroidery pattern that has been passed down by Hmong women through the years. This pattern is popularly used alongside other patterns. It may not stand out as much as the spiral pattern but is another popular ancient pattern. The Kor Muan Jae pattern is inspired by the shape of a fish as Hmong ancestors often catch freshwater fish as a main staple for their meals. The Kor Muan Jae pattern is made up of a dot in the middle of the design like the eye of a fish, hence its name.

ลายต้อตัวต้อ (ก้นหอยมีหาง)

Tue Tua Tue Pattern (spiral with a tail)

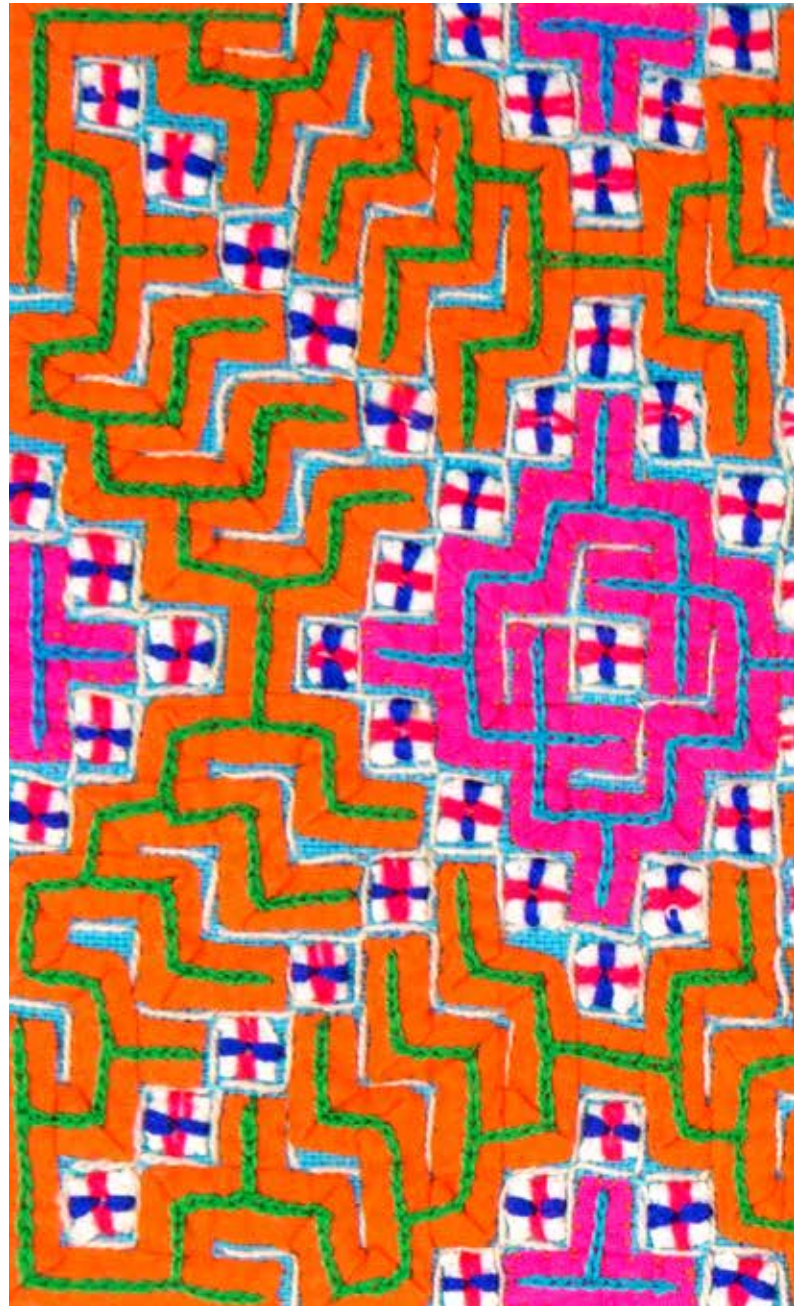
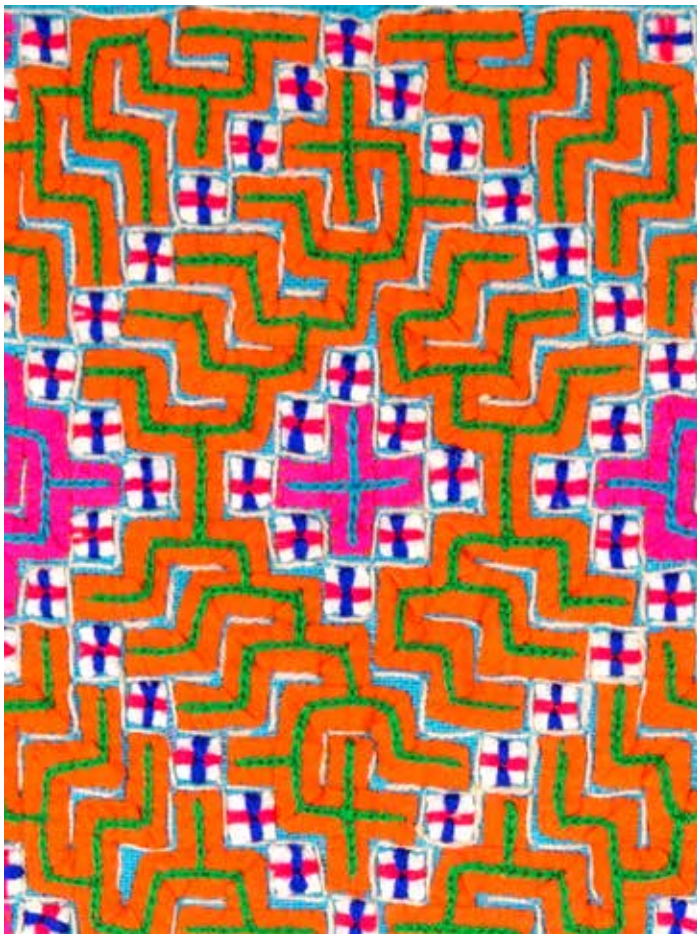
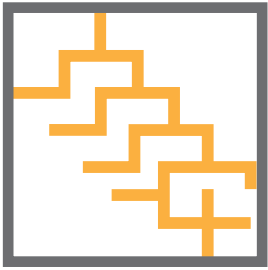

ต้อตัวต้อ เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ที่ใช้เรียกชื่อลักษณะของลายที่ดูคล้ายลายก้นหอย ที่บริเวณส่วนกลางลำตัวมีลักษณะแหลมยื่นออกไปเหมือนลูกศร มองดูแล้วคล้ายกับก้นหอยมีหางแหลม จึงเรียกขานลักษณะลวดลายเช่นนี้ว่า ก้นหอยมีหาง เป็นลวดลายที่บรรพบุรุษของชนเผ่าม้งมีจินตนาการประยุกต์มาจากลายก้นหอยนั่นเอง ลายต้อตัวต้อ เป็นลายโบราณที่บรรพบุรุษถ่ายทอดสืบต่อกันมา หญิงชาวม้งยังคงรักษาเอกลักษณ์ลวดลายนี้ให้คงอยู่จนถึงปัจจุบัน

Tue Tua Tue is the Hmong name for a pattern that resembles the spiral pattern but has a protruding line like an arrow at the center, looking like the spiral pattern with a tail, hence the spiral with a tail name. Hmong ancestors are inspired to come up with this pattern by the spiral pattern and it continues to be passed down through the years by Hmong women.

ลายปั่นโต้วโต้ว (ฝักถั่ว)

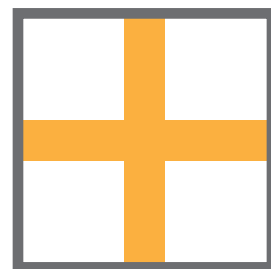
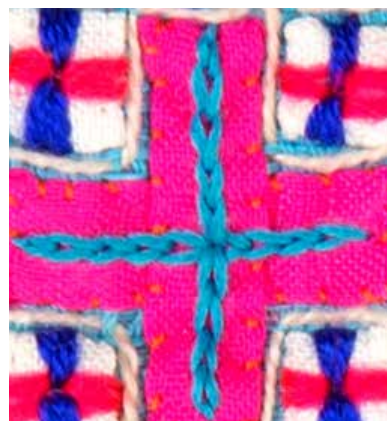
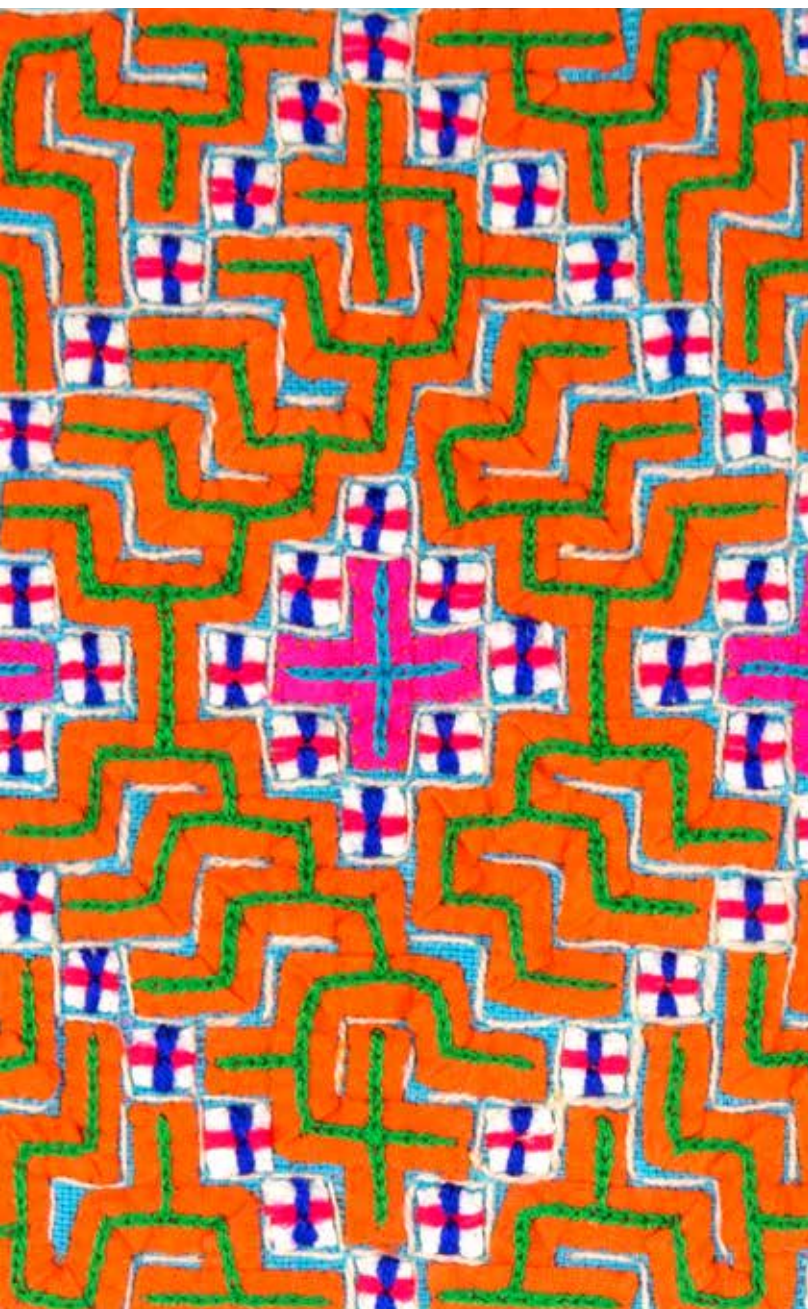
Pun Toh Toh Pattern (pea pod)

ปั่นโต้วโต้ว เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ฝักถั่ว เรียกขานชื่อลายตามลักษณะของงานปักที่ดูคล้ายฝักถั่วแขก ซึ่งเป็นพืชผักพื้นบ้านที่ชาวแม้งมักจะปลูกผสมอยู่ในไร่กาแฟ เพื่อนำมารับประทานกันในครอบครัว มักนิยมนำไปเป็นลวดลายบนผ้าสี่เหลี่ยมผืนเล็กที่เรียกว่าตักฉ่อ ที่ติดประดับอยู่บริเวณด้านหลังปกเสื้อของชุดแต่งกายประจำเผ่าผู้หญิงเผ่าม้ง ลักษณะของผืนผ้าสี่เหลี่ยมนี้คล้ายปกเสื้อกลาสีแต่มีขนาดเล็กกว่า ลายปั่นโต้วโต้ว หรือลายฝักถั่วใช้เทคนิคเย็บผ้าปะติดผสมกับการปักเดินเส้นคล้ายลูกโซ่จึงเกิดเป็นลวดลายที่มีความชัดเจน

Pun Toh Toh is Hmong for pea pod and is the name for an ancient embroidery pattern that looks like a bean pod. Beans are often grown with coffee as food for the family and is the inspiration for a popular embroidery pattern that adorns a small square fabric called Duk Chor, sewn as a decoration on the back of the neck of a Hmong woman's shirt. The square fabric is similar to the neck of a sailor's shirt but is smaller. The Pun Toh Toh or pea pod pattern utilizes the quiltwork technique together with embroidery to create a clear chain pattern.

ลายปั่นไต้วจี (กากบาทหรือไม้กางเขน) Pun Toh Jee Pattern (cross)

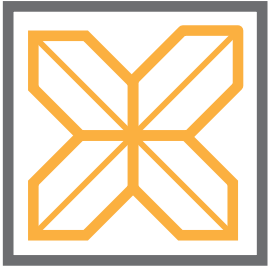

ปั่นไต้วจี เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ใช้เรียกลวดลายที่เป็นลักษณะกากบาท หรือสำหรับชาวม้งที่นับถือศาสนาคริสต์บางกลุ่ม จะเรียกลวดลายเอกลักษณ์เช่นนี้ว่า ไค้วหลี่ หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า ไม้กางเขนก็ได้ ลายกากบาท หรือลายไม้กางเขนนี้ เป็นลายโบราณดั้งเดิมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ถือเป็นเอกลักษณ์ลวดลายที่โดดเด่นและมีความงามชัดเจนของชนเผ่าม้งและมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ลายกากบาท หรือลายไม้กางเขน ยังปรากฏให้เห็นได้ในผ้าของชาวม้งแทบทุกผืน โดยมักจะถูกนำมาออกแบบเป็นศูนย์กลางของลวดลายหรือใช้เป็นลายเสริมคันตรงกลางระหว่างลายหนึ่งเพื่อเชื่อมต่อไปอีกลายหนึ่งทั้งบน ล่าง ซ้ายขวา ในทางเทคนิคแล้วลายกากบาทหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญทำให้ลวดลายบนผืนผ้าของชาวม้งเกิดความสวยงามตามหลักความสมมาตรและสมดุล

Pun Toh Jee is the Hmong term used to call a pattern that is shaped like a cross. Hmong Christians would call this pattern Koh Lee, which also means cross. The cross pattern has been passed down by ancestors and is another stunning pattern that continues to be seen today on almost all Hmong apparel. The pattern is often placed at the center of the apparel or used as a break between 2 patterns whether it is top to bottom or left to right. Technically, this cross pattern helps create a symmetrical balance of patterns for Hmong apparel.

ลายลู่เบิ้ล (เมล็ดข้าวเปลือก)

Lue Ble Pattern (unmilled rice grain)

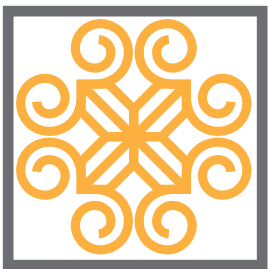

ลู่เบิ้ล เป็นภาษาชนเผ่าม้ง แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า เมล็ดข้าวเปลือก เป็นลวดลายปักโบราณดั้งเดิมที่ชาวเมืองได้รับการสืบทอดต่อเนื่องกันมา จากบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยโบราณ ลักษณะของลวดลายเป็นวงรียาวมีปลายแหลมสองข้าง มองดูคล้ายลักษณะของเมล็ดข้าว ทั้งนี้เนื่องจาก ในอดีตบรรพบุรุษชาวเมืองมีอาชีพหลักคือการปลูกข้าวและถือว่าข้าวเป็นอาหารที่หล่อเลี้ยงชีวิตให้ดำรงอยู่ได้ จึงได้จินตนาการลวดลายนี้ขึ้นตามลักษณะของเมล็ดข้าวเปลือก ลายลู่เบิ้ล หรือลายเมล็ดข้าวเปลือก ใช้เทคนิคการปักที่ชาวเมืองเรียกว่า ป่านโต้วโหล่ว หรือการปักแบบกากบาท (คล้ายการปักครอสติชในปัจจุบัน)

Lu Ble is Hmong for unmilled rice grain and is an ancient pattern passed down by Hmong ancestors. The pattern is shaped like an oblong figure with sharp edges on both ends, resembling a rice grain. Hmong ancestors grow rice, which is a main staple of the Hmong diet, hence the inspiration behind this pattern. The Lue Ble or unmilled rice grain pattern uses the technique called Parn Tow Low or the cross-stitch.

ลายแฉ่งจ้อ (ตีนเสือ)

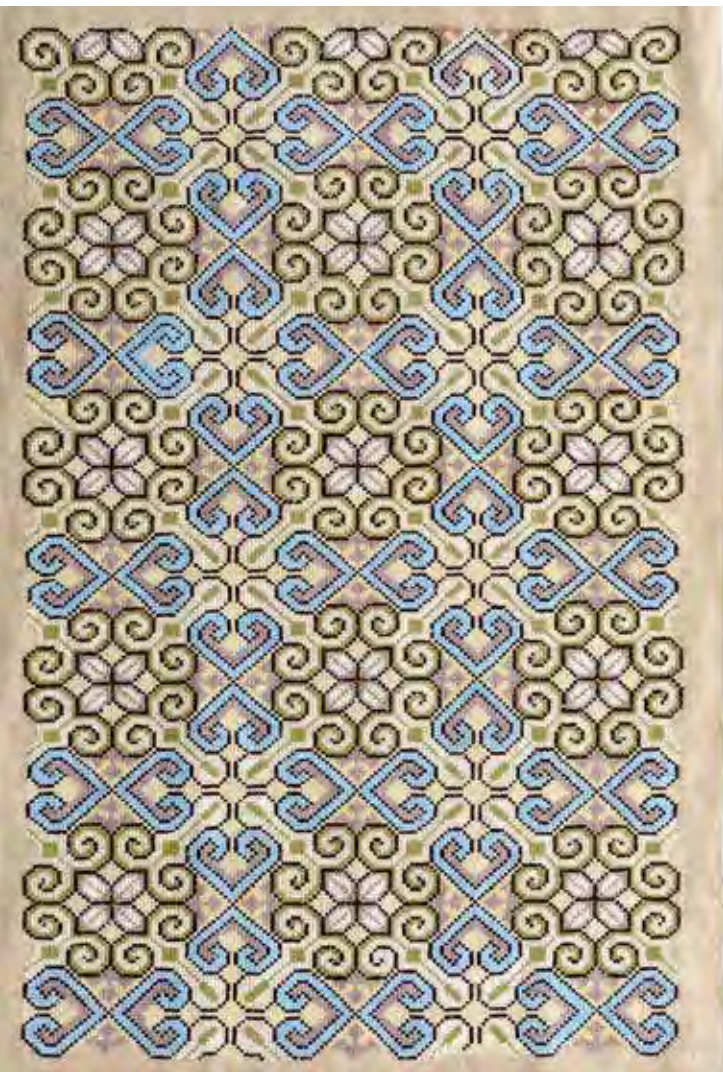
Nang Jor Pattern (tiger's paw)

แฉ่งจ้อ เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ตีนเสือ (เท้าเสือ) เป็นชื่อเรียกลายปักโบราณของชนเผ่าม้ง ที่มาของลวดลายนี้มาจากบรรพบุรุษเมืองจินตนาการขึ้นจากการเลียนแบบลักษณะของรอยเท้าเสือที่พบในป่า ลักษณะของการสร้างสรรค์ลวดลายมีลักษณะคล้ายกับการผสมผสานลายกันหอยและลายเมล็ดข้าวเปลือกเข้าไว้ด้วยกัน ลายแฉ่งจ้อ หรือลายตีนเสือ ใช้เทคนิคการปักที่ชาวเมืองเรียกว่าป่านโต้วโหล่ว หรือการปักแบบกากบาท (คล้ายการปักครอสติชในปัจจุบัน)

Nang Jor means tiger's paw in Hmong and is used to call an ancient pattern that is inspired from the paw prints left by tigers in the forest. The pattern is a combination of the spiral pattern and the unmilled rice pattern. The pattern is made using the Hmong technique called Parn Tow Low that is similar to the present-day cross stitch.

ลายป้อนเจ๋ยจ้อ (หูเสือ)
Pon Chey Chor Pattern (tiger's ear)

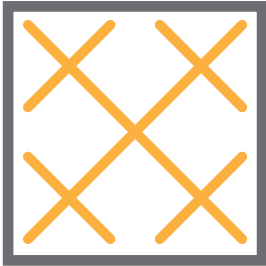

ป้อนเจ๋ยจ้อ เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง หูเสือ ใช้เรียกชื่อลายปักโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชาวม้งจินตนาการจากลักษณะโค้งงอของใบหูเสือ นำมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายปักที่แสดงความโค้งงอของลวดลายที่สวยงาม มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นลายหนึ่งของผ้าชนเผ่าม้ง และยังคงมีการสืบทอดลวดลายต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ลายป้อนเจ๋ยจ้อ หรือลายหูเสือ ใช้เทคนิคการปักแบบกากบาท (คล้ายการปักโครสติกในปัจจุบัน)

Pon Chey Chor is Hmong for tiger's ear and is used to call the ancient pattern that is inspired by the curve of a tiger's ear. The pattern has been passed down from the generations and remains very popular today. The technique used to make this pattern is similar to the present-day cross stitch.

ลายเหนงก้า (ตีนไก่)

Neng Kah Pattern (chicken feet)

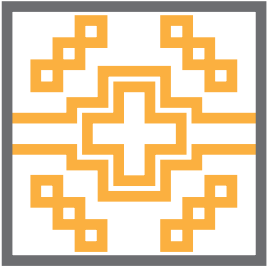

เหนงก้า เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ตีนไก่ เป็นลายเขียนเทียนโบราณของชาวม้งลายที่สืบทอดต่อกันมาแต่ ครั้งบรรพบุรุษ ลักษณะของลวดลายเป็นลายกากบาทใหญ่ 1 อัน ส่วนปลายวาดเส้นตัดเป็นลายกากบาททั้ง 4 ด้าน ชาวม้งลายมีความเชื่อ ต่อกันมาตั้งแต่อดีตว่า ลายเหนงก้า หรือลายตีนไก่ นี้มีที่มาจากมนุษย์ มั่งคั่งแรกที่ถือกำเนิดขึ้นมาบนโลก ได้สังเกตเห็นไก่ไปเดินเหยียบพื้นดิน แล้วเดินขึ้นมาเหยียบผ้าจนเกิดเป็นร่องรอยของเท้าปรากฏเป็นลวดลาย ชัดเจน เมื่อบรรพบุรุษมั่งเห็นดังนั้นจึงเกิดแรงบันดาลใจนำมาจินตนาการ สร้างสรรค์ต่อเป็นลวดลายเขียนเทียนบนผืนผ้า ดังนั้นจึงนับได้ว่าลาย เหนงก้า หรือลายตีนไก่ นี้เป็นลายพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการคิดประดิษฐ์ ลวดลายเขียนเทียนที่สวยงามของชาวม้งลายอีกมากมายในเวลาต่อมา

Neng Kah is Hmong for chicken feet and is an ancient wax design passed down by ancestors. The pattern is the shape of a large cross with all the 4 edges divided into further crosses. The Hmong believe that the Neng Kah or chicken feet pattern originated from how the first pair of Hmong people saw a chicken stepping on fabric and leaving its footprints on it. That was said to have inspired the wax design pattern that became the foundation for other beautiful wax design patterns.

ลายตั้งก๊อ (กลีบกระโปรง)

Tang Kue (skirt pleats)

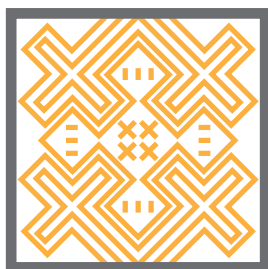

ตั้งก๊อ เป็นภาษาชนเผ่าม้ง แปลเป็นภาษาไทยว่า กลีบกระโปรง เป็นลายเขียนเทียนโบราณที่บรรพบุรุษม้งสร้างสรรค์และจินตนาการ ตั้งชื่อลวดลาย ตามตำนานปรัมปราของชาวม้งที่เล่าต่อกันมาว่า เมื่อหลายพันปีก่อนมีนางฟ้าตนหนึ่งชื่อว่าตั้งโหวงจิว เดินทางลงมายังโลกมนุษย์ ครั้งนั้นนางฟ้าตั้งโหวงจิวเกิดความคิดที่จะมองหาและสร้างสิ่งที่จะเป็นเอกลักษณ์ให้กับชาวม้งลาย จึงได้เขียนลวดลายที่มีลักษณะกากบาทอยู่ตรงกลาง ล้อมกรอบด้วยลวดลายสี่เหลี่ยมที่เขียนให้เห็นเหมือนแถววัลย์คล้องเชื่อมต่อกันไปทั้ง 4 ด้านลงบนผืนผ้ากระโปรง ซึ่งเป็นชุดเครื่องแต่งกายประจำเผ่าของหญิงชาวม้งลาย นับตั้งแต่นั้นมาลายเขียนเทียนบนกระโปรงที่มีลักษณะลวดลายเช่นนี้ จึงถูกชาวเผ่าม้งลายเรียกว่า ลายตั้งก๊อ หรือลายกลีบกระโปรง กลายเป็นลายเอกลักษณ์เครื่องแต่งกายของผู้หญิงชาวม้งลายทุกคนจวบจนถึงปัจจุบัน

Tang Kue is Hmong for the pleats of a skirt. It is an ancient wax design pattern created by Hmong ancestors. The lore behind the pattern and passed down through generations says thousands of years ago, an angel named Ting Ngow Chua traveled to earth. She wanted to leave a lasting gift for the Striped Hmong so she painted the Tang Kue pattern, which is a cross in the center with squares surrounding it on all 4 sides, looking like vine, on the skirt of a Striped Hmong woman. That was how this pattern got its name, and since then, the skirt pleats wax design became a distinct pattern for the apparel of every Striped Hmong woman.

ลายเหง้าฟิง (แม่ม่าย)

Ngao Fung Pattern (widow)

เหง้าฟิง เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึงแม่ม่าย ใช้เรียกลายเขียนเทียนโบราณที่ได้รับความนิยมในกลุ่มม้งลายตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวม้งลายเล่าขานต่อกันมาว่า ในสมัยโบราณนั้นลายนี้เรียกกันว่า ลายตาแพะ ซึ่งเป็นการเรียกตามลักษณะของลวดลายที่เป็นจุดดำเล็กๆ ดูคล้ายกับดวงตาของแพะ แต่ต่อมามีแม่ม่ายชาวม้งลายคนหนึ่ง รีบร้อนที่จะวาดลวดลายเขียนเทียนในผืนผ้ากระโปรงของตนให้สวยงาม เพื่อสวมไปให้ชายหนุ่มได้ดูตัว แม่ม่ายคนนั้นจึงได้เลือกใช้ลวดลายตาแพะเพียงลายเดียวเขียนจนทั่วผ้ากระโปรงทั้งตัว (ปกติในผืนผ้ากระโปรงของหญิงชาวเผ่าม้งลาย 1 ตัวจะมีลายเขียนเทียนหลายลายผสมกัน) ตั้งแต่นั้นมาลายเขียนเทียนลักษณะเช่นนี้ จึงได้รับการเรียกอีกชื่อหนึ่งตามหญิงม่ายที่เป็นผู้นำไปเขียนว่า ลายเหง้าฟิง หรือลายแม่ม่ายนั่นเอง และยังคงมีการสืบทอดเอกลักษณ์ลวดลายนี้มาให้เห็นจนถึงทุกวันนี้

Ngao Fung is Hmong for widow and is the name of an ancient wax design pattern that is popular with the Striped Hmong until today. The Striped Hmong said this pattern used to be called the goat's eye pattern from how it has small black dots like the eyes of a goat. However, a widow, who was in a hurry to meet up with a man on a blind date, had to rush to do a wax design on her skirt so she did only the goat's eye pattern throughout the skirt (normally Hmong women's skirts would have a combination of different wax design patterns). Therefore, the pattern became known as the Ngao Fung or widow's pattern and is still seen today.

ลายก้งยา (ใยแมงมุม) Kung Ya Pattern (spider web)

ก้งยา เป็นภาษาชนเผ่าม้ง ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ใยแมงมุม เป็นหนึ่งในลายเขียนเทียนที่หญิงสาวชาวม้งลายสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยโบราณ ลักษณะของลวดลายคล้ายการวาดสามเหลี่ยมซ้อนกันหลายชั้นติดต่อกันเป็นแถวแนวยาว บรรพบุรุษชาวม้งลาย จินตนาการลวดลายนี้ขึ้นจากการสังเกตเห็นธรรมชาติของแมงมุม ที่มีการชักใยอย่างประณีตเป็นระเบียบสวยงามอย่างน่ามหัศจรรย์ จึงได้นำมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายเขียนเทียนอันงดงามบนผืนผ้า ลายก้งยาหรือลายใยแมงมุม นับเป็นลวดลายเอกลักษณ์ที่ได้รับความนิยมนำใช้เป็นลวดลายการเขียนเทียนแบบโบราณบนผืนผ้า และมีการรักษาและสืบทอดเอกลักษณ์ลวดลายดั้งเดิมนี้ต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน

Kung Ya is Hmong for spider web and is used to call an ancient wax design pattern created and passed down by Hmong ancestors. The design is the shape of triangles layered over each other in a vertical line. In coming up with this stunning wax design pattern, the Hmong ancestors are inspired by how the spider weaves a uniformed and detailed pattern to create a miraculous looking web. The Kung Ya or spiderweb pattern is a distinct ancient pattern that remains popular until today.

ลวดลายปักวิถีชีวิตม้ง

Patterns Inspired by Hmong Lifestyle

นอกจากชาวเมืองจะมีฝีมือการเขียนเทียนเทียนและการปักผ้าที่เลื่องลือแล้ว ชาวเมืองยังมีความชาญฉลาดในการเล่าเรื่องราวที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าผ่านศิลปะงานปักบนผืนผ้า ไม่ว่าจะเป็นการบอกเล่าถึงความเป็นไปในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ลวดลายที่แสดงถึงการเล่าเรื่องราววิถีชีวิตเหล่านี้ใช้เทคนิคการปักลวดลายแบบทึบ หรือที่เรียกว่า เซี่ย

บนผืนผ้า 1 ชิ้นนั้น อาจมีการปักผ้าเป็นเรื่องราวที่บอกเล่าเป็นลำดับเรื่องต่อเนื่องกันหลายเรื่อง เช่น ภาพปักวิถีชีวิตชาวเมืองชายหญิง ตั้งแต่ออกจากบ้านไปนาปลูกข้าว ไปไร่ปลูกข้าวโพด กลับมาถึงบ้านก็ตักน้ำ ให้อาหารสัตว์ หรือ ภาพปักแสดงวิถีการเพาะปลูก ตั้งแต่การเริ่มต้นปลูก รดน้ำ เก็บเกี่ยวพืชผล สำหรับศิลปะและเทคนิคการปักลวดลายลักษณะเช่นนี้ ต้องอาศัยทั้งจินตนาการ ความอดทน และฝีมือในการปักค่อนข้างสูง ปัจจุบันจึงมีชาวเมืองที่ปักผ้าในลักษณะนี้ได้เหลืออยู่ค่อนข้างน้อยมาก

Apart from their skills in wax design and embroidery that are widely-known, the Hmong have passed down their traditions and culture through fabric patterns that tell of the story of their lifestyle and their livelihood. Patterns that tell these stories come in the form of full embroidery called "chia."

One piece of fabric may tell more than one story, such as the lifestyle of a Hmong couple from when they leave the house to go to their field to grow rice and corn and returning home in the evening to fill water containers and feed livestock. The design may also show how to grow rice from planting the seedlings, watering the crop, and harvesting the produce. These patterns require extensive creativity, patience, and skills so there remain very few craftsmen who are able to do this.

เทคนิคการสร้างสรรคลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่าม้ง”

Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Hmong Hilltribe”

การปัก

หญิงชาวเมืองทั้งกลุ่มเมืองลายและเมืองขาว ต่างมีทักษะความเชี่ยวชาญ ในด้านการปักผ้าเช่นเดียวกัน ผู้หญิงชาวเมืองจะใช้เข็มเล่มเล็กๆ ค่อยๆ ปัก ลวดลายพรางพราวจนเต็มผืนผ้า อย่างไรก็ตาม ศิลปะการปักผ้าของหญิง ชาวเผ่าม้ง ยังอาจแบ่งเทคนิคในการปักออกได้เป็นหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น เทคนิคการตัดผ้าเป็นลวดลาย แล้วนำมาเย็บติดซ้อนกับผ้าพื้น อีกชั้นหนึ่งที่เรียกว่า เจีย ความยากของเทคนิคนี้อยู่ที่ความละเอียด โดยต้องใช้เข็มเย็บผ้าเบอร์เล็กสุด ปักด้วยเส้นด้ายที่เล็กบางที่สุด โดยนำเส้นด้ายธรรมดาามาแยกเป็น 3 เส้น ตัวอย่างเช่น การปักลายก้ากือ (กันหอย) ซึ่งนับเป็นลายที่ยากมาก ช่างฝีมือต้องมีทักษะความเชี่ยวชาญ ใช้ความละเอียดและความอดทนมากเป็นพิเศษจึงจะปักลวดลายนี้ได้ สำเร็จ ถือเป็นเทคนิคที่เก่าแก่และยากที่สุด

เทคนิคการเย็บติดลายก้ากือ (กันหอย) Sewing Technique for Ka Kue pattern (spiral)

Embroidery

Hmong women, both the Striped Hmong and White Hmong, are all highly-skilled in embroidery. Hmong women would use tiny needles to embroider striking patterns throughout a piece of fabric. Hmong women's embroidery utilizes a variety of different techniques such as the technique where fabric is cut into patterns and then sewn onto the main fabric called Chia. The difficulty of this technique lies in the detail as the smallest needle must be used, together with the thinnest thread that is made by taking a normal piece of thread and separating it into 3 strands. Some of the patterns using this technique include the Ka Kue pattern (spiral), which is one of the most ancient and most difficult pattern that requires skill, expertise, and patience of the embroiderer.

เทคนิคการเย็บติดลายกัวปั้ว (คอกหมู)
Sewing Technique for Kuo Puo Pattern (pigsty)

จี๋สอ หมายถึง เทคนิคการปักเดินเส้นคล้ายลูกโซ่ โดยจะเป็นการเย็บเส้นด้ายไปตามลวดลาย แล้วถักตัวด้ายให้เป็นเกลียวโซ่ไปพร้อมๆกัน ลักษณะการปักลายเช่นนี้ใช้ทักษะการเดินเส้นชั้นสูง เช่นลายโห้วซรั้ว (ผักกูด)

เทคนิคการปักลายโห้วซรั้ว (ผักกูด)

Embroidery Technique for Row Saruo Pattern (vegetable fern)

ป้านโต้วโหล่ว หรือ อวนโหล่ว หมายถึง การปักกากบาทตามลักษณะของตาผ้า ลักษณะคล้ายการปักครอสติชในปัจจุบัน ในกลุ่มชาวม้งถือว่าเทคนิคการปักแบบนี้เป็นการปักที่ง่ายที่สุด ตัวอย่างเช่นลายป้อนเจ๋ยจ้อ (หูเสือ)

เทคนิคการปักลายป้อนเจ๋ยจ้อ (หูเสือ)

Embroidery Technique for Pon Chey Chor Pattern (tiger's ear)

เทคนิคการปักลายป้านโต้วจี้ (กากบาทหรือไม้กางเขน)

Embroidery Technique for Pun Toh Jee Pattern (cross)

Cha Sor is the technique of creating a straight line, similar to a chain, and is used for the Row Saruo pattern (vegetable fern).

Parn Tow Low or Uan Low is the technique of embroidering a cross over the eyelets of the fabric, similar to the cross stitch. The Hmong regard this technique as the easiest one, and it is used to create the Pon Chey Chor pattern (tiger's ear).

การเขียนเทียน

การเขียนเทียน เป็นศิลปะการสร้างลวดลายบนผืนผ้าที่มีเฉพาะในกลุ่มหญิงชาวม้งลายเท่านั้น ผู้หญิงชาวม้งลายจะใช้เทคนิคนี้ วาดลวดลายให้เกิดขึ้นมากมายลงบนผืนผ้าที่ตระเตรียมไว้เพื่อตัดเย็บเป็นกระโปรง โดยรวมแล้วกระโปรงแต่ละตัวของสาวชาวม้งลายกว่าจะผ่านกระบวนการเขียนเทียน ย้อมสีและอัดกลีบจนแล้วเสร็จ ต้องใช้เวลาในการทำยาวนานถึงเกือบ 1 ปี

เทคนิคการเขียนเทียนมีลักษณะคล้ายการทำผ้าบาติกที่รู้จักกันแพร่หลายในปัจจุบัน หญิงชาวม้งลายจะใช้อุปกรณ์แท่งเล็ก ๆ ทำจากไม้กับทองแดงที่เรียกว่าหลาจิ่ง จุ่มลงบนเทียนหรือขี้ผึ้งร้อน ๆ แล้วนำมาวาดลวดลายบนผ้าใยกล้วยหรือผ้าฝ้ายที่เตรียมไว้ เมื่อเสร็จแล้วก็นำผ้าไปย้อมเย็นด้วยสีน้ำเงินธรรมชาติจากต้นกั้ง เมื่อผ้าทั้งผืนกลายเป็นสีน้ำเงินเข้มตามต้องการแล้ว จึงนำผ้าไปต้มด้วยความร้อนให้เทียนละลายเพียงเท่านั้นก็จะได้ผ้าสีน้ำเงินมีลวดลายเขียนเทียนเป็นสีขาวกระจายสวยงามอยู่ทั่วทั้งผืน เสร็จสรรพจึงนำไปพับอัดกลีบเป็นกระโปรง แล้วจึงนำมาสวมใส่เป็นชุดประจำชนเผ่าที่งดงาม

ตัวอย่างลวดลายเขียนเทียนที่หญิงสาวชาวม้งลายมักนิยมเขียนกันมาก เช่น ลายเหง้าฟิง (แม่ม่าย)

ลายเหง้าฟิง (แม่ม่าย) ที่เกิดจากการเขียนเทียน Ngao Fung Pattern (widow) from wax design

Wax Design

Wax design is a fabric pattern creation technique only practiced by Striped Hmong women. They would use this technique to draw countless patterns on fabric which is to be made into skirts. The process of making a Striped Hmong women's skirt requires wax design, dyeing, and pleating, which can take up to a year to complete.

The wax design technique is similar to batik making. Striped Hmong women would use a small wooden and copper stick called la chang and dip it into hot wax. They would then draw patterns on hemp or cotton fabric. Once done, the fabric would be dyed in natural blue dye from the 'Kung' tree. Once the fabric retains the dark blue color, it is boiled to wash off the wax. The result is a dark blue fabric with white patterns throughout. The fabric is then pleated into a skirt and finally worn as part of the tribe's stunning costume.

A popular wax design pattern is the Ngao Fung pattern (widow).

เมี่ยน หรือ เฮ้า เป็นชนเผ่าที่มีประวัติสืบเนื่องยาวนานตั้งแต่สมัยครั้งสงครามกลางเมืองที่ประเทศจีนเมื่อกว่าสองพันปีที่แล้ว สำหรับในประเทศไทยชนเผ่าเมี่ยนที่อพยพเข้ามาอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่นั้นคือ เมี่ยนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานเกือบ 200 ปีมาแล้ว และเมี่ยนกลุ่มหลังที่เพิ่งอพยพหนีภัยสงครามจากประเทศลาวเข้ามาเมื่อประมาณกว่า 100 ปีที่ผ่านมา

ชาวเผ่าเมี่ยนทั้งสองกลุ่มนี้ ล้วนมีภาษาพูดและวัฒนธรรมการแต่งกายที่ใกล้เคียงกัน จะสังเกตเห็นความแตกต่างเพียงเล็กน้อยที่ลวดลายบนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและลักษณะการโพกศีรษะของสตรีเมี่ยน โดยเมี่ยนกลุ่มแรกที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยก่อน จะใช้ผ้าโพกศีรษะเก็บพันรอบศีรษะแล้วเหลือปลายผ้าสองข้างทิ้งไว้เพื่ออวดลวดลายที่สวยงาม ขณะที่เมี่ยนกลุ่มหลังที่อพยพมาจากประเทศลาว จะเก็บปลายผ้าโพกศีรษะอย่างเรียบร้อยมิดชิด

ชาวเผ่าเมี่ยนได้รับการยอมรับว่าเป็นชนเผ่าที่มีฝีมือด้านการทำงานศิลปะและหัตถกรรมเป็นอย่างยิ่ง ผู้ชายชาวเมี่ยนมีทักษะความเชี่ยวชาญด้านการทำเครื่องเงินสูงมาก ในขณะที่ผู้หญิงชาวเมี่ยนก็มีฝีมือด้านการปักผ้าที่งดงามจนเลื่องลือไม่แพ้กัน

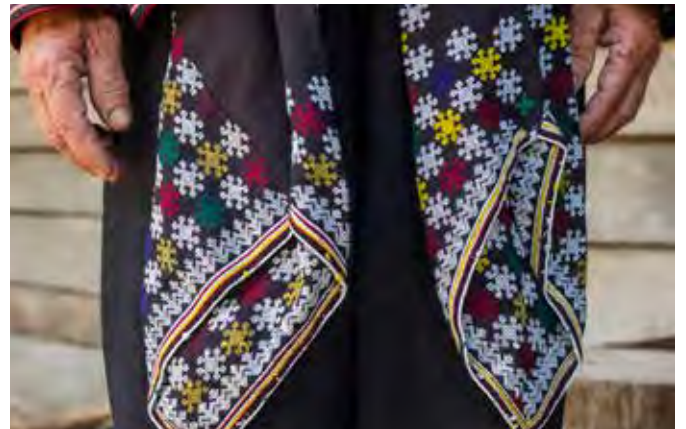
The Yao have been in existence since the civil war in China some 2,000 years ago. The Yao which reside in Thailand can be divided into 2 main sub-groups, the first group immigrating into Thailand almost 200 years ago and the second group about a hundred years ago upon fleeing from war in Laos.

The two sub-groups have a similar spoken language and costumes, which differ only in the patterns and the turban style for the women. The first group of Yao hilltribesmen to immigrate into Thailand would wrap a turban around their whole head and leave the edges of the cloth hanging to show the beautiful pattern while the group which immigrated here later would keep the edges of their turban cloth properly tucked in.

The Yao have been acknowledged for their craftsmanship with the men known for their silverware while the women are known for their embroidery.

ผ้าปักเมี่ยน

Yao Embroidery

The Yao and embroidery are intertwined as reflected in the legend behind the birth of the tribe, passed down by ancestors until today.

The Yao believe that their origin stems from thousands of years ago when an angel came to earth in the form of a dog called Pan Ta Hu. At the time, treason was widespread so the king announced that whoever can put down the traitors will get to marry his daughter. Hearing that, Pan Ta Hu volunteered and succeeded. On his wedding day, Pan Ta Hu ordered weavers to make him a handwoven fabric that is embroidered with a pattern of 7 colors. Once he covered his body with the cloth, he turned human and married the princess. Both lived happily ever after and their descendants became the Yao hilltribe.

ชาวเผ่าเมี่ยนกับศิลปะการปักผ้า นั้น มีความผูกพันเชื่อมโยงกับตำนานกำเนิดของชาวเมี่ยน ที่บรรพบุรุษได้เล่าสืบทอดต่อเนื่องมาถึงลูกหลานในปัจจุบัน

ตำนานกำเนิดชาวเมี่ยนได้กล่าวไว้ว่า เมื่อหลายพันปีก่อนมีเทวดามาจุติในโลกมนุษย์เป็นสุนัขขมขักรชื่อว่า ผันตาหู ในเวลานั้นบ้านเมืองเกิดกบฏ พระราชาจึงประกาศว่าหากใครสามารถปราบกบฏได้ จะให้แต่งงานกับลูกสาวของตน ผันตาหูได้ยินดังนั้นจึงเข้าอาสาช่วยปราบกบฏให้พระราชาจนสำเร็จ เมื่อถึงวันแต่งงานผันตาหูได้สั่งให้ทอผ้าชิ้นผืนหนึ่งปักกลดลายงดงามด้วยสีเส้น 7 สี เมื่อผันตาหูใช้ผ้าผืนนี้ห่มคลุมร่างกายก็กลายเป็นคนได้ครองคู่กับเจ้าหญิง ช่วยกันสร้างเผ่าพันธุ์เมี่ยนหรือเย้า นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ตำนานนี้ได้ถูกถ่ายทอดมาสู่ลูกหลานชาวเยียนจากรุ่นสู่รุ่นนับจากอดีตกาล ด้วยลักษณะการใช้ลวดลายและสีเส้นบนเครื่องแต่งกายเสมือนเป็นการสืบตำนานการปกปิดร่างกายของผืนตาหู ผู้ให้กำเนิดเยียนโดยใช้เสื่อลาย 7 สีห่มคลุมร่าง เข็มขัดรัดเอว ผ้าเช็ดหน้าลายดอกไม้ผูกที่หน้าผาก กางเกงลายปิดกัน ผ้าลายสองผืนปิดที่ขา จึงเป็นที่มาของลักษณะเครื่องแต่งกายประจำเผ่าของชาวเขาเผ่าเยียนในการใช้เสื่อ ผ้าคาดเอว ผ้าโพกศีรษะ และกางเกงที่ปักลวดลายด้วยด้าย 7 สี ปัจจุบันชาวเยียนยังคงยึดถือตำนานผืนตาหูเป็นประเพณีที่เคร่งครัด หญิงชาวเยียนยังคงสืบทอดศิลปะการปักผ้าลวดลายแบบโบราณและใช้สีเส้นด้ายในการปักลวดลายไม่น้อยกว่า 7 สี ตามที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

เอกลักษณ์การแต่งกายประจำเผ่าเยียนนั้น ผู้ชายชาวเยียนจะโพกหัวด้วยผ้าสีดำ สวมเสื่อและกางเกงสีดำ มีผ้าคาดเอวด้านหน้า ผู้หญิงเยียนสวมเสื่อตัวยาวสีดำ มีพู่สีแดงตกแต่งรอบคอเสื่อ สวมกางเกงสีดำปักลายด้านข้าง มีผ้าคาดเอวทั้งชายด้านหลัง โพกหัวด้วยผ้าสีดำปักลวดลายที่เชิงทั้งสองด้าน

เสื่อผ้าผู้ชายชาวเยียนจะมีการปักลวดลายที่บริเวณชายเสื่อและผ้าคาดเอวเพียงเล็กน้อย ต่างกับเสื่อผ้าผู้หญิงที่จะมีการปักลวดลายแพรวพราวงดงาม โดยเฉพาะกางเกงของผู้หญิงชาวเยียน เป็นที่เลื่องลือกันอย่างยิ่งถึงลวดลายที่ปักอย่างประณีตละเอียดงดงาม กล่าวกันว่ากางเกงของผู้หญิงชาวเยียนแต่ละตัวนั้น ต้องใช้เวลาในการปักรวมกันไม่น้อยกว่า 6 เดือนถึง 1 ปี

ผ้าปักชาวเขาเผ่าเยียนได้รับการส่งเสริมในโครงการศิลปาชีพเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพประเภทผ้าปักชาวเขา ผ้าปักที่มีลวดลายงดงามที่เกิดจากการบรรจงสร้างสรรค์ด้วยทักษะฝีมือของผู้หญิงชาวเยียนสามารถนำไปแปรรูปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ทำให้ชาวเยียนมีรายได้ยังชีพส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นนับจนถึงปัจจุบันนี้

This legend has been passed down through generations in the form of patterns and colors on apparel, resembling how Pan Tan Hu, their ancestor, wore a 7-colored cloth over his body, a belt, a floral-patterned kerchief over his head, striped pants, and two striped cloth to cover his legs. That became the basis of the Yao costume of blouse, belt, turban, and pants adorned with patterns from 7-colored threads. The Yao still firmly believe in the Pan Ta Hu legend so Yao women continue to embroider ancient patterns and use at least 7-colored threads to decorate apparel.

Yao men would wear a black turban, shirt, pants, and a belt while women would wear a long black tunic with red tassels around the neck, black pants with embroidery running down the side, a belt with tassels in the back, and a black turban embroidered at both ends.

Yao men's costumes contain minimal embroidery around the edges of the shirt and the belt unlike women's costumes which feature extensive and stunning embroidery. Yao women's pants are known for their elaborate and detailed embroidery, which takes no less than 6 months to a year to make.

The Support Foundation has taken on Yao embroidery work as its hilltribe product. The beautiful embroidery created by Yao women can be turned into apparel and household decoration items, bringing in much needed income for the tribe to improve their lives.

เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่าเยียน

Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Yao

เยียนเป็นชนเผ่าที่ยังคงอนุรักษ์ศิลปะลวดลายบนผืนผ้าประจำชนเผ่าไว้ได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันแม้ชาวเยียนบางส่วนจะหันมาแต่งกายด้วยชุดเหมือนคนพื้นราบเพื่อความคล่องตัวในชีวิตประจำวัน แต่ในโอกาสพิเศษ เช่น งานวันปีใหม่ งานแต่งงาน งานบวช ฯลฯ ชาวเยียนจะยังคงยึดถือการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าประจำเผ่า ที่คงไว้ซึ่งลวดลายโบราณที่งดงามอันเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมนับตั้งแต่บรรพบุรุษไว้อย่างเคร่งครัด

การสร้างสรรคัลวดลาย – ด้วยความที่ชนเผ่าเยียนเป็นชนเผ่าที่มีประวัติสืบทอดต่อเนื่องมายาวนานนับเป็นพันปี ศิลปะการสร้างสรรคัลวดลายบนผืนผ้าของชาวเยียน จึงมักมีความเกี่ยวข้อและผูกพันกับเรื่องเล่า ตำนานปรัมปรา รวมถึงความเชื่อที่สอดแทรกอยู่ในประเพณี วัฒนธรรมประจำชนเผ่าที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ผสมผสานกลมกลืนเข้ากับลวดลายที่มาจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเยียน ไม่ว่าจะเป็นข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน พืชผักผลไม้ สัตว์ป่าน้อยใหญ่ โดยเฉพาะเสือ ซึ่งพบว่าเป็นสัตว์ป่าที่ชาวเยียนนำเอาลักษณะต่างๆ มาจินตนาการสร้างสรรค์ขึ้นเป็นศิลปะลวดลายบนผืนผ้ามากที่สุด

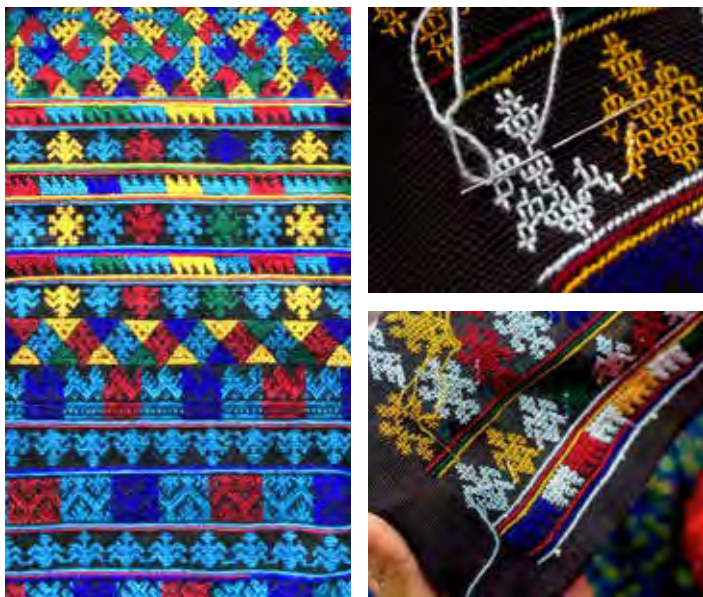
The Yao continue to preserve their ancient fabric patterns. Despite the fact that some Yao hilltribesmen turn to modern-day clothes for greater convenience in their daily living, they would still wear their costumes for important events like the New Year, weddings, entering the monkhood, etc. These costumes must be adorned with ancient patterns passed down by ancestors.

Pattern creation – With a history dating back thousands of years, the Yao's fabric patterns are often tied to legend, folklore, beliefs, culture, and tradition, as well as natural surroundings, lifestyle, things used in daily living, plants and livestock, and wild animals, particularly the tiger which inspires more fabric patterns than anything else.

อัตลักษณ์แห่งลวดลายที่สะท้อนความเป็นชนเผ่า – ชนเผ่า
เมี่ยนเป็นกลุ่มชนเผ่าที่นับถือผี วิญญาณ เทพธิดา ยึดมั่นในการทำความ
ดี นอบน้อมต่อสัตว์และสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติ ยำเกรงต่อสิ่งชั่วร้าย บุคลิก
ของชนเผ่าเมี่ยนเป็นชนเผ่าที่ยึดมั่นความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ขณะ
เดียวกันก็เป็นชนเผ่าที่มีความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี
วัฒนธรรมประจำเผ่าที่มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมายาวนานเป็นอย่างยิ่ง

บุคลิกเหล่านี้ล้วนสะท้อนออกมาให้เห็นในงานศิลปะบนผืนผ้า
ของชาวเมี่ยนอย่างชัดเจน ลวดลายบนผืนผ้าทุกลายเปรียบเสมือนสิ่ง
ล้ำค่าที่ชาวเมี่ยนต้องสร้างสรรค์ด้วยความประณีต ดังปรากฏว่าลาย
ผ้าของชาวเมี่ยนทั้งด้านหน้าและด้านหลังจะเรียบบร้อยสวยงามเหมือน
กันราวกับส่องกระจก จะไม่พบเส้นด้ายที่ยุ่งเหยิงหรือซ่อนความผิด
พลาดไว้ด้านหลัง ขณะเดียวกัน ผ้าปักของชาวเมี่ยนแต่ละผืน ยังเปรียบ
เสมือนการทำงานเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและการอนุรักษ์
ภูมิปัญญาล้ำค่าของชนเผ่า หญิงสาวชาวเมี่ยนจะบรรจงจอดฝีมือในการ
สร้างลวดลายอย่างวิจิตร ผืนผ้าแต่ละผืนจะประกอบไปด้วยลวดลายที่
เต็มเปี่ยมไปด้วยรายละเอียดและสีสันที่อวดประชันกันแข่งขันกันอย่างเต็ม
ที่ ดังปรากฏว่าผ้าปักของชาวเมี่ยนบางผืนอาจพบลวดลายมากกว่า 10
ลวดลายรวมกันอยู่ในผืนเดียว และใช้เวลาในการสร้างสรรค์งานปักแต่ละ
ผืนอย่างไม่ย่อท้อเนิ่นนานเป็นปีกว่าจะแล้วเสร็จ

พัฒนาการในการสร้างสรรค์ลวดลายของผ้าปักเมี่ยนเป็นไป
ในแนวทางอนุรักษ์นิยมอย่างชัดเจน ปัจจุบันแม้จะมีหญิงชาวเมี่ยน
คิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ลวดลายใหม่ขึ้นมาอยู่บ้าง แต่ก็จะเป็นไปเพียง
เพื่อเสริมเพิ่มเติมให้ผืนผ้าดูแปลกตาขึ้นเท่านั้น ลวดลายหลักที่ปรากฏ
บนผืนผ้าส่วนใหญ่ของชาวเมี่ยนแทบทุกผืนยังคงเป็นลวดลายโบราณ
เอกลักษณ์ดั้งเดิมที่สืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยโบราณกาล

การใช้สีในผ้าของชาวเมี่ยนก็เช่นเดียวกัน แม้หญิงชาวเมี่ยนจะ
มีจินตนาการแต่งการใช้สีในการสร้างสรรค์ลวดลายงานปักที่หลากหลาย
แต่สิ่งที่ยังคงยึดถือเป็นกฎอย่างไม่เปลี่ยนแปลง นั่นก็คือการใช้สี
ในจำนวนที่ไม่น้อยกว่า 7 สี ในเครื่องแต่งกายประจำชนเผ่าของ
ชาวเมี่ยนทั้งหญิงชายตามตำนานของพันตาหูผู้ถือเป็นบรรพบุรุษของ
ชนเผ่า โดยสี 7 สีหลักของชาวเมี่ยนตามตำนานได้แก่ สีแดง สีเหลือง
สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง สีดำ และสีขาว

Characteristics of pattern unique to the tribe – The
Yao believe in spirits and ghosts, as well as merit-making,
respect for animals and living things in nature, and fear
evil. They honor their ancestors and are proud of their long
history, culture, and traditions that have been passed down
through the years.

These traits are reflected in the fabric artwork of the
Yao people, and each pattern is meticulously created so
much so that the front and the back are both beautiful and
neat like mirror images. You will not find messy threads or
mistakes hidden in the back of Yao embroidery. Each piece
of work is also considered a show of respect for ancestors
and an attempt to preserve this craft. Yao women like to
show off their embroidery skills through complex patterns
and each piece will feature detailed patterns and bold col-
ors. Some pieces may have as much as 10 or more patterns
and may take years to complete.

Yao embroidery aims to preserve ancient patterns,
and although younger women come up with new patterns,
their purpose would be only to differentiate their embroi-
dery from others' work. Most patterns featured on Yao
embroidery continue to follow the ancient patterns passed
down by ancestors.

This also applies to the use of colors. Yao women
still adhere to using no less than 7 colors on both men and
women's apparel, following the legend of Pan Ta Hu, their
ancestor. The 7 colors according to the legend are red,
yellow, blue, green, purple, black, and white.

เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลาย – ศิลปะการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าของชาวเยิ่นที่เลื่องลือเป็นที่รู้จักและยอมรับในความงดงามกันไปทั่วก็คือการปัก ลวดลายงานปักที่ปรากฏบนผืนผ้าของชนเผ่าเยิ่นในแต่ละขั้นนั้น แทบจะเรียกได้ว่าเป็นลวดลายปักขั้นครูเลยทีเดียว เนื่องจากลวดลายอันวิจิตรแต่ละลายนั้นเกิดจากทักษะความชำนาญและความแม่นยำในการจรดฝีเข็มด้วยเทคนิคเฉพาะตัว ตั้งแต่วิธีการจับเข็มที่จะใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้จับตรงกึ่งกลางเข็ม วางนิ้วกลางอยู่หน้านิ้วชี้ ที่สำคัญก็คือในขณะที่ปัก หญิงสาวชาวเยิ่นจะใช้วิธีคว่ำเอาด้านหน้าของผ้าลง หายด้านหลังของผ้าขึ้นมาหาผู้ปัก จากนั้นจึงทำการปักลวดลายจากทางด้านหลังผ้าโดยจะไม่มีพลิกกลับมองด้านหน้าในขณะที่ปักเลยแม้แต่ครั้งเดียว ดังนั้นเราจึงพบว่าลวดลายที่เกิดขึ้นบนผ้าปักแต่ละผืนของชาวเยิ่นนั้น มีความเรียบร้อยสวยงามและประณีตเหมือนกันทั้งด้านหน้าและด้านหลังอย่างน่ามหัศจรรย์

Pattern creation technique – The technique used to make patterns on Yao fabric is embroidery, which the tribe is famous for. Each piece of embroidery requires such high skills and accuracy to create the elaborate patterns. It starts with how the needle is held by using the thumb and index finger to hold it in the center while the middle finger must be in front of the index finger. While doing the embroidery, the embroiderer will turn the fabric face down and will not turn it back up to check on the pattern even once. This produces embroidery that is neat and beautiful both face up and face down.

เอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าชาวเขาเผ่าเยิ่นดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ชนเผ่าเยิ่นได้มีการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ จากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามลวดลายทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลเฉพาะของกลุ่มชนเผ่าเยิ่น ที่เป็นสมาชิกชาวเขาเผ่าเยิ่นในโครงการศิลปาชีพในพื้นที่เป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูลเท่านั้น ดังนั้นที่มาความเชื่อ หรือตำนานการเกิดขึ้นของลวดลาย ตลอดจนการเรียกชื่อลวดลายเอกลักษณ์โบราณด้วยภาษาของชนเผ่าเยิ่นในท้องถิ่นดังกล่าวจึงอาจมีความผิดเพี้ยนหรือแตกต่างจากชาวเยิ่นในท้องถิ่นอื่นอยู่บ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการสืบทอดทางวัฒนธรรมและประเพณีที่ต่อเนื่องกันมายาวนานตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ที่อาจมีการแปรผันไปตามกาลเวลาและบริบทของพื้นที่ที่อยู่อาศัยของชาวเยิ่นที่มีความแตกต่างกันนั่นเอง

The Yao patterns that will be discussed are only a part of the ancient patterns passed down by ancestors until today. These patterns are the ones practiced by the Yao Support hilltribesmen in the areas surveyed by the foundation. Therefore the origin and inspiration behind the patterns, as well as their names, may differ from that of the Yao living in other areas as culture and traditions may differ for other locales.

ลวดลายบนผืนผ้า – เมียน

Patterns on handwoven fabric – Yao

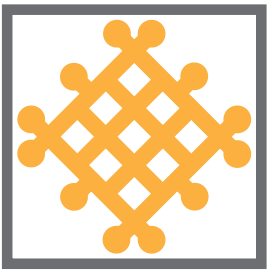
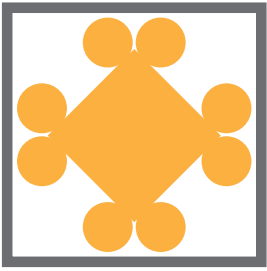
ลายหยีว หยีว (เดินเส้น) Yew Yew Pattern (straight line)

หยีว เป็นภาษาชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) ความหมายในภาษาไทย หมายถึง การเดินเส้น การเรียกชื่อลายที่มีลักษณะการปักด้วยเดินเส้นยาว ต่อเนื่องกันเป็นเส้นตรงในแนวนอน เป็นลวดลายปักโบราณดั้งเดิมที่ สืบทอดมาแต่ครั้งบรรพบุรุษของชนเผ่าเมี่ยนนับหลายร้อยปี ลายหยีว หยีว หรือลายเดินเส้น นี้ยังเป็นลายพื้นฐานใช้ขึ้นต้นในการปักผ้าของ ชาวเมี่ยนแทบทุกฝืน ถือเป็นลายปักลายแรกๆที่หญิงสาวชาวเมี่ยนทุกคน ต้องฝึกปักให้ได้ ก่อนที่จะเริ่มไปฝึกหัดปักลายที่มีความยากและซับซ้อน มากขึ้นลายอื่นๆ ต่อไป

Yew is Yao for drawing a straight line and is the term used to call the pattern of a straight horizontal line. This is an ancient fabric pattern passed down from ancestors for hundreds of years. The Yew Yew or straight line pattern is also the basic pattern that starts all Yao embroidery and is the first pattern every Yao girl learns before they can graduate to more complex ones.

ลายหล่มเจว (ตีนแมว) Lom Chawe Pattern (cat's paw)

หล่มเจว เป็นภาษาชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) แปลเป็นภาษาไทยว่า ตีนแมว (เท้าของแมว) เป็นชื่อเรียกลายโบราณเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาวเมี่ยนที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษนับหลายร้อยปี เป็นเหมือนลายหลัก หรือลายบังคับที่ผ้าปักชนเผ่าเมี่ยนต้องมี ลักษณะของลายมีลักษณะวงกลมใหญ่ตรงกลาง และมีวงกลมจุดเล็กๆ อยู่ล้อมรอบ ดูคล้ายลักษณะรูปร่างเท้าของแมว ลายหล่มเจวหรือลายตีนแมวนี้นี้เป็นลวดลายที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน ลักษณะลายอาจจะมี 2 ลักษณะด้วยกันคือ ลายหล่มเจวที่มีจุดหรือดอก 8 ดอก และลายหล่มเจวที่มีจุดหรือดอก 12 ดอก มักจะเห็นลายหล่มเจวหรือลายตีนแมวปรากฏอยู่บนผืนผ้าปักชนเผ่าเมี่ยน ทั้งกางเกงของผู้หญิงและผ้าคาดเอวของผู้ชายแทบทุกผืน นอกจากนี้ยังมักนิยมปักไว้ในผ้าสีดำผืนเล็กๆ เพื่อนำมาติดไว้หน้าประตูบ้านของชาวเมี่ยนแทบทุกหลัง ทั้งนี้เพราะชาวเมี่ยนมีความเชื่อมาแต่โบราณกาลว่าเมื่อใดที่โลกประสบเหตุเภทภัยหนัก เทวดาจะลงมาช่วยเหลือชาวเมี่ยนทุกคนให้พ้นภัย เมื่อเทวดาได้เห็นผ้าปักลวดลายเอกลักษณ์ของเมี่ยนที่ติดไว้ที่หน้าประตูบ้าน เทวดาจะรู้ว่าเป็นบ้านของชาวเมี่ยน ก็จะเข้าไปช่วยเหลือให้ชาวเมี่ยนพ้นภัยได้ในที่สุด

Lom Chawe is Yao for cat's paw and is used to call an ancient pattern passed down by Yao ancestors for hundreds of years. This pattern is a main embroidery pattern that all Yao handwoven fabric must have. The pattern is made up of a large circle in the middle and smaller circles surrounding it, resembling a cat's paw prints. The characteristics of the Lom Chawe pattern can be divided into 2 distinct variations, namely the Lom Chawe pattern with 8 flowers and the Lom Chawe pattern with 12 flowers. The Lom Chawe or cat's paw pattern is most commonly embroidered on men's waist cloth and women's pants, as well as on a small piece of black cloth that is placed on the front gate by all Yao households. The Yao believe that angels will come to earth to dispense help to them if disaster strikes so this pattern will help the angels know that this is a Yao home.

ลายเหว (ฟันเลื่อย, กั้น)

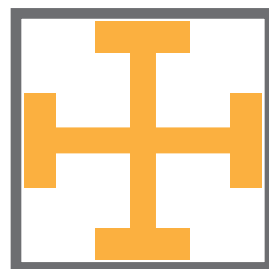
Yaew Pattern (sawtooth, block)

เหว เป็นภาษาเมี่ยน (เย้า) เป็นชื่อเรียกลายปักโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ คำว่า เหวหากแปลเป็นภาษาไทยจะมีความหมายตรงตัวว่า ฟันเลื่อย ซึ่งสอดคล้องไปกับรูปร่างของลวดลายที่มีลักษณะซิกแซกสลับขึ้นลงคล้ายฟันเลื่อย แต่ในอีกความหมายหนึ่ง คำว่าเหวในภาษาเมี่ยนยังหมายถึง กั้น หรือ กั้น ด้วย ดังนั้นชาวเมี่ยนจึงนิยมปักลายเหวนี้ที่บริเวณชายขอบผ้า เช่น ปลายขอบขากางเกง ผ้าโพกหัวหรือผ้าคาดเอวสตรี หรือเป็นลายคั่นระหว่างลายหนึ่งกับอีกลายหนึ่ง ทั้งนี้เพราะชาวเผ่าเมี่ยนมีความเชื่อที่สืบทอดมาแต่โบราณว่า ลายเหวนี้จะช่วยป้องกันและกั้นสิ่งที่เป็นอันตรายหรือสิ่งที่ไม่ดีไม่ให้เข้ามาใกล้ร่างกายแก่ผู้ที่สวมใส่ได้ จึงมักจะเห็นลายเหวหรือลายฟันเลื่อยปรากฏอยู่บนผืนผ้าปักชนเผ่าเมี่ยนแทบทุกผืน

Yaew is the name of an ancient embroidery pattern that has been passed down by ancestors. The word means sawtooth and corresponds with the up and down zigzag pattern, resembling the tooth of a saw. However, the word Yaew also means to block so the pattern is commonly used to decorate the edges, such as the edges of pants, turban, or women's belt, as well as a buffer between 2 patterns. The Yao believe that the Yaew pattern has protective powers and will ward off evil and danger for the wearer. Hence, the Yaew or sawtooth pattern can be seen on almost all Yao handwoven fabric.

ลายกว้าจ๋ม (เมล็ดแตงกวา)
Kwa Ngim Pattern (cucumber seed)

กว้าจ๋ม เป็นภาษาชนเผ่าเย้า (เย้า) ความหมายในภาษาไทย หมายถึง เมล็ดแตงกวา เป็นลวดลายงานปักเก่าแก่โบราณของชาวเย้า แต่ในปัจจุบันอาจจะพบเห็นลวดลายนี้ได้ค่อนข้างน้อยมาก ลักษณะลวดลายมีลักษณะคล้ายแกนสี่เหลี่ยมกากบาท ปลายแต่ละด้านแตกแยกออกไป มีที่มาจากจินตนาการของบรรพบุรุษชาวเย้า ที่ได้นำรูปร่างของแกนสี่เหลี่ยมแตงกวาซึ่งอยู่ด้านในของลูกแตงกวา ซึ่งเป็นผักพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่ชาวเย้านิยมนำมาประกอบอาหารรับประทานในชีวิตประจำวัน มาสร้างสรรค์เป็นลวดลายงานปัก ลวดลายมีความงดงามและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ในปัจจุบันถึงแม้จะไม่ค่อยได้เห็นลวดลายเช่นนี้ในผืนผ้าของชนเผ่าเย้าแล้ว แต่ยังมีหญิงชนเผ่าเย้าผู้สูงอายุที่มีการสืบทอดการปักลวดลายเอกลักษณ์โบราณนี้เก็บไว้เพื่อไม่ให้สูญหายไปจากชนเผ่าของตน

Kwa Ngim is Yao for cucumber seed and is an ancient embroidery pattern of the Yao tribe. This pattern is hard to find nowadays. The pattern is shaped like a square cross with each edge shaped like a triangle and is inspired by the seeds inside a cucumber, which is a vegetable consumed daily by Yao families. Despite the fact that this pattern is not easily found anymore, elderly Yao women still try to recreate the pattern to pass it down to the next generation.

ลายชม (คน)
Som Pattern (human)

ชม เป็นลายปักผ้าของชาวเมี่ยน (เย้า) ที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน เป็นลวดลายปักเก่าโบราณดั้งเดิมที่มีการสืบทอดมาแต่ครั้งบรรพบุรุษนับหลายร้อยปี คำว่าชมแปลเป็นภาษาไทยว่า คน บางครั้งจะพบว่าชาวเมี่ยนเรียกลวดลายลักษณะนี้ว่า เมี่ยน ที่มีความหมายว่ามนุษย์ ลายชมมีที่มาจากการทำงานของบรรพบุรุษชาวเผ่าเมี่ยนจินตนาการลวดลายขึ้น เพื่อที่จะถ่ายทอดและเลียนแบบลักษณะรูปร่างทางกายภาพของคนอย่างง่าย ๆ ลักษณะคล้ายภาพเขียนของมนุษย์ยุคโบราณ ที่มีส่วนหัว ลำตัว แขน ขา เป็นความเชื่อของบรรพบุรุษที่สืบทอดมาจากตำนานที่ว่า ผันตาหุบบรรพบุรุษชาวเมี่ยนเป็นผู้สั่งให้ปักลายลักษณะเช่นนี้ ลายชม จึงถือเป็นอีกหนึ่งลายเอกลักษณ์งานปักผ้าของชนเผ่าชาวเมี่ยนที่เอกลักษณ์โดดเด่นชัดเจน จึงมักจะเห็นลายชมหรือลายคน ปรากฏอยู่บนผืนผ้าปักชนเผ่าเมี่ยนทั้งชายและหญิงแทบทุกผืน

Som is the name of an embroidery pattern of the Yao which is a distinct and ancient pattern, passed down by ancestors for hundreds of years. Som can be translated as human. This pattern may also be known as Mien, which also means human. The Som pattern is inspired by the physical characteristics and movements of humans. The pattern resembles drawings of ancient humans, with the head, torso, arms, and legs. Legend has it that the Yao ancestor Pan Ta Hu ordered the creation of this pattern. Therefore, this pattern is distinct to the tribe and can be seen on almost all men and women's apparel.

ลายย่านเปี้ยง (ดอกไม้เงิน) Yan Pieng Pattern (silver colored flower)

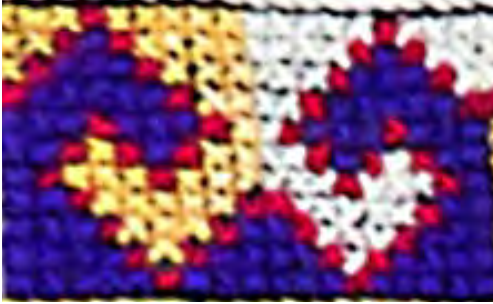

ย่านเปี้ยง เป็นภาษาชนเผ่าเย้า (เย้า) มีความหมายหมายถึง ดอกไม้เงิน เป็นลายปักโบราณที่บรรพบุรุษนิยมใช้ปักประดับในเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวเย้าสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตกาล ลายย่านเปี้ยง มีที่มาจากประเพณีแต่งงานในสมัยโบราณของชาวเย้าที่นิยมนำเงินมาตีเป็นรูปดอกไม้ เพื่อนำมาใส่ไว้ในภาชนะคล้ายชามให้คู่บ่าวสาวได้ยกมอบให้แก่ผู้ใหญ่ในงานพิธี จากนั้นผู้ใหญ่ก็จะนำเงินทองใส่ลงในชามมอบกลับมาให้ลูกหลาน ดังนั้นดอกไม้เงินจึงถือเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่เป็นสิริมงคล เมื่อนำมาปักเป็นลวดลายในเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ก็เชื่อว่า จะนำสิ่งดีๆ ที่เป็นมงคลมาให้แก่ผู้สวมใส่ด้วยเช่นกัน จึงมักจะเห็นเอกลักษณ์ลวดลายลายย่านเปี้ยง หรือดอกไม้เงิน ปรากฏอยู่บนผืนผ้าปักชนเผ่าเย้าแทบทุกผืน

Yan Pieng is Yao for silver flower and is an ancient embroidery pattern that is popularly used to embroider apparel from ancient times. The Yan Pieng design is inspired from ancient weddings where flowers made from silver are placed in a bowl which the bride and groom then give to their elders. The elders would put money into the bowl and return it to the pair. Therefore, the silver flower symbolizes auspiciousness. When it is used as a design on apparel, it is believed to bring luck to the wearer, therefore, it is commonly seen on almost all Yao apparel.

ลายต๋มหม่าวจี้ว (ลายเล็บเสือ)

Dom Mao Ngew Pattern (tiger's nail)

ต๋มหม่าวจี้ว เป็นภาษาชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า เล็บเสือ เป็นหนึ่งในลวดลายปักเอกลักษณ์โบราณของชาวเมี่ยนที่บรรพบุรุษได้แรงบันดาลใจมาจากลักษณะต่างๆ ของเสือลายต๋มหม่าวจี้ว เรียกตามลักษณะของลวดลาย ที่บรรพบุรุษชาวเมี่ยนจินตนาการสร้างสรรค์ออกแบบลวดลายให้คล้ายลักษณะกรงเล็บของเสือในขณะที่มีการกางออก มักนิยมนำไปใช้ปักเป็นลายกางเกงของผู้หญิงเมี่ยนส่วนบนที่เรียกว่า โฮ่วซิน ทุกวันนี้หญิงชาวเผ่าเมี่ยนยังคงมีการสืบทอดปักลวดลายต๋มหม่าวจี้ว หรือลายเล็บเสืออย่างแพร่หลาย

Dom Mao Ngew is Yao for tiger's nail and is an ancient embroidery pattern of the Yao that is inspired by the characteristics of a tiger. The Dom Mao Ngew pattern is inspired by the tiger flexing its paws to unsheath its nails. This pattern often adorns the top of Yao women's pants called How Sin. Yao women continue to embroider the Dom Mao Ngew or tiger's nail pattern until today.

ลายสบเปี้ยง (ดอกฟักเขียว)

Sop Piang Pattern (winter melon flower)

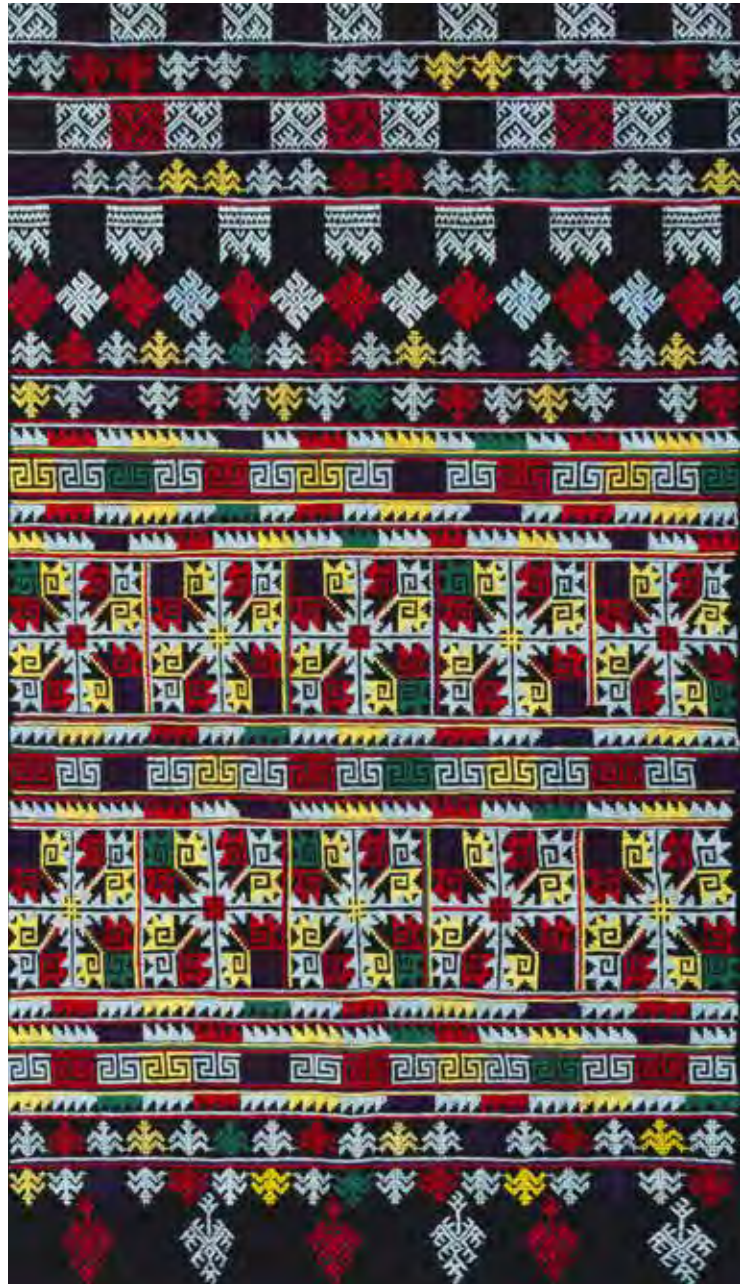

สบเปี้ยง เป็นภาษาชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) มีความหมายในภาษาไทยว่า ดอกฟักเขียว เป็นชื่อเรียกลวดลายโบราณของชนเผ่าเมี่ยน ที่บรรพบุรุษจินตนาการมาจากลักษณะของดอกฟักเขียว ซึ่งเป็นพืชผักพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่ชาวเมี่ยนนิยมนำมาประกอบอาหารรับประทานในชีวิตประจำวัน ลักษณะของลวดลายปักอ่อนช้อยทิ้งปลายให้สะบัดปลิวไสว ดูละม้ายคล้ายพุ่มดอกไม้ของต้นฟักเขียวที่มีอยู่ในธรรมชาติ หญิงสาวชนเผ่าเมี่ยนยังคงสืบทอดการปักเอกลักษณ์ลายสบเปี้ยง หรือลายดอกฟักเขียวบนผืนผ้าปักเมี่ยนจนถึงทุกวันนี้

Sop Piang is Yao for winter melon flower and is the name for an ancient pattern that is inspired by the winter melon flower. The winter melon is a common vegetable consumed by the Yao people. The pattern is curved with the ends left like a tassel, resembling the winter melon bush. Yao women continue to embroider the Sop Piang or the winter melon flower pattern until today.

ลายเก๋าจ๋อน (ทัพพี)

Kao Chon Pattern (soup ladle)

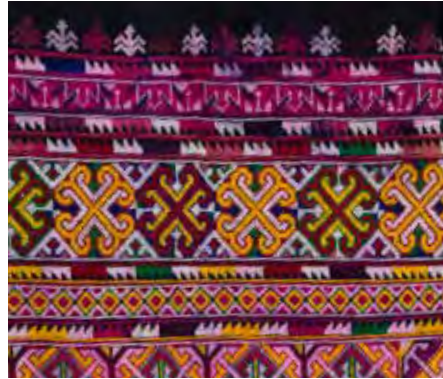
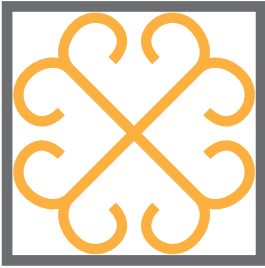

เก๋าจ๋อน เป็นภาษาชนเผ่าเย้า (ย้า) ความหมายในภาษาไทย หมายถึง ทัพพี เป็นชื่อเรียกลวดลายปักโบราณที่สืบทอดจากบรรพบุรุษของชาวเย้า ลักษณะลวดลายด้านบนคล้ายเป็นด้ามจับ ด้านล่างเป็นสี่เหลี่ยมโค้งปลายขึ้นเหมือนเป็นส่วนของทัพพีที่ใช้ในการตักอาหาร เป็นการจินตนาการของบรรพบุรุษชาวเย้าที่มีที่มาจากรูปร่างของทัพพีโบราณที่ทำด้วยไม้ไผ่ ซึ่งเป็นเครื่องใช้ประจำครัวเรือนของชาวเย้าในสมัยโบราณ มักพบเอกลักษณ์ลวดลายเก๋าจ๋อนได้ในส่วนของชายผืนผ้าปักของเย้า ทั้งที่นำไปตัดเย็บประดับชายเสื้อของผู้ชายและกางเกงของหญิงสาวชาวเย้า เอกลักษณ์ลวดลายปักลายเก๋าจ๋อน หรือลายทัพพีนี้ นับเป็นการบันทึกร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในอีกรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันแทบไม่มีการเก็บรักษาตัวอย่างทัพพีโบราณลักษณะนี้ให้เห็นอีกแล้ว

Kao Chon is Yao for soup ladle and is an ancient embroidery pattern that has been passed down by ancestors. The top of the pattern resembles the handle of the ladle while the bottom part is a square with the sides curving upward to form the part of the ladle which touches the food. This pattern is inspired by the ancient soup ladle that is made from bamboo, which is a typical ancient kitchen utensil. This pattern usually adorns the edges of Yao embroidery work and edges of men's shirts and women's pants. The Kao Chon or soup ladle pattern is an important part of the Yao history as there are no longer samples of the ancient Yao soup ladle left to see.

ลายจ้างเป็ย (ที่รองก้นไห)

Chang Poey Pattern (bamboo receptacle used to place under rice-cooking jar)

จ้างเป็ย เป็นภาษาชนเผ่าเยียน (เย้า) ที่เรียกลักษณะลวดลายปักที่บรรพบุรุษในสมัยโบราณลอกเลียนแบบหรือจินตนาการลวดลายมาจากเครื่องใช้ในครัวเรือนชนิดหนึ่งของชาวเยียนที่สานขึ้นจากไม้ไผ่ใช้สำหรับรองก้นไหหนึ่งข้างของชาวเยียนในสมัยโบราณ (ปัจจุบันไม่พบเครื่องใช้ชิ้นนี้ในบ้านของชาวเยียนแล้ว) ถือเป็นลวดลายที่โบราณมากในปัจจุบันหญิงชาวเยียนมักไม่นิยมปักแล้ว ลักษณะของลายจ้างเป็ยที่พบมีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ คือลักษณะคล้ายกิ่งไม้ที่ปลายเป็นรูปตะขอไขว้กันเป็นกากบาท และอีกลักษณะหนึ่งรูปร่างลักษณะคล้ายการก่ออิฐสี่เหลี่ยมเป็นฐานด้านนอก มีกิ่งไม้ไขว้กันเป็นกากบาทอยู่ด้านใน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากจินตนาการที่แตกต่างกันของหญิงชาวเยียนในสมัยโบราณนั่นเอง

Chang Poey is the Yao term used to call an ancient embroidery pattern that is inspired by an ancient kitchen utensil, which is a bamboo receptacle used to place under the rice-cooking jar (this kitchen utensil is no longer found in Yao households anymore). This is a very ancient pattern that is no longer popular. The Chang Poey pattern has 2 variations, namely one that resembles tree branches that intersect like a cross and the other one that looks like a square brick foundation on the outside with crisscrossing tree branches like a cross on the inside. The 2 variations stem from differing creativity of ancient Yao embroiderers.

ลายก้อนยอ (แมงมุม)

Korn Yor Pattern (spider)

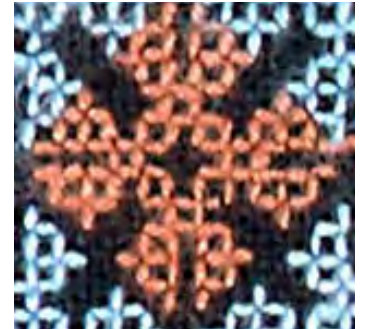

ก้อนยอ เป็นภาษาชาวเมี่ยน (เย้า) ความหมายในภาษาไทย หมายถึง แมงมุม เป็นลายปักโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อมาตั้งแต่ในสมัย โบราณนับร้อยปี บรรพบุรุษชาวเมี่ยนนำลักษณะรูปร่างของแมงมุมมา จินตนาการขึ้นเป็นลวดลายปักอันงดงามบนผืนผ้า โดยลักษณะลวดลาย ที่พบมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่งมองดูคล้ายสี่เหลี่ยมซ้อนกัน ปลาย ด้านหนึ่งเป็นมุมแหลมคล้ายหัวแมงมุม ด้านที่เหลือแตกเป็นกิ่งก้านคล้าย ขาของแมงมุม และลักษณะที่สอง รูปร่างคล้ายเส้นตรงขดต่อเนื่องกัน เป็นสี่เหลี่ยม ข้างลำตัวแตกเป็นแฉกแหลมคล้ายลักษณะขาของแมงมุม

เอกลักษณ์ลวดลายก้อนยอหรือลายแมงมุมพบได้ในผ้าปักชาวเมี่ยน แทบทุกชิ้น ไม่ว่าจะเป็นลวดลายในผ้าโพกหัว ลวดลายบริเวณขากางเกง ของสตรีชาวเมี่ยน และลวดลายในผ้าสะพายหลังผืนใหญ่ที่แม่ชาวเมี่ยน ใช้สะพายลูกน้อยขณะทำงานในชีวิตประจำวัน

Korn Yor is Yao for spider and is the name of an ancient embroidery pattern that has been passed down for hundreds of years. Yao ancestors are inspired by the spider to come up with this beautiful pattern. There are 2 variations, the first one shaped like squares on top of each other with one end pointed like the head of a spider and the other ends branching out like the spider's legs while the second variation is a line coiled to form a square with smaller lines branching out like the legs of a spider. The Korn Yor or spider pattern can be found on almost all Yao apparel, such as the turban, the edges of women's pants, and the piece of cloth mothers tie to their backs to hold their babies while they go about their daily chores.

ลายยี่งหวาย (ปู) Ying Nguay Pattern (crab)

ยี่งหวาย เป็นภาษาชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) ความหมายในภาษาไทย หมายถึง ปู เป็นลวดลายงานปักโบราณที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ บรรพบุรุษ ที่มาของลวดลายบรรพบุรุษชาวเมี่ยนจินตนาการขึ้นมาจาก การเลียนแบบลักษณะรูปร่างของปู ซึ่งเป็นสัตว์น้ำที่ชาวเมี่ยนมักจะจับ นำมารับประทานเป็นอาหารในครอบครัว ลักษณะลวดลายดั้งเดิมรูปร่าง ที่โดดเด่นของปู มาตัดทอนจำลองเป็นลวดลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน มี ลายกากบาทตัดทแยงอยู่ตรงกลาง ทำให้ดูคล้ายลักษณะของขาปูที่แยก เป็นแฉกออกไป ลายยี่งหวาย หรือลายปูยังมีการสืบสานการปักจน ถึงปัจจุบัน พบได้บ่อยในผ้าปักขากางเกงของสตรีชาวเมี่ยน

Ying Nguay is Yao for crab and is the name of an ancient embroidery pattern passed down by ancestors. The pattern is inspired by the shape of a crab, which is often caught for consumption. The pattern models the distinct characteristics of a crab on a smaller scale to form a square with a cross in the center, resembling the legs of the crab. The Ying Nguay or crab pattern continues to be seen today and usually decorates the Yao women's pant legs.

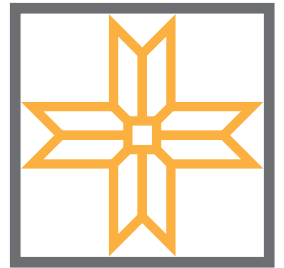
ลายเจียน (ชะนี)
Chien Pattern (monkey)

เจียน เป็นภาษาชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) ความหมายในภาษาไทย หมายถึง ชะนี เป็นอีกหนึ่งลวดลายงานปักโบราณที่บรรพบุรุษชาวเมี่ยนจินตนาการขึ้นมาจากลักษณะรูปร่างของสัตว์ที่พบในป่า มีลักษณะคล้ายลายจุดวงกลมกึ่งกลางแตกแยกกิ่งก้านโค้งไหวเป็นแขนขารอบตัวทั้งบน ล่าง ซ้าย ขวา มองแล้วดูคล้ายชะนีในอากาศก็กริยาเอื้อมมือข้างหนึ่ง โหนต้นไม้ ซึ่งเป็นภาพของชะนีที่เราต่างพบเห็นคุ้นตาอยู่ทั่วไป นับเป็นอีกหนึ่งความชาญฉลาดของบรรพบุรุษเมี่ยนยุคโบราณ ในการถ่ายทอดสัญลักษณ์ของสัตว์ให้เป็นลวดลายที่งดงามบนผืนผ้า ปัจจุบันหญิงชาวเผ่าเมี่ยนยังคงมีการสืบทอดลวดลายปักลายเจียน หรือลายชะนีปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป

Chien is Yao for monkey and is an ancient embroidery pattern that is inspired by wild animals in the forest. The pattern has a dot in the center with curving branches coming out of it like arms and legs on the top, bottom, left, and right. The pattern resembles a monkey reaching out its arm to latch on to a tree branch. This is a common image of monkeys and reflects the ingenuity of the Yao ancestors in turning an animal's movement into a stunning embroidery pattern. Yao women continue to embroider this pattern until today.

ลายค่อมหม่าวต๊ีบ (หนังเสือ)
Dom Mao Dob Pattern (tiger's skin)

ค่อมหม่าวต๊ีบ เป็นภาษาชนเผ่าเย้า (ย้า) แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า หนังเสือ เป็นลวดลายโบราณที่บรรพบุรุษชาวเย้าสร้างสรรค์ขึ้น ด้วยจินตนาการจากการสังเกตเห็นความงดงามของลวดลายที่ปรากฏบนผิวหนังของพญาเสือโคร่งที่อยู่ในป่า ในสมัยโบราณวิถีชีวิตชาวเย้ามีความผูกพันกับเสือมาก ดังได้มีการกำหนดอยู่ในปฏิทินชาวเย้าช่วงหลังตรุษจีน จะมีวันที่เรียกว่าวันเสือนอนและวันเสือกิน ทั้งสองวันนี้ชาวเย้าจะถือว่าเป็นวันถือศีล ห้ามจับหรือแตะต้องสัตว์เลี้ยงทุกชนิด ถ้าไม่เช่นนั้นเสือจะมากินสัตว์เหล่านั้นจนหมด อย่างไรก็ตามลายค่อมหม่าวต๊ีบหรือลายหนังเสือนี้ พบได้ในหลายรูปแบบตามจินตนาการของผู้ปัก บางลวดลายแม้เรียกชื่อว่าลายค่อมหม่าวต๊ีบเหมือนกัน แต่ก็อาจมีลักษณะรายละเอียดของลวดลายที่แตกต่างกันก็เป็นได้

Dom Mao Dob is Yao for tiger's skin and is used to call an ancient pattern inspired by the beauty of a tiger's skin. The Yao people's history is closely intertwined with the tiger as can be seen from the Yao calendar which shows a tiger sleeping day and a tiger eating day, right after the Lunar New Year. On both those days, the Yao are not supposed to touch any of their pets or livestock, otherwise the tiger will come and eat them. The Dom Mao Dob pattern has many variations depending on the creativity of the embroiderer. Therefore, Dom Mao Dob patterns can have different details.

ลายต๋มหม่าวหน่อม (หูเสือ)
Dom Mao Nom Pattern (tiger's ear)

ต๋มหม่าวหน่อม เป็นภาษาชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) ในภาษาไทย หมายถึง หูเสือ เป็นลายปักโบราณที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ มีที่มาจากการทำงานของบรรพบุรุษชาวเมี่ยนได้สังเกตเห็นลักษณะโครงสร้าง อันน่าสนใจของใบหูเสือ จึงได้นำมาจินตนาการสร้างสรรค์ขึ้นเป็นลวดลายปักบนผืนผ้า ลายต๋มหม่าวหน่อมเป็นลวดลายที่มีวิธีการปักค่อนข้างยาก หญิงชาวเมี่ยนที่ปักลายนี้ได้ก็นั้นจำเป็นจะต้องผ่านการฝึกหัดปักลายง่าย ๆ ระยะเวลาหนึ่งแล้วจึงจะปักลายนี้ได้ อย่างไม่รู้กี่ตาม ปัจจุบันยังมีผู้สืบทอดเอกลักษณ์ลวดลายต๋มหม่าวหน่อม หรือลายหูเสือให้ปรากฏคงอยู่ มิให้ สูญหายไปตามกาลเวลา

Dom Mao Nom is Yao for tiger's ear and is an ancient embroidery pattern that has been passed down by Yao ancestors. It is inspired by the interest Yao ancestors have in the pattern of the tiger's ear. The Dom Mao Nom pattern requires extensive skill and Yao women who can embroider this pattern must already be trained to embroider simpler patterns. Still, the Dom Mao Nom or tiger's ear pattern continues to be carefully preserved for future generations.

ลายตมหม่าวบียอง (หน้าผากเสือ) Dom Mao Bi Yong Pattern (tiger's forehead)

ตมหม่าวบียอง เป็นภาษาชนเผ่าเมี่ยน (เย้า) ความหมายในภาษาไทยหมายถึง หน้าผากเสือ เป็นลวดลายงานปักโบราณที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่โบราณกาล ลักษณะของลายตมหม่าวบียองมีที่มาจาก การที่บรรพบุรุษชาวเมี่ยน สังเกตเห็นลวดลายสัญลักษณ์บริเวณ หน้าผากของเสือโคร่ง ที่แฝงไว้ทั้งความงดงามและความน่าเกรงขาม จึงได้คิดนำมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายงานปักบนผืนผ้าที่มีความสวยงาม ลายตมหม่าวบียองหรือลายหน้าผากเสือชนเผ่าเมี่ยนอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ดอกหัวเสือ เอกลักษณ์ลวดลายนี้ได้รับความนิยมจนกลายเป็น หนึ่งในลวดลายเอกลักษณ์ที่มีการสืบทอดต่อมาจนเป็นลายประจำชนเผ่าจนถึงปัจจุบัน

Dom Mao Bi Yong is Yao for a tiger's forehead and is the name of an ancient embroidery pattern passed down by ancestors. The Dom Mao Bi Yong pattern is inspired by how Yao ancestors noticed the patterns on the forehead of tigers that is regal and beautiful and wanted to recreate that onto fabric. The Dom Mao Bi Yong or tiger's forehead pattern is also known as tiger head flower and continues to be created today.

เทคนิคการสร้างสรรคัลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่าเมี่ยน”

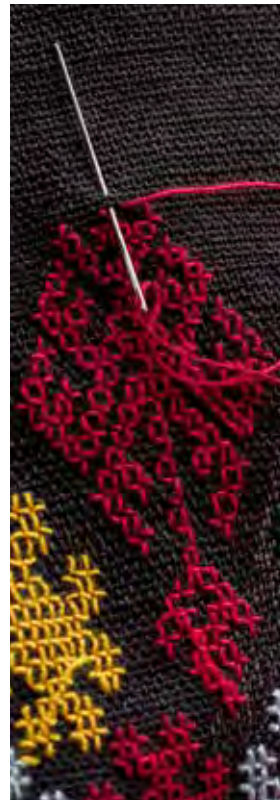
Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Yao Hilltribe”

สำหรับการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยการปักของหญิงชาวเมี่ยนนั้น โดยทั่วไปหญิงชาวเมี่ยนทุกคนจะต้องเริ่มต้นฝึกหัดปักเทคนิคพื้นฐานที่เรียกว่า หยิว หมายถึงการปักเดินเส้นเป็นเส้นตรง และเมื่อสามารถทำได้อย่างเชี่ยวชาญแล้ว หญิงชาวเมี่ยนแต่ละคนก็จะเริ่มสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยเทคนิคที่นิยมใช้กันมากคือ การปักแบบที่เรียกว่า โฉ่ง ทิว

การปักแบบ โฉ่ง ทิว นั้นหมายถึง การปักด้ายที่ละเส้นให้เป็นลายกากบาทเล็กๆ ประกอบกันขึ้นเป็นลวดลายต่างๆ ตัวอย่างลายที่นิยมมาก เช่น ลายย่านเปี้ยง (ดอกไม้เงิน) ลายชม (คน) ลายหล่มเจว (ตีนแมว) ลายก้อนยอ (แมงมุม) เป็นต้น

เทคนิคการปักลายย่านเปี้ยง (ดอกไม้เงิน)

Embroidery technique to create Yan Pieng pattern (silver flower)

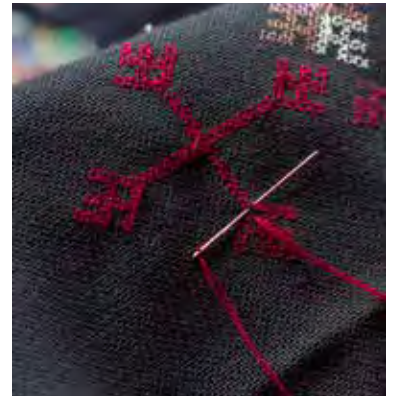
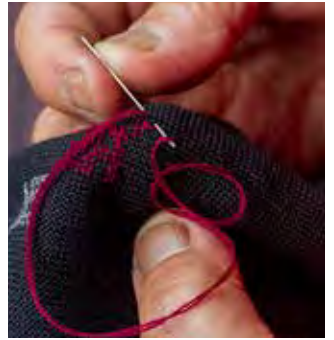
เทคนิคการปักลายชม (คน)

Embroidery technique to create Som pattern (human)

เทคนิคการปักลายก้อนยอ (แมงมุม)

Embroidery technique to create Korn Yor Pattern (spider)

เทคนิคการปักลายหล่มเงา (ตีนแมว)

Embroidery technique to create Lom Chawe Pattern (cat's paw)

ปัจจุบันนี้เพื่อความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นในการปัก หญิงชาวเมี่ยนหลายคนจึงเริ่มหันมาใช้วิธีการปักที่เรียกว่า โฉ่ง ดับ ยับ หรือการปักไขว้ตามตาของผ้า ลักษณะคล้ายกับการปักครอสติชในปัจจุบันมากขึ้น แต่ไม่ว่าจะเปลี่ยนเทคนิคไปอย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์งานปักของชาวเมี่ยนที่ยังยึดถือเสมอมา นั่นคือ ความเรียบร้อยประณีตของงานปักที่ทั้งด้านหน้าด้านหลังสวยงามเช่นเดียวกันราวกับส่องกระจก

Nowadays, for greater convenience, a lot of Yao women have turned to the Chong Dub Yub technique, which is embroidering crosses along the eyelets of the fabric, similar to the cross stitch. However, whichever technique is used, a distinct characteristic of Yao embroidery is its neatness, both in the front and in the back to create mirror images.

อาข่า เป็นกลุ่มชนเผ่าที่เมื่อครั้งอดีตกาลมีอาณาจักรอิสระเป็นของตนเองที่บริเวณต้นแม่น้ำไทฮั่วซุยในทิเบต หลังจากนั้นได้ถูกชนชาติอื่นรุกราน จึงค่อยๆ ถอยร่นกระจัดกระจายอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในพื้นที่ของประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย

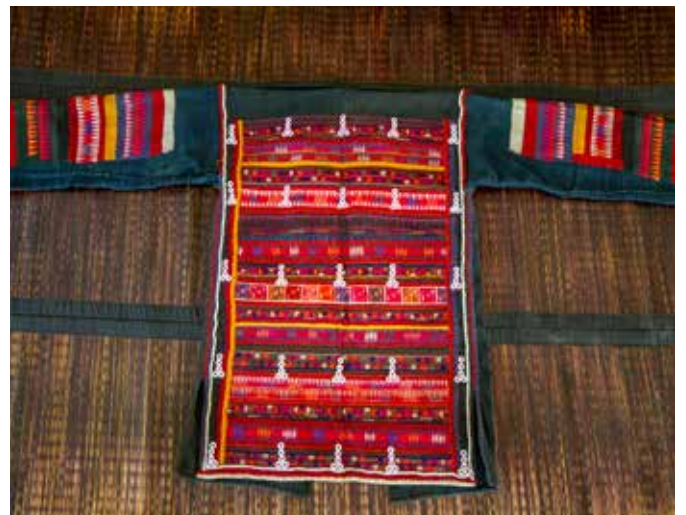
สำหรับชนเผ่าอาข่าที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย อาจแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มอุโล กลุ่มโลมีชา และกลุ่มลอปือ บุคลิกของชาวอาข่าเป็นคนร่าเริง รักอิสระ ชาวอาข่าไม่มีภาษาเขียนเป็นของตัวเอง จึงมักถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้กับลูกหลานผ่านการทำงานศิลปะในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นดนตรี บทเพลง ตลอดจนจนถึงการปักลวดลายสัญลักษณ์อันงดงามลงบนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเอกลักษณ์ประจำชนเผ่า

The Akha once had their own kingdom on a riverbank in Tibet, but when faced with invaders, they scattered into different lands, including Thailand.

The Akha which immigrated to Thailand can be divided into 3 groups, namely Ulo, Lomi, and Phami. The Akha are known for their good nature and cheerfulness. Without a written language, the Akha passed down history and folklore through artwork, such as music and songs, as well as stunning embroidery patterns on their costumes.

ประเพณีสำคัญของชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่าได้แก่ ประเพณีงานปีใหม่ไชน่แดง ประเพณีโล้ชิงช้า ในแต่ละปีเมื่อถึงวันสำคัญเหล่านี้หญิงสาวชาวอาข่าจะมีหน้าที่สำคัญคือการเตรียมตัดเย็บเสื้อผ้าประจำเผ่าชุดใหม่ให้กับทั้งตนเองและสมาชิกทุกคนในครอบครัว ภายในงานหนุ่มสาวชาวอาข่าจะพากันสวมใส่เสื้อผ้าประจำเผ่าอันงดงามมาร่วมกันร้องเพลงเต้นรำ เล่นลูกข่าง เล่นลูกสะบ้ากันตามประเพณีอย่างสนุกสนาน

The Akha celebrate 2 important annual events, the New Year and the swing ceremony. When these events approach every year, Akha women would have to undertake the important responsibility of making new costumes for themselves and their family members. During the event, young Akha men and women would be decked out in beautiful costumes while they sing, dance, and play traditional games like the top.fringilla mauris.

Akha women must learn embroidery from their mothers since a young age so the women of this tribe are known skilled embroiderers. The Akha's embroidery is very detailed and meticulous, with bright colors used. Their embroidery patterns reflect their close ties with nature and continue to be passed down through each generation until today.

The 3 Akha sub-groups dress very much alike. Men would wear long-sleeved tunics or black vests that are embroidered at the edge and black pants and would carry cloth bags. In the past, the men would cover their heads with a black turban but that practice has been pretty much discarded today.

Akha women wear a silver metal hat decorated with animal feathers, such as horse hair or chicken feather. The top of the hat is covered with a small square piece of brightly-colored embroidery called Ubew. They would wear a long black blouse that has stunning colored embroidery in the back, a short black skirt, a belt, and legwarmers. Married women would have an additional piece of cloth in front of their skirt called Jee Jong. Akha women like to embroider beautiful ancient patterns onto the back of their blouse, the edge of the sleeve, the layer above their skirt, and the legwarmers. The patterns usually complement each other.

งานปักเป็นสิ่งที่คุณหญิงชาวเผ่าอาข่าทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่เด็ก โดยแม่เป็นผู้ถ่ายทอดสั่งสอน หญิงชาวอาข่าจึงเป็นผู้หนึ่งที่มีฝีมือในการปักลายผ้าไม่แพ้หญิงชนเผ่าอื่นๆ งานปักของชนเผ่าอาข่ามีความประณีตการใช้สีสดใสสวยงาม ลวดลายปักชนเผ่าอาข่าบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตมนุษย์และธรรมชาติ และยังสืบทอดลวดลายการปักลงบนผืนผ้าต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

เอกลักษณ์การแต่งกายของชนเผ่าอาข่าในประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกันทั้ง 3 กลุ่ม ผู้ชายชาวอาข่าจะสวมเสื้อแขนยาวหรือเสื้อกั๊กสีดำ ปักลวดลายเล็กน้อยตามขอบชายเสื้อ สวมกางเกงสีดำ สะพายย่าม ในสมัยโบราณมีการทอผ้าพันศีรษะสีดำ ปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่ทอแล้ว

ผู้หญิงชาวอาข่าสวมหมวกโลหะสีเงินประดับด้วยขนสัตว์ เช่น ขนม้า ขนไก่ ฯลฯ ด้านบนหมวกคลุมด้วยผ้าปักสีสดใสลวดลายสดใสสีเหลี่ยมผืนน้อยที่เรียกว่าอูเบว สวมเสื้อสีดำตัวยาวซึ่งด้านหลังตัวเสื้อจะมีลวดลายปักที่หลากหลายสีสดใสสวยงาม กระโปรงสั้นสีดำ คาดเข็มขัดสวมผ้าพันน่องทั้งสองข้าง หญิงสาวชาวอาข่าที่แต่งงานแล้วจะมีผ้าปิดด้านหลังกระโปรงเพิ่มอีก 1 ผืนเรียกว่า จีจ่อง ผู้หญิงชาวอาข่านิยมปักลวดลายเอกลักษณ์โบราณดั้งเดิมที่งดงาม แต่งแต้มประดับชุดเครื่องแต่งกายของชนเผ่าที่บริเวณด้านหลังเสื้อ แขนเสื้อ ผ้าปิดกระโปรง และผ้าพันน่องที่ส่วนใหญ่จะปักลวดลายตกแต่งสวยงามคล้ายด้านหลังของเสื้อทั้ง 2 ข้าง

ในจำนวนอาข่าทั้ง 3 กลุ่มนั้น หญิงสาวชาวอาข่ากลุ่มโลมิซา หรือที่เรียกสั้นๆ ว่าโลมิ ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลุ่มที่มีฝีมือในการปัก ลวดลายบนผืนผ้าที่มีความละเอียดและงดงามมากที่สุด หญิงชาวอาข่า นิยมสร้างสรรค์ลวดลายด้วยการปักเป็นหลัก โดยเฉพาะส่วนของตัวเสื้อ จะมีการปักลวดลายหลายๆ ลวดลายเต็มแผ่นหลัง นับเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชนเผ่าอาข่า และนอกจากการปักแล้วชาวเขาเผ่าอาข่ายังมี ฝีมือในการผสมผสานเทคนิคการเย็บผ้าปะติดร่วมอยู่ในผืนผ้าแต่ละชิ้น ด้วย ดังนั้นเมื่อหญิงชาวอาข่าแต่งตัวด้วยชุดแต่งกายประจำเผ่าอย่าง ครบถ้วนจะมีความสวยงามน่าตะลึงตั้งแต่ศีรษะจรดเท้าเลยทีเดียว

นอกจากนี้หญิงสาวชาวอาข่ายังมักนิยมสร้างความสวยงาม แพรพราวให้เครื่องแต่งกายเพิ่มเติม ด้วยการปักเหรียญเงิน ลูกปัด หลากสีสัน เปลือกหอยเบี้ย ประดับลงบนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายประจำ เผ่าแทบทุกชิ้น โดยเฉพาะส่วนที่เป็นเข็มขัด มักพบว่ามีการปักประดับ เปลือกหอยเบี้ยมากเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากชาวอาข่ามีความเชื่อว่า เปลือกหอยเบี้ยจะเป็นเสมือนเครื่องรางช่วยคุ้มครองป้องกัน ช่วยขจัด ปัดเป่าอันตราย นำพาแต่สิ่งที่ดีๆ มาให้กับผู้สวมใส่

ผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าได้รับการส่งเสริมในโครงการศิลปาชีพ เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพประเภทผ้าปักชาวเขา ผ้าปักที่มีลวดลาย งดงามที่เกิดจากการบรรจงสร้างสรรค์ด้วยทักษะฝีมือของหญิงชาวอาข่า สามารถนำไปแปรรูปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ทำให้ชาวอาข่า มีรายได้ยังชีพส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิมเป็นอย่างมาก

Among the 3 sub-groups, the Lomi is believed to be the most skilled embroiderers. Akha women like to decorate apparel with embroidery, particularly at the back of the blouse, which is something distinct to the tribe. Apart from embroidery, the Akha are also skilled in quiltwork. The image of an Akha woman in full costume will take your breath away.

The Akha women's decoration of their apparel is not limited to embroidery and quiltwork. Many would sew silver coins, colored beads, and seashell on all of their clothes, particularly the belt which is commonly adorned with shells. Part of this stems from the fact that they believe shells can help ward off evil and danger and bring good luck to the wearer.

Akha embroidery is part of the Support Foundation's wide range of hilltribe products. The striking Akha embroidery can be turned into apparel, thus helping them earn income for a better standard of life.

เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่าอาข่า

Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Akha

อาข่าเป็นชนเผ่าที่มีการแต่งกายประจำชนเผ่าที่มีความแพรวพราวและโดดเด่นเป็นอย่างมาก การปัก การเย็บ การตกแต่งประดับประดาในแต่ละชิ้นงานของหญิงสาวชาวอาข่า ล้วนกระตุ้นความสนใจและสร้างความสะดุดตาให้กับผู้พบเห็นได้เสมอ โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ เราอาจพบว่าเอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้าของชาวเขาเผ่าอาข่านับตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้นักออกแบบรุ่นใหม่ นำมาออกแบบสร้างสรรค์ลวดลายและประยุกต์สีสันทันทีสดใส สดุดแทรกเข้าไปในเครื่องแต่งกายหรือเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวันยุคใหม่อีกด้วย

การสร้างสรรคัลวดลาย – อาข่าเป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่ท่ามกลางธรรมชาติด้วยความรู้สึกเป็นอิสระ สนุกสนาน ร่าเริง ธรรมชาติเป็นเหมือนเพื่อนสนิทของชาวอาข่า อยู่ร่วมกันอย่างโอบอ้อมอารี ดังนั้นศิลปะลวดลายบนผืนผ้าของชาวอาข่าส่วนใหญ่ จึงเกิดขึ้นจากจินตนาการอันเพริศแพรวของบรรพบุรุษ ในการนำเอาลักษณะของธรรมชาติที่ปรากฏอยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ แมลง ก้อนหิน ฯลฯ นำมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายงานปักผสมผสานไปกับลวดลายที่มาจากข้าวของเครื่องใช้เครื่องดนตรี ในวิถีชีวิตประจำวันและในประเพณีของชนเผ่าอาข่า กลายเป็นลวดลายงานปักที่หลากหลาย เกิดเป็นเอกลักษณ์ที่สั่งสมนับจากบรรพบุรุษและสืบทอดต่อเนื่องกันมาหลายชั่วอายุคน

The Akha's traditional costume stands out among all hilltribes for its stunning embroidery, sewing, and decoration. The traditional Akha patterns and artwork on their apparel has inspired a lot of young designers to come up with collections of apparel and accessories containing their interpretation of the Akha patterns and colors.

Pattern creation – The Akha live free and happy in their natural surroundings. To them, nature is their best friend and they try to live with nature harmoniously. Therefore, patterns on Akha handwoven fabric by Akha ancestors are mostly inspired by natural surroundings, such as trees, flowers, leaves, animals, insects, or stones, combined with patterns from things used in their daily lives like musical instruments, as well as their tradition and culture. These are the origin of the striking embroidery patterns that has been passed down through many generations until today.

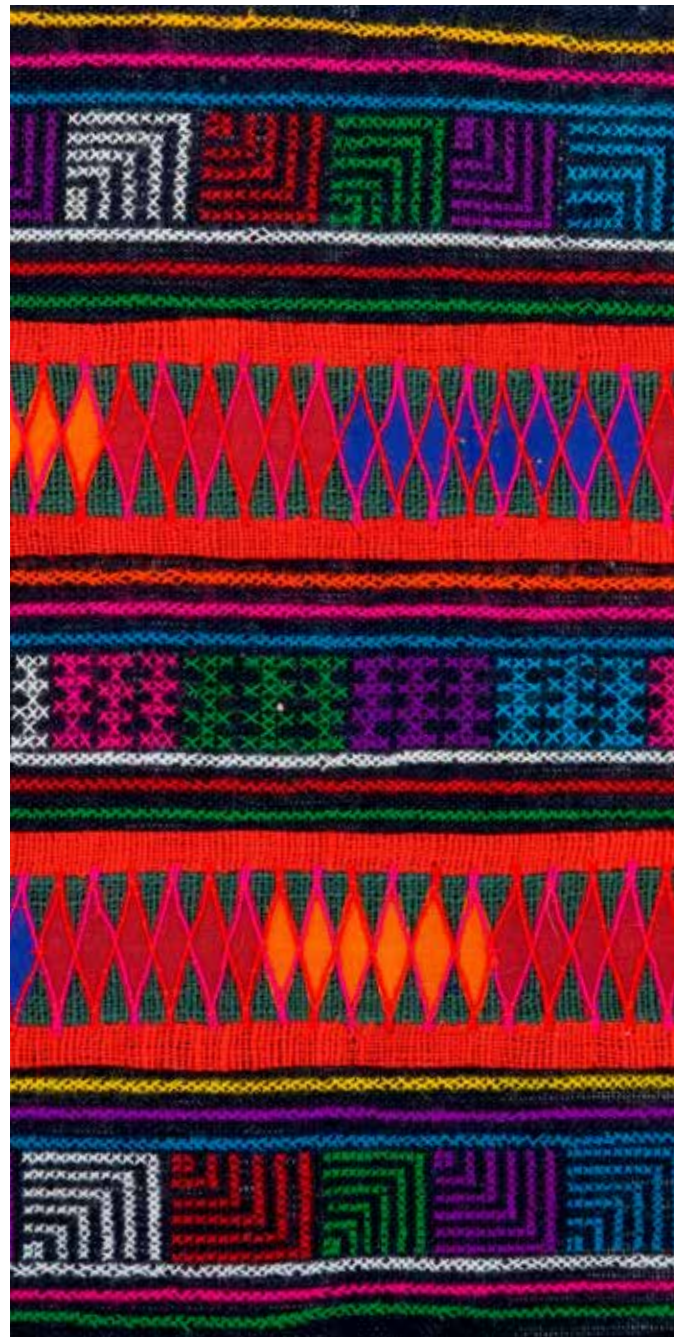
ลักษณะการสืบทอดของลวดลายเอกลักษณ์โบราณดั้งเดิมของชนเผ่าอาข่าเป็นไปตามการบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่น แต่ด้วยความที่เป็นชนเผ่ารักอิสระ ไม่ได้มีการสร้างกฎระเบียบ จารีตหรือประเพณีปฏิบัติในเรื่องนี้ อย่างจริงจังหรือเข้มงวดเท่าใดนัก การสร้างงานศิลปะลวดลายบนผืนผ้าของหญิงชาวอาข่าจึงเป็นไปด้วยใจรัก หญิงชาวอาข่ามักมีการสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ เสริมเติมแต่งตามจินตนาการและความสนใจของตนเอง ขึ้นบนผืนผ้าอย่างหลากหลาย ปัจจุบันจึงพบว่าศิลปะบนผืนผ้าของชาวอาข่า มีการผสมผสานทั้งลวดลายโบราณและลวดลายที่คิดค้นขึ้นใหม่เข้าไว้ด้วยกัน

เทคนิคการสร้างลวดลาย – การสร้างสรรค์ลวดลายเอกลักษณ์ของชาวเขาเผ่าอาข่าส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการปัก รองลงมาคือการเย็บผ้าปะติด (ปัจจุบันเหลืออยู่ค่อนข้างน้อยแล้ว) ในหนึ่งลวดลายของชาวอาข่า อาจสามารถใช้เทคนิคมากกว่าหนึ่งอย่างในการสร้างสรรค์ จึงพบว่าแม้จะเป็นชื่อลายเดียวกัน แต่เมื่อนำมาสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคคนละรูปแบบ ลักษณะของลายก็อาจมีรูปร่างและให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ชาวอาข่ายังสนุกกับเทคนิคการสร้างลวดลายให้น่าสนใจด้วยการใช้พื้นผิวสัมผัสของลวดลายที่แตกต่าง ทั้งการนำหอยเบี้ย เหรียญเงิน ลูกปัดขนาดต่างๆ มาปักร่วมกับลวดลายบนผืนผ้า สร้างความตระการตาแพรวพราวให้กับผืนผ้าอย่างน่าชม

The patterns of the Akha have been passed down from generation to generation but due to their love of freedom and lack of strict regulations governing culture and tradition, Akha women are left free to interpret the ancient patterns and can include their own ideas. Current Akha fabrics are a combination of ancient patterns and new ones thought up by the weaver.

Pattern creation technique – Most of the technique used in decorating Akha fabric is embroidery followed by quiltwork (which is not really seen much nowadays). One piece of fabric may use more than one technique to evoke different emotions. Akha craftsmen also enjoy letting their creativity run free by generating different texture on a piece of fabric through decorations of shells, silver coins, and various sizes of beads to turn the fabric into stunning artwork.

เอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าชาวเขาเผ่าอาข่าดั้งเดิมที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของลวดลายโบราณดั้งเดิมของชนเผ่าอาข่า ที่ได้มีการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ลวดลายทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลเฉพาะของกลุ่มชนเผ่าอาข่า ที่เป็นสมาชิกชาวเขาเผ่าอาข่าในโครงการศิลปาชีพในพื้นที่เป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูลเท่านั้น ดังนั้น ความเชื่อและที่มาของการเกิดขึ้นของลวดลาย จึงอาจมีความแตกต่างจากชาวอาข่าในท้องถิ่นอื่นอยู่บ้าง

นอกจากนี้การเรียกชื่อลวดลายของชาวอาข่า มักเป็นการเรียกด้วยชื่อที่เป็นภาษาของชนเผ่าโดยเฉพาะ ซึ่งในบางครั้งไม่สามารถแปลความหมายเป็นภาษาไทยได้อย่างตรงตัวดังเช่นชนเผ่าอื่นๆ ดังนั้นชื่อของลวดลายที่ปรากฏเป็นภาษาไทยส่วนใหญ่ จึงมักมีที่มาจากคำอธิบายลักษณะของลวดลายเป็นหลัก และด้วยจินตนาการของหญิงชาวอาข่า แต่ละบ้านที่แตกต่างกัน ในบางครั้งจึงพบว่าลวดลายลักษณะเดียวกัน อาจมีชื่อเรียกและความหมายที่ต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นก็เป็นไปได้

The following patterns are just part of the myriad of ancient patterns of the Akha hilltribe that has been passed down by their ancestors until today. These patterns are practiced by Akha craftsmen who are part of the Support Foundation so the origin of these patterns may differ among the Akha who reside in other locales.

Moreover, the names of these patterns are distinct to the tribe and may not be able to be translated directly into Thai like the patterns of other hilltribes. Therefore, the names in Thai are derived from descriptions of the patterns. In addition, similar patterns may have different names according to where the weaver comes from.

ลวดลายบนผืนผ้า – อาข่า

Patterns on handwoven fabric – Akha

ลายอาก่อ (เส้นทาง)

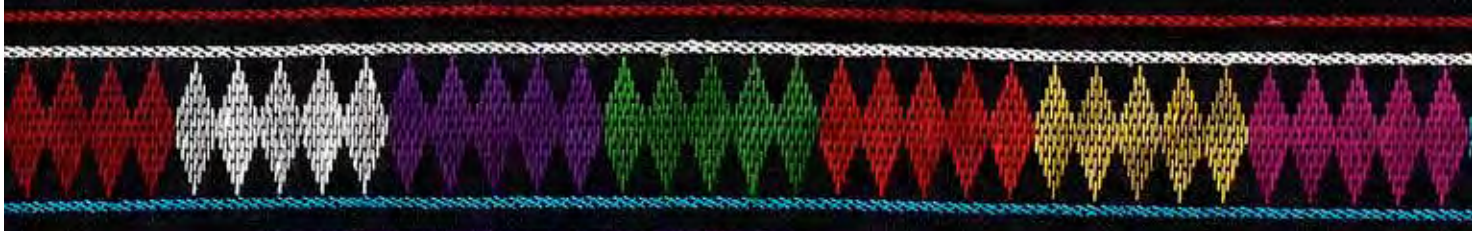
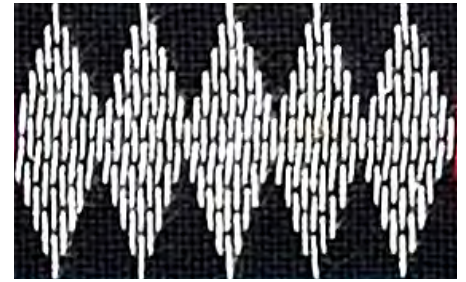
Agor Pattern (road)

อาก่อ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า มีความหมายที่หมายถึง เส้นทาง ใช้เป็นชื่อเรียกลายปักพื้นฐานที่หญิงชาวอาข่าทุกคนต้องฝึกปักเป็นลายแรก ถือเป็นลายดั้งเดิมที่บรรพบุรุษถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ลักษณะของลายอาก่อเป็นการปักเดินเส้นด้ายสลับกันเป็นตาข่ายต่อเนื่อง จนกลายเป็นเส้นยาว ลายอาก่อ ถือเป็นลายปักที่ง่ายแต่มีความจำเป็นมาก เนื่องจากในงานปักบนผ้าทุกชิ้น ต้องใช้ลายอาก่อเป็นเส้นเริ่มต้นในการขึ้นลายต่างๆ บนผืนผ้า รวมถึงใช้ปักเพื่อเป็นการคั่นสลับลายต่างๆ บนผืนผ้าอีกด้วย

Agor is Akha for road and is used to call the first basic embroidery pattern that all Akha girls must learn. This pattern has been passed down by ancestors and is simply continuous stitching to produce a straight line. The pattern is simple but very necessary as it is often the start of all embroidery patterns and also used as a break between two patterns.

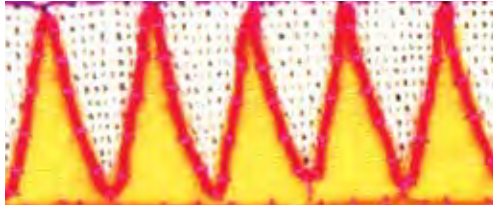
ลายลาฉ่อง (แถบแฉก) Lachong Pattern ('taeb chaek')

ลาฉ่อง เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ใช้เรียกลวดลายงานเย็บปักผ้าโบราณที่มีการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ถือเป็นเอกลักษณ์ของอาข่าที่มีความโดดเด่น ลักษณะลวดลายของลายลาฉ่องดูคล้ายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนที่มีลักษณะเรียวยาว ปลายแหลมด้านบนและล่างถูกเย็บตรึงบนผืนผ้าอย่างละเอียดงดงามด้วยด้ายหลากสี สัน ชาวอาข่าบางหมู่บ้านเรียกขานนี้ด้วยชื่อภาษาไทยว่า **ลายแถบแฉก หรือการออกเสียงแบบชนเผ่าว่า แถบแฉะ** ลักษณะการสร้างสรรลวดลายสามารถใช้ได้ทั้งเทคนิคงานปักและงานเย็บผ้าปะติด ลายลาฉ่องหรือลายแถบแฉกเป็นลายโบราณดั้งเดิมที่มีการสืบทอด จนกลายเป็นลายเอกลักษณ์บนผืนผ้าของชาวเขาเผ่าอาข่าที่พบได้ในผ้าของชาวอาข่าแทบทุกผืน

Lachong is an Akha term used to call a distinct ancient fabric pattern of a square sewn with brightly-colored threads. The top and bottom edges are sewn onto the fabric using colorful threads. Some Akha villages call this pattern by its Thai name 'taeb chaek' or its variation Tae Chae. The techniques used for the fabric can be either embroidery or quiltwork. The 'taeb chaek' is an ancient pattern that remains popular and has become a distinct characteristic of the Akha hilltribe so much so that it can be seen on all Akha hilltribe handwoven fabric.

ลายลาเถ่ (แถบแฉกครึ่งเดียว)
Latae Pattern (half 'taeb chaek')

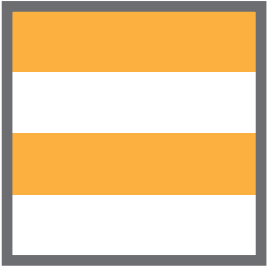

ลาเถ่ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ใช้เรียกลวดลายงานเย็บปักผ้า ที่มีลักษณะเหมือนการนำลายลาฉ่องซึ่งมีรูปร่างเหมือนสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนมาแบ่งครึ่งกลายเป็นสามเหลี่ยมทรงสูง จึงมักเรียกกลายนี้ว่า แถบแฉกครึ่งเดียว เป็นลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษของชาวอาข่า ลายลาเถ่ ถือเป็นลายที่ได้รับความนิยมสูงมากเช่นเดียวกับลายลาฉ่อง เราสามารถพบลวดลายนี้ได้ในพื้นที่ของชาวอาข่าแทบทุกพื้นที่เช่นกัน

Latae is the Akha name for a pattern that is like cutting up the square of the Lachong pattern into half to create a long triangle. Therefore, this pattern is often referred to as the half 'taeb chaek' and is an ancient pattern passed down by Akha ancestors. The Latae pattern is as popular as the Lachong pattern and can be seen on almost all Akha hilltribe handwoven fabric as well.

ลายพานะ (แถบผ้าสีต่อกัน)

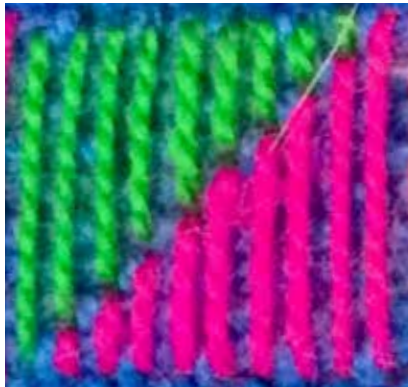
Panabe Pattern (colored stripes of cloth)

พานะ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ใช้เรียกชื่อลวดลายโบราณดั้งเดิมของชนเผ่าอาข่า ที่ใช้เทคนิคการนำผ้าแถบสีเส้นสดใสหลายๆ แถบสีมาเย็บติดต่อเข้าด้วยกันจนเป็นผืน ลายพานะ มักนิยมใช้กันมากที่สุดที่บริเวณผ้าพันน่องของผู้หญิงชาวอาข่าทั้งสองข้าง นอกจากนี้ก็มีการนำไปใช้ตกแต่งที่บริเวณแขนเสื้อ ร่วมกับการปักลวดลายเอกลักษณ์โบราณดั้งเดิมของชาวอาข่าลายอื่นๆ ประกอบไว้ด้วยกัน

Panabe is the Akha name for an ancient pattern of the tribe that uses the technique of sewing colored stripes of cloth to produce a large piece of fabric. The Panabe pattern is often used to adorn the legwarmers of Akha women and can also be used to decorate the sleeves of blouses, as well as included in other embroidery patterns.

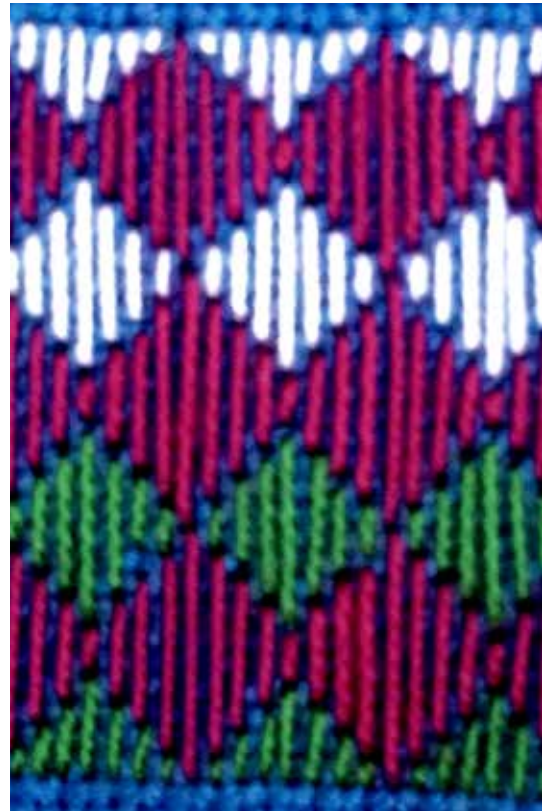
ลายพะตือ (สามเหลี่ยม) Padue (triangle)

พะตือ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ภาษาไทยเรียกลวดลายนี้ว่า สามเหลี่ยม ซึ่งเป็นการเรียกตามลักษณะของลายปักที่มีรูปร่างเป็นสามเหลี่ยมด้านเท่า เรียงซ้อนติดกันต่อเนื่องไปตลอดแนวของผ้า ลายพะตือเป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ในอดีตชาวเขาเผ่าอาข่ามักนิยมปักลวดลายพะตือนี้เป็นลายประดับบริเวณด้านหลังเสื้อของผู้หญิงชาวอาข่าแทบทุกตัว

Padue is the Akha name for the triangle pattern which is embroidered continuously throughout the length of the fabric. The Padue pattern is an ancient pattern passed down through the generations. In the past, this pattern often adorns the back of every Akha woman's blouse.

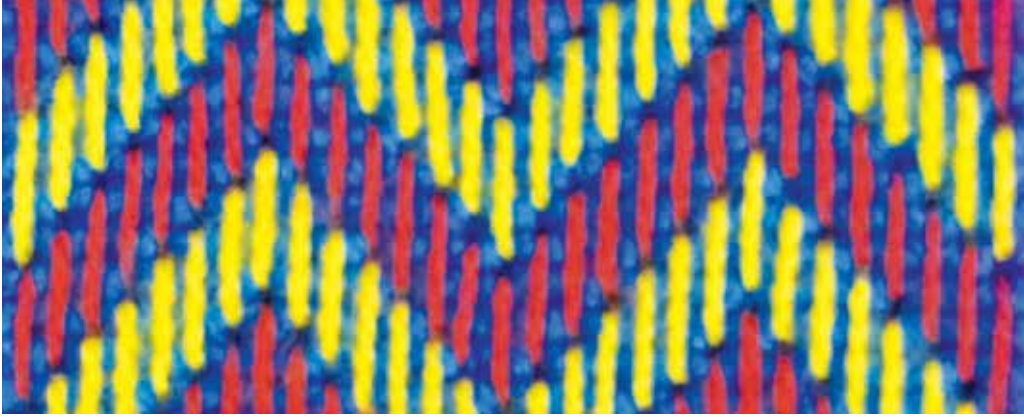
ลายอาหิเหม้โต๊ะ (ปากนก) Ayi Mae Toh Pattern (bird's mouth)

อาหิเหม้โต๊ะ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ภาษาไทยเรียกลวดลายนี้ว่า ปากนก เป็นลายปักเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ลักษณะลวดลายของลายอาหิเหม้โต๊ะ เป็นงานปักสีเหลี่ยมขึ้นเล็กๆ หันเอาด้านแหลมของสีเหลี่ยมมาชนกันต่อเนื่องเรียงลงมาเป็นแถวแนวตรง ในอดีตบรรพบุรุษชาวอาข่าจินตนาการสร้างสรรค์ลวดลายมาจากลักษณะของปากนกกระजิบที่มักชอบเข้ามาจิกกินข้าวที่ชาวอาข่าตากไว้หน้าบ้าน เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่มีการสืบทอดต่อกันมา จนกลายเป็นลวดลายเอกลักษณ์ที่พบได้ในผ้าของชาวอาข่าแทบทุกผืน

Ayi Mae Toh is the Akha name for a pattern that resembles a bird's mouth and is a distinct Akha pattern that has been passed down by ancestors. The Ayi Mae Toh pattern is embroidery of small squares that has the pointy edge connected to the next square in a continuous straight line. Akha ancestors are inspired by the mouth of Tailorbirds which like to eat rice grain left to dry in the sun by Akha households. This ancient pattern has become a distinct pattern seen on almost all Akha handwoven fabric.

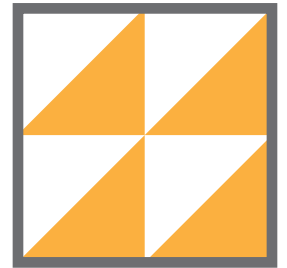
ลายอาอูลอหมะ (ขาแมงมุม)
A Ou Loh Mah (spider's legs)

อาอูลอหมะ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ภาษาไทยเรียกลวดลายนี้ว่า ขาแมงมุม เป็นลายผ้าปักโบราณดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษของชนเผ่าอาข่า ลักษณะของลวดลายปักดูคล้ายตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวเอ็มคว่ำ ด้านขาของตัวเอ็มกางออกเล็กน้อย ที่มาของลวดลายนั้น บรรพบุรุษชาวอาข่าจินตนาการมาจากลักษณะการก้าวอย่างของขาแมงมุม ซึ่งเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งมีขายาว อาศัยอยู่ตามบ้านเรือนหรือในป่า ลายอาอูลอหมะหรือลายขาแมงมุมนี้นับว่าเป็นลวดลายที่ค่อนข้างทำได้ยาก ต้องใช้ทักษะฝีมือในการปักสูง ปัจจุบันมีหญิงชาวอาข่าที่สามารถปักลายนี้ได้ค่อนข้างน้อยแล้ว ส่วนใหญ่มักเป็นหญิงสูงอายุ

A Ou Loh Mah is the Akha term used to call a pattern that resembles a spider's legs. This ancient pattern, passed down from ancestors, looks like an upside down 'M' with the legs a bit spread out. Akha ancestors are inspired by the spider's steps when they see it scurrying about their homes or in the forest. The A Ou Loh Mah or spider's legs pattern is quite difficult to master and requires extensive skill. Very few Akha women know how to embroider this pattern and the few who still do are mostly elderly.

ลายมะตือตือชู (ก้อนหิน)
Ma Due Due Chu Pattern (stone)

มะตือตือชู เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ภาษาไทยเรียกชื่อลายปักนี้ว่า ก้อนหิน เป็นลวดลายโบราณที่ใช้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ครั้งสมัยบรรพบุรุษ จนถึงปัจจุบัน ลักษณะของลวดลายปักเป็นลายสามเหลี่ยมเรียงต่อกันสองชั้น ที่มาของลวดลายนั้นมาจากวิถีชีวิตในสมัยโบราณของชาวเขา เผ่าอาข่าที่นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งมักนิยมวางก้อนหินรูปร่างคล้ายสามเหลี่ยมล้อมเป็นวงกลมเล็กๆ ไว้ที่บริเวณท้ายสวนหรือไร่นาของตน ส่วนตรงกลางของวงล้อมก้อนหินจะเว้นที่ว่างไว้เพื่อวางไม้กางเขน ชาวอาข่าเชื่อว่าก้อนหินและไม้กางเขนนี้ จะช่วยปกป้องคุ้มครองพวกเขาให้ปลอดภัย ผลผลิตเรียกสวนไร่นาก็มีแต่ความอุดมสมบูรณ์

Ma Due Due Chu is Akha for stone and is the name of an ancient fabric pattern passed down from ancestors. The pattern is embroidery of two triangles next to each other. Being Christians, the Akha would often place triangular-shaped stones in a circle at the edge of their farms or orchards, and place a cross in the center of the stones. The Akha believe the stones and the cross would protect them and give them an abundant produce.

ลายกู่แทะแทะ (ก้างปลา)

Ku Tae Tae Pattern (fishbone)

ลายก้างปลาแบบเต็มตัว
whole fishbone design

ลายก้างปลาแบบครึ่งตัว
half fishbone design

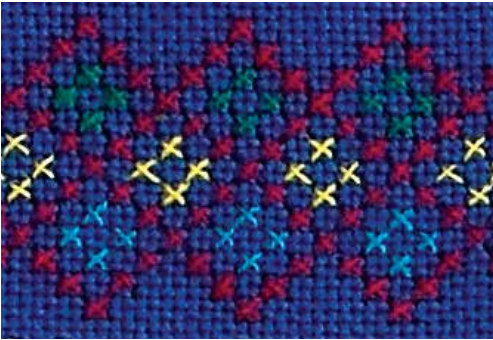
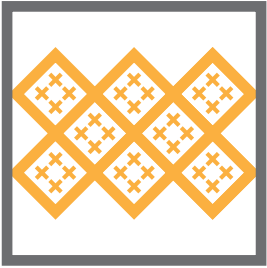

กู่แทะแทะ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ความหมายในภาษาไทย หมายถึง ก้างปลา เป็นหนึ่งในลวดลายโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชนเผ่าอาข่า ได้รับการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ และยังมีการใช้อย่างต่อเนื่องแพร่หลายจนมาถึงปัจจุบัน การเรียกชื่อของลวดลายนี้ เป็นการเรียกตามลักษณะของลายปักสามเหลี่ยม ที่เรียงต่อกันอย่างต่อเนื่องคล้ายกับลักษณะของก้างปลา จึงเรียกลายนี้ว่าลายก้างปลา พบได้ 2 ลักษณะคือ ลายก้างปลาแบบเต็มตัว ซึ่งลักษณะของลายสามเหลี่ยมมีการปักที่บจนเต็ม และลายก้างปลาแบบครึ่งเดียว คือลักษณะงานปักที่ปักลายสามเหลี่ยมไม่เต็ม แต่เป็นไปในลักษณะของหัวลูกศรวางเรียงต่อกัน ลายก้างปลาทั้ง 2 รูปแบบได้รับความนิยมนำมาใช้ในงานผ้าปักของชาวอาข่าแทบทุกผืน

Ku Tae Tae is Akha for fishbone and is an ancient pattern passed down by ancestors that has become a distinct characteristic of the Akha hilltribe and is still widely popular today. The pattern is named for the continuous triangular design that resembles a fishbone and can be found in the whole fishbone design, which is full embroidery, or half fishbone design, which is embroidery that leaves some empty spaces, resembling arrowheads placed next to each other. Both patterns adorn most Akha handwoven fabric.

ลายค้อเถว (รั้วดอกไม้)

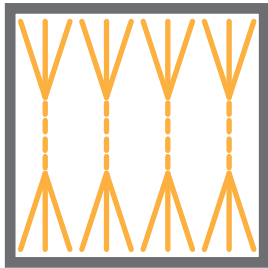
Kor Thwe Pattern (flower fence)

ค้อเถว เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ใช้เรียกชื่อลวดลายที่มีลักษณะ ปักเป็นสี่เหลี่ยมไขว้สลับกันเป็นตาราง ด้านในปักเป็นจุดสีสลับกัน สวยงาม ภาษาไทยจึงเรียกลายปักนี้ว่า รั้วดอกไม้ ที่มาของการสร้างสรรค์ ลวดลายนั้น บรรพบุรุษชาวอาข่าจินตนาการมาจากลักษณะรั้วบ้านใน สมัยโบราณ ที่เป็นการนำไม้ไผ่มาขัดแตะกันเป็นตารางสี่เหลี่ยม ส่วนที่ เห็นอยู่ด้านในของลวดลายที่ปักเป็นลายจุดด้วยด้ายหลากสีนั้น เปรียบ เหมือนดอกไม้ที่ปลูกแซมประดับอยู่ในรั้วบ้าน ลักษณะของลายค้อเถว หรือลายรั้วดอกไม้ ถือเป็นลวดลายปักที่มีการสืบทอดต่อกันมาจาก บรรพบุรุษของชนเผ่าอาข่าจนถึงปัจจุบัน

Kor Thwe is the Akha name for a pattern with crisscrossing squares to create a checkered design while the inside of the square is embroidery of colored dots, hence the name **flower fence**. Akha ancestors are inspired by fences used in the past that are bamboo sticks tied together in a crisscrossing pattern. The dots symbolize flowers which are grown along the fence. The Kor Thwe or flower fence pattern has been passed down from ancestors and continues to be embroidered today.

ลายโจวพะ (ดอกหญ้า) Chow Pah Pattern (grass flower)

โจวพะ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ใช้เรียกชื่อลวดลายที่มีลักษณะงานปักเป็นจุดเล็กๆ ส่วนปลายดูลึ้นชายพู่ห้อยสะบัด จึงเรียกลวดลายลักษณะเช่นนี้ด้วยภาษาไทยว่า ดอกหญ้า ที่มาของลวดลายเกิดจากบรรพบุรุษของชนเผ่าอาข่าจินตนาการมาจากการมองเห็นความงดงามของต้นหญ้าและปลายดอกหญ้าที่ปลิวไสวพรางพรายอยู่กลางท้องทุ่ง บรรพบุรุษชาวอาข่าจึงได้นำมาคิดสร้างสรรค์ขึ้นเป็นลวดลายบนผืนผ้า หญิงชาวอาข่านิยมปักลายโจวพะ ประดับบริเวณต่างๆ ของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจวบจนถึงปัจจุบัน

Chow Pah is the Akha name for embroidery of small dots with the edges shaped like a tassel, hence the origin of the name grass flower. The pattern is inspired by the beauty of grass flower and how the wind blows the grass flower that is blooming in the fields, leading Akha ancestors to want to emulate that onto fabric as an embroidery pattern. Akha women like to embroider the Chow Pah pattern onto their apparel until today.

ลายโจวเยอ (ใบของต้นอีหนู) Chow Yer Pattern ('Ue Nu' tree leaf)

โจวเยอ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า เป็นชื่อของลวดลายงานปักโบราณ ที่ได้รับความนิยมตั้งแต่สมัยโบราณครั้งบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ลักษณะของลายโจวเยอนั้น เป็นงานปักเดินเส้นด้ายเป็นรูปสามเหลี่ยม ทั้งหมด 8 ชิ้น นำปลายแหลมมาชนกันจนกลายเป็นรูป 4 เหลี่ยมด้านเท่า ใช้ด้าย 2 สีปักสลับกัน ให้ความรู้สึกเหมือนเส้นด้ายพุ่งออกมาจากตรงกลาง รอบทิศทาง ลายโจวเยอนี้มีที่มาจากลักษณะใบที่สวยงามของต้นอีหนู ซึ่งเป็นต้นไม้ที่มีใบใหญ่ ลักษณะของใบแยกเป็นแฉกๆ โบกสะบัดพลิ้วไหว เมื่อยามต้องลม ต้นอีหนู เป็นต้นไม้โบราณที่ในอดีตชนเผ่าอาข่ามักปลูก ไว้ประจำทุกครัวเรือน ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าครอบครัวใดที่มีต้นอีหนูนี้ปลูกไว้ในบริเวณบ้านจะช่วยให้ครอบครัวอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข ในปัจจุบัน ยังพบว่าชาวเขาเผ่าอาข่าบางบ้านในบางพื้นที่ยังปลูกต้นอีหนูนี้ไว้ และยังคงสืบทอดการปักลายโจวเยอเป็นลวดลายบนผืนผ้า

Chow Yer is the Akha name for an ancient pattern that has been passed down from ancestors until today. The Chow Yer pattern is embroidery, using threads of 2 colors, of 8 triangles with the pointed top touching each other to form a square. The pattern looks as though the threads are flying out from the center in all directions. The Chow Yer pattern is inspired by the beauty of the 'Ue Nu' tree, which has huge leaves that are lobed and sway with the wind. This tree is an ancient tree that used to be grown by all Akha households as they believe that any family which plants the Ue Nu tree in its yard will live peacefully. Some Akha families still plant this tree today and continue the tradition of embroidering this pattern on their fabric.

ลายอาลูละโอ (ลิ้นผีเสื้อ)

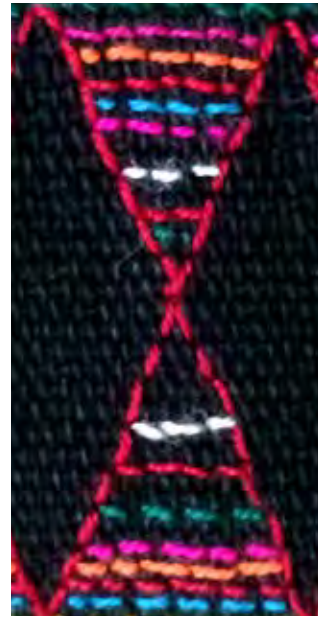
Alu La O Pattern (butterfly's tongue)

อาลูละโอ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ภาษาไทยเรียกขานนี้ว่า ลิ้นผีเสื้อ เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ สมัยบรรพบุรุษ มีเอกลักษณ์ความโดดเด่นชัดเจน ในสมัยโบราณเสื้อ ของชาวเขาเผ่าอาข่าจะปรากฏลายอาลูละโอแทบทุกผืน การเรียกชื่อ ลวดลายเป็นไปตามลักษณะงานปักหรืองานเย็บผ้าปะติดที่คล้ายรูปสี่เหลี่ยม และสามเหลี่ยมซ้อนกัน ส่วนที่เป็นสี่เหลี่ยมเสมือนเป็นปีกของผีเสื้อ สามเหลี่ยมด้านในซึ่งมีรูปร่างส่วนปลายแหลมนั้น เสมือนลิ้นของผีเสื้อ ที่ยื่นออกมาเพื่อใช้ในการดูดหาน้ำหวาน ที่มาของลวดลายเกิดจาก บรรพบุรุษของชนเผ่าอาข่าจินตนาการมาจากการเห็นผีเสื้อออกหาอาหาร ในธรรมชาติ มีส่วนที่ยื่นออกมาในการดูดน้ำหวานจากดอกไม้ จะเห็น ได้ว่าจินตนาการของบรรพบุรุษชาวอาข่าเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็น คนละเอียดอ่อนและใกล้ชิดธรรมชาติของชาวอาข่า ลายอาลูละโอ หรือ ลายลิ้นผีเสื้อนี้เป็นลวดลายโบราณที่ใช้ทั้งเทคนิคการปักและการเย็บผ้า ปะติด และยังคงสืบทอดการปักลายอาลูละโอ ให้เห็นเป็นเอกลักษณ์ที่ โดดเด่นของผืนผ้าปักอาข่าจนถึงทุกวันนี้

Alu La O is Akha for butterfly's tongue which is the name used to call an ancient fabric pattern passed down by ancestors. In the past, all Akha apparel would be adorned by this pattern, which is made of crisscrossing squares and triangles, either through embroidery or quiltwork. The square resembles the wings of a butterfly while the pointed edge of the triangle inside it is like a butterfly's tongue sipping nectar from flowers. This sort of insight shows how meticulous and nature-loving the Akha people are. The Alu La O or the butterfly tongue pattern uses the technique of embroidery and quiltwork.

ลายถ้อง (กลอง)
Tong Pattern (drum)

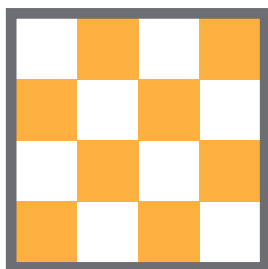

ถ้อง เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ความหมายในภาษาไทยหมายถึง กลอง เป็นชื่อของลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่สมัย บรรพบุรุษของชาวอาข่า ลักษณะของลายถ้องนั้นมักเป็นลายสามเหลี่ยม หันหัวชนกัน ที่มาของการสร้างสรรค์ลวดลายนั้นเกิดจากบรรพบุรุษ ชาวอาข่านำเอาลักษณะรูปร่างของกลองยาว ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประจำเผ่า ขึ้นหนึ่งของชาวอาข่า ที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีหรือประเพณีสำคัญต่างๆ เช่น ประเพณีไล่ชิงช้า มาสร้างเป็นเอกลักษณ์ลวดลายบนผืนผ้า และมีการ สืบทอดต่อเนื่องมาจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

Tong is Akha for drum and is the name of an ancient fabric pattern passed down from ancestors. The pattern is shaped like a triangle with the pointed edges touching. The Tong pattern emulates a drum, which is the one of the main musical instruments that the Akha use during ceremonies or major events such as the swing ceremony.

ลายพาย (ลูกเต๋า)

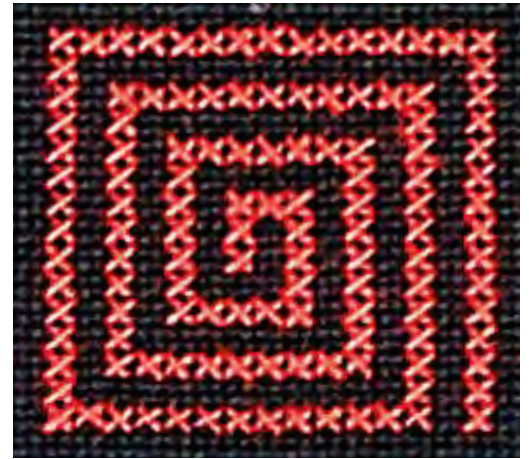
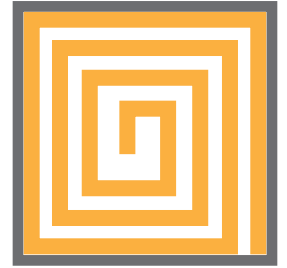
Pie Pattern (dice)

พายเป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ความหมายในภาษาไทยหมายถึงลูกเต๋า เป็นลวดลายปักที่มีลักษณะสี่เหลี่ยมด้านเท่าเล็กๆ วางเรียงต่อกัน เป็นลวดลายเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่สมัยโบราณที่มาจากของลายพาย กล่าวกันว่าบรรพบุรุษชาวอาข่าได้จินตนาการขึ้นมาจากลักษณะสี่เหลี่ยมของลูกเต๋า ซึ่งในสมัยโบราณ ชายหนุ่มชาวอาข่ามักนิยมนำมาเล่นทอยพนันกันในประเพณีงานศพของหมู่บ้าน ในปัจจุบันยังพบว่าหญิงชาวเขาเผ่าอาข่ายังคงสืบทอดการปักลายพายหรือลายลูกเต๋าลงบนผืนผ้า

Pie is Akha for dice and is the name used to call a pattern that resembles continuous squares. This pattern is a distinct one passed down by ancestors since ancient times. The inspiration behind the Pie pattern stems from the square faces of a dice, which is used in gambling games played by Akha men during funerals. Akha women continue to embroider the Pie or dice pattern on fabric until today.

ลายอาเค็ง (ใยแมงมุม) Ah Kerng (spider web)

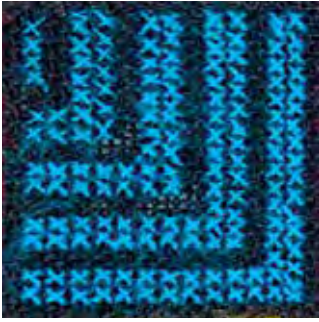

อาเค็ง เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ใช้เรียกชื่อลวดลายที่มีลักษณะงานปักที่ปักเป็นเส้นวนต่อเนื่องกัน เส้นที่วนมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม เสมือนใยแมงมุมที่มีการชักใยต่อกันเป็นวงนั่นเอง เป็นเอกลักษณ์ลวดลายปักที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณกาลครั้งบรรพบุรุษ ที่มาของลวดลายนั้น บรรพบุรุษชาวอาข่าจินตนาการมาจากลักษณะการชักใยอันงดงามของแมงมุม จึงเรียกชื่อลายนี้ว่า ลายใยแมงมุม อย่างไรก็ตาม มีชาวอาข่าบางกลุ่มเรียกชื่อลายนี้ว่า ต่องจ่องจ่อง หรือในภาษาไทยหมายถึง วงกลมตามลักษณะลวดลายก็เป็นได้เช่นกัน

Ah Kerng is Akha for spider web and is the name of an ancient fabric pattern passed down by ancestors that looks like continuous curves to form square, similar to the web of a spider. The pattern is inspired by the beautiful spider web, hence the name spider web pattern. However, some Akha groups call the pattern Dor Jor Jor, which means circle in Thai because the pattern is embroidery of continuous circles.

ลายอาปะ (ใบไม้)

Apah Pattern (leaf)

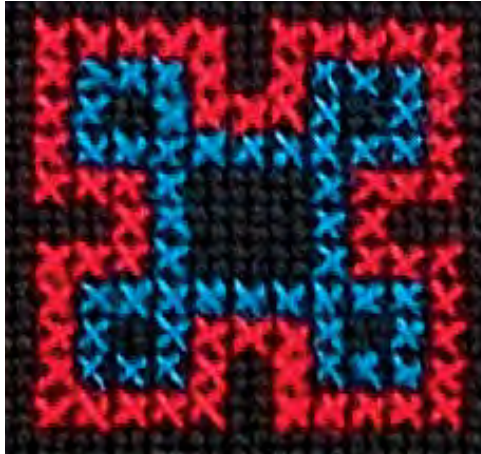
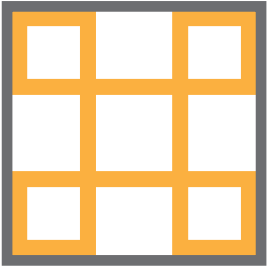

อาปะ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ใบไม้ เป็นชื่อของลายปักโบราณที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ใช้เทคนิคการปักแบบกากบาท (คล้ายการปักครอสติชในปัจจุบัน) ลักษณะลวดลายของลายอาปะ คล้ายการย่อมุมด้านหนึ่งของรูปสี่เหลี่ยม นำมาเรียงเป็นชั้นลดหลั่นต่อเนื่องกันไป ที่มาของลวดลายอาปะ นั้น บรรพบุรุษชาวอาข่าจินตนาการลายนี้มาจากใบของต้นหวายชนิดหนึ่งที่ชาวอาข่าเรียกว่า ต้นหย่อ ซึ่งเป็นต้นหวายที่พบมากในป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ชาวอาข่ามักจะนำแกนด้านในของต้นหย่อนี้มารับประทานเป็นอาหาร

Apah is Akha for leaf and is the name of an ancient pattern passed down by ancestors. The pattern utilizes the technique similar to the cross-stitch. The Apah pattern looks like continuous squares with one pointed edge smaller than the rest. The pattern is inspired by the shape of the leaf of a wicker tree called Yor in Akha. The wicker tree is commonly found in pristine forests and the Akha would consume the core of the wood.

ลายอะค็อแพยา (ตีนหมา)

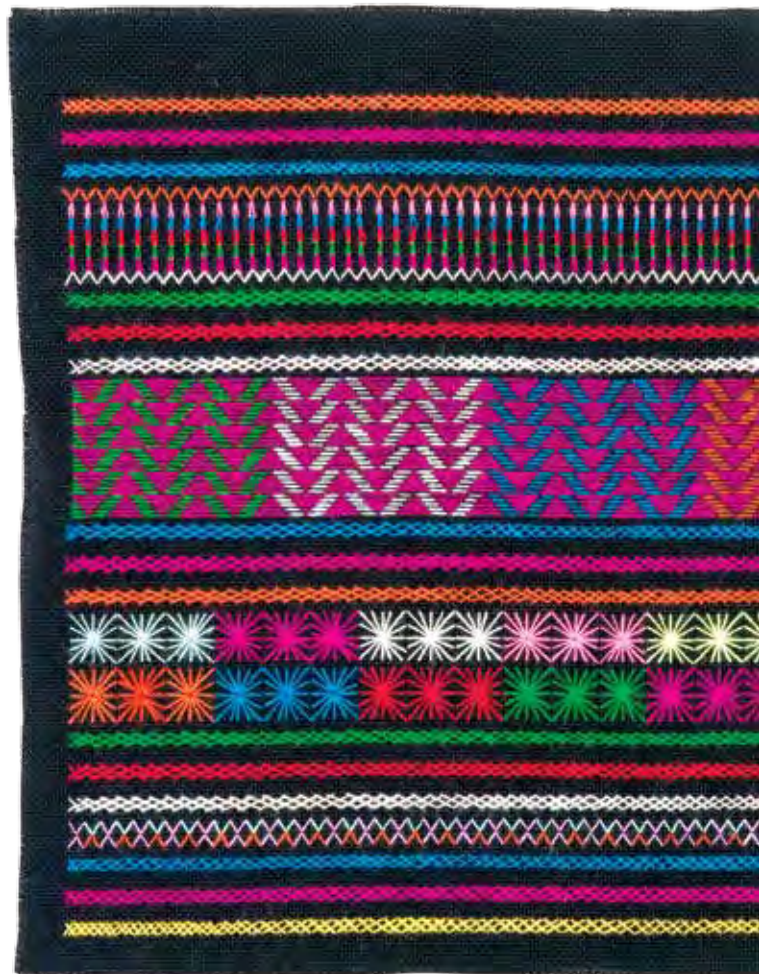
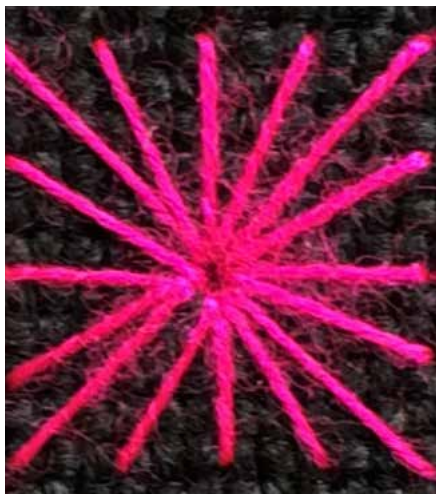
Ah Kue Pae Ya Pattern (hound's paw)

อะค็อแพยา เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ใช้เรียกชื่อลวดลายที่มีลักษณะเป็นงานปักสี่เหลี่ยมใหญ่อยู่ตรงกลางและล้อมรอบด้วยสี่เหลี่ยมเล็กตรงมุมทั้ง 4 ด้าน เป็นลายปักโบราณดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ใช้เทคนิคการปักแบบกากบาท (คล้ายการปักครอสติชในปัจจุบัน) เกิดจากบรรพบุรุษชาวอาข่านำเอารอยเท้าของสุนัขที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน มาจินตนาการสร้างสรรค์ขึ้นเป็นลวดลายบนผืนผ้า จึงเรียกลายปักนี้ว่าลายอะค็อแพยา หรือลายตีนหมา (เท้าสุนัข) นับเป็นอีกหนึ่งลวดลายเอกลักษณ์ของผ้าปักอาข่าที่ได้รับความนิยมสืบทอดลวดลายปักที่ปรากฏในเสื้อของสตรีชาวอาข่าอย่างแพร่หลาย

Ah Kue Pae Ya is the Akha name for a pattern which has a large square in the middle surrounded by smaller squares on all 4 edges. This ancient pattern has been passed down by ancestors and utilizes the cross-stitch technique. The Akha are inspired by paw prints they saw in their daily lives to come up with this pattern for their fabrics, hence the name Ah Kue Pae Ya or hound's paw. The pattern continues to be adorned on Akha women's blouses until today.

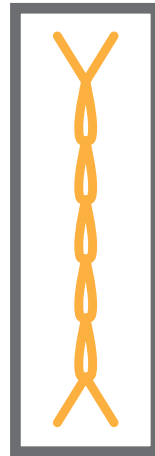
ลายชิมิจาดู (ว่านแสงอาทิตย์) Chi Mi Cha Du Pattern (powder puff lily)

ชิมิจาดู เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า เป็นชื่อของลวดลายงานปักโบราณที่ใช้สืบทอดต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ลักษณะลวดลายเป็นงานปักด้วยการเดินด้ายเส้นเดียว กระจายเป็นแฉกๆ รอบจุดศูนย์กลางของลายในทุกทิศทาง สำหรับชื่อชิมิจาดู เป็นชื่อของดอกไม้ชนิดหนึ่ง มักขึ้นในป่าบริเวณที่ชาวอาข่าอาศัยอยู่ ภาษาไทยเรียกดอกไม้ชนิดนี้ว่า ว่านแสงอาทิตย์ ทั้งนี้มีความเชื่อกันมาแต่โบราณว่า ว่านแสงอาทิตย์เป็นว่านมงคลนำแต่โชคลาภความสุขความเจริญมาให้แก่ผู้เป็นเจ้าของชนเผ่าอาข่ามักปลูกต้นไม้ชนิดนี้ไว้ที่บ้าน ดังนั้น บรรพบุรุษชาวอาข่าจึงได้นำเอาลักษณะที่ดีและความหมายที่เป็นมงคลของดอกไม้ว่านแสงอาทิตย์นี้ มาจินตนาการขึ้นเป็นลวดลายปักอันงดงามบนผืนผ้า

Chi Mi Cha Du is Akha for an ancient embroidery pattern that has been passed down by ancestors until today. The embroidery uses one thread stitched in a single line but with lines spread out in different directions from the center. Chi Mi Cha Du is the name of a type of flower, the powder puff lily, which grows in the forest close to where the Akha lives. Since ancient times, the powder puff lily is believed to bring good luck to its grower leading Akha households to grow this plant in their homes. Therefore, Akha ancestors wanted to bring the auspiciousness of the plant onto their fabrics through this embroidery pattern.

ลายอาคิ้อสี่พู (ฟันหมา / เขี้ยวหมา)
Ah Kue Sue Phu Pattern (hound's tooth)

อาคิ้อสี่พู เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ความหมายในภาษาไทย หมายถึง ฟันหมา หรือ เขี้ยวหมา เป็นชื่อลายปักโบราณของชาวอาข่าที่มีการสืบทอดต่อกันมานับกว่าร้อยปี ลักษณะของลวดลายอาคิ้อสี่พู เป็นงานปักที่ใช้ด้ายหลากหลายสีสั่นเดินเส้นคล้ายอักษรตัววีในภาษาอังกฤษยาวต่อเนื่องติดกันหลายตัวเป็นเส้นยาว ลักษณะลวดลายของลายอาคิ้อสี่พู หรือฟันหมานี้ บรรพบุรุษชาวอาข่าได้จินตนาการขึ้นมาจากการสังเกตลักษณะการสบกันของฟันสุนัข จึงได้นำมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายเอกลักษณ์บนผืนผ้าและได้ใช้ต่อเนื่องแพร่หลายกันมาจนถึงทุกวันนี้

Ah Kue Sue Phu is Akha for hound's tooth and is the name of an ancient embroidery pattern that has been passed down for hundreds of years now. The pattern utilizes colorful threads to embroider in the shape of the letter 'V' in a continuous line. Akha ancestors are inspired by the hound's tooth in coming up with this pattern, which continues to be embroidered until today.

ลายอาหลู่ (ผีเสื้อ)

Ah Lu Pattern (butterfly)

อาหลู่ เป็นภาษาชนเผ่าอาข่า ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ผีเสื้อ ใช้เป็นชื่อเรียกลวดลายปักโบราณดั้งเดิมลายหนึ่งของชาวอาข่าที่ สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ มักใช้ปักประดับทั้งบนเสื้อของ สตรีชาวอาข่า ผ้าพันน่อง ตลอดจนกระเป๋าย่าม หญิงชาวเผ่าอาข่าเรียก ลายนี้ว่าอาหลู่ หรือผีเสื้อ ตามลักษณะของลายที่ปักเป็นลายกากบาท ส่วนปลายชี้ออกไปเป็นมุมแหลมมองดูคล้ายปีกของผีเสื้อในขณะที่กำลัง ปีกออก อย่างไรก็ตาม ชาวอาข่าบางกลุ่ม อาจเรียกลวดลายที่มีลักษณะ นี้ว่า ลายท่าผ่า หรือในภาษาไทยหมายถึง ขากบกระโดด ซึ่งมีที่มาจาก บรรพบุรุษจินตนาการขึ้นมาจากอิริยาบถของขาบในขณะที่กำลังกระโดดจะมี ขากางออกทั้ง 4 ด้าน นับเป็นตัวอย่างการจินตนาการลวดลายที่แตกต่าง กันของหญิงชาวเผ่าอาข่าแต่ละคนที่เห็นได้อย่างชัดเจน แต่ไม่ว่าชื่อเรียก ขานจะเรียกอย่างไรก็ตาม ลักษณะลายเช่นนี้ก็ได้รับการสืบทอดต่อกันมา จนถึงปัจจุบันและยังพบเห็นเอกลักษณ์ลวดลายปักนี้บนผืนผ้าปักของชน เผ่าอาข่าทั่วไป

Ah Lu is Akha for butterfly and is the name for an ancient embroidery pattern passed down by ancestors. The pattern is usually embroidered on Akha women's blouses, legwarmers, and bags. Akha women call this pattern Ah Lu or butterfly according to the crosses of the pattern with the edges pointing outwards, resembling a butterfly's wing as it is about to take flight. However, some Akha sub-groups call this pattern Ha Pa which means jumping frog's legs. They are inspired by the movement in which a frog spreads out all of its 4 legs during a jump. This is a good example of differing imagination and inspiration of Akha women, but no matter the name, the pattern continues to be embroidered widely today.

เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่าอาข่า”

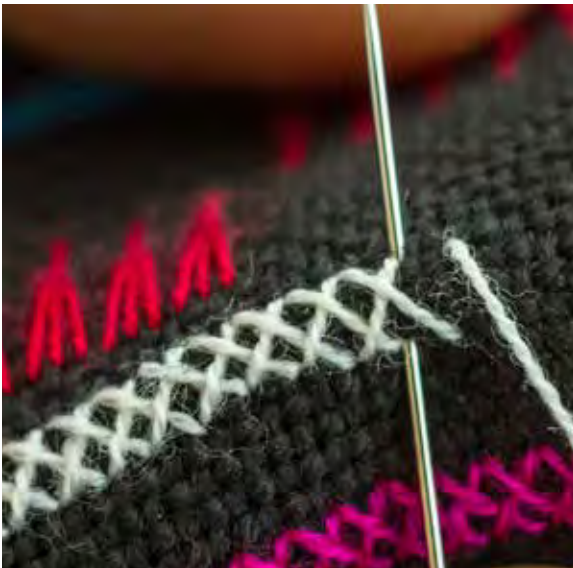
Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Akha Hilltribe”

เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลายบนพื้นผ้าของชาวอาข่านั้น อาจสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบหลัก ได้แก่

การปัก หมายถึง การปักลวดลายให้เกิดขึ้นบนพื้นผ้าด้วย ด้ายหลากสีสัน ลักษณะการปักมีทั้ง การปักกากบาทตามตาของผ้า (คล้ายการปักครอสติชในปัจจุบัน) ตัวอย่างเช่น ลายอาปะ (ใบไม้) การปักแบบการเดินเส้น เช่น ลายถ่อง (กลอง) และการปักด้ายเป็นรูปร่างลวดลายแบบทึบ ซึ่งถือเป็นการปักที่ยากที่สุด เนื่องจากต้องมีการกะน้ำหนักในการดึงเส้นด้ายระหว่างการปักให้พอดี ไม่ตึงหรือหย่อนจนเกินไป จึงจะได้เป็นลวดลายที่สวยงามและสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น ลายพะต้อ (สามเหลี่ยม) ลายโจวะพะ (ดอกหญ้า) เป็นต้น

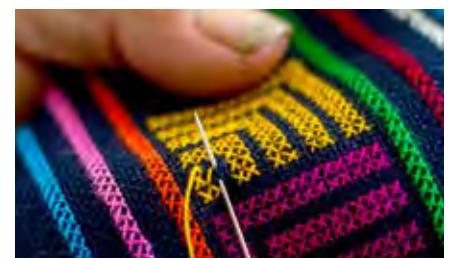
เทคนิคการปักลายอาก่อ (เส้นทาง)

Embroidering crosses technique to create Agor Pattern (road)

เทคนิคการปักลายอาปะ (ใบไม้)

Embroidering crosses technique to create Apah Pattern (leaf)

The Akha use 2 main techniques to create patterns on their fabric.

Embroidery is the creation of patterns using colorful threads. It includes both **embroidering crosses on the eyelets of the fabric** (similar to the cross stitch) used for the Apah pattern (leaf), **embroidering a straight line** used for the Tong pattern (drum), and the **full embroidery**, which is the most difficult technique that requires the embroiderer to pull the thread using the same amount of strength each time to produce a neat and even stitch. The two popular patterns using this last technique are the Padue pattern (triangle) and the Chow Pah pattern.

เทคนิคการปักลายโจ้วพะ (ดอกหญ้า)

Embroidering straight line technique to create Chow Pah Pattern (grass flower)

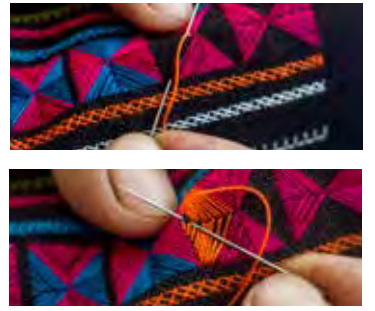
เทคนิคการปักลายลายชิมิจาดู (ว่านแสงอาทิตย์)

Embroidering straight line technique to create Chi Mi Cha Du Pattern (powder puff lily)

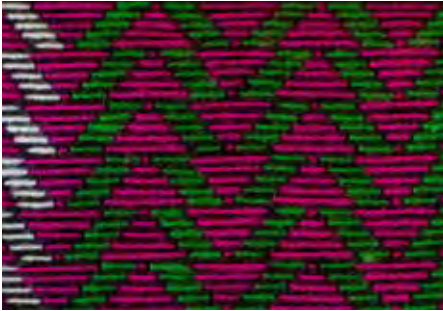
เทคนิคการปักลายโจวเยอ (ใบของต้นอีอู)

Full embroidery technique to create Chow Yer Pattern ('Ue Nu' tree leaf)

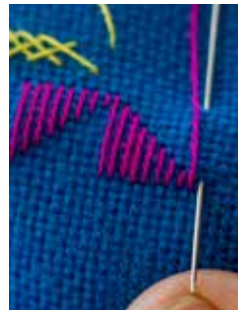
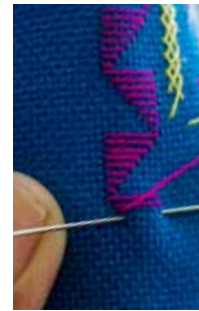
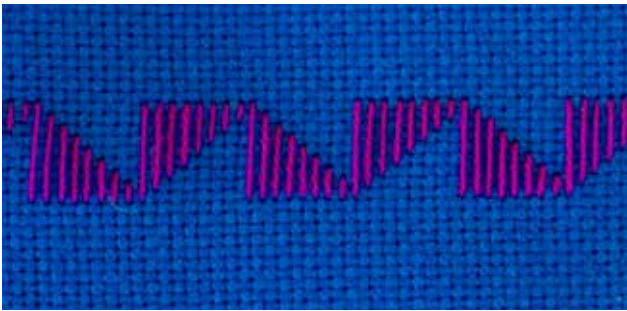
เทคนิคการปักลายกู่แทะแทะ (ก้างปลา)

Full embroidery technique to create Ku Tae Tae Pattern (fishbone)

เทคนิคการปักลายพะตือ (สามเหลี่ยม) แบบที่ 1

Full embroidery technique to create Padue (triangle) No.1

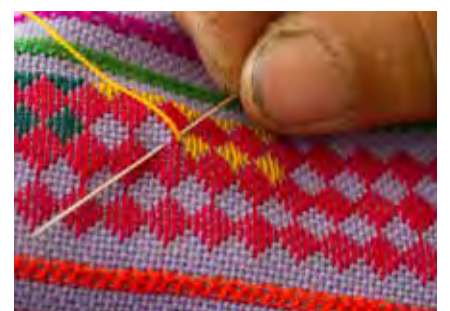
เทคนิคการปักลายพะตือ (สามเหลี่ยม) แบบที่ 2

Full embroidery technique to create Padue (triangle) No.2

เทคนิคการปักลายอาหิหมัด๊ะ (ปากนก)

Full embroidery technique to create Ayi Mae Toh Pattern (bird's mouth)

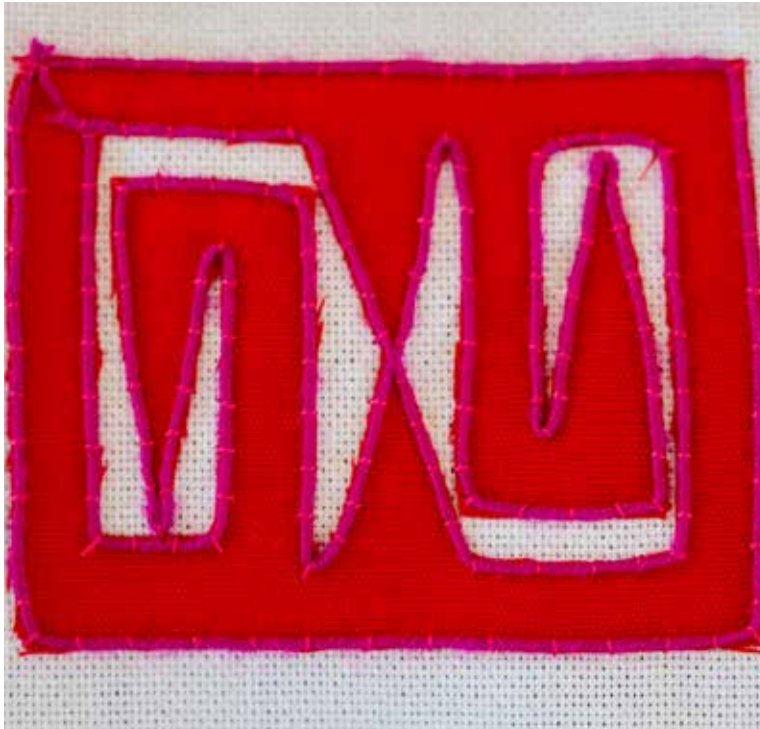

การเย็บผ้าปะติด หมายถึง การนำแถบผ้าที่มีการเย็บติดลวดลายมาประดับเข้ากับผ้าพื้นหลักที่ต้องการ เช่น เสื้อหรือผ้าพันน่อง โดยขั้นตอนการทำ เริ่มต้นจากการตัดเศษผ้าเป็นรูปร่างลวดลายเล็กๆ ตามต้องการ แล้วนำมาเย็บติดตรงกับแถบผ้าพื้นหลังอีก 1 ชั้นด้วยด้ายสีสดใสเสร็จแล้วจึงนำแถบผ้าที่มีลวดลายสำเร็จสวยงามแล้วนั้น นำมาเย็บติดกับชิ้นผ้าที่ต้องการประดับ เช่น เสื้อ ผ้าพันน่อง อีกครั้งหนึ่ง สำหรับลายยอดนิยมของเทคนิคนี้ได้แก่ ลายอาลูละโอ (ลิ้นผีเสื้อ) และลายลาฉ่อง (แถบแฉก)

เทคนิคการเย็บผ้าปะติด ลายอาลูละโอ (ลิ้นผีเสื้อ)

Quiltwork technique to create Alu La O Pattern (butterfly's tongue)

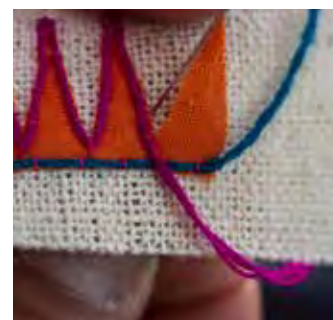
Quiltwork is sewing strips of fabric which has pattern on them onto the main fabric such as a blouse or leg warmers. The process starts with cutting fabric into small patterns as desired and sewing it to a fabric strip, using bright-colored threads. That piece is then sewn onto the main fabric, which can be a blouse or leg warmers. Popular patterns using this technique are the Alu La O pattern (butterfly's tongue) and the Lachong pattern ('taeb chaek').

เทคนิคการเย็บผ้าปะติด ลายลาฉ่อง (แถบแฉก)
Quiltwork technique to create Lachong Pattern ('taeb chaek')

เทคนิคการเย็บผ้าปะติด ลายลาเถ่ (แถบแฉกครึ่งเดียว)
Quiltwork technique to create Latae Pattern (half 'taeb chaek')

ชนเผ่ามูเซอ (ลาหู่)

Thai Hilltribesmen: Lahu

“นักผจญภัย ท่องไปในโลกกว้าง”

“Adventurer Out in the Open World”

มูเซอ เป็นกลุ่มชนเผ่าที่มีต้นกำเนิดในดินแดนทิเบต ในเวลาต่อมา ได้มีการอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยในประเทศจีน ก่อนที่จะมีการขยายชนเผ่าไปยังประเทศพม่า ประเทศลาว และเริ่มมีการอพยพย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2400 เป็นต้นมา

ชาวมูเซอเรียกตัวเองว่า ลาหู่ ซึ่งมีความหมายในภาษาไทยว่า คน ส่วนคำว่ามูเซอนั้นเป็นคำในภาษาไทยใหญ่ มีความหมายหมายถึง นายพราน หรือนักล่าสัตว์ ทั้งนี้เพราะในอดีตนั้นผู้ชายชนเผ่ามูเซอส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่มีฝีมือและความชำนาญในด้านการล่าสัตว์

บุคลิกหลักของชาวมูเซอเป็นกลุ่มชนเผ่าที่รักอิสระ เป็นนักผจญภัยที่ไม่ชอบอยู่ใต้การปกครองของใคร ในอดีตจึงพบว่าชาวมูเซอมักมีการอพยพย้ายถิ่นฐานอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลให้กลายเป็นกลุ่มชนเผ่าที่มีการแตกกลุ่มกระจัดกระจายเป็นกลุ่มย่อยๆ มากที่สุด สำหรับในประเทศไทยพบชาวมูเซอมากถึง 7 กลุ่ม ได้แก่ มูเซอดำ มูเซอแดง มูเซอเหลือง มูเซอขาว มูเซอเฉลิม มูเซอชีบาเกียว มูเซอลาบา แต่มูเซอกลุ่มใหญ่ๆ ที่มักพบบ่อยได้แก่ กลุ่มมูเซอดำ และกลุ่มมูเซอเหลือง

The Lahu hilltribe originally came from Tibet before they emigrated to China and expanded into Myanmar, Laos, and finally Thailand at around 1857 until now.

The tribe calls itself Lahu which means human but the Tai name for the group is Muso which means hunter because in the past, most Lahu men are skilled hunters.

The Lahu loves freedom and adventure and do not like to be under anyone's rule, hence, their nomadic tendencies. Thailand has as much as 7 Lahu sub-groups, namely the Black Lahu, the Red Lahu, the Yellow Lahu, the White Lahu, the Lahu Shehle, the Lahu Laba, and the Lahu Shi Bankeo. The largest groups are the Black Lahu and the Yellow Lahu.

ผ้าเผ่ามูเซอ

Lahu Handwoven Fabric

ชนเผ่ามูเซอส่วนใหญ่แต่งกายด้วยผ้าสีดำที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติ มักนิยมตกแต่งลวดลายบนเครื่องแต่งกายทั้งชายและหญิงด้วยการปักเส้นด้ายสีสดใสต่างๆ เป็นลวดลายงดงาม นอกจากนี้ยังมีการเย็บปะติดผ้าที่มีสีสันสดใสสะดุดตา เป็นลวดลายต่างๆ ประดับบนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายประจำเผ่า สีที่ชาวมูเซอทุกกลุ่มนิยมมากเป็นพิเศษคือ สีแดงและสีเขียว

หญิงชาวเผ่ามูเซอแต่ละกลุ่มนั้น จะมีลักษณะการแต่งกายตลอดจนถึงลวดลายที่ใช้ในการตกแต่งเสื้อผ้าประจำชนเผ่าที่แตกต่างกันไป เช่น หญิงชาวมูเซอดำ จะแต่งกายด้วยชุดยาวสีดำทึบประดับแถบผ้าสีสดใสสอดแทรกกับปักลวดลายบริเวณรอบคอ แขน และชายเสื้อ ส่วนผู้หญิงชาวมูเซอเหลือง จะสวมเสื้อแขนยาวสีดำ ปักประดับเครื่องเงินและลวดลายสวยงามบริเวณรอบคอ รอบแขน และชายเสื้อ นุ่งผ้าขึ้นสีดำยาวทึบ

The Lahu often dress in black apparel which is naturally dyed and decorated with brightly-colored striking embroidery. Another common decoration on their traditional costumes is stunning and colorful quiltwork in various patterns. The most popular colors among the Lahu are red and green.

Women in each Lahu sub-group wear different types of costumes and have varied decorations on their apparel. Black Lahu women would wear an ankle length black dress decorated with colored strips of cloth and embroidery around the neck, sleeves, and edge. Yellow Lahu women would wear a long sleeve black blouse that is decorated with silver and embroidery around the neck, sleeves, and edge and black ankle length sarong.

ในกลุ่มมูเซอเหลือง ผู้หญิงโสดจะนิยมปักลายผ้าสวยงามตามบริเวณขอบชายเสื้อและผ้าขึ้น ส่วนหนุ่มโสดจะนิยมปักลวดลายบริเวณขากางเกงตั้งแต่หัวเข่าไปจนถึงข้อเท้า แต่เมื่อทั้งชายและหญิงเข้าพิธีแต่งงานแล้ว ลักษณะการตกแต่งเสื้อผ้าจะเปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงชาวมูเซอเหลืองจะเปลี่ยนมานิยมลวดลายที่ใช้เทคนิคการเย็บปะติดผ้าสีสดทดแทนการปักลวดลายลงบนผืนผ้าที่ทำมาแต่ดั้งเดิม ในส่วนของผู้ชายที่แต่งงานแล้ว การปักลวดลายบนขากางเกงจะลดน้อยลง คงเหลือลวดลายไว้แค่ตรงบริเวณข้อเท้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

Among the Yellow Lahu, unmarried women would embroider the edges of the blouse and sarong while unmarried men would wear pants that are embroidered from the knee to the ankle. Once married, their costumes would change with the women wearing apparel with quiltwork pattern instead of embroidery while the men would wear pants with embroidery only at the edges of the legs.

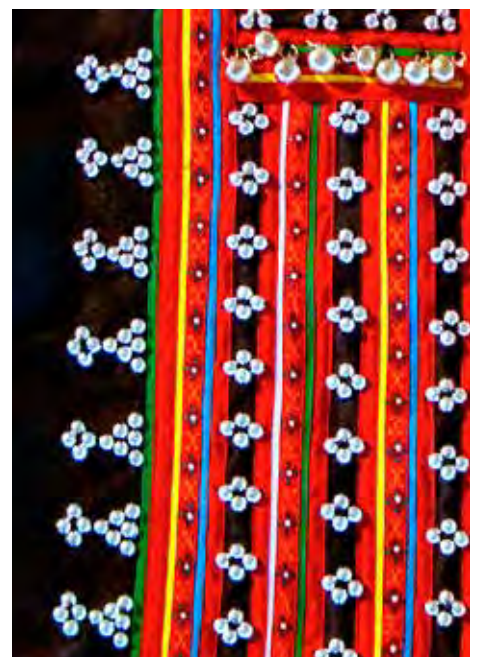
อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นชนเผ่ามุเซอกลุ่มเดียวกัน แต่หากมีพื้นเพการอพยพจากท้องถิ่นที่ต่างกัน ก็อาจจะมีลักษณะการใช้ลวดลายตกแต่งที่แตกต่างกันตามไปด้วยได้ เช่น กลุ่มมุเซอเหลืองที่อพยพมาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลวดลายที่สวยงามที่ปรากฏบนผืนผ้าชิ้นของหญิงชาวมุเซอมีกนิยมนปักประดับอยู่ตรงบริเวณส่วนชายผ้าด้านล่าง ขณะที่หญิงกลุ่มมุเซอเหลืองที่อพยพมาจากประเทศพม่า ลวดลายของผ้าชิ้นจะนิยมนปักประดับอยู่ตรงบริเวณช่วงบน ตั้งแต่เอวลงไปจนถึงบริเวณหน้าขาของผู้สวมใส่

Members of the same Lahu sub-group in different locales may also dress differently. For example, Yellow Lahu women who have immigrated from Laos will wear sarong with embroidery at the edge while Yellow Lahu women from Myanmar would embroider their sarong at the top from the waist to the thighs.

ผ้าของชนเผ่ามูเซอ ทั้งที่เกิดจากการปักลวดลายที่มีความละเอียดสวยงาม และการเย็บปะติดลวดลายต่างๆ ได้รับการส่งเสริมในโครงการศิลปาชีพ ให้เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพประเภทผ้าชาวเขา ทั้งนี้ศิลปะการปักและการเย็บผ้าปะติดที่มีลวดลายงดงามอันเป็นเอกลักษณ์ อันเกิดจากการบรรจงสร้างสรรค์ด้วยทักษะฝีมือของหญิงสาวชาวเผ่ามูเซอนั้น ปัจจุบันสามารถนำไปแปรรูปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ได้มากมาย ส่งผลทำให้ลวดลายของชาวมูเซอกลายเป็นที่รู้จัก เป็นที่ต้องการ ทำให้ชาวมูเซอมีรายได้ยังชีพ มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก

The Support Foundation has taken in Lahu embroidery and quiltwork as part of its hilltribe products. These beautiful embroidery and quiltwork from highly-talented Lahu craftsmen can be made into apparel or home accessory products. The popularity and high demand of Lahu embroidery and quiltwork has allowed them to earn a stable income and enjoy a better standard of living.

เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่ามูเซอ

Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Lahu

มูเซอ เป็นชนเผ่าที่ผ่านการอพยพย้ายถิ่นมาหลายต่อหลายครั้ง มีการแตกกระจายแบ่งกันเป็นกลุ่มย่อยๆ จำนวนมาก ซึ่งด้วยวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ที่ชาวมูเซออพยพเข้าไปอยู่อาศัยนี้เอง จึงทำให้บรรพบุรุษของชนเผ่ามูเซอมีวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อต่างๆ ที่ค่อนข้างหลากหลาย สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลสะท้อนไปยังจินตนาการและความคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะลวดลาย อันเป็นเอกลักษณ์บนผืนผ้าของชาวมูเซอด้วยเช่นกัน

การสร้างสรรคลวดลาย – ลวดลายเอกลักษณ์ของชนเผ่ามูเซอ มีที่มาจากค่อนข้างหลากหลาย มีการสร้างสรรค์ลวดลายอันแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นชนเผ่าในหลายลักษณะที่มีการผสมผสานกัน ทั้งลวดลายเอกลักษณ์ที่มีที่มาจากธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ พืชพรรณ สัตว์ ฯลฯ ลักษณะลวดลายที่มีที่มาจากวิถีชีวิตการเป็นนักล่าสัตว์ของชนเผ่า ตลอดจนถึงลวดลายที่มีที่มาจากความเชื่อ และเนื่องจากบรรพบุรุษของชนเผ่ามูเซอนั้น มีทั้งกลุ่มที่นับถือผีและกลุ่มที่นับถือคริสต์ศาสนา ดังนั้น ลวดลายเอกลักษณ์ของชาวมูเซอกลุ่มที่มีที่มาจากความเชื่อ จึงมีทั้งลวดลายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผี วิญญาณ และลวดลายที่มีความสอดคล้องกับความเชื่อในพระคัมภีร์ของคริสต์ศาสนาผสมรวมเข้าอยู่ด้วยกัน

With their nomadic tendencies, the Lahu have relocated to different areas and separated into many groups. With many locales, their traditions, culture, and beliefs are very varied, resulting in a lot of different patterns for their fabric.

Pattern creation – The inspiration behind Lahu fabric patterns are as varied as the patterns themselves. The patterns are a combination of inspiration from nature, such as plants, trees, and animals, as well as the tribe's hunting lifestyle. Beliefs also play a big part in inspiring fabric patterns. Due to the fact that the some members of the tribe believe in spirits while others are Christians, there are both of these beliefs' influences on fabric patterns.

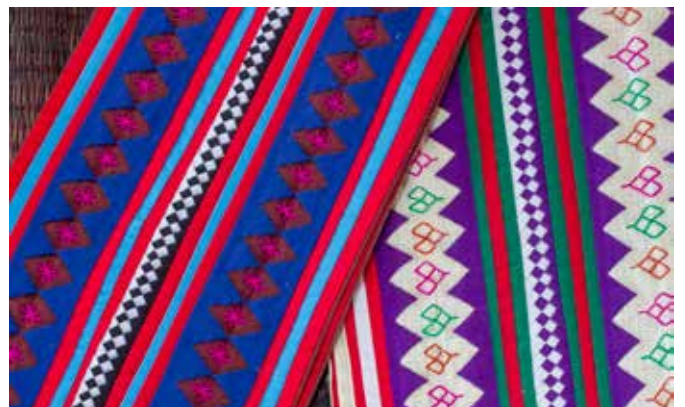
อัตลักษณ์แห่งลวดลายที่สะท้อนความเป็นชนเผ่า – ชาวมูเซอ
 เป็นชนเผ่าที่มีวิถุนิยมแห่งนักผจญภัย ชอบการเดินทาง กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และค้นหาสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนออกมาในการสร้างสรรค์ศิลปะลวดลายเอกลักษณ์บนผืนผ้าของชาวมูเซออย่างชัดเจน เราจะสังเกตเห็นได้ชัดจากการใช้ลวดลายที่มีการเคลื่อนไหว การใช้เส้นจะเป็นไปในลักษณะขื่นๆ ลงๆ ทแยง หรือแตกกระจายไปรอบๆ ด้าน เป็นลวดลายกลุ่มที่ให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวา รู้สึกได้ถึงความรู้สึกกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง การใช้สีเป็นไปในโทนสดใส อบอุ่น เน้นสีแดง เหลือง เขียว ฟ้า ให้ความรู้สึกสดชื่น มีความหวัง

อย่างไรก็ตาม ด้วยความที่ชนเผ่ามูเซอ เป็นชนเผ่าที่นักผจญภัยนี้เอง จึงทำให้มูเซอกลายเป็นชนเผ่าที่มีการเปิดรับวัฒนธรรมจากชนเผ่าอื่นเข้ามาเรียนรู้ในกลุ่มของตนเองค่อนข้างมาก สิ่งเหล่านี้ส่งผลทำให้การสร้างสรรค์ลวดลายเอกลักษณ์ของชาวมูเซอ กลายเป็นศิลปะที่ถูกพัฒนาขึ้นแบบผสมผสาน มีทั้งลวดลายเอกลักษณ์ที่แสดงความเป็นของชนเผ่าตนเองอย่างชัดเจน และลักษณะลวดลายเอกลักษณ์ที่มีการนำเอาศิลปะวัฒนธรรมจากชนเผ่าอื่นเข้ามาผสมผสานอยู่ด้วยกัน ดังนั้นจึงปรากฏอยู่บ่อยครั้งว่า ลักษณะลวดลายเอกลักษณ์บนผืนผ้าของชนเผ่ามูเซอ ทั้งลวดลายงานปักหรือการเย็บผ้าปะติดที่ประดับอยู่บนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายประจำเผ่าของมูเซอนั้น มีบางส่วนที่ได้รับอิทธิพลมาจากเอกลักษณ์ของชนเผ่าอื่นอยู่บ้างไม่มากนักน้อย จนในบางครั้งลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าของชนเผ่ามูเซอ อาจมีความเหมือนหรือความคล้ายคลึงกับชนเผ่าอื่นๆ ได้มากที่สุด เช่น ลักษณะการเย็บแถบผ้าสีต่อกันเป็นชั้นๆ ลักษณะของลายเขี้ยวหมา ลายดวงตา ที่มีลักษณะลวดลายเหมือนกันกับลวดลายเอกลักษณ์ที่ปรากฏในผ้าของชนเผ่าลีซอเช่นนี้เป็นต้น

Characteristics of patterns unique to the tribe –

The Lahu are adventurers at heart and love to travel and see new things. This has clearly been reflected in the fabric patterns that are distinct to the tribe. Patterns are mostly non-static, in waves, diagonal, or dispersed, evoking a feeling of liveliness, enthusiasm, and cheerfulness. The colors are bright with emphasis on red, yellow, green, and blue to give a refreshing and optimistic feeling.

With their love of adventure and new things, the Lahu are most open to outside influences on their culture and traditions. Therefore, their fabric patterns are a combination of distinct characteristics and other tribes' tradition and culture. Both the Lahu embroidery and quiltwork that adorn their costumes may have a resemblance to other tribes' patterns. Some examples include the sewing of layered strips of different-colored cloth, the hound's tooth pattern, or the eye pattern which resemble the patterns of the Lisu tribe.

เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลาย – หญิงชนเผ่ามูเซอจะมีความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ลวดลายเอกลักษณ์ผ่าน 2 เทคนิคหลักนั่นคือการปักด้วยด้ายสีสดใสลงบนผืนผ้า และการเย็บปะติดผ้าเป็นลวดลายต่างๆ ลักษณะของลวดลายเป็นการปักเรียงต่อกันในแนวนอนตามผืนผ้า ความยอดเยี่ยมในการสร้างสรรค์ลวดลายเอกลักษณ์ของชาวมูเซอนั้น วัดกันที่ขนาดความเล็กของลวดลาย ความละเอียดลวดลายยิ่งเล็กมากเท่าใดก็ยิ่งต้องอาศัยความละเอียด ความอดทนในการปักและการเย็บปะติดที่สูงมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นจึงพบว่า การเลือกใช้เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลายในบางครั้งก็มีความสัมพันธ์กับอายุและความเชี่ยวชาญของผู้สร้างสรรค์ลวดลายนั้นๆ ด้วยเช่นกัน โดยในกลุ่มหญิงสาวชาวมูเซอที่อายุน้อย ความเชี่ยวชาญยังไม่มาก มักจะเลือกใช้เทคนิคการเย็บปะติดที่ค่อนข้างง่ายกว่า และเลือกใช้ลวดลายที่มีขนาดใหญ่กว่า ส่วนในกลุ่มของหญิงมูเซอสูงอายุหรือที่มีอายุมากขึ้นและยังมีสายตาดี จะเลือกใช้เทคนิคการปัก ซึ่งจะให้ลวดลายที่มีความละเอียดสูง เป็นการแสดงออกว่าผู้ปักมีฝีมืออยู่ในระดับดี

ชาวมูเซอมีการทอผ้าด้วยกี่เอวอยู่บ้าง แต่มักไม่ได้ทอเพื่อนำมาใช้เป็นเสื้อผ้าเครื่องนุ่มห่ม แต่หากเป็นการทอเพื่อนำมาตัดเย็บเป็นกระเป๋า ย่าม ใช้ใส่สิ่งของในชีวิตประจำวันเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น แต่ในปัจจุบันชาวเผ่ามูเซอแทบจะไม่ทอผ้าเองแล้ว

สำหรับเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าชาวเขาเผ่ามูเซอตั้งแต่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ชนเผ่ามูเซอได้มีการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ลวดลายทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลเฉพาะของกลุ่มชนเผ่ามูเซอ ที่เป็นสมาชิกชาวเขาเผ่ามูเซอในโครงการศิลปาชีพในพื้นที่เป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูลเท่านั้น ดังนั้น เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับที่มา ความเชื่อ หรือตำนานการเกิดขึ้นของลวดลาย ตลอดจนการเรียกชื่อลวดลายเอกลักษณ์เป็นไปตามภาษาของชนเผ่ามูเซอในท้องถิ่นดังกล่าว จึงอาจมีความแตกต่างจากชาวมูเซอในกลุ่มอื่นๆ ที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ อีกหลายพื้นที่ก็เป็นได้

Pattern creation technique – Lahu women are skilled in 2 main techniques of pattern creation that is embroidery and quiltwork. The embroidery is usually of a continuous pattern placed horizontally on the fabric. The skill and patience of Lahu embroiderers lies in the minute details which go into the small patterns. The harder the technique used, the more highly-skilled and elderly the embroiderer must be. Younger women would often choose quiltwork of larger patterns which are easier to make while older women, whose eyesight are still good, would embroider very detailed patterns, reflecting their skills.

Some Lahu women use the waist loom but only to use the fabric to make into a bag for their daily use. Most Lahu women hardly weave their own fabric anymore.

The patterns that will be discussed are just part of the ancient patterns passed down by Lahu ancestors to their descendants. These patterns are those practiced by Support hilltribesmen so their origins, associated beliefs, as well as names may only be limited to one particular area and may be different with Lahu hilltribesmen residing in other areas.

ลวดลายบนผืนผ้า – มูเซอ

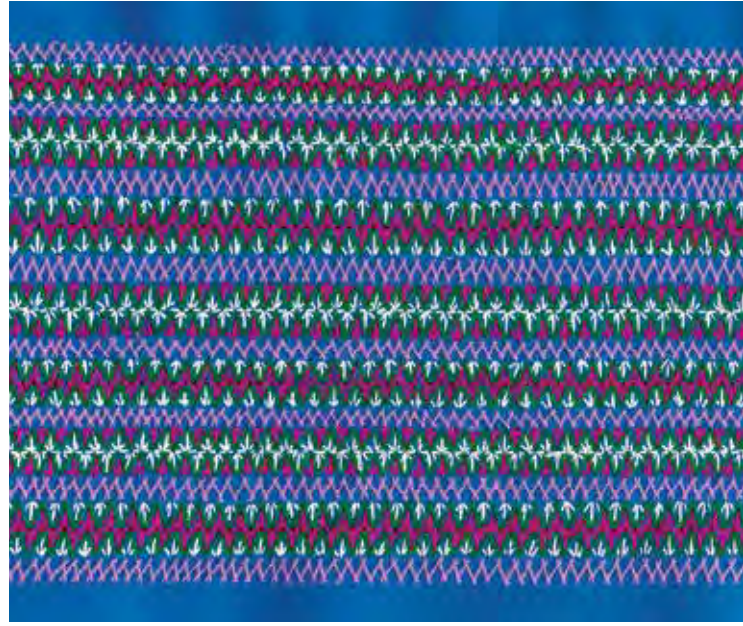
Patterns on handwoven fabric – Lahu

ลายจ้แป (ตาข่าย)

Nga Pae Pattern (net)

จ้แป เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ ความหมายในภาษาไทยหมายถึงตาข่าย เป็นชื่อเรียกลายโบราณเอกลักษณ์ของชาวมูเซอที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ถือเป็นลายพื้นฐานที่หญิงสาวชาวมูเซอต้องฝึกหัดทำเป็นลายแรกในชีวิต ทั้งนี้เพราะในการปักผ้าทุกผืนจะต้องปักลายจ้แปเป็นลายแรก ลักษณะของลวดลายคล้ายเป็นเส้นหลักในการแบ่งสัดส่วนผืนผ้าเพื่อใช้กำหนดลายหลักที่จะสร้างสรรค์ลงไปบนผ้าแต่ละผืน ใช้เทคนิคการปักด้วยด้ายสีสดใสไขว้สลับติดกัน คล้ายลักษณะของตาข่ายที่ใช้ในการดักสัตว์

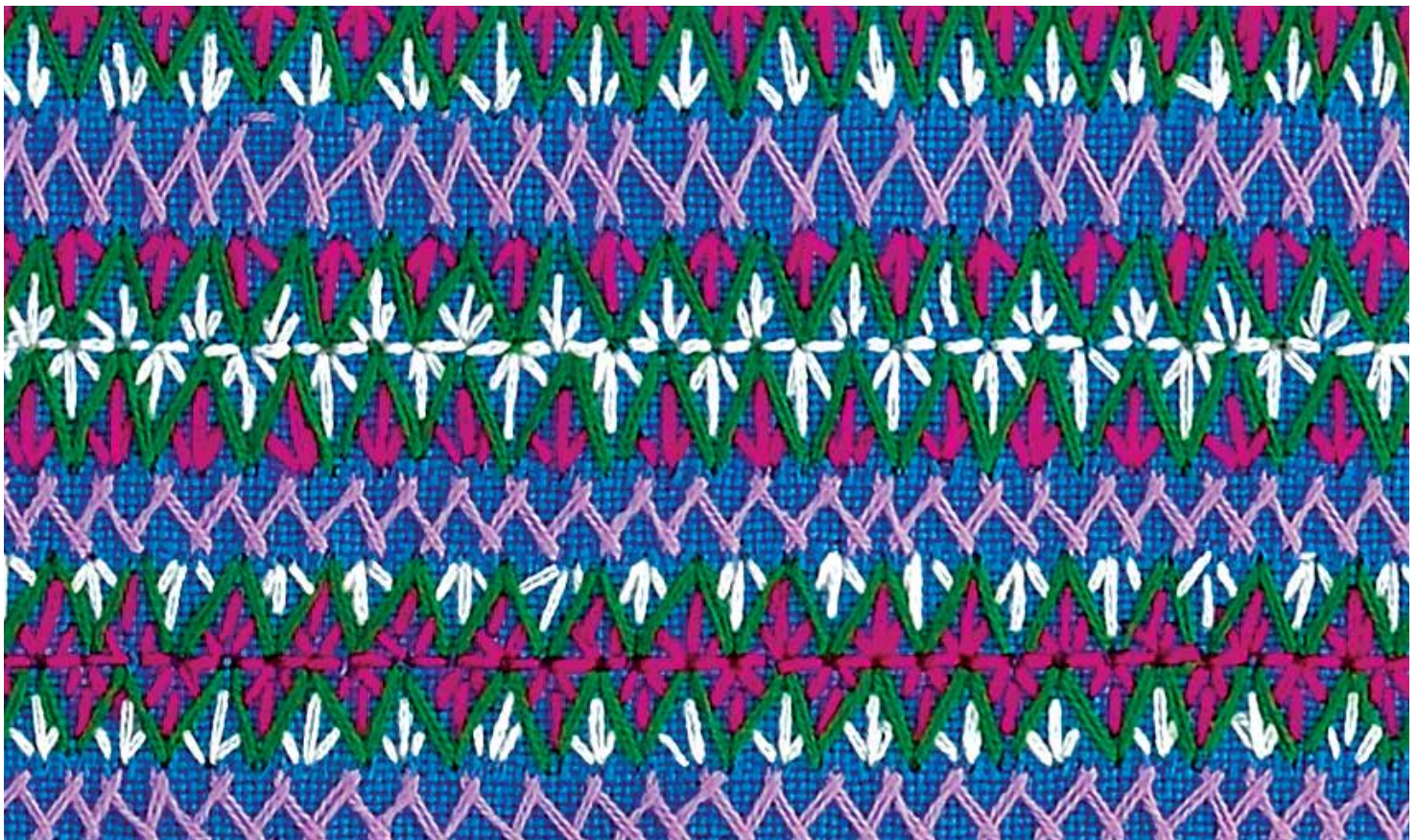
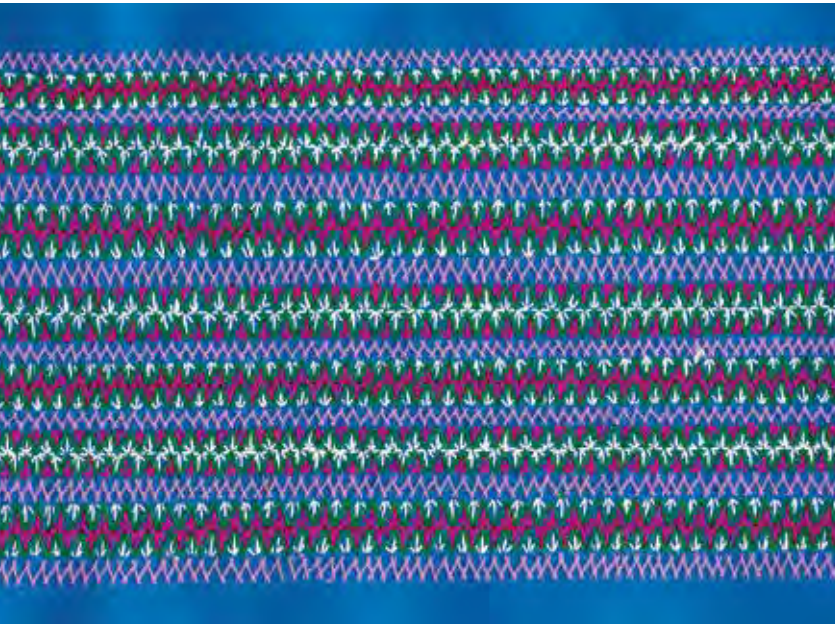
และในบางครั้งเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับผืนผ้า หญิงสาวมูเซอที่เริ่มฝึกสร้างสรรค์ลวดลาย ก็อาจเลือกใช้ ลายผ่าแหะ ซึ่งใช้เทคนิคการตัดผ้าเป็นแถบสีมาเย็บติดต่อกันเป็นเส้นยาว มาทดแทนการปักด้วยลายตาข่ายก็ทำได้เช่นกัน

Nga Pae is Lahu for net and is used to call an ancient pattern passed down by ancestors that is a basic pattern that all Lahu girls must learn as their first pattern. All embroidery must start with the Nga Pae pattern to divide up the fabric and determine other patterns to be embroidered. This pattern uses colorful threads crisscrossing each other, similar to a net used to trap game.

For a different look, Lahu girls who are learning embroidery may also use the Pa Tae pattern which is the sewing of strips of different-colored cloth to create a long piece in place of the net pattern embroidery.

ลายป่าคี่ (ขากบ)

Pa Kee Pattern (frog's leg)

ป่าคี่ เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ ความหมายในภาษาไทยหมายถึง ขากบ เป็นชื่อเรียกลวดลายงานปักเอกลักษณ์ของชาวมูเซอที่สืบทอดกันมา ตั้งแต่โบราณ ชื่อของลวดลายเรียกตามลักษณะของงานปักที่มีรูปร่าง คล้ายลูกศรดอกเล็กๆ เป็นลวดลายที่บรรพบุรุษชาวมูเซอจินตนาการ ขึ้นมาจากการเลียนแบบลักษณะขาของกบ ลายป่าคี่ หรือลายขากบ ถือเป็นลายปักที่ไม่ยาก จึงได้รับความนิยมค่อนข้างสูง พบได้ในผ้าปัก ลายเอกลักษณ์ของชาวมูเซอเหลืองแทบทุกผืน

Pa Kee is Lahu for frog's leg and is used to call an ancient embroidery pattern passed down by Lahu ancestors. The pattern looks like small arrows and is inspired by the legs of a frog. The Pa Kee or frog's leg pattern is not a difficult one to make, hence its popularity on the apparel of almost all Yellow Lahu members.

ลายอ้าเผ่ว (ดอกพริก)

A Pae Wae Pattern (chili flower)

อ้าเผ่ว เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึง ดอกพริก เป็นชื่อของลวดลายงานผ้าปักโบราณเอกลักษณ์ของมูเซอเหลือง ที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล ชื่อของลวดลายเรียกขานตาม ลักษณะงานปักที่ใช้เส้นด้ายสีสดใสปักให้กระจายไปรอบทิศทาง รูปร่างของลวดลายมีลักษณะคล้ายกับดอกพริกที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งสำหรับชาวมูเซอที่นับถือผีนั้น จะมีความเชื่อว่าพริกเป็นสิ่งที่ช่วยปกป้องคุ้มครอง กำจัดโชคร้ายไม่ให้เข้ามาแผ้วพานกับมนุษย์ได้ ซึ่งในอดีตบ้านมูเซอแทบทุกหลังจะแขวนพริกไว้เหนือเตา เพราะเชื่อว่าจะช่วยขจัดสิ่งชั่วร้ายไล่สิ่งอัปมงคลไม่ให้เข้ามาในบ้าน นอกจากนี้ ผู้หญิงชาวมูเซอที่เพิ่งคลอดลูก ก็จะวางพริกไว้ข้างที่นอนในตอนที่ต้อง อยู่ไฟ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันผีร้ายไม่ให้เข้ามากินเลือด แม้แต่เมื่อชาวมูเซอ เสียชีวิต ลูกหลานก็จะมีการนำพริกบดมาราดบนโลงจนทั่ว เชื่อว่าเป็นการ ป้องกันผีร้ายตนอื่นไม่ให้มาขโมยเอาศพไปนั่นเอง บรรพบุรุษจึงนำดอก พริกมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายบนผืนผ้า และคงสืบทอดต่อกันมาจนถึง ปัจจุบันที่ยังคงพบเห็นลายอ้าเผ่วหรือลายดอกพริก ในผ้าปักของชนเผ่า มูเซอได้โดยทั่วไป

A Pae Wae is Lahu for chili flower and is used to name an ancient embroidery pattern of the Yellow Lahu, passed down from their ancestors. The pattern uses colorful threads to embroider a cluster emulating naturally-grown chili flower. The more superstitious Lahu people believe that chili helps ward off evil and has protective powers. In the past, almost all Lahu households would hang chili above their stoves to ward off evil and chase away bad luck. Lahu women who just gave birth will also place chili next to their beds while they are recuperating to prevent evil spirits from coming for their blood. The Lahu also ground up chili and scatter them over a coffin during a funeral to prevent evil spirits from stealing the body. This is why Lahu ancestors created a pattern of chili flower on their fabric and continue to use the A Pae Wae or chili flower pattern until today.

ลายโหมะผิ (เห็ดผี)

Moh Pi Pattern (termite mushroom)

โหมะผิ เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ เป็นชื่อลวดลายงานปักโบราณดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของชนเผ่ามูเซอที่ได้รับการสืบทอดมานับหลายร้อยปี ลายโหมะผิ มีรูปร่างการปักคล้ายรูปสามเหลี่ยม ลักษณะเส้นด้ายสองข้างของลวดลายปกคลุมลงมาคล้ายดั่งร่ม ที่มาของลวดลายนั้นบรรพบุรุษชาวมูเซอจินตนาการลวดลายนี้ขึ้นมาจากเห็ดชนิดหนึ่งที่มีชื่อเรียกในภาษามูเซอว่าโหมะผิ ชาวมูเซอเรียกเป็นภาษาไทยว่าเห็ดผี (ในส่วนของคนเมืองพื้นราบจะรู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อของเห็ดโคน) และด้วยวิถีชีวิตของชนเผ่ามูเซอที่มักนิยมเข้าป่าหาพืชผักนำมาทำเป็นอาหารรับประทาน เมื่อบรรพบุรุษชาวมูเซอพบเจอเห็ดชนิดนี้ซึ่งเป็นเห็ดหายากมากขึ้นในป่าลึกที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงได้นำรูปร่างของเห็ดมาจินตนาการสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในลายปักเอกลักษณ์ของชนเผ่าและถ่ายทอดสืบต่อกันมา ปัจจุบันยังพบเห็นเอกลักษณ์ลวดลายโหมะผิหรือลายเห็ดผี ในผ้าของชนเผ่ามูเซอได้โดยทั่วไป

Moh Pi is the Lahu name for an ancient embroidery pattern that is distinct to the Lahu tribe and passed down for hundreds of years. The Moh Pi pattern is shaped like a triangle with threads from the 2 sides of the pattern hanging loose like an umbrella. Lahu ancestors are inspired by the shape of a type of mushroom called Moh Pi in Lahu or termite mushroom. Lahu people often forage the forest for food and this type of mushroom can only be found deep in pristine forests. The shape inspired the embroidery pattern and has been passed down through the years to still be widely seen on apparel even until today.

ลายแท้แคะ (คลื่นน้ำ)

Tae Kae Pattern (waves)

แท้แคะ เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ ความหมายในภาษาไทยหมายถึงคลื่นน้ำ ใช้เป็นชื่อเรียกลายปักโบราณที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษของชาวมูเซอเหลือง ชื่อของลวดลายเรียกตามลักษณะงานปักที่มีทิศทางการปักขึ้นลงต่อเนื่องกันเป็นทางยาวอย่างนิ่มนวล มองดูแล้วคล้ายกับคลื่นที่พลิ้วไหวอยู่ในน้ำ สำหรับเทคนิคของการสร้างความงดงามที่โดดเด่นในลวดลายนี้ อยู่ที่การนำด้ายที่ใช้เทคนิคมัดย้อมมาปักต่อเนื่องกันไป ส่งผลทำให้เกิดลวดลายที่มีสีสัน 2 สีสลับพลิ้วไหวต่อเนื่องสวยงาม ลายแท้แคะหรือลายคลื่นน้ำเป็นลายเอกลักษณ์ที่มีความชัดเจนโดดเด่นของชาวมูเซอและยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

Tae Kae is Lahu for waves and is used to call an ancient embroidery pattern passed down by Yellow Lahu ancestors. The name comes from embroidery work which has an elegant up and down movement like waves in the water. The technique behind this beautiful and distinct pattern is to use threads that were tie-dyed to create a continuous pattern of 2 colors interspersing back and forth.

ลายม่อนหนี (ดอกพระจันทร์)

Mon Ni Pattern (moon flower)

ม่อนหนี เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึง ดอกพระจันทร์ เป็นลวดลายโบราณของชาวมูเซอ ที่ใช้สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ที่มาของลวดลายนั้นมาจากการเลียนแบบลักษณะของดอกไม้ชนิดหนึ่งที่ชื่อว่าต้นดอกพระจันทร์ ที่มีกลิ่นหอมในขณะพระจันทร์ขึ้น ซึ่งชาวมูเซอมีความเชื่อว่าพระจันทร์คือสิ่งที่เป็นสิริมงคล เพราะเป็นสัญลักษณ์ของการให้แสงสว่างนำทางในยามค่ำคืนที่มีมืดมิด นอกจากนี้ ลายม่อนหนีหรือลายดอกพระจันทร์ ยังมีรูปร่างความคล้ายคลึงกับสัญลักษณ์ดอกจันทางคณิตศาสตร์ด้วยเช่นกัน ลายดอกพระจันทร์จึงเป็นเอกลักษณ์ลายหนึ่งที่มีคนนิยมปักอยู่บนผืนผ้าชนเผ่ามูเซอ และยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

Mon Ni is Lahu for moon flower and is used to call an ancient fabric pattern passed down from ancestors. The name is derived from the moon flower, which blooms and emits a fragrance only at night when the moon is out. The Lahu people believe the moon brings about good fortune because it symbolizes a ray of light to lead the way during a dark night. The embroidery pattern is also similar to the asterisk or "dok chan (moon flower)" in Thai and continues to be popularly adorned on Lahu fabric until today.

ลายนาคอคีกู (ตีนตะขาบ)

Na Kor Kee Ku Pattern (centipede's feet)

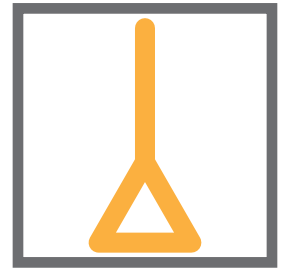
นาคอคีกู เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ เป็นชื่อเรียกลวดลายปักโบราณของชนเผ่ามูเซอเหลืองที่มีลักษณะคล้ายกับตัวอักษรตัววายในภาษาอังกฤษ ดูกคล้ายตีนตะขาบซึ่งเป็นสัตว์เลื้อยคลานชนิดหนึ่ง จึงเรียกลักษณะลวดลายเช่นนี้ตามความหมายในภาษาไทยซึ่งหมายถึง ตีนตะขาบ (เท้าตะขาบ) ที่มาของลวดลายนี้บรรพบุรุษชาวมูเซอเหลืองได้จินตนาการเลียนแบบมาจากลักษณะรูปร่างส่วนเท้าของตะขาบ ซึ่งในสมัยโบราณชาวมูเซอมักนิยมนำมาดองกับเหล้า กินเป็นยาบรรเทาอาการปวดข้อปวดหลัง จึงได้นำมาจินตนาการสร้างสรรค์เป็นลวดลายปักเอกลักษณ์ของชนเผ่าและถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้

Na Kor Kee Ku is the Lahu name for an ancient pattern of the Yellow Lahu that looks like the letter 'Y' or the feet of a centipede, hence its name. In ancient times, the Lahu people would preserve the centipede in spirit and drink it to alleviate joint and back pain. That inspired this pattern which continues to be used until today.

ลายก๊อเตอะก (เรือ)

Kee Kor De Kok Pattern (boat)

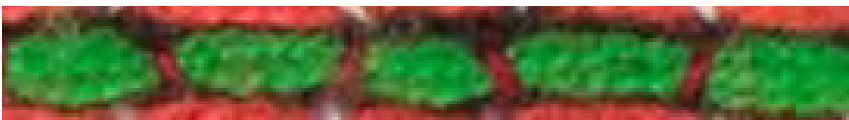
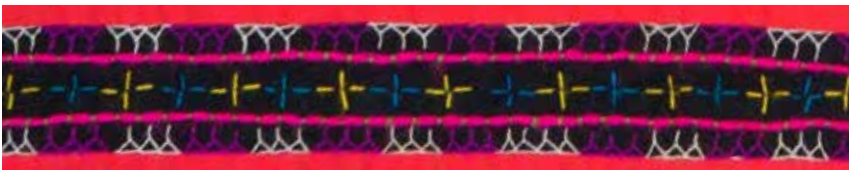

ก๊อเตอะก เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ ความหมายในภาษาไทย หมายถึง เรือ เป็นลายปักโบราณที่สืบทอดต่อเนื่องกันมานับหลายร้อยปี ลักษณะของลวดลายเป็นสามเหลี่ยมที่มียอดด้านหนึ่งแหลมสูงขึ้นมาดูคล้ายเสากระโดงของเรือ ที่มาของลวดลายบรรพบุรุษชาวมูเซอจินตนาการขึ้นโดยเลียนแบบลักษณะของเรือโบราณที่ใช้สัญจรกันไปมาในสมัยก่อน ลายก๊อเตอะก ถือเป็นลวดลายที่ค่อนข้างยาก หญิงชาวมูเซอจะประชันฝีมือในการปักลวดลายนี้กันด้วยความเล็กของลวดลาย ลายที่ยิ่งมีขนาดเล็กมากก็ยิ่งยากและแสดงถึงทักษะฝีมือของผู้ปักมากเท่านั้น

Kee Kor De Kok is Lahu for boat and is an ancient pattern passed down for hundreds of years. The pattern is triangular with one pointed side higher like the mast of a boat. The historic creators are inspired by ancient boats used as a major means of transportation in the old days. The Kee Kor De Kok pattern is quite complex so Lahu women often compete in embroidering this pattern. The smaller and more detailed the pattern, it is believed the more skilled the embroiderer is.

ลายกิแคะง้อ (สอยด้าย)

Kee Kae Ngor Pattern (thread a needle)

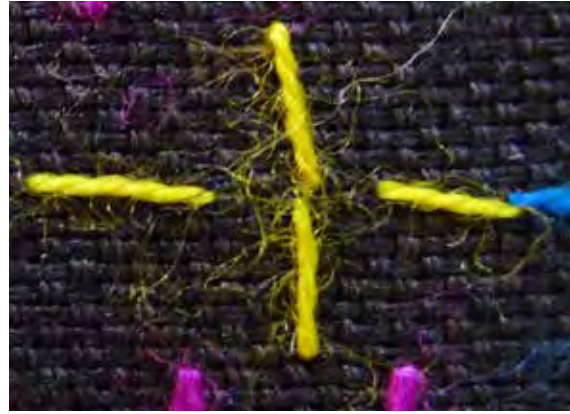

กิแคะง้อ เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ เป็นการเรียกตามเทคนิคของการสร้างสรรค์ลวดลาย ที่ทำโดยการนำด้ายหลายๆ เส้นมาปั่นรวมกันจนกลายเป็นด้ายเส้นใหญ่ นำไปวางบนผืนผ้าหลัก แล้วทำการสอยด้วยด้ายให้ติดตรึงอยู่บนผืนผ้า จึงเรียกลักษณะการสร้างสรรค์ลวดลายด้วยเทคนิคเช่นนี้ว่า ลายสอยด้าย เป็นลวดลายเอกลักษณ์โบราณของชนเผ่ามูเซอที่สืบทอดต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ลายกิแคะง้อ เป็นลายที่มีหน้าที่เหมือนเป็นเส้นแบ่งสัดส่วนผืนผ้าเพื่อกำหนดลาย คล้ายลายง้าแป่ หรือลายตาข่าย แต่ด้วยความที่ลายกิแคะง้อ นั้นทำค่อนข้างยาก ต้องใช้ฝีมือสูง ดังนั้นจึงเป็นที่นิยมใช้ลวดลายนี้เฉพาะในหญิงมูเซอที่มีความเชี่ยวชาญเท่านั้น

Kee Kae Ngor is the Lahu term used to call the technique of reeling threads together to get a large strand of thread. This thread is then sewn onto the fabric, hence the name **thread a needle pattern**. This pattern has been passed down by ancestors and is used to divide up the fabric before other patterns are used, similar to the function of the Nga Pae or the net pattern. With the difficulty of the technique to achieve the Kee Kae Ngor pattern, only skilled embroiderers use this pattern.

ลายลากะ (กางเขน)

Laka Pattern (cross)

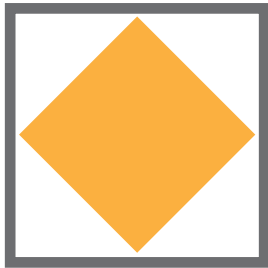

ลากะ เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ ความหมายในภาษาไทยหมายถึง กางเขน เป็นชื่อของลายปักเอกลักษณ์ชาวมูเซอที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ลักษณะของลายลากะ เป็นรูปกากบาท หรือสัญลักษณ์เครื่องหมายบวก ในคณิตศาสตร์ ที่มาของลวดลายเชื่อว่าบรรพบุรุษชาวมูเซอที่นับถือ คริสต์ศาสนา ได้นำเอาลักษณะของไม้กางเขนซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของ ศาสนาคริสต์ มาจินตนาการสร้างสรรค์ขึ้นเป็นลวดลายบนผืนผ้า ลาย ลากะ หรือลายกางเขน เป็นลายปักที่ค่อนข้างง่าย มักนิยมนำมาใช้เป็น ลายปักเสริมบริเวณขากางเกงของเด็กชายชาวมูเซอ

Laka is Lahu for cross and is the name of an ancient embroidery pattern that is now distinct to the Lahu. The pattern is shaped like a cross or the addition sign in mathematics. It is believed that Lahu ancestors who are Christians are inspired by the cross to create this pattern on fabric. The Laka or cross pattern is quite easy to embroider and is often used to adorn the legs of pants worn by young Lahu boys.

ลายฟ้าคู้กลี (เกล็ดตัวลีน)

Fah Kook Lee Pattern (armadillo shell)

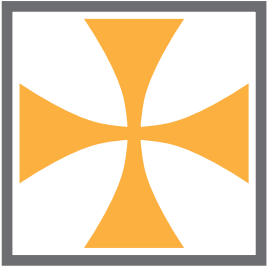

ฟ้าคู้กลี เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ ที่ชาวมูเซอใช้เป็นชื่อเรียกลวดลายงานเย็บผ้าปะติด ลักษณะของลวดลายเป็นการตัดผ้าที่มีลักษณะลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนที่มีส่วนหนึ่งเชื่อมโยงติดต่อกันเป็นแถวแนวยาวแล้วนำมาเย็บปะติดลงบนผืนผ้าหลัก ฟ้าคู้กลี อาจมีความหมายในภาษาไทยหมายถึง เกล็ดตัวลีน หรือ ตัวนิ่ม ที่มาของลวดลายเชื่อกันว่าบรรพบุรุษชาวมูเซอได้จินตนาการมาจากลักษณะของเกล็ดตัวลีนหรือตัวนิ่ม ซึ่งเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่อาศัยอยู่ในป่า ลำตัวมีเกล็ด ชาวมูเซอสมัยโบราณมักล่าสัตว์ชนิดนี้เพื่อนำมาประกอบเป็นอาหารรับประทานกันในครอบครัว ลายฟ้าคู้กลี หรือลายเกล็ดตัวลีน เป็นหนึ่งลวดลายเอกลักษณ์โบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชนเผ่ามูเซอได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

Fah Kook Lee is Lahu for a quiltwork pattern that is the sewing of square patches of cloth into a long strip before it is sewn onto the fabric. Fah Kook Lee means armadillo shell and is believed to have been inspired by the armadillo which resides in the forest and is hunted by Lahu ancestors for its meat. The Fah Kook Lee pattern has been passed down through generations to remain a quiltwork pattern that is still seen today.

ลายคะปะ (กากบาทหลังลูกธนู)

Kapa Pattern (cross behind bow)

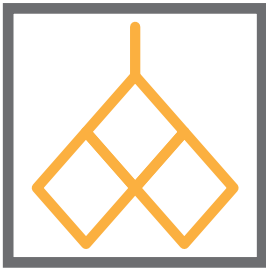

คะปะ เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ เป็นชื่อเรียกส่วนที่เป็น กากบาท ด้านหลังลูกธนู ซึ่งมีหน้าที่สำคัญทำให้ลูกธนูพุ่งไปได้ตรงเป้าหมาย ลักษณะของลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าดูคล้ายกากบาทอันใหญ่ที่ปลายทั้งสี่ด้านแยกขยายออกไป ที่มาของลวดลายนี้มาจากในสมัยอดีต บรรพบุรุษชาวมูเซอที่มีความเชี่ยวชาญด้านการล่าสัตว์ ได้จินตนาการ นำเอาลักษณะของกากบาทที่อยู่หลังลูกธนูที่ใช้ในการยิงสัตว์ มาสร้างสรรค์ ขึ้นเป็นลวดลายและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เทคนิคการสร้างลวดลายคะปะ ใช้การเย็บผ้าปะติด นำมาประดับที่บริเวณด้านบนผ้าชิ้นของหญิง ชาวมูเซอเหลือง ลายคะปะ นี้ถือว่าเป็นลวดลายที่มีความเก่าแก่โบราณ จะใช้เฉพาะในผ้าชิ้นผู้หญิงเท่านั้น หญิงชาวมูเซอจะสวมใส่เฉพาะงาน ปีใหม่ คริสต์มาส และวันเข้าโบสถ์เพื่อการประกอบพิธีกรรมที่สำคัญ ปัจจุบันหาได้ยากมาก

Kapa is the Lahu term for the cross behind the bow whose main purpose is to steer the bow to its target. The pattern resembles a giant cross with the 4 sides expanded. With the skill of the Lahu in hunting, Lahu ancestors are inspired to bring the cross behind the bow onto fabric. The technique used to create this pattern is quiltwork and the pattern often adorns the top of Yellow Lahu women's sarong. The Kapa pattern is considered an ancient pattern to be used only on women's sarong, worn during the New Year, Christmas, and for important church events. Nowadays, the pattern is rare.

ลายอำพู (น้ำเต้า)

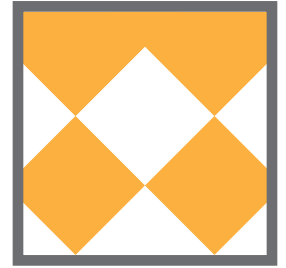
Ah Phu Pattern (bottle gourd)

อำพู เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึง น้ำเต้า เป็นชื่อเรียกลวดลายปักที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ นับหลายร้อยปีของชาวมูเซอเหลือง ลักษณะของการเรียกชื่อลวดลาย เป็นไปตามรูปร่างของลวดลายที่เป็นลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน นำมาเรียงต่อกันเป็นรูปสามเหลี่ยม ปลายของสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนด้านบนสุดมียอดแหลม เมื่อดูลักษณะลวดลายโดยรวมที่มีความเว้าด้านบนจึงดูคล้ายความโค้งมนของผลน้ำเต้า โดยที่มาของลวดลายนี้ บรรพบุรุษชาวมูเซอได้จินตนาการมาจากรูปร่างของลูกน้ำเต้า ที่เป็นไม้เถาขนาดใหญ่มีผลที่มีลักษณะโค้งมน ตรงส่วนบนจะมีขนาดเล็ก ส่วนล่างจะมีขนาดใหญ่ ในสมัยโบราณนิยมนำมาใส่น้ำ ลูกน้ำเต้ามีคุณสมบัติพิเศษคือลอยน้ำได้ โดยชนเผ่ามูเซอเหลืองที่นับถือศาสนาคริสต์มีความเชื่อที่เล่าขานสืบทอดกันมาซึ่งเชื่อว่าในครั้งที่น้ำท่วมโลก น้ำเต้าก็เปรียบได้เสมือนกับเรือโนอาห์ ที่หญิงชายชาวมูเซอคู่แรกที่พระเจ้าสร้าง ได้เข้าไปหลบภัยในน้ำเต้ายักษ์จนรอดชีวิตมาได้และก่อกำเนิดเป็นชนเผ่ามูเซอเหลืองลายอำพู หรือลายน้ำเต้า เป็นหนึ่งในลวดลายเอกลักษณ์โบราณดั้งเดิมที่มีความชัดเจน บรรพบุรุษชนเผ่ามูเซอได้ถ่ายทอดสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

Ah Phu is Lahu for bottle gourd and is the name of an ancient embroidery pattern passed down by Yellow Lahu ancestors. The name stems from the shape of the pattern which is connected squares to make up a triangle. The top of the square is pointed so with the curve on top, it looks like a bottle gourd. The pattern is inspired by the shape of a bottle gourd, which is a large-sized curved vine that is narrow at the top and wide at the bottom and used as a water container in the past. The bottle gourd is floatable so it is not surprising that the Yellow Lahu, who are Christian, believe that the first pair of Lahu man and woman created by God seek shelter in a giant bottle gourd, like Noah's ark, during the time of the great flood and survived to create the tribe. The Ah Phu or bottle gourd pattern continues to be passed down until today.

ลายแม่สี (ดวงตา) Mae Si Pattern (eye)

แม่สี เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึง ดวงตา เป็นชื่อเรียกลวดลายโบราณที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษของชาวมูเซอ ใช้เทคนิคการสร้างลวดลายด้วยการตัดผ้าเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำมาพับและเย็บปะติดเป็นลวดลายสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก เนื่องจากลักษณะของลายแม่สี มองดูแล้วมีความคล้ายคลึงกับลักษณะของดวงตามนุษย์ บรรพบุรุษชาวมูเซอจึงเรียกชื่อลวดลายลักษณะเช่นนี้ว่า ลายดวงตา ลายแม่สี หรือลายดวงตา นี้ได้รับความนิยมทั้งในกลุ่มของมูเซอดำและมูเซอเหลือง ทั้งสองกลุ่มล้วนมีความเชื่อเช่นเดียวกันว่า ลายแม่สีเปรียบได้เสมือนกับดวงตาที่จะคอยช่วยมองส่องทางชีวิตไปในทางที่ดีให้กับผู้สวมใส่

อนึ่ง ลักษณะลายแม่สี ของชนเผ่ามูเซอ มีความคล้ายคลึงกับลายเอกลักษณ์ของชนเผ่าลีซอด้วยเช่นเดียวกัน

Mae Si is Lahu for eye and is the name of an ancient fabric pattern passed down by ancestors. The technique of quiltwork, which is cutting up small pieces of cloth, folding it, and then sewing it into a small square, is used to create the pattern, which resembles a human eye, hence the name Mae Si or eye pattern. The pattern is popular among both the Black Lahu and the Yellow Lahu, with both believing that the eye will help the wearer find their way in life.

In addition to the characteristic of Mae Si pattern in Lahu fabric also has similarity to the characteristic of Lisu fabric.

ลายเมือกี่สวี (ดอกดาว)

Mer Kee Sawi Pattern (star flower)

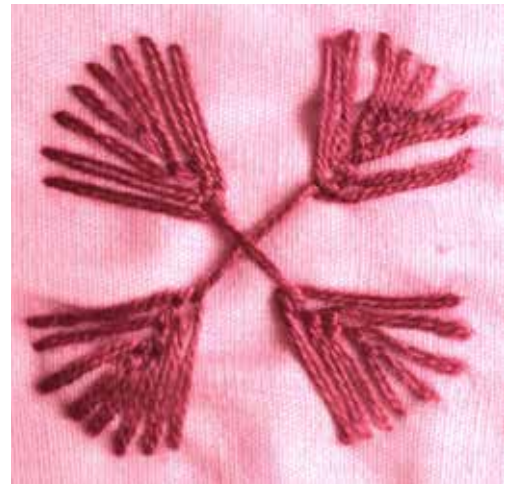

เมือกี่สวี เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ คำว่า เมือกี่ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึง ดวงดาว ส่วนคำว่า สวี หมายถึง ดอกไม้ เป็นชื่อเรียกลายปักโบราณดั้งเดิมของชนเผ่ามูเซอ ลักษณะของลวดลายเหมือนการนำรูปลูกศร 4 ดอกมาหันหน้าชนกันประกอบกันขึ้นเป็นสี่เหลี่ยมที่มาของลายเมือกี่สวี มาจากการบรรพบุรุษชาวมูเซอได้นำเอาลักษณะของดวงดาวที่ส่องประกายพริบพราวอยู่บนท้องฟ้า มาสร้างสรรค์เป็นงานผ้าปักของชนเผ่า จึงเรียกลักษณะลวดลายว่าดอกดาว หรือดอกดวงดาว ลายเมือกี่สวี มักปักคู่กับลายกีก้อ นิยมนำไปปักประดับบริเวณปลายขากางเกงของผู้ชายชาวมูเซอ

Mer Kee Sawi is Lahu, with Mer Kee meaning star and Sawi meaning flower. This is the name for an ancient embroidery pattern of the Lahu people that is shaped like 4 arrows pointed at each other to form a square. The Mer Kee Sawi pattern is inspired by stars in the sky, hence the name star flower. The Mer Kee Sawi pattern is often embroidered with the Kee Kor pattern to decorate the legs of Lahu men's pants.

ลายกีก่อ (ดอกไม้)

Kee Kor Pattern (flower)

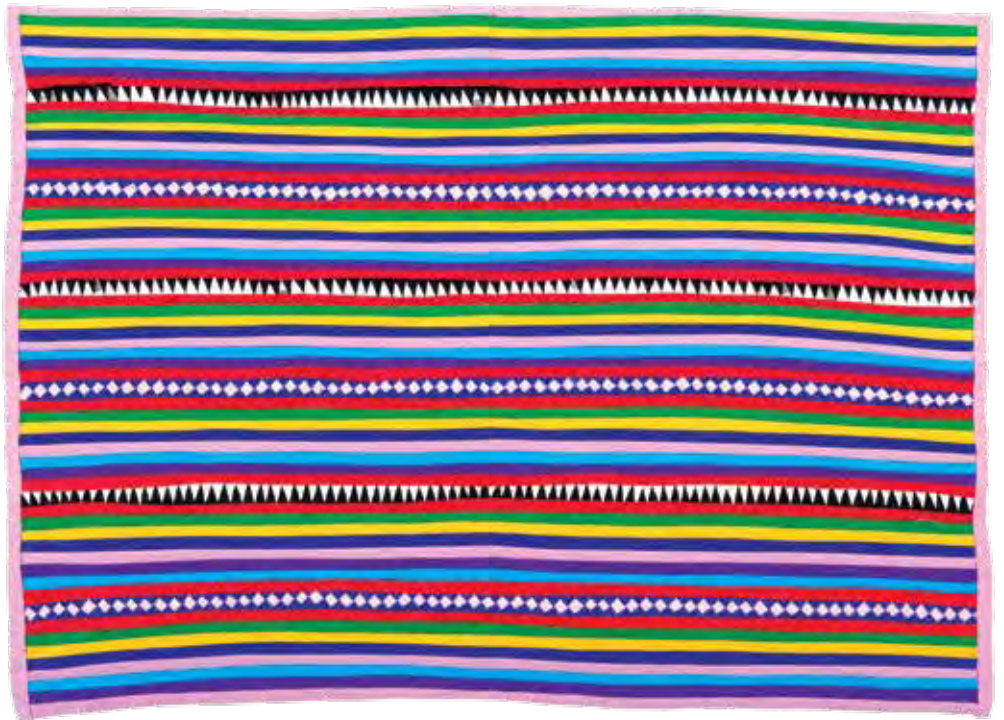

กีก่อ เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึง ดอกไม้ ชาวมูเซอนำมาตั้งเป็นชื่อของลวดลายงานปักโบราณที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ลักษณะลวดลายเป็นลายกากบาทที่ปลายทั้งสี่ด้านปักด้วยเป็นพู่กระจายออกไป แลดูพลิ้วไหวเหมือนกลีบของดอกไม้ ที่มาของลายกีก่อนั้นบรรพบุรุษชาวมูเซอจินตนาการมาจากความสวยงามของดอกหญ้าชนิดหนึ่งที่อยู่ในป่า ลายกีก่อ หรือลายดอกไม้ นี้มักนิยมนำมาปักประดับที่บริเวณปลายขากางเกงของผู้ชายชาวมูเซอ

Kee Kor is Lahu for flower and is the name for an ancient embroidery pattern that has been passed down by ancestors until today. The pattern is the shape of a cross with all 4 sides embroidered as a tassel with a movement like a flower's petals. Lahu ancestors are inspired by the beauty of the grass flower in the forest in coming up with the Kee Kor pattern. The Kee Kor pattern often adorns the legs of Lahu men's pants.

ลายพีจี (ฟันหมา หรือเขี้ยวหมา)

Phi Jee Pattern (hound's tooth)

พีจี เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ มีความหมายที่หมายถึง เขี้ยวหมา หรือ ฟันหมา เป็นชื่อเรียกลักษณะลวดลายเอกลักษณ์โบราณดั้งเดิมของชาวมูเซอที่มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ลักษณะของลวดลายเป็นรูปสามเหลี่ยมสีดำขาวสลับคว่ำหงายยาวติดต่อกันไป ที่มาของลวดลายนี้บรรพบุรุษชาวมูเซอจินตนาการลวดลายขึ้นมาจากการเลียนแบบลักษณะรูปร่างของเขี้ยว หรือลักษณะของฟันที่มีความแหลมของสุนัขที่เป็นสัตว์เลี้ยงของชาวมูเซอ ลายพีจี นี้จะไม่ใช้กับผ้าถุง แต่มักนิยมนำมาใช้ตกแต่งเสื้อหรือย่ามของหญิงชาวมูเซอตัว

อนึ่ง ลักษณะลายพีจี ของชนเผ่ามูเซอ มีความคล้ายคลึงกับลายเอกลักษณ์ของชนเผ่าลีซอด้วยเช่นเดียวกัน

Phi Jee is Lahu for hound's tooth and is used to call an ancient pattern that has been passed down from ancestors until today. The pattern is made up of black and white triangles rotating upside down continuously. Lahu ancestors are inspired by the sharpness of the hound's teeth in creating this pattern as dogs are a common pet of the tribe. The Phi Jee pattern will not be used to decorate sarong but often adorn blouses or bags of Black Lahu women.

In addition to the characteristic of Phi Jee pattern in Lahu fabric also has similarity to the characteristic of Lisu fabric.

ลายหน้าแฉะ (สามเหลี่ยมติดกัน)

Na Kae Pattern (connected triangles)

หน้าแฉะ เป็นภาษาชนเผ่ามูเซอ ที่ชาวมูเซอใช้เป็นชื่อเรียกลวดลายมีลักษณะรูปร่างเป็นสามเหลี่ยมที่มีส่วนฐานยาวติดต่อกันตลอดเป็นแนวยาว ความหมายในภาษาไทยอาจหมายถึง รูปสามเหลี่ยมที่มีลักษณะติดกัน เป็นลวดลายเอกลักษณ์โบราณดั้งเดิมนับตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษของชาวมูเซอที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา ลายหน้าแฉะ นี้มักนิยมนำมาใช้ตกแต่งในส่วนของชายผ้าขึ้นของหญิงสาวชาวมูเซอให้เกิดความงดงามสะดุดตา

อนึ่ง ลักษณะลายหน้าแฉะ ของชนเผ่ามูเซอ มีความคล้ายคลึงกับลายเอกลักษณ์ของชนเผ่าลีซอด้วยเช่นเดียวกัน

Na Kae is the Lahu term used to call a pattern shaped like a triangle with the base connected to each other in a line. The term means connected triangles, and the pattern has been passed down by Lahu ancestors to the current generation. The Na Kae pattern is usually used to decorate the edge of Lahu women's sarong to make it more striking.

In addition to the characteristic of Na Kae pattern in Lahu fabric also has similarity to the characteristic of Lisu fabric.

เทคนิคการสร้างสรรคลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่ามูเซอ”

Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Lahu Hilltribe”

กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าของหญิงสาวชาวมูเซอนั้น จะเริ่มต้นจากการแบ่งสัดส่วนบนผืนผ้า เพื่อกำหนดพื้นที่และตำแหน่งของลวดลายที่ต้องการให้ปรากฏ และเมื่อได้ตำแหน่งของพื้นที่และลวดลายในใจแล้ว หญิงชาวมูเซอก็จะลงมือขึ้นเส้นแบ่งเพื่อกำหนดลวดลาย โดยการปักลายตาข่ายหรือลายผ่าตะ

แต่ถ้าหากหญิงสาวชาวมูเซอคนใดเป็นผู้ที่มีฝีมือมากๆ อาจเลือกใช้ลายก๊อ (สอยด้าย) ซึ่งเป็นเทคนิคการนำเส้นด้ายมาปั่นเป็นเส้นกลมขนาดใหญ่ นำมาเย็บติดตรึงบนผืนผ้าเพื่อขึ้นเป็นแถวแนวของลวดลายในลำดับแรกก็ทำได้เช่นเดียวกัน

เทคนิคการปักลายง่าแป้ (ตาข่าย)

Embroidery technique to create Nga Pae Pattern (net)

เทคนิคการปักลายก๊อ (สอยด้าย)

Embroidery technique to create Kee Kae Ngor Pattern (thread a needle)

เมื่อได้เส้นแบ่งพื้นฐานของลวดลายบนผืนผ้าแล้ว หญิงชาวมูเซอจึงจะค่อยๆ ลงมือปักหรือเย็บปะติดลวดลายอื่นๆ ที่ต้องการเติมลงในผืนผ้า จนงดงามทั่วทั้งผืน โดยลวดลายงานปักที่นิยมกันมาก เช่น ลายแท้แคะ (คลื่นน้ำ) ลายอ้าแม่เว้ (ดอกพริก) ลายอ่าพู้ (น้ำเต้า) ส่วนลวดลายการเย็บผ้าปะติดที่นิยมมากในกลุ่มหญิงสาวชาวมูเซอ ตัวอย่างเช่น ลายคะปะ (กากบาทหลังลูกธนู) ลายแม่ลี (ดวงตา)

เทคนิคการปักลายแท้แคะ (คลื่นน้ำ)

Embroidery technique to create Tae Kae Pattern (waves)

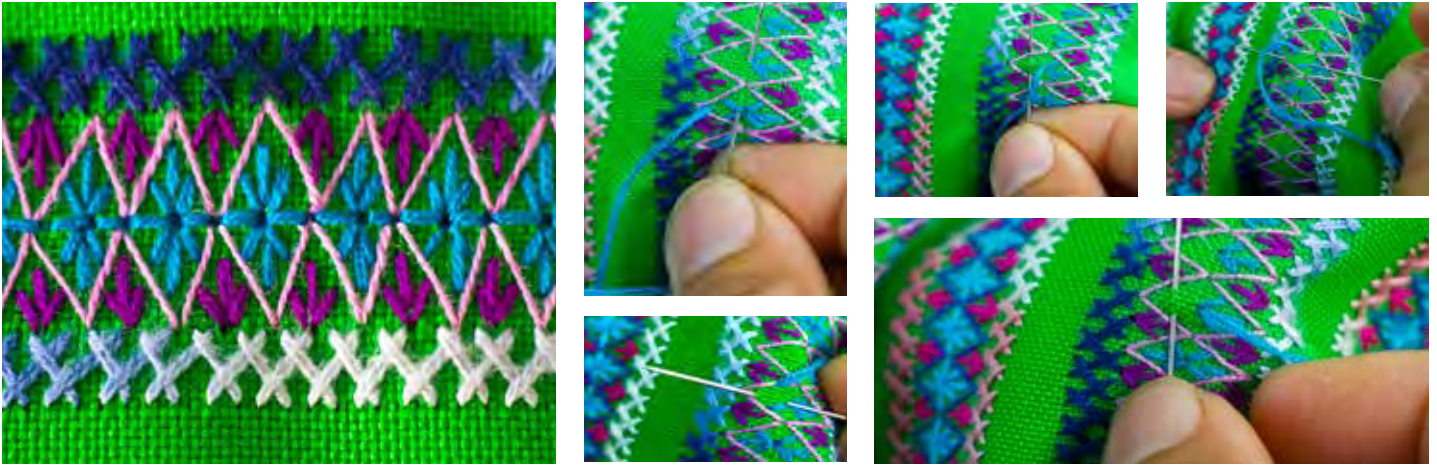
A Lahu woman would start planning patterns on a piece of fabric by dividing up space on the fabric to determine which pattern goes where. Once she has decided on that, she will embroider the net pattern or the Pa Tae pattern to determine the design.

However, skilled embroiderers may decide to start off with the Kee Kae Ngor pattern (thread a needle), which is the technique of reeling threads to create a large round strand and then sewing that onto the fabric to outline the patterns.

Once the outline of patterns is made, Lahu women will slowly embroider or do quiltwork to fill out the outline, resulting in a stunning piece of fabric. Some of the popular patterns include the Tae Kae pattern (waves), the A Pae Wae pattern (chili flower), and the Ah Phu pattern (bottle gourd). Popular quiltwork patterns include the Kapa pattern (cross behind a bow) and the Mae Si pattern (eye).

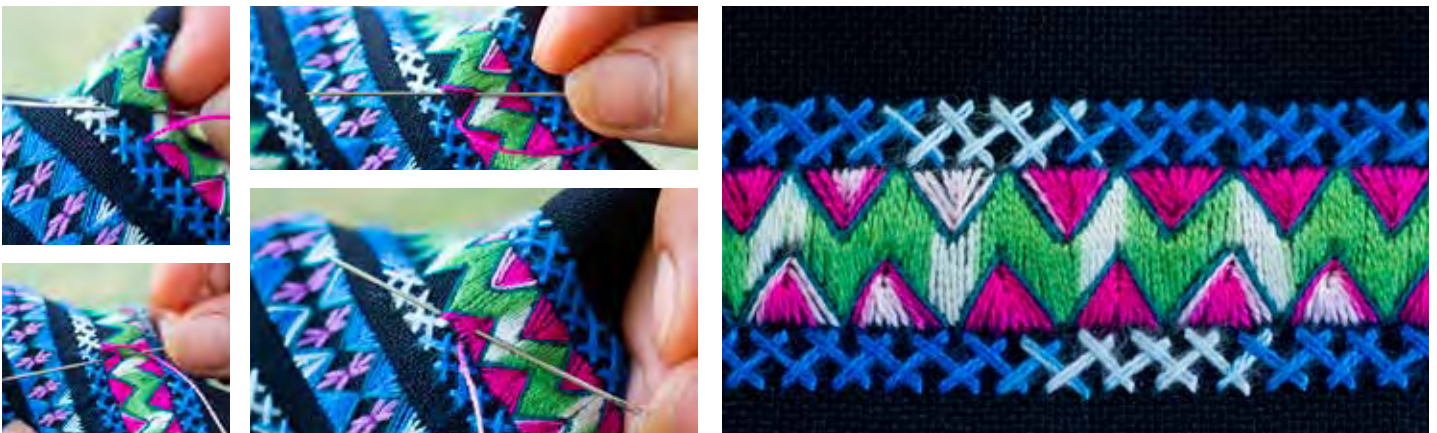
เทคนิคการปักลายฮ้าเผ่เว้ (ดอกพริก)

Embroidery technique to create A Pae Wae Pattern (chili flower)

เทคนิคการปักลายโหมะผิ (เห็ดผี)

Embroidery technique to create Moh Pi Pattern (termite mushroom)

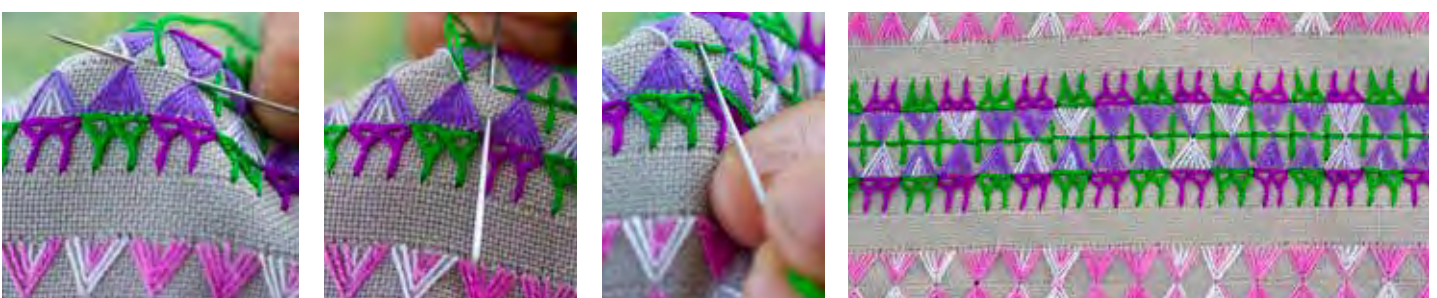
เทคนิคการปักลายก๊อเดอะกก (เรือ)

Embroidery technique to create Kee Kor De Kok Pattern (boat)

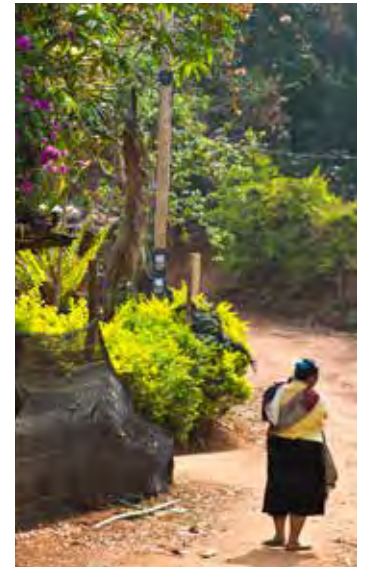

เทคนิคการปักลายลากะ (กางเขน)

Embroidery technique to create Laka Pattern (cross)

ชาวไทยภูเขาเผ่า ลีซอ หรือชื่อที่ชนเผ่าลีซอมักเรียกตัวเองว่า ลีซู นั้น ทั้งสองคำต่างมีความหมายว่า กลุ่มชนที่มีขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง แรกเริ่มเดิมทีในสมัยโบราณ บรรพบุรุษชนเผ่าลีซออาศัยอยู่ในประเทศจีน ก่อนที่จะอพยพย้ายถิ่นฐาน ลงมายังประเทศพม่า และอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเมื่อ 100 กว่าปีที่แล้ว

ชนเผ่าลีซอได้ชื่อว่าเป็นนักต่อสู้ มีบุคลิกกล้าหาญ รักอิสระ กล้าตัดสินใจ วิถีชีวิตของชาวลีซอนั้นผู้ชายมีหน้าที่ออกไปล่าสัตว์ ทำไร่ ทำนา ฝ่ายผู้หญิงจะต้องมีหน้าที่ดูแลบ้านเรือน หุงหาอาหาร เลี้ยงลูก เลี้ยงสัตว์ และหน้าที่สำคัญที่สุดที่ผู้หญิงลีซอทุกคนจะต้องปฏิบัติอย่าง ไม่ขาดตกบกพร่องก็คือ การตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องนุ่มห่มให้กับสมาชิกทุกคนในครอบครัวของตนเอง กล่าวกันว่าในสังคมของชาวลีซอ ถ้าหาก ผู้ชายบ้านไหนใส่เสื้อผ้าเก่าๆ ต้องปะหรือขาด ผู้หญิงลีซอบ้านนั้นจะได้รับการครหาจากทุกคนในชุมชนว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ไม่มีความเป็นกุลสตรี

ประเพณีชาวลีซอให้ความสำคัญกับวันขึ้นปีใหม่ เพราะเชื่อว่าเป็นวันสำคัญที่จะได้เริ่มต้นสิ่งดีๆ ในชีวิต ในวันขึ้นปีใหม่ชนเผ่าลีซอทุกคนจะอยู่พร้อมหน้ากันทุกคนในครอบครัว ทั้งหญิงชายไม่ว่าวัยใดจะแต่งกายชุดประจำเผ่าชุดใหม่ที่มีสีสันสวยสดงดงาม มีการบรรเลงดนตรี ร้องเพลงเต้นรำร่วมกันอย่างสนุกสนาน

The name of the Lisu Thai hilltribe means a group which has culture, traditions, and pride in its culture. In historic times, the Lisu lived in China before they migrated to Myanmar and finally to Thailand about a hundred years ago.

The Lisu are known fighters and are brave, decisive, and love their freedom. Men would have the responsibility of hunting, farming, and growing crops while the women take care of the house, cook, raise children, raise livestock, and make apparel for members of their family. It is often said that any Lisu woman who lets her husband go about in worn or old clothes would be looked down upon as being lacking.

The Lisu place a great importance on the New Year as they believe it is the start of good things to come in life. Their whole family would gather and everyone would wear new and colorful costumes. They would sing, dance, and play musical instruments with joyful abandon.

ผ้าเผ่าลีซอ (ลีซู)

Lisu Handwoven Fabric

ชนเผ่าลีซอนับเป็นกลุ่มชาวไทยภูเขาที่มีชุดแต่งกายประจำเผ่าที่มีสีสันสดใสหลากสี หญิงชาวลีซอจะเรียนรู้วิธีการสร้างสรรค์ความงดงามให้กับเสื้อผ้าของตนด้วยศิลปะการเย็บผ้าปะติด ที่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้เป็นมารดาตั้งแต่วัยเป็นเด็กหญิงตัวน้อย ศิลปะการเย็บผ้าปะติดของชนเผ่าลีซอใช้เทคนิคการตัดผ้าที่มีสีสันสดใสเป็นริ้วเล็กๆ แล้วนำมาเย็บติดกันขึ้นเป็นรูปร่างลวดลายต่างๆ เมื่อเสร็จแล้วจึงนำไปประดับตกแต่งชุดประจำเผ่าบริเวณรอบคอเสื้อ แขนเสื้อ หรือเข็มขัด

หญิงชาวลีซอยังมีความเชี่ยวชาญในการเย็บผ้าเป็นเส้นเล็กๆ สีสันสดใสเพื่อนำมามัดรวมกัน ตัดปลายแต่ละเส้นด้วยด้ายไหมพรมทรงกลมเป็นกระจุกเล็กๆ หลากสีสวยงามที่เรียกว่าเชือกลีซอ หรือหางลีซอ ซึ่งใช้เป็นสิ่งแสดงเอกลักษณ์ประกอบการแต่งกายประจำเผ่าที่โดดเด่นของชนเผ่า โดยหญิงชาวลีซอจะนำหางลีซอนับร้อยเส้นนี้ไปห้อยประดับไว้ที่เอวบริเวณด้านหลังของกางเกง ส่วนผู้ชายชาวลีซอจะนำหางลีซอมาห้อยเอาติดไว้ด้านหน้าของกางเกง เชือกลีซอนับเป็นเอกลักษณ์การแต่งกายประจำเผ่าของชาวลีซอที่โดดเด่นและมีความชัดเจน

อย่างไรก็ตาม การแต่งกายด้วยสีสันสดใสของหญิงสาวชาวลีซอจะสิ้นสุดเมื่อเข้าพิธีแต่งงาน หลังจากแต่งงานแล้ว ผู้หญิงชาวลีซอจะต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีและลวดลายในโทนมืด ห้ามผัดแป้งแต่งหน้าตา ทั้งนี้เพราะชาวลีซอถือว่าหญิงใดที่แต่งงานแล้ว หากยังคงแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีสดใสลวดลายสดใสเหมือนสมัยที่เป็นสาวโสด แสดงว่าหญิงสาวชาวลีซอคนนั้นมีเจตนาที่จะมองหาคู่ครองใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดจารีตและประเพณีของเผ่าอย่างร้ายแรง

The Lisu is another hilltribe group with a colorful costume. Lisu women learn how to decorate their apparel using quiltwork from their mothers since a young age. Lisu quiltwork is made by cutting colorful fabric into small strips and then sewing them together into patterns. Once done, they will be used to adorn the neck, sleeves, or belts.

Lisu women also like to sew strips of fabric into strings and tie them together with a silk tassel sewn on the edges to form the Lisu vine. This is a distinct characteristic of the tribe and Lisu women can be seen wearing hundreds of the Lisu vine around their waists with the tassels hanging in the back. Men would also wear the Lisu vine around their waists but leave the tassels hanging in front. The Lisu vine is considered distinct to the tribe.

Lisu women only wear colorful attire while they are single and once they are married, they must wear dark colors and not put on any cosmetics. It is said any married Lisu women who wear colorful clothes or cosmetics are only looking for a new partner, which goes against the tribe's tradition.

สำหรับผู้ชายชาวลีซอ มีข้อห้ามตั้งแต่สมัยโบราณมิให้แต่งกายด้วยสีแดงหรือสีชมพู ด้วยความเชื่อที่ว่าหากในร่างกายมีด้ายเพียงสักเส้นที่เป็นสีแดงหรือสีชมพูแล้วนั้น เมื่อต้องเข้าป่าล่าสัตว์ ชายหนุ่มลีซอคนนั้นจะกลายเป็นเหมือนสัตว์ ต่อเมื่อถูกลูกธนูปักอกจนถึงชีวิตแล้วจึงจะสามารถมองเห็นได้ว่าเป็นมนุษย์

ในอดีตชาวลีซอมักใช้ผ้าฝ้ายนำมาตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย แต่ในปัจจุบันชาวลีซอรุ่นใหม่นิยมเปลี่ยนมาใช้ผ้าสำเร็จรูปที่มีลวดลายสีสันสดใสนำมาตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย ตัวอย่างเช่น เสื้อตัวยาวของผู้หญิงและกางเกงของผู้ชายชาวลีซอ ที่มักนิยมใช้ผ้าชิ้นเบาเส้นสีสดใสมีเหลือบมันวาวมาตัดเย็บ เมื่อสวมใส่แล้วจะดูพลิ้วไหวสวยงาม และเมื่อนำมาผสมผสานกับศิลปะการสร้างสรรค์ลวดลายของชนเผ่าที่ใช้เทคนิคการตัดผ้าเป็นชิ้นๆ แล้วนำมาเย็บติดประดับตกแต่งบริเวณต่างๆ ในเครื่องแต่งกายแล้ว ยิ่งทำให้เอกลักษณ์การแต่งกายของชาวลีซอโดดเด่นสวยงามสะดุดตาเป็นอย่างมาก

Lisu men are not allowed to wear red or pink. The tribe believes even if there is just one red or pink thread on the man's body, he will take the shape of an animal once he enters the forest. He will turn back into a human only when an arrow pierces his chest and kills him.

The Lisu used to make their apparel from cotton but the current generation has switched to using ready-made colorful fabric to make into apparel, such as shiny materials for women's long tunic and men's pants. That combined with the Lisu's quiltwork make the Lisu costumes striking and stunning.

เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายบนผืนผ้า : ชนเผ่าลีซอ

Distinctive Characteristics of Patterns on Handwoven Fabric : Lisu

การแต่งกายของชนเผ่าลีซอที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของความเป็นชนเผ่าที่ชัดเจน นั่นคือการแต่งกายของผู้หญิงลีซอ ซึ่งจะมีความโดดเด่นที่ผ้าหรือหมวกที่ใช้สวมใส่ศีรษะทรงกลม ที่ตกแต่งด้วยลูกปัดและพู่ประดับหลากสี ห้อยระย้าลงมาอย่างสวยงาม เชือกลีซอหรือหางลีซอที่มีตรวมกันไม่น้อยกว่า 200 เส้นที่ใช้เป็นพู่ประดับผ้า คาดเอวเวลาเดินหรือเคลื่อนไหวร่างกายเป็นสัญลักษณ์มีความชัดเจนเมื่อเห็นแล้วจะสามารถรู้ได้ทันทีว่านี่คือชนเผ่าลีซอ

การสร้างสรรคศิลปะลวดลายบนผืนผ้าของชนเผ่าลีซอนั้น แม้อาจจะไม่ได้มีลวดลายในจำนวนที่มากมายหรือหลากหลายมากเท่าชนเผ่าอื่น แต่ด้วยลักษณะเทคนิคการสร้างสรรคให้เกิดลวดลายที่มีการสืบทอดที่เป็นไปในรูปแบบเดียวกันอย่างชัดเจน นับตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงยุคปัจจุบัน ส่งผลทำให้ศิลปะลวดลายบนผืนผ้าของชาวลีซอเกิดเป็นเอกลักษณ์ที่สามารถจดจำได้อย่างแม่นยำ

การสร้างสรรคลวดลาย – ด้วยความเป็นชนเผ่าที่เป็นนักต่อสู้ มีชีวิตผูกพันกับการล่าสัตว์ ศิลปะการสร้างลวดลายเอกลักษณ์ของชนเผ่าลีซอนับตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาส่วนใหญ่จึงมักจะมีที่มาจากจินตนาการการเลียนแบบรูปร่างลักษณะของอาวุธโบราณที่ชนเผ่าลีซอใช้ในการล่าสัตว์ ลวดลายที่จินตนาการมาจากสัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่า และลวดลายที่มาจากสัตว์เลี้ยงที่มีความสำคัญในตำนานปรัมปราของชาวลีซอเหล่านี้เป็นต้น โดยการเรียกชื่อลวดลายก็เป็นไปตามจินตนาการหรือตามที่ได้รับการถ่ายทอดบอกเล่ามาจากบรรพบุรุษ การเรียกชื่อลวดลายเอกลักษณ์แทบทั้งหมดจะเป็นภาษาของชนเผ่าลีซอ หรือหากมีความหมายในภาษาไทยก็เป็นไปตามลักษณะของสัตว์ หรือสิ่งของในชีวิตประจำวัน ที่พบเห็น ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการเรียกชื่อลวดลายต่างๆ นั้นอาจมีความพ้องตรงกันในกลุ่มชนเผ่าลีซอเกือบทุกพื้นที่

The costume of the Lisu hilltribe is distinct to the tribe. Lisu women's circular hat, decorated with beads and colorful tassels, and the 200 or so Lisu vine that they wrap around their waists, stand out and distinctly identifies the tribe.

The Lisu may not have as many patterns on their fabric as other hilltribes but the ones they do have been well preserved and passed down by ancestors until today, resulting in those limited patterns becoming a distinct characteristic of the tribe.

Pattern creation – Because the tribe are known fighters and hunters, their fabric patterns are often inspired by ancient weapons used by Lisu ancestors in hunting, by wild animals living in the forests, and by livestock that are featured in Lisu legend and folklore. The names of the patterns are based on creativity and on those passed down by ancestors, and are almost all from the Lisu dialect. Names which can be translated are often names of animals or things used in daily living. These names are most likely the same throughout all Lisu sub-groups.

อัตลักษณ์แห่งลวดลายที่สะท้อนความเป็นชนเผ่า – ลักษณะลวดลายเอกลักษณ์บนผืนผ้าของชนเผ่าลีซอ สะท้อนบุคลิกตัวตนของชนเผ่าลีซอได้อย่างชัดเจน ลักษณะของชนเผ่าที่มีความโดดเด่นด้านความกล้าหาญ จิตใจที่เข้มแข็ง ตัดสินใจได้เด็ดขาด ล้วนถูกสะท้อนออกมาในลวดลายศิลปะบนผืนผ้า ตั้งแต่เทคนิคการตัดชิ้นผ้าที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ เทียงตรงและแม่นยำ ตลอดจนถึงการนำผ้ามาเย็บปะติดเป็นรูปร่างเชิงเรขาคณิต เน้นการตัดกันของรูปทรงที่เป็นเส้นตรง มีการเข้ามุมของลวดลายอย่างชัดเจนทั้งมุมฉาก มุมแหลม นอกจากนี้ยังเห็นได้ชัดจากการใช้สีเส้นที่ตัดกันอย่างฉูดฉาดรุนแรง จนเกิดเป็นเอกลักษณ์และกลายเป็นเสน่ห์ของชนเผ่าที่สะดุดสายตา

พัฒนาการการสร้างสรรค์ลวดลายของชนเผ่าลีซอเป็นไปในเชิงอนุรักษ์อย่างคงที่ มีการสืบทอดลวดลายผ้าเอกลักษณ์จากบรรพบุรุษมาสู่คนรุ่นหลังตามลักษณะลวดลายและรูปแบบดั้งเดิมแทบทั้งหมด ไม่ค่อยมีการดัดแปลงหรือสร้างสรรค์ต่อยอดเป็นลวดลายใหม่ในกลุ่มชนเผ่าเท่าไรนัก ลักษณะลวดลายพื้นฐานซึ่งพบเห็นได้โดยทั่วไปของชนเผ่าลีซอส่วนใหญ่เป็นลวดลายที่เกิดจากการใช้แถบริ้วผ้าที่มีการเย็บสลับสี ผสมผสานกับลวดลายที่ใช้การตัดผ้ามาเย็บปะติด

Characteristics of pattern unique to the tribe – The patterns on Lisu fabric clearly reflect the tribe's characteristics, which include bravery and decisiveness. The cutting of the fabric requires expertise and accuracy. Their quiltwork is often in a geometrical pattern to produce straight lines, with the edges straight and pointed. The colors often strongly contrast, resulting in a striking piece that has become a distinct characteristic.

The development of the Lisu fabric pattern focuses on the preservation of ancient patterns, which have been accurately passed down through the years. There are very few new designs added to the old ones. Most of the patterns are generated by sewing strips of colored fabric together, combined with quiltwork.

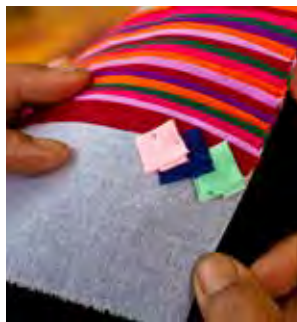

ลวดลายเอกลักษณ์ของชนเผ่าลีซอบางลวดลาย อาจมีลักษณะใกล้เคียงหรือบางลายอาจจะมีความเหมือนกับลวดลายเอกลักษณ์ของชนเผ่ามูเซอ ตัวอย่างเช่น ลายแถบสี ลายเสือ ฯลฯ ทั้งนี้เชื่อว่าน่าจะเกิดจากการผสมผสานทางศิลปะและวัฒนธรรมของชนเผ่านับตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ เมื่อมีการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย เกิดการแต่งงานข้ามชนเผ่า หรือมีการติดต่อค้าขายซึ่งกันและกัน ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้ลวดลายเอกลักษณ์บนผืนผ้าของชนเผ่า เกิดการถ่ายทอดผสมผสานจนเกิดเป็นลวดลายเอกลักษณ์ที่มีความคล้ายคลึงกันนั่นเอง

Some of the Lisu fabric patterns resemble or are the same as that of the Lahu, such as the layers sewn or the tiger patterns. This is believed to have been from the sharing of traditions and culture since ancient times with relocation, inter-marriages, or trade between each other. These factors all combine to create similar patterns among the 2 tribes.

เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลาย – เอกลักษณ์และศิลปะการสร้างลวดลายของชนเผ่าลีซอใช้เทคนิคหลักคือ การเย็บ โดยจะเป็นการเย็บแถบผ้าเล็กๆ สลับสีที่หลากหลาย และการสร้างลวดลายที่ต้องการด้วยการเย็บติดผ้าตัดปะลงบนผ้าแถบพื้นสีต่างๆ ซึ่งถือเป็นทักษะและความชำนาญของหญิงชาวลีซอ ความละเอียดและความยากของเทคนิคนี้ อยู่ที่การกำหนดขนาดของชิ้นผ้าชิ้นเล็กๆ ที่จะต้องตัดให้พอดีสำหรับการสร้างลวดลาย ขนาดของชิ้นผ้าที่ตัดนั้นจะต้องไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป จากผ้าชิ้นเล็กๆ จะถูกนำมาพับขึ้นรูปวางเป็นลวดลายต่างๆ เช่น สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม แล้วจึงนำมาเย็บติดกันในลักษณะต่างๆ ตามรูปแบบของลวดลายนั้นๆ บางลวดลายอาจเป็นการเย็บต่อกันเพียงชั้นเดียว แต่บางลวดลายก็จำเป็นต้องมีการเย็บต่อชิ้นผ้าชิ้นเล็กๆ สลับซับซ้อนหลายชั้น กระบวนการเย็บติดผ้าแต่ละชั้นยังจำเป็นต้องอาศัยการเว้นระยะขนาดพื้นที่ในส่วนที่เป็นช่องว่างระหว่างชิ้นผ้าที่เท่ากันอย่างสม่ำเสมอด้วยสายตาที่แม่นยำ เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลายเอกลักษณ์ทั้งหมดนี้ล้วนต้องอาศัยความละเอียด ความเชี่ยวชาญเป็นอย่างสูง

Pattern creation technique – The Lisu's main technique in pattern creation is the sewing of small strips of colored fabric together and quiltwork onto the main fabric. The difficulty of this technique is calculating the size of the small pieces of fabric to create a pattern. The fabric must not be too large or too small to be folded into the various patterns, such as a square or a triangle, before they are sewn onto the main fabric as a design. Some patterns require the sewing of just 1 piece of fabric while others need many layers of fabric strips. For patterns with more than 1 fabric strip, the sewer needs to use only her eyes to determine an equal amount of space between each strip. Therefore, this technique does require attention to detail and skill.

สำหรับศิลปะการปักผ้าและทอผ้ามีปรากฏอยู่ในชนเผ่าลีซออยู่บ้าง แต่มักเป็นการปักหรือทอออกมาเป็นย่ามซึ่งย่ามก็เป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งประกอบชุดเครื่องแต่งกายของชนเผ่าลีซอ เมื่อได้พบเห็นลักษณะของย่ามก็จะรู้ได้ทันทีว่าหญิงชาวนั้นเป็นชนเผ่าลีซอ ปัจจุบันงานปักผ้าและงานทอผ้าเพื่อใช้เองในชนเผ่าลีซอแทบไม่มีแล้ว แต่จะนิยมใช้ผ้าที่มีการทอด้วยเครื่องจักรนำมาตัดเย็บมากขึ้น

The Lisu also practice embroidery and weaving to make bags. The Lisu bag is a part of the tribe's costume and the patterns on it will clearly distinguish it from other tribe's bags. However, it is now rare to find embroidery and weaving among the Lisu to be used in the household as most have turned to using fabric woven by machines to make into apparel.

ชิ้นงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ด้วยฝีมือของหญิงชาวลีซอไม่ว่าจะเป็นผืนผ้าที่เกิดจากศิลปะการเย็บเป็นแถบริ้วเล็กสลับสีหลากสีล้วน ผสมผสานกับลวดลายที่ใช้การเย็บปะติด เกิดเป็นลวดลายที่แสดงความเป็นตัวตนของชนเผ่าลีซอ ผลงานเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมในโครงการศิลปาชีพให้เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพประเภทผ้าชาวเขา ปัจจุบันสามารถนำไปแปรรูปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ทำให้ชนเผ่าลีซอมีรายได้ยังชีพ ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก

The sewing of colored fabric strips from the creativity of the Lisu women has now become part of the Support Foundation's hilltribe products and can be used to make into apparel or home accessories. This has resulted in higher income for the Lisu to improve their standard of living.

เอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าชาวเขาเผ่าลีซอที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของลวดลายโบราณดั้งเดิมที่ชนเผ่าลีซอได้มีการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ลวดลายทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลเฉพาะของกลุ่มชนเผ่าลีซอที่เป็นสมาชิกชาวเขาเผ่าลีซอในโครงการศิลปาชีพในพื้นที่เป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูลเท่านั้น ดังนั้นที่มา ความเชื่อ หรือตำนานการเกิดขึ้นของลวดลาย ตลอดจนการเรียกชื่อลวดลายเอกลักษณ์ด้วยภาษาของชนเผ่าลีซอในท้องถิ่นดังกล่าว เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยจึงอาจมีความผิดเพี้ยนหรือแตกต่างจากชาวลีซอในท้องถิ่นอื่นอยู่บ้างก็เป็นได้

The fabric patterns of the Lisu that follows are only some of the ancient fabric patterns passed down by their ancestors until today. These patterns are the ones practiced by Lisu Support hilltribesmen which have been interviewed by the foundation. Therefore, the beliefs, legends, and names of the patterns may differ from the Lisu living in other areas.

ลวดลายบนผืนผ้า – ลีซอ

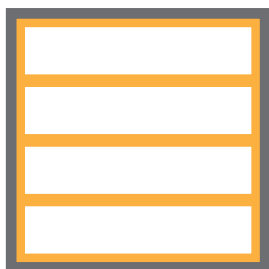
Patterns on handwoven fabric – Lisu

ลายอีเมียจือนี้ต้า (ลักษณะเย็บเป็นชั้นๆ)

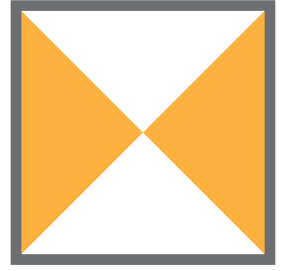
E Mia Chue Ni Ta Pattern (layers sewn)

อีเมียจือนี้ต้า คือภาษาชนเผ่าลีซอ เป็นการเรียกलयตามเทคนิคของการสร้างสรรค์ลวดลาย ที่นำชิ้นผ้าสีสันสดใสมาเย็บต่อเป็นแถวยาว ลักษณะเป็นการต่อแถบผ้าสีเป็นชั้นๆ ต่อเนื่องกันไป เอกลักษณ์ของผ้าในลักษณะเช่นนี้มีมาแต่โบราณครั้งบรรพบุรุษของชาวลีซอ ที่ได้รับการถ่ายทอดสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ลายอีเมียจือนี้ต้า มักนิยมนำมาใช้ประดับบริเวณคอเสื้อมากที่สุด ถือเป็นลวดลายแรกที่หญิงสาวชาวลีซอทุกคนจะต้องหัดเย็บให้เป็นที่ก่อนลายอื่นๆ ตั้งแต่เป็นเด็กหญิงตัวน้อย ชนเผ่าลีซอถึงกับมีคำกล่าวกันว่าถ้าผู้หญิงลีซอคนใดเย็บลายนี้ไม่ได้ถือว่าไม่ใช่ผู้หญิงลีซอที่แท้จริง ลายอีเมียจือนี้ต้า หรือลักษณะการเย็บผ้าแถบสีเช่นนี้เป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของชนเผ่าลีซอที่ยังคงพบเห็นกับผ้าของลีซอในปัจจุบัน

E Mia Chue Ni Ta is Lisu for sewing colored fabrics into layers and is the name for an ancient pattern of sewing colored fabrics into many layers, which has been passed down through generations. The E Mia Chue Ni Ta pattern is most popularly used to decorate necklines and is the first design every young Lisu girl must learn to make before they learn other patterns. The Lisu people have a saying that any woman who does not know how to make this pattern is not a real Lisu woman. The E Mia Chue Ni Ta or layers sewn pattern has become a distinct characteristic of the Lisu tribe that is still widely seen today.

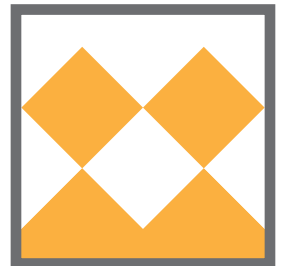
ลายฮู้เพี้ยคว่า (แป้นสี่เหลี่ยมหลังลูกธนู) Hu Pia Kwa Pattern (square patch behind arrow)

ฮู้เพี้ยคว่า เป็นภาษาเผ่าลีซอ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึงแป้นสี่เหลี่ยมหลังลูกธนู เป็นลวดลายเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชนเผ่าลีซอที่มีการใช้สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล ลักษณะของลวดลายดูคล้ายลายสามเหลี่ยมเล็กๆ 4 อันหันมุมยอดชนกันกลายเป็นรูปสี่เหลี่ยมด้านเท่าลวดลายลักษณะเช่นนี้ ใช้เทคนิคการตัดผ้าเป็นชิ้นเล็กๆ นำมาเย็บประกอบต่อกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมด้านเท่า ด้วยความเป็นชนเผ่าที่รักการล่าสัตว์ ธนูจึงถือเป็นอาวุธสำคัญคู่กายของผู้ชายชาวลีซอทุกคน บรรพบุรุษชาวลีซอจินตนาการสร้างสรรค์ลวดลายนี้มาจากลักษณะของแป้นสี่เหลี่ยมที่อยู่หลังลูกธนูในสมัยโบราณ ที่มีหน้าที่สำคัญในการทำให้ลูกธนูติดตรึงอยู่กับเหยื่อ ไม่หลุดไปจากเป้าหมาย ชาวลีซอนิยมนำลวดลายฮู้เพี้ยคว่า มาประดับตามเสื้อ หมวก และเข็มขัดของผู้หญิง

Hu Pia Kwa is Lisu for the square patch behind an arrow and is used to call a distinct Lisu fabric pattern created by Lisu ancestors. The pattern is shaped like 4 triangles with the pointed side facing each other to create a square. This pattern is inspired by the square patch behind an ancient arrow. Arrows are a common weapon for all Lisu men as they hunt a lot, and the square patch behind an arrow is important because it keeps the arrow attached to the prey. The Hu Pia Kwa pattern is often used to adorn blouses, hats, and belts of Lisu women.

ลายหล่ามะคว่า (ลายเสือ) La Ma Kwa Pattern (tiger)

หล่ามะคว่า เป็นภาษาชนเผ่าลีซอ มีความหมายในภาษาไทยหมายถึง เสือ เป็นชื่อของลวดลายโบราณที่เชื่อกันว่าเป็นลายผ้าที่เก่าแก่ที่สุดของชาวลีซอ ลักษณะของลวดลายคล้ายกับการนำสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนมาเรียงซ้อนต่อกันเป็นชั้นๆ ลายหล่ามะคว่า ขึ้นชื่อว่าเป็นลวดลายที่เย็บได้ยากที่สุด มีหญิงชาวลีซอที่ทำลวดลายนี้ได้้น้อยมาก นั่นจึงเป็นที่มาที่ชาวลีซอพากันเรียกลวดลายนี้ว่าลายเสือ ซึ่งมีความหมายเป็นนัยว่า หากมีผู้หญิงชาวลีซอคนใดที่สามารถเย็บปะติดผ้าเป็นลวดลายนี้ได้ ต้องนับว่าเป็นยอดฝีมือที่ทำตัวจับได้ยาก เปรียบได้ตั้งเสือที่พบเจอได้ยากยิ่งในป่าใหญ่หรือยากที่จะสามารถจับตัวเสือได้โดยง่าย

La Ma Kwa is Lisu for tiger and is the name for an ancient pattern that is believed to be the oldest fabric pattern of the Lisu tribe. The design requires the sewing of square pieces of fabric into layers. The La Ma Kwa pattern is said to be the most difficult to sew and only a few Lisu women know how to create this pattern. The name **tiger** reflects the difficulty of the pattern as any Lisu woman who knows how to create this pattern can be considered highly skilled, similar to how rare it is to find a tiger in the forest or how difficult it is to trap a tiger.

อนึ่ง ลักษณะของลายหล่ามะคว่า ของชนเผ่าลีซอ มีความคล้ายคลึงกับลายเอกลักษณ์ของชนเผ่ามูเซอด้วยเช่นเดียวกัน

In addition to the characteristic of La Ma Kwa pattern in Lisu fabric also has similarity to the characteristic of Lahu fabric

ลายอี๋หน่ายื่อ (ฟันหมา)

A Na Yue Pattern (hound's tooth)

อี๋หน่ายื่อ เป็นภาษาชนเผ่าลีซอ มีความหมายในภาษาไทย หมายถึง ฟันหมา (สุนัข) เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชาวลีซอเลียนแบบรูปร่างของฟันสุนัข ลักษณะของลวดลายมีลักษณะเป็นสามเหลี่ยมเล็กๆ เย็บเรียงต่อกันเป็นแถวยาว การสร้างลวดลายทำได้โดยการกรรนำผ้าที่ตัดเป็นชิ้นเล็กๆ พับเป็นสามเหลี่ยม นำมาเย็บติดกันต่อเนื่องกันเป็นสามเหลี่ยมซิกแซกดูคล้ายฟันของสุนัข สำหรับชนเผ่าลีซอนั้นมีความผูกพันกับสุนัขมาก โดยมีตำนานเล่าขานต่อกันมาว่า ในอดีตชาวลีซอเป็นชนเผ่าที่ยากจน ข้าวสักเม็ดก็แทบจะไม่มีกิน วันหนึ่งเมื่อเทวดาได้ตกข้าวไว้ สุนัขตัวหนึ่งของชนเผ่าลีซอ ได้วิ่งเข้าไปกลืนเกลือกทับกองข้าวของเทวดา เมื่อวิ่งกลับมา ก็พบว่าข้าวติดปลายหางของสุนัขมาจำนวน 3 เมล็ด ชาวลีซอจึงได้นำข้าว 3 เมล็ดนั้นมาปลูกกินตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ลูกหลานชาวลีซอทุกคนก็มีข้าวกินต่อเนื่องมาจวบจนถึงทุกวันนี้ ดังนั้น ชาวลีซอจึงมีประเพณีให้สุนัขกินข้าวและอาหารดีๆ ก่อนมนุษย์ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณสุนัขในตำนานนั่นเอง

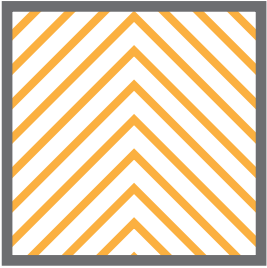
อนึ่ง ลักษณะลายอี๋หน่ายื่อ ของชนเผ่าลีซอ มีความคล้ายคลึงกับลายเอกลักษณ์ชนเผ่ามูเซอด้วยเช่นเดียวกัน

A Na Yue is Lisu for hound's tooth and is an ancient pattern that emulates the hound's teeth. The pattern is shaped like small triangles sewn together in one straight line. It is made by folding colored strips of cloth into a triangle and sewing it onto the main fabric, up and down, like the hound's tooth. The Lisu people are very attached to dogs and ancient folklore said the tribe used to be so poor that they did not even have a grain of rice to eat. One day when angels were putting out rice grain to dry, a Lisu dog wiggled around on the rice, getting 3 grains of rice stuck on its tail. The Lisu people then grew those 3 grains, which became the foundation for their rice stock. From then on, the Lisu would often let their dogs eat before the humans do as pay back for the dog in the legend.

In addition to the characteristic of A Na Yue pattern in Lisu fabric also has similarity to the characteristic of Lahu fabric.

ลายเพี้ยกุมาคั่ว (มุ่มอกเสื้อผู้หญิง)

Pia Ku Ma Kwa Pattern (bust area of women's blouses)

เพี้ยกุมาคั่ว เป็นภาษาชนเผ่าลีซอ อาจไม่มีความหมายในภาษาไทย แต่เป็นการเรียกลวดลายที่มีลักษณะคล้ายรูปร่างของลูกศรที่ซ้อนต่อกัน เป็นเอกลักษณ์ของลายโบราณดั้งเดิมที่บรรพบุรุษชนเผ่าลีซอถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน โดยในครั้งโบราณนั้นลายเพี้ยกุมาคั่วจะเป็นลายที่นำมาประกอบเป็นมุ่มเสื้อของหญิงชาวลีซอที่อยู่บริเวณนอก และในเวลาต่อมาจึงนิยมนำลายเพี้ยกุมาคั่ว มาใช้ประดับตกแต่งตามขอบชายเสื้อ ขอบแขน และเข็มขัดชุดแต่งกายของหญิงชาวลีซอ

Pia Ku Ma Kwa is a word in the Lisu dialect that cannot be directly translated but is used to call the fabric pattern shaped like continuous arrows. The pattern usually decorates the bust area of a woman's blouse and is an ancient fabric pattern passed down from ancestors. It is now often used to decorate the edges of blouses, sleeves, and belts of Lisu women's costumes.

ลายฟูยั้งเฉอะอั้งกิ (หน้าท้องงูเขียว)

Fu Ying Cher Ing Ki Pattern (stomach area of green snake)

ฟูยั้งเฉอะอั้งกิ เป็นภาษาชนเผ่าลีซอ ในภาษาไทยอาจหมายถึง หน้าท้องงูเขียว เป็นชื่อเรียกลวดลายโบราณดั้งเดิมที่มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ รูปร่างของลวดลายหน้าท้องงูเขียวนี้อีกมีลักษณะคล้ายรูปสี่เหลี่ยมเย็บปะติดซ้อนต่อกันสองชั้น โดยที่มาของลักษณะของลายนี้มาจากบรรพบุรุษชนเผ่าลีซอ ที่อาจจะจินตนาการลวดลายมาจากการเลียนแบบลักษณะของลายที่ปรากฏบนหน้าท้องงูเขียวซึ่งเป็นงูชนิดหนึ่ง ลายฟูยั้งเฉอะอั้งกิ ถือเป็นลายที่มีความละเอียดมาก ต้องใช้ฝีมือสูง รวมถึงใช้เวลาในการทำงาน ปัจจุบันจึงแทบจะไม่ค่อยพบลายนี้มากนักในผืนผ้าของชนเผ่าลีซอ

Fu Ying Cher Ing Ki is Lisu for the stomach area of a green snake, which is a name used to call an ancient fabric pattern passed down from ancestors. The design emulates the stomach area of a green snake and is made by sewing 2 layers of square quiltwork onto the main fabric. The Fu Ying Cher Ing Ki pattern is very detailed and requires a lot of skill and time to produce, therefore, it is not commonly found among the apparel of the Lisu people.

เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลายที่สะท้อนทักษะฝีมือ “ผ้าชนเผ่าลีซอ”

Pattern Creation Technique Reflecting Skills of “Lisu Hilltribe”

ขั้นตอนการเย็บผ้าปะติดลวดลายเอกลักษณ์ของชนเผ่าลีซอนั้น ในลำดับแรกหญิงชาวลีซอจะวางแผนเลือกลักษณะลวดลาย เลือกสีสันทึ่จะนำมาใช้บนผืนผ้าทั้งหมดเสียก่อน จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการสร้างศิลปะการเย็บผ้าปะติดบนผืนผ้า โดยใช้กรรไกรตัดผ้าสีสดใสออกเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อนำไปเย็บปะติดเป็นลวดลายเอกลักษณ์ที่ต้องการ

ลายพื้นฐานลายแรกที่หญิงสาวชาวลีซอจะต้องฝึกหัดเย็บให้เป็นอย่างดี เพราะเป็นลายสำคัญที่ต้องใช้ในผ้าทุกผืน คือ ลายอีเมียจือนี้ต้า (แถบสี) ซึ่งจะใส่เทคนิคการตัดผ้าสีสดใสเป็นแถบยาวๆ แล้วนำมาเย็บสลับสีสันท่อกันเป็นชั้นๆ สวยงาม

เทคนิคการเย็บลายอีเมียจือนี้ต้า (แถบสี)

Quiltwork technique to create E Mia Chu Ni Ta pattern (layers sewn)

ในกรณีที่ต้องการเย็บปะติดผ้าเป็นลวดลายเอกลักษณ์อื่นๆ บนผืนผ้ามากกว่า 1 ลาย หญิงชาวลีซอจะต้องเย็บลายอีเมียจือนี้ต้า (แถบสี) นี้ทุกครั้งในการขึ้นลวดลายบนผืนผ้า และทุกครั้งเมื่อต้องสลับจากลวดลายหนึ่งไปยังอีกลวดลายหนึ่ง และจะใช้ลายอีเมียจือนี้ต้า (แถบสี) นี้เป็นลวดลายในการจบชิ้นงานเสมอด้วยเช่นกัน

Quiltwork is the main technique that produces distinct fabric patterns for the Lisu hilltribe. The process involves the selection of patterns and colors to create on the fabric before the quiltwork is actually done. Scissors are used to cut colorful fabric into small strips, which is then sewn into the patterns desired.

The basic pattern which all Lisu women must first learn is the E Mia Chue Ni Ta pattern (layers sewn) as it must be used on all apparel. It is made by cutting colorful fabric into strips. Those strips are then sewn onto the main fabric in layers, resulting in a stunning design.

If the Lisu woman wants more than 1 pattern on her fabric, she needs to start off and break the different designs with the E Mia Chue Ni Ta pattern (layers sewn) every time.

สำหรับลวดลายการเย็บผ้าปะลายติดอื่นๆ ที่หญิงชาวลีซอนิยมนำมาใช้สร้างลวดลายบนผืนผ้า ได้แก่ ลายฮู้เพี้ยควัว (แป้นสี่เหลี่ยมหลังลูกธนู) ลายเพี้ยกุ่มาคัว (มุมอกเลื้อยผู้หญิง) ลายฮื้อหน้ายือ (ฟันหมา)

Other quiltwork patterns popularly created by the Lisu women include the Hu Pia Kwa pattern (square behind arrow), Pia Ku Ma Kwa pattern (bust area of women's blouse), and the A Na Yue pattern (hound's tooth).

เทคนิคการเย็บลายฮู้เพี้ยควัว (แป้นสี่เหลี่ยมหลังลูกธนู)

Quiltwork technique to create Hu Pia Kwa pattern (square behind arrow)

เทคนิคการเย็บลายเพี้ยกุ่มาคัว (มุมอกเลื้อยผู้หญิง)

Quiltwork technique to create Pia Ku Ma Kwa pattern (bust area of woman's blouse)

เทคนิคการเย็บลายฮื้อหน้ายือ (ฟันหมา)

Quiltwork technique to create A Na Yue pattern (hound's tooth)

ชนเผ่าผู้สืบสานตำนานเอกลักษณ์ลายผ้า

Referee

นางอรนุช ครองชัย
กะเหรี่ยงโปว์
บ้านเกาะหลวง อำเภอดอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Alanut Crongchai
Karen
Baan Kaoluang, Amphur Doi-Tao,
Chiangmai

นางพวงผกา ป่าซู
กะเหรี่ยงปกากะญอ
บ้านนาคู่อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Puangpaka Pasoo
Karen
Baan Na-Koo, Amphur Samueang,
Chiangmai

นส.เดียน ปู่ผา
กะเหรี่ยงโปว์
บ้านเกาะหลวง อำเภอดอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่

Miss Duean Pupa
Karen
Baan Kaoluang, Amphur Doi-Tao,
Chiangmai

นางติฟอง เวนวน
กะเหรี่ยงปกากะญอ
บ้านนาคู่อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Tiphon Waenual
Karen
Baan Na-Koo, Amphur Samueang,
Chiangmai

นางพัชรินทร์ โพธิ์
กะเหรี่ยงโปว์
บ้านห้วยแก้ว อำเภอดอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Phatcharin Poti
Karen
Baan Kaoluang, Amphur Doi-Tao,
Chiangmai

นางสมพร สาวินาเว
กะเหรี่ยงปกากะญอ
บ้านนาคู่อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Somporn Sawinawe
Karen
Baan Na-Koo, Amphur Samueang,
Chiangmai

นางสุข อินคำ
กะเหรี่ยงโปว์
บ้านห้วยแก้ว อำเภอดอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Sook Inkham
Karen
Baan KhunSaab, Amphur Samueang,
Chiangmai

นางจันทร์หอม ลามู
กะเหรี่ยงปกากะญอ
บ้านขุนสาบ อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Chanhom Lanu
Karen
Baan Khun-Sap, Amphur Samueang,
Chiangmai

นายจันทร์คำ ปู่เปิด
กะเหรี่ยงโปว์
บ้านห้วยแก้ว อำเภอดอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่

Mr. Chankham Pooped
Karen
Baan KhunSaab, Amphur Samueang,
Chiangmai

นางหน่อเล แรโน
กะเหรี่ยงปกากะญอ
บ้านขุนสาบ อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Nole Raeno
Karen
Baan Khun-Sap, Amphur Samueang,
Chiangmai

นางมลวิไลย์ แรโน
กะเหรี่ยงปกากะญอ
บ้านขุนสาบ อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Mahliwan Rarno
Karen
Baan Khun-Sap, Amphur Samueang,
Chiangmai

นางชิว ลีลาศีลธรรม
ม้ง
บ้านใหม่พัฒนา อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Chua Leelasinlatham
Mhong
Baan Mai Pattana, Amphur Muang-Pan,
Lampang

นางหย่อ หวังวนวัฒน์
ม้ง
บ้านดอยปูย อำเภอมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Yher Hwangwanawat
Hmong
Baan Doi-Pui, Amphur Muang,
Chiangmai

นางหมี จางอรุณ
ม้ง
บ้านใหม่พัฒนา อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Mee Chang-Arun
Mhong
Baan Mai Pattana, Amphur Muang-Pan,
Lampang

นางไม แซ่ว่าง
ม้ง
บ้านดอยปูย อำเภอมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Mai Saewang
Hmong
Baan Doi-Pui, Amphur Muang,
Chiangmai

นางเคนซัน แซ่เต๋น
เมี่ยน
บ้านแม่แจ่ม อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Kensan Sae Toen
Yao
Baan Mae-Jam, Amphur Muang-Pan,
Lampang

นางแก้ว แซ่ลี
ม้ง
บ้านใหม่พัฒนา อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Kaew Saelee
Mhong
Baan Mai Pattana, Amphur Muang-Pan
Lampang

นายจันย่วน แซ่เต๋น
เมี่ยน
บ้านแม่แจ่ม อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mr. Chanyuan Caetoen
Yao
Baan Mae-Jam, Amphur Muang-Pan,
Lampang

นางพิสมัย เสรีสิทธิ์ฤทธิกุล
ม้ง
บ้านใหม่พัฒนา อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Phisamai Sereesitritthikun
Mhong
Baan Mai Pattana, Amphur Muang-Pan,
Lampang

นายเฉลิมชัย คงชนไพบูลย์
เมี่ยน
บ้านแม่แจ่ม อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mr. Chaleamchai Kongtanapaiboon
Yao
Baan Mae-Jam, Amphur Muang-Pan,
Lampang

นางจันทรดี ลีลาศีลธรรม
ม้ง
บ้านใหม่พัฒนา อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Jandee Leelaseelatham
Mhong
Baan Mai Pattana, Amphur Muang-Pan,
Lampang

นางบูเตอ มาเยอะ
อาข่า
บ้านห้วยหญ้าไซ อำเภอมืองสรวย
จังหวัดเชียงราย

Mrs. Butoe Mayoe
Akha
Baan Huay Ya-Sai, Amphur Maesuy,
Chiangrai

นางอาหน่อง เหวยยื่อ
อาข่า
บ้านห้วยหญ้าไซ อำเภอมะสรวย
จังหวัดเชียงราย

Mrs. Armong Heoyyue
Akha
Baan Huay Ya-Sai, Amphur Maesuy,
Chiangrai

นางอารีย์ แสงคำ
มุเซอ
บ้านไร่ อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Aree Sangkam
Lahu
Baan Rai, Amphur Muang Pan,
Lampang

นางอาก่า มอโป๊ะกู่
อาข่า
บ้านห้วยหญ้าไซ อำเภอมะสรวย
จังหวัดเชียงราย

Miss Aka Morpoaku
Akha
Baan Huay Ya-Sai, Amphur Maesuy,
Chiangrai

นางดอแสง พณาสันต์
มุเซอ
บ้านป่าคา อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Dosaeng Panasan
Lahu
Baan Pa-Ka, Amphur Muang Pan,
Lampang

นางบูมื่อ มือแล
อาข่า
บ้านห้วยหญ้าไซ อำเภอมะสรวย
จังหวัดเชียงราย

Mrs. Bumue Muelae
Akha
Baan Huay Ya-Sai, Amphur Maesuy,
Chiangrai

นางเต นานานิคม
มุเซอ
บ้านป่าคา อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Ta Nananikom
Lahu
Baan Pa-Ka, Amphur Muang Pan,
Lampang

นส.ขวัญจิรา มาเยอะ
อาข่า
บ้านห้วยหญ้าไซ อำเภอมะสรวย
จังหวัดเชียงราย

Ms. Kwanjira Mayoe
Akha
Baan Huay Ya-Sai, Amphur Maesuy,
Chiangrai

นางสาวแสงหล้า ปุลา
มุเซอ
บ้านป่าคา อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Miss Saengla Pula
Lahu
Baan Pa-Ka, Amphur Muang Pan,
Lampang

นางนาทอ บาทลา
มุเซอ
บ้านไร่ อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Natho Bahla
Lahu
Baan Rai, Amphur Muang Pan,
Lampang

นางอะรุมะ ลินจั้ง
ลีเซอ
บ้านผายอง อำเภอสะเม็ง
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. Aruma Sinchang
Lisu
Baan Bhayong, Amphur Samueang,
Chiangmai

นางวลักขณ์ มงคล
มุเซอ
บ้านไร่ อำเภอมืองปาน
จังหวัดลำปาง

Mrs. Walak Mongkhon
Lahu
Baan Rai, Amphur Muang Pan,
Lampang

นางอะลูมะ ลินเซ้า
ลีเซอ
บ้านผายอง อำเภอสะเม็ง
จังหวัดเชียงใหม่

Mrs. A-luma Sinchao
Lisu
Baan Bhayong, Amphur Samueang,
Chiangmai

- กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. ผ้าชาวเขา. กรุงเทพฯ: กรมประชาสัมพันธ์, 2553
- คณะกรรมการโครงการคลังปัญญางานพัฒนาชาวเขา 53 ปี กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. อีโก้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2555
- คณะกรรมการโครงการคลังปัญญางานพัฒนาชาวเขา 53 ปี กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ลีซอ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2555
- คณะกรรมการโครงการคลังปัญญางานพัฒนาชาวเขา 53 ปี กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. มูเซอ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2555
- คณะกรรมการโครงการคลังปัญญางานพัฒนาชาวเขา 53 ปี กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กะเหรี่ยง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2555
- คณะกรรมการโครงการคลังปัญญางานพัฒนาชาวเขา 53 ปี กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. มั่ว. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2555
- คณูญา ตียานน. การแต่งกายในชีวิตประจำวันของชนเผ่าเข้าในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มนุษยวิทยามหาบัณฑิต, ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537
- ทัศนวลัย คำนวนสิน. การศึกษาผ้าลายเขียนเทียนในเขตหมู่บ้านม้งดอยบุญ. ศิลปบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2542
- ลักขณา ดาวรัตน์หงษ์. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ ลีซอ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539
- วรวิทย์ องค์ครุฑรักษา. กระบวนการถ่ายทอดศิลปะการปักผ้าของชาวเขาเผ่าเข้า บ้านห้วยแม่ซ้าย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาศิลปศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537
- สน สีมাত্রังและคณะ. วุฒิสภา. ช่างทอ ร้อยใจ เทิดไต้ ๗๒ พรรษา. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามทองกิง จำกัด, 2547
- สารภี มณีโชติ และรัชดาภรณ์ กุณานา. การทอผ้าของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยชาวเขา กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย, 2526

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)

The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (Public Organization)

59 หมู่ 4 ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13290

59 Moo 4, Changyai, Bangsai, Ayutthaya 13290 Thailand

www.sacict.or.th